

עֲזָרֵי מַעַם ה' עוֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֵּהָר

חֵלֶק ו'

וְהוּא סֵפֶר הַזֵּהָר שֶׁחִבֵּר הַתַּנָּא הָאֱלּוֹקִי
רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א
בְּלִשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ לְמַעַן יִרוּץ הַקּוּרָא בּוֹ
מִנְקֵד וּמְחוּלֵק לְלִמּוּד יוֹמֵי
לְכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה

מְזוּהָר פ' וִירָא דף קח עד פ' תּוֹלְדוֹת דף קלח

וּמְצוּרָף: 1. תִּיקוֹן הַכִּלְלִי, 2. תּפִילַת הַדֶּרֶךְ 3. תּפִילַת הַוּדִיָּה
לְבוּרָא עוֹלָם, 4. תּפִילָה לְפָנֵי וְאַחֲרֵי הַלִּימוּד, 5. תִּיקוֹן מַג,
6. תִּיקוֹן מַח, 7. פּתִיחַת אֵלֵיהוּ הַנְּבִיא

מוֹפֵץ לְלֹא מְטַרְת רּוּחַ כָּלֵל - לְקִירוּב הַגְּאוּלָּה בְּרַחֲמִים
וְכֵן נְסִיִּים יַחַד שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל אֵת סֵפֶר הַזֵּהָר הַקּוּדֶשׁ שָׁנָה בְּשָׁנָה
בְּהִילּוּלַת הַרְשָׁב"

יּוֹצֵא לְאוּר עַל יְדֵי "מִפְעַל הַזֵּהָר הָעוֹלָמִי"
בְּעִיה"ק בֵּית שְׁמֵשׁ תּוֹבֵב"א
שֶׁבֶט תּשַׁע"ד לַפ"ק



רבי שלום יהודה גראס שליט"א
האדמו"ר מהאלמין-בית שמש
חיבר למעלה מאלף ספרים
על כל מקצועות התורה



מפעל
**הזוהר
העולמי**
סניף בת ים
רחוב בר יהודה 50
בת ים יצ"ו ארץ ישראל
טל: 0527651911

נא לפרסם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובשמחות ולכל החברים וידידים לזיכוי הרבים ולזכות ללמוד תורה לשמה, וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים, ועליו נאמר "אם תוציא היקר מזולל כפי תהיה", הוא מברך והקב"ה מסכים אתו אכי"ר.

הרשב"י קובע:

"בספר הזוהר יצאו בני ישראל מהגלות ברחמים"
מחפשים מפיצים למליוני דפי הזוהר בכל העולם
מחפשים תורמים להדפיס מיליוני דפי הזוהר לחלקם
ל-15 מליון יהודים בחנם

האם יש מחשב שיוכל לחשב את הזכות הגדולה שיכולים
לזכות בכסף קטן?

גדולי הדור פסקו! תרמו אל מפעל הזוהר העולמי, (ישירות
לדפוס) והיו שותפים להצלת עם ישראל על ידי חלוקת דפי זוהר
היומי, ספרים ועלונים בחינם: **0527-651911**

בְּעוֹלָם הַזֶּה. בְּאִפּוֹ – בְּעוֹלָם הַבָּא. וּבְחֻמָּתוֹ –
בְּזִמְנֵן שְׁעֵתֵי־דֵי הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת מֵתִים.
אָמַר לוֹ, בֵּא רְאֵה, כְּמוֹ שְׂאֲרָצִים אֲבָדָה לְעוֹלָם
וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים, גַּם כֶּן הֵם אֲבָדוּ לְעוֹלָם
וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

וּבֵּא רְאֵה שְׂדֵי־דֵי הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא דֵי־ן כְּנֻגַד דֵי־ן.
הֵם לֹא הִשִּׁיבוּ אֶת נַפְשׁ הָעֲנִי בְּמֵאֲכָל
וּמִשְׁקָה – גַּם כֶּן הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא לֹא הִשִּׁיב
נַפְשָׁם לְעוֹלָם הַבָּא. וּבֵּא רְאֵה, הֵם נִמְנְעוּ מִצְדָּקָה
שְׁנִקְרֵאת חַיִּים – אִף הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא מְנַע מֵהֶם
חַיִּים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. וְכֵמוֹ שֶׁהֵם מְנַעוּ
דְרָכִים וּשְׂבִילִים מִבְּנֵי הָעוֹלָם – כֶּן גַּם הַקְּדוּשָׁה
בְּרוּךְ הוּא מְנַע מֵהֶם דְרָכִים וּשְׂבִילִים שֶׁל רַחֲמִים
לְרַחֵם עֲלֵיהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

רַבִּי אָבֵא אָמַר, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם יַעֲמְדוּ וַיִּקְוִמוּ
לְדִין, וְעֲלִיָּהֶם כָּתוּב (דְּנִיאל י"ב) וְאַלְהָה
לְחַרְפוֹת לְדַרְאוֹן עוֹלָם. וְהַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא הוּא
בַּעַל הָרַחֲמִים, כִּיּוֹן שְׂדֵן אוֹתָם בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּקְבְּלוּ דֵין, לֹא נִדְוְנוּ בְּכָל הַדֵּינִים.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, כָּתוּב וַיִּשְׁלַח אֶת לוֹט מִתּוֹךְ
הַהִפְכָּה וְגו'. מֵהוּ בְּהַפֵּךְ אֶת הָעָרִים אֲשֶׁר

יֵשֵׁב בְּהֵן לוֹט? אֶלֶּא בְּכֹל עֲשֵׂה דִיּוּרוֹ לוֹט,
שְׁכָתוֹב וְלוֹט יֵשֵׁב בְּעָרֵי הַכֶּכֶר וַיֵּאָהֵל עַד סְדָם.
[וְכָתוֹב אֲשֶׁר יֵשֵׁב בְּהֵן לוֹט. אֶלֶּא וְדַאי שְׁבַכְלָם
עֲשֵׂה אֶת דִּיּוּרוֹ] וְלֹא קִבְלוּ אוֹתוֹ, חוּץ מִמְלֶךְ סְדָם
שֶׁקִּבֵּל אוֹתוֹ בְּסְדָם מִשׁוּם אֲבָרָהֶם.

וְתַבַּט אֶשְׁתוֹ מֵאַחֲרָיו, הִיא צָרִיף לְכָתֹב
מֵאַחֲרֶיהָ? אֶלֶּא מֵאַחַר הַשְּׂכִינָה. רַבִּי
יוֹסִי אָמַר, מֵאַחֲרָיו שֶׁל לוֹט, שֶׁהַמְּשַׁחֵת הִיא
הוֹלֵךְ אַחֲרָיו. וְכִי אַחֲרָיו הֵלֵךְ, הָרִי הוּא שֶׁלַח
אוֹתוֹ? אֶלֶּא כָּל מְקוֹם שֶׁהֵלֵךְ לוֹט, הִתְעַכַּב
הַמְּשַׁחֵת לְהַשְּׁחִית, וְכָל מְקוֹם שֶׁהֵלֵךְ כָּבַר
וְהִשְׁאִיר לְאַחֲרָיו, הִיא הוֹפֵךְ אוֹתוֹ הַמְּשַׁחֵת.

וְלָבָן אָמַר לוֹ אֵל תַּבַּט אַחֲרָיָהּ, שֶׁהָרִי אֲנִי מְחַבֵּל
אַחֲרָיָהּ. וְעַל זֶה כָּתוּב וְתַבַּט אֶשְׁתוֹ
מֵאַחֲרָיו, וְרָאֵתָה אֶת הַמְּשַׁחֵת, אֲזוֹ וְתָהִי נֹצֵיב
מִלַּח. שֶׁהָרִי כָּל זְמַן שֶׁהַמְּשַׁחֵת אֵינוֹ רוֹאֶה אֶת
פְּנֵי הָאִישׁ [מִרְאֵה פָּנָיו לְאִישׁ], הוּא אֵינוֹ מְשַׁחֵת
אוֹתוֹ. כִּיּוֹן שֶׁאֶשְׁתוֹ הִחֲזִירָה פָּנֶיהָ לְהַסְתַּכֵּל
אַחֲרָיו, מִיָּד וְתָהִי נֹצֵיב מִלַּח.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ עוֹמְדִים יוֹם אֶחָד
וְעוֹסְקִים בַּפְּסוּק הַזֶּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,

כְּתוּב (דברים ח) אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכָּנַת תֹּאכַל בָּהּ
 לֶחֶם לֹא תַחְסֹר כָּל בָּהּ. לְשֵׁם מָה פַּעַמִּים בָּהּ בָּהּ?
 אֵלָּא הִרִי נֶאֱמַר שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חִלַּק אֶת כָּל
 הָעַמִּים וְהָאֲרָצוֹת לְשְׁלוּחִים מְמַנִּים, וּבְאֶרֶץ
 יִשְׂרָאֵל לֹא שׁוֹלֵט מְלֶאךָ וְלֹא מְמַנֶּה אַחֵר, אֵלָּא
 הוּא לְבַדּוֹ, לְכֵן הִכְנִיס אֶת הָעַם שְׁלֹא שׁוֹלֵט בָּהֶם
 אַחֵר לְאֶרֶץ שְׁלֹא שׁוֹלֵט בָּהּ אַחֵר.

בא רֵאָה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן מְזוּן שָׁם
 בַּתְּחִלָּה, וְאַחֵר כֶּף לְכָל הָעוֹלָם. כָּל שְׂאֵר
 הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת בְּעֵנִי, וְאֶרֶץ
 יִשְׂרָאֵל לֹא כֶּף, אֵלָּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נְזוּנִית בַּתְּחִלָּה
 וְאַחֵר כֶּף כָּל הָעוֹלָם.

וְלִכֵּן אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכָּנַת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם,
 אֵלָּא בְּעֶשֶׂר, בְּסַפּוּק שֶׁל הַכֹּל תֹּאכַל בָּהּ
 וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר. בָּהּ בְּקִדְשֵׁת הָאֶרֶץ, בָּהּ שׁוֹרָה
 הָאֱמוּנָה הָעֲלִיּוֹנָה, בָּהּ שׁוֹרָה הַבְּרָכָה שְׁלֹמֵעָלָה,
 וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר.

בא רֵאָה, כְּתוּב כִּגְן ה' כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. עַד כָּאֵן לֹא
 נוֹדַע גֵּן ה' אִם הוּא אֶרֶץ מִצְרַיִם וְאִם הוּא
 אֶרֶץ סֹדִם וְאִם הוּא גֵּן ה' שְׁנִקְרָא גֵּן עֵדֶן. אֵלָּא
 כִּגְן ה' שֵׁישׁ בּוֹ סַפּוּק וְעֵדוֹן שֶׁל הַכֹּל, כֶּף גַּם

הִיְתָה סֹדֶם וְכַף גַּם מְצָרִים. מֵה גֵן ה' לֹא צָרִיף
 אָדָם לְהִשְׁקוֹתוֹ, אִף מְצָרִים לֹא צָרִיף אַחַר
 לְהִשְׁקוֹתָהּ, מִשׁוּם שֶׁהִנִּילוּס עוֹלָה וּמִשְׁקָה אֶת כָּל
 אֶרֶץ מְצָרִים.

בא רֵאָה מֵה כְּתוּב, (זכריה יד) וְהָיָה אֲשֶׁר לֹא יַעֲלֶה
 מֵאֵת מִשְׁפַּחַת הָאָרֶץ אֶל יְרוּשָׁלַם וְגו'. זֶהוּ
 עֲנֵשׁ שְׁלָהֶם שְׁנַמְנַע מֵהֶם מָטָר. מֵה כְּתוּב וְאִם
 מִשְׁפַּחַת מְצָרִים לֹא תַעֲלֶה וְלֹא בָאָה וְגו'? רֵאָה
 שְׁלֹא כְּתוּב וְלֹא עָלִיָּהֶם יְהִיָּה הַגָּשֶׁם, כִּי לֹא יוֹרֵד
 מָטָר בְּמְצָרִים וְלֹא צָרִיכִים אוֹתוֹ. אֲלֵא עֲנֵשׁ
 מֵהוּ? שְׁכְּתוּב (sw) וְזֹאת תִּהְיֶה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגַּף
 ה' אֶת כָּל הַגּוֹיִם וְגו'. מִשׁוּם שֶׁמְצָרִים לֹא צָרִיכִים
 מָטָר. אִף סֹדֶם מֵה כְּתוּב בָּהּ? כִּי כָּלָה מִשְׁקָה. כָּל
 עֲדוּנֵי הָעוֹלָם הָיוּ בָּהּ, וְעַל זֶה לֹא רָצוּ שְׁבַנֵי אָדָם
 אַחֲרֵים יִתְעַדְּנוּ בָּהּ.

רבי חֲזִיא אָמַר, הֵם הָיוּ רִשְׁעִים מִעֲצָמָם
 וּמְמוֹנָם, שְׁכָל בֶּן אָדָם שֶׁהוּא צָר עֵין
 לְעֵנִי, רָאוּי הוּא שְׁלֹא יַעֲמֵד בְּעוֹלָם, וְלֹא עוֹד,
 אֲלֵא שְׂאִין לוֹ חַיִּים לְעוֹלָם הַבָּא. וְכֹל מִי שֶׁהוּא
 וְתָרַן לְעֵנִי, רָאוּי הוּא שְׂיִתְקִים בְּעוֹלָם וְיִתְקִים
 הָעוֹלָם בְּשִׁבְלֹו, וַיֵּשׁ לוֹ חַיִּים וְאֶרֶץ שֶׁל חַיִּים
 לְעוֹלָם הַבָּא.

סתרי תורה

תּוֹסֵפֶתָא. קְשָׁרִים רָמִים, שָׁרִים הַמְּפֹזְרִים [נ"א
הַמְּבֻרָרִים. ונ"א הַמְּנַפְצִים], חֲכָמִים
בְּשֶׁכֶל, יִסְתַּכְּלוּ לְדַעַת, בְּשַׁעָה שֶׁהָרֵאשׁ הַלְּבָן תִּקַּן
כִּסָּא עַל גְּבִי הָעֲמוּדִים עַל אַבְנִים שֶׁל מְרַגְלִיּוֹת
טוֹבוֹת. בֵּין אוֹתָם הָאֲבָנִים יֵשׁ מְרַגְלִית אַחַת
בְּמֵרָאָה יָפָה וּבִתְאֹר כְּסוּי הַכְּלִי [שֶׁל הָעֵשֶׂן]
שְׁלוֹהֵט בְּשִׁבְעִים גִּזְנִים. אוֹתָם שְׁבַעִים גִּזְנִים
לוֹהֵטִים לְכָל צַד.

אַלְהָה הַשְּׁבַעִים נִפְרָדִים מִתּוֹךְ שְׁלֹשָׁה גִּזְנִים.
אַלְהָה רוּחוֹת בְּרוּחוֹת שְׁנוּצָצוֹת לְאַרְבַּעַת
צַדֵּי הָעוֹלָם. כָּאֵן יֵשׁ רוּחַ חֲזָקָה שֶׁל צַד שְׁמָאל
שְׁנֵאָחֵז בְּשָׂמִים. אוֹתָם שְׁבַעִים גִּזְנִים הַדִּין יוֹשֵׁב
וְהַסְּפָרִים נִפְתָּחִים. מִכָּאֵן יוֹצְאִים חֲצִים וְחֲרָבוֹת
וְרִמְחִים וְאֵשׁ שֶׁל הַמַּגְדָּל. וְנֵאָחֲזוֹת אֵשׁ חֲזָקָה
שְׁיוֹצְאָת מִהַשָּׁמַיִם בּוֹ. וְכִשְׁנֵאָחֲזוֹת הָאֵשׁ
הָעֲלִיּוֹנָה בְּאֵלוֹ שְׁלֵמֻטָה, אֵין מִי שְׁיִכּוֹל לְשַׁבֵּר
אֶת הָרְגֵזוֹ וְהַדִּין.

עֵינַיִם לוֹהֵטוֹת כְּמוֹ שְׁלֵהָבוֹת שֶׁל אֵשׁ יוֹרֵד בָּהֶם
לְעוֹלָם. אוֹי לְמִי שֶׁפּוֹגֵשׁ אוֹתוֹ, חֲגוּר
מְתַנֵּים [חֲרָבוֹת] הוּא, וְחָרַב שְׁנוּנָה בִּידוֹ. לֹא
מֵרַחַם עַל טוֹב וְלֹא עַל רַע. שְׁהָרִי [הַפְּסָק] הַפְּתָק,

שֶׁהֵם שְׁבָעִים בְּרִשׁוֹת שְׁנֵאָחֵז אוֹתוֹ צַד שֶׁל
הַשָּׁמַיִם, יוֹרֵד בְּיַד שְׁמַאֵל בְּכַמָּה דִּינִים. מִתְּהַפֵּךְ
בְּכַמָּה גּוֹנִים, הוֹפֵךְ בְּכָל יוֹם. הוּא נִקְרָא כָּרֵם זֶלֶת
שְׁמֵתְקָן לְבַנֵי אָדָם. כָּל הַגּוֹנִים שֶׁל כְּלֵי הַזַּעַם שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִרְאִים בּוֹ. וְהֵם יוֹשְׁבִים בְּרוֹם
הָעוֹלָם, וּבַנֵי אָדָם בְּסִכְלוֹתָם לֹא מְשַׁגִּיחִים בָּהֶם.
גְּפִרִית וְאֵשׁ – הַתּוֹךְ שֶׁל מַיִם וְאֵשׁ שְׁנֵתְכִים
מִהַשָּׁמַיִם נֶאֱחָזוּ זֶה בְּזֶה וַיִּרְדּוּ עַל סֹדִם. אוֹי
לְרָשָׁעִים שְׁאִינָם מְשַׁגִּיחִים עַל כְּבוֹד רְבוּנָם.

א: עֲשֶׂרָה שְׁמוֹת חֻקּוּקִים בְּרִצּוֹן הַמֶּלֶךְ. ב:
עֲשֶׂרָה הֵם וְעוֹלָיִם לְחֶשְׁבוֹן גְּדוֹל. ג: שְׁבָעִים
גּוֹנִים לוֹהֵטִים לְכָל צַד. יוֹצְאִים מִתּוֹךְ שְׁמוֹת
שְׁחֻקּוּקִים סוּד שֶׁל שְׁבָעִים שְׁמוֹת מְלֹאכִים שֶׁהֵם
בְּסוּד הַשָּׁמַיִם.

וְהֵם: מִיכָאֵל, גַּבְרִיאֵל, רַפָּאֵל, נוּרִיאֵל. קַמ"ץ –
"קדומיאל" "מלכיאל" "צדקיאל. פֶּת"ח –
"פדאל" "תומיאל" "חשדיאל. צַר"י – "צדקיאל
"רזיאל" "יופיאל. סְגוּ"ל – "סטוטריה" "גזריאל
"ותריאל [נ"א ו"רדיאל] "למואל. חַר"ק –
"חזקיאל" "רהטיאל" "קדשיאל. שְׁב"א –
"שמעאל" "ברכיאל [נ"א ש"כניאל ונ"א
ב"רקיאאל] "אהיאל. חֶל"ם – "חניאל" "להדיאל

"מחניאל [נ"א ח"ניאל ל"עדיאל מ"לכיאל].
 "עניאל ענאל אהניאל רחמיאל עזריאל [נ"א
 ש"בנאל ר"ומיאל ק"דומיאל - שר"ק. ח"כמיאל
 ר"מיאל ק"רשיאל - חר"ק] סנניה ודרגזיה
 רסיסיאל דומיאל "חוניאל "זכריאל "ואריאל
 "ה"ינאל ד"נדאל ג"דיאל ב"דאל א"נפיאל
 ועדי"אל אדנ"י על פלם. ד [פירוש, כשע"ב
 מלאכים מתחברים במלכות, אז נקרא מלכות
 הוא ובית דינו בלשון זה].

השלמה מההשמטות (סימן מ"ט)

"אהניאל" ברקיאל "גדיאל "דומיאל "הדריאל
 "ודרגזיה "זהריאל "חניאל "טהריאל
 "יעזריאל "כרעאל "למדיאל "מלכיאל "נהריאל
 "סניה "ענאל "פתחיאל "צוריאל "קנאל "רמיאל
 "שעריאל "תבכיאל:

סדר תשר"ק

"תפוריא" שכניאל "רנאל "קמריה "צוריה
 "פסיסיה "עיריאל "סמכיאל
 "נריאל "מדוניה "לסניה "כמסריה "יריאל
 "טסמסיה "חניאל "זכראל "ודריאל "הניאל
 "דנבאל "גדיאל "בדאל "אדירירון אדני על
 כולהו וכו': (עד כאן מההשמטות).

בְּשֵׁכָרִים מִתְחַבְּרִים כְּאַחַד בְּסוּד אֶחָד בְּכַח
 עֲלִיּוֹן אֲזִי נִקְרָא וַיהוָה, הַכֹּל בְּכֻלָּל
 אֶחָד. מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמַיִם – שֵׁם קָדוֹשׁ שֶׁנִּחְקַק
 בְּשִׁבְעִים שִׁמוֹת אַחֲרִים, סוּד שֶׁל שָׁמַיִם. וְאֵלֶּה
 הֵם שִׁבְעִים שְׁשׁוּלְטִים עַל אֱלוֹ שִׁבְעִים דִּינִים, סוּד
 שֶׁל יְהו"ה, וְשִׁבְעִים הַשִּׁמוֹת הַלְלוּ בְּקִדְשָׁהּ,
 יְהו"ה שָׁמַיִם. ה [פִּירוּשׁ, שֵׁם שֶׁל ע"ב גִּשְׁרִים
 הַיּוֹצֵא מִפְּסוּק וַיִּסַּע וַיִּבֵּא וַיֵּט, אֵלּוּ הֵם נִקְרָאִים
 שָׁמַיִם, וְאוֹתָם ע"ב מִלְּאֲכִים שֶׁל מִטָּה בַּמִּלְכוּת
 מִקְּבָלִים מִע"ב שֶׁל מַעֲלָה וְנוֹטְלִין מֵהֶם].

אֵלּוּ נוֹטְלִים (נוֹסְעִים) מֵאֵלֶּה, וַיְהו"ה ו [פִּירוּשׁ,
 מַלְכוּת מִתְּפָאֶרֶת] נוֹטֵל מֵאֵת יְהוָה זֶה מִזֶּה.
 ז [פִּירוּשׁ, סוּד שֶׁל אוֹתָן ע"ב שִׁמוֹת הוּא שֵׁם
 יְהוָה, וְהוּא הַרוֹכֵב עֲלֵיהֶן כְּנִשְׁמָה לַגּוֹף]. וְאֵלּוּ
 תְּלוּיִים בְּאֵלּוּ, תַּחְתּוֹנִים בְּעֲלִיּוֹנִים, וְהַכֹּל קָשֶׁר
 אֶחָד. וּבְזֶה נוֹדֵעַ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכַבּוּדוֹ. ח
 [פִּירוּשׁ, ע"ב מִלְּאֲכִים שֶׁל מִטָּה מִתְּחַבְּרִים בַּע"ב
 שִׁמוֹת שֶׁל מַעֲלָה הַנִּקְרָאִים שָׁמַיִם]. שָׁמַיִם שֶׁהֵם
 שִׁבְעִים סוּד יְהוָה, זֶהוּ בְּסוּד שִׁבְעִים וְשָׁנִים
 שִׁמוֹת, וְאֵלּוּ הֵם שְׁיּוֹצְאִים מִן וַיִּסַּע וַיִּבֵּא וַיֵּט.
 וְה"ן יל"י סי"ט על"ם מה"ש לל"ה אכ"א כה"ת
 הז"י אל"ד לא"ו הה"ע. חֶלֶק רֵאשׁוֹן בְּרוּךְ

שם כבוד מלכותו לעולם ועד. יז"ל מב"ה הר"י הק"ם לא"ו כל"י לו"ו פה"ל נל"ך יי"י מל"ה חה"ו. חלק שני ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. נת"ה הא"א יר"ת שא"ה רי"י או"ם לכ"ב וש"ר יח"ו לה"ח כו"ק מנ"ד. חלק שלישי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. אנ"י חע"ם רה"ע יי"ז הה"ה מי"ך וו"ל יל"ה סא"ל ער"י עש"ל מי"ה. חלק רביעי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. וה"ו דנ"י הח"ש עמ"ם ננ"א ני"ת מב"ה פו"י נמ"מ יי"ל הר"ח מצ"ר. חלק חמישי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ומ"ב יה"ה ענ"ו מח"י דמ"ב מנ"ק אי"ע חב"ו רא"ה יב"מ הי"י מו"ם. חלק ששי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

ואלו הם שבעים שמות ששולטים על שבעים דרגות תחתונות סוד ויהו"ה. אלו שבעים שמות יהו"ה, סוד שנקרא שמים. שבעה רקיעים הם שעולים לשבעים שמות שם קדוש. וזהו ויהוה המטיר. מאת יהוה מן השמים.

סתר הסתרים לחכמים נמסר. שם זה שנקרא שמים, ממנו נברא סתר שנקרא אדם. חשבון איברי הגוף שהם חשבון מאתים ארבעים

וּשְׁמוֹנָה אֵיבָרִים. חֲשׁוֹן אוֹתִיוֹתָיו מֵאֲתִים וְשֵׁשׁ
 עֶשְׂרֵה. שֵׁם זֶה שֶׁהוּא סוּד וְסִתְרָה כָּלֵל שֶׁל כָּל
 הַתּוֹרָה בְּכ"ב אוֹתִיוֹת וְעֶשֶׂר אֲמִירוֹת, מִשּׁוּם
 שֶׁהָרִי שֵׁם זֶה מֵאֲתִים וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אוֹתִיוֹת
 וְשִׁלְשִׁים וּשְׁנַיִם שְׁבִילִים שְׁכּוֹלִים בָּהּ. הָרִי
 מֵאֲתִים אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה אֵיבָרֵי הַגּוֹף.

סוּד שֶׁנִּקְרָא אָדָם הַשּׁוֹלֵט עַל הַכֶּסֶּא, סוּד שֶׁל
 שְׁבָעִים שְׁלֹמֹמֶטָה, וְסִתְרָה זֶה שְׁכָתוּב (יחזקאל א)
 וְעַל דְּמוֹת הַכֶּסֶּא דְּמוֹת כְּמֵרָאָה אָדָם עָלָיו
 מִלְּמַעְלָה, וְזֶה הוּא סִתְרָה שְׁכָתוּב וְה' הַמְטִיר עַל
 סֹדִם וְגו' מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמַיִם. וְהַכֵּל אֶחָד וְדָבָר
 אֶחָד, וְסִתְרָה אֶחָד לְחַכְמֵי הַלֵּב נִמְסָר. אֲשֶׁרִי [הוּא]
 חֵלְקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

סֹדִם נִחְתָּם גְּזֵר דִּין שְׁלָהֶם עַל שֶׁמְנַעוּ צְדָקָה
 מֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם יו) וַיֵּד עָנִי וְאֲבִיוֹן
 לֹא הִחְזִיקָה, וְלִכֵּן הַדִּין לֹא הָיָה אֵלָּא מִן
 הַשָּׁמַיִם. צְדָקָה וְשָׁמַיִם הַכֵּל אֶחָד, וְכָתוּב (תהלים
 קח) כִּי גָדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם חִסְדְּךָ, מִשּׁוּם שֶׁצְדָקָה
 תְּלוּיָהּ בְּשִׁמּוֹ [בְּשָׁמַיִם], דִּין הוּא מִשָּׁמַיִם,
 שְׁכָתוּב מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמַיִם.

הַדִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִמְּקוֹם זֶה, שְׁכָתוּב (איכה ד)
 וַיִּגְדֵּל עוֹן בַּת עַמִּי מִחַטָּאת סֹדִם.

וירושללים נקראת אחות לסדם, כמו שנאמר
 (יחזקאל יט) הנה זה היה עון סדם אחותך, ודינם
 היה מן השמים דין אחד כסדם על שמנעו צדקה
 מהם, פרט לזה שזה התהפך וזה נחרב. לזו יש
 תקומה, ולזו אין תקומה. (ע"כ סתרי תורה).

וייעל לוט מצוער וישב בהר הוא ושתי בנתיו
 עמו וגו'. מה הטעם? משום שראה שהיה
 קרוב לסדם ועלה משם. רבי יצחק פתח, (איוב לו)
 והוא מסבות מתהפך בתחבולתו לפעלם וגו'.
 הקדוש ברוך הוא מסבב סבובים בעולם ומביא
 גחלי אש צחים לעשות מעשיו, ואחר כך הופך
 אותם ועושה אותם בגון אחר.

ובמה? בתחבולתו. עושה תחבולות ומסבב
 סבובים כדי להפך אותם, ולא כמו
 אותם הראשונים. לפעלם - משום פעלם של בני
 אנוש. כמו שהם עושים מעשים, כך הוא מהפך
 אותם. כל אשר יצום על פני תבל ארצה - משום
 מעשי בני אדם הוא מהפך אותם מסבות בכל מה
 שהוא מצוה אותם על פני תבל וגו'.

רבי אלעזר אומר, והוא מסבות מתהפך -
 הקדוש ברוך הוא מסבב סבובים ומביא

מַעֲשִׂים בְּעוֹלָם לְהַתְקִים, וְאַחַר שְׁחוּשָׁבִים בְּנֵי
 אָדָם שְׂיִתְקִימוּ אוֹתָם מַעֲשִׂים, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 הוֹפֵךְ אוֹתָם אֶת אוֹתָם מַעֲשִׂים מִכְמוֹ שְׁהָיוּ
 בַּהֲתַחֲלָה. בְּתַחֲבוּלָתוֹ, בְּתַחֲבוּלָתוֹ כְּתוּב, כְּמוֹ
 הָאֵמֶן הַזֶּה שְׁעוֹשֶׂה כְּלֵי חָרָס, בְּעוֹד שְׁאוֹתוֹ
 הַגְּלָגַל מְסוּבָב לְפָנָיו, חוֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת כְּגוֹן זֶה –
 עוֹשֶׂה, חוֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת כְּגוֹן אַחֵר – עוֹשֶׂה. מְהַפֵּךְ
 כְּלֵי זֶה לְכָלֵי אַחֵר מְשׁוּם שְׁאוֹתוֹ הַגְּלָגַל סוּבָב
 לְפָנָיו. כֵּךְ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְהַפֵּךְ אֶת מַעֲשָׂיו
 שֶׁהוּא עוֹשֶׂה.

בְּתַחֲבוּלָתוֹ חָסַר יו"ד, וּמַהוּ? זֶה בֵּית דִּין
לְמִטָּה שֶׁהוּא גְּלָגַל הַסּוּבָב לְפָנָיו,
 וְעַל זֶה הוּא מְהַפֵּךְ כְּלֵים מְכָלֵי זֶה לְכָלֵי אַחֵר, וְכָל
 זֶה כְּפִי פְעֻלָּם שֶׁל בְּנֵי אָדָם. אִם בְּנֵי אָדָם מְטִיבִים
 מַעֲשִׂיהֶם – אוֹתוֹ הַגְּלָגַל הַסּוּבָב מְסוּבָב אוֹתָם
 יְמִינָה, וְאִז נַעֲשִׂים מַעֲשִׂים בְּעוֹלָם לְהִיטִיב לָהֶם
 כְּרָאוּי, וְהַגְּלָגַל סוּבָב תְּמִיד וְלֹא שׁוֹקֵט בְּאוֹתוֹ צַד
 הַיְמִין, וְהָעוֹלָם מִתְגַּלְגֵּל בּוֹ. בָּאוּ בְּנֵי אָדָם לְהִרְע
 – תַּחֲבוּלָתוֹ שְׁסוּבְכַת תְּמִיד וְהִיטָה עוֹמְדָת בְּסוּבָב
 שֶׁל הַיְמִין, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסוּבָב אוֹתָהּ לְצַד
 שְׂמָאל וּמְהַפֵּךְ מְסֻבּוֹת וְכָלֵים שְׁהָיוּ בַּהֲתַחֲלָה
 לְאוֹתוֹ צַד שְׂמָאל.

וְאִזּוּ הַגְּלָגֶל סוֹכֵב וְנִעְשִׂים מִעֲשִׂים בְּעוֹלָם לְהִרְעֵ
 לְבַנְי אָדָם. וְהַגְּלָגֶל סוֹכֵב לְאוֹתוֹ צַד עַד
 שְׁבַנֵי אָדָם שָׁבִים לְהִיטִיב מִעֲשִׂיהֶם, וְהַגְּלָגֶל
 עוֹמֵד בְּמִעֲשֵׂי בְנֵי הָאָדָם. וְעַל כֵּן בְּתַחֲבוּלוֹתוֹ
 לְפַעֲלָם, וְלֹא עוֹמֵד תָּמִיד.

בֵּא רָאָה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גוֹרֵם סְבוּבִים
 וּמִעֲשִׂים בְּעוֹלָם כְּדֵי לַעֲשׂוֹת הַכֹּל כְּרָאוּי,
 וְהַכֹּל יוֹצֵא מִהֶעֱקָר וְהַשְׂרֵשׁ שְׁלֹמֶעֱלָה. קָרַב אֶת
 אַבְרָהָם אֵלָיו – יֵצֵא מִמֶּנּוּ יִשְׁמַעְעָל, כְּשֶׁלֹּא הָיָה
 אַבְרָהָם מְהוּל כְּשֵׁיִצְא מִמֶּנּוּ, מִשׁוּם שֶׁהוּא לְמַטָּה
 וְלֹא נִשְׁלַם בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ.

אַחַר כֵּן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא סִבֵּב סְבוּבִים
 בְּתַחֲבוּלוֹתָיו וְנִמּוּל אַבְרָהָם, וְנִכְנַס
 בְּבְרִית וְנִשְׁלַם בְּשִׁמוֹ וְנִקְרָא אַבְרָהָם, וְהוֹ עֲלִיוֹנָה
 עֲטָרָה אוֹתוֹ בְּסוּד שֶׁל מִים מְרוּחַ. פִּיּוֹן שֶׁהַסּוּד
 [שֶׁל ה"א] נִשְׁלַם וְהוּא נִמּוּל, יֵצֵא מִמֶּנּוּ יִצְחָק
 וְהָיָה זֶרַע קֹדֶשׁ, וְנִקְשַׁר לְמַעְלָה בְּסוּד שֶׁל אֵשׁ
 מִמִּים, וְעַל זֶה כְּתוּב (יִרְמִיָּה ב) וְאֲנֹכִי נִטְעַתִּיךָ שׁוּרְק
 כֹּלָה זֶרַע אֱמֶת, וְלֹא נִקְשַׁר בְּאוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר.

בֵּא רָאָה, מְלוֹט יֵצְאוּ מִמֶּנּוּ וּמִבְּנוֹתָיו שְׁתֵּי
 אֲמוֹת נִפְרָדוֹת וְנִקְשְׁרוּ בְּאוֹתוֹ צַד שְׂרָאוּי

לָהֶם, וְעַל זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסוּבָב
 סְבוּבִים וּמְגַלְגֵּל גְּלוּלִים בְּעוֹלָם שֶׁהַכֹּל יַעֲשֶׂה
 כְּרָאוּי וַיִּתְקַשֵּׁר הַכֹּל בְּמִקְוָמוֹ.

בא רֵאָה, נֶאֱדָה הָיָה לְלוֹט שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 יוֹצִיא מִמֶּנּוּ [וּמִבְּנוֹתָיו] וּמֵאֲשֶׁתּוֹ שְׁתֵּי
 הָאִמּוֹת הַלְלוּ, אֲלֵא בְּשִׁבִיל לְהִתְקַשֵּׁר בְּמִקְוָמָם
 הָרָאוּי לָהֶם, וְנַעֲשׂוּ מִתּוֹךְ זֵין, וְאוֹתוֹ הֵיִן
 הַזְּדִמָּן לָהֶם בְּמַעֲרָה בְּאוֹתוֹ לִילָה, וְזֵהוּ הַסּוּד
 שֶׁנַּעֲשׂוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּשְׁתַּ מִן הֵיִן וַיִּשְׁכַּר,
 וְהָרִי נִתְבָּאָר וּבְאֵרוֹהָ.

בא רֵאָה, מוֹאָב וְעַמּוֹן הֵן קָרְאוּ לָהֶם שְׁמוֹת.
 מוֹאָב - מְאָב. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הַבְּכִירָה
 אָמְרָה בְּחֻצְפָּה, אָמְרָה מוֹאָב, מְאָבָא הוּא.
 וְהַצְעִירָה גַם הִיא יְלָדָה בֶּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶּן עַמִּי.
 בְּצַנִּיעוֹת אָמְרָה בֶּן עַמִּי. בֶּן עַמִּי, וְלֹא אָמְרָה
 מִמִּי הוּא.

בא רֵאָה, בַּהֲתַחֲלָה כְּתוּב וְלֹא יָדַע בְּשִׁכְבָּהּ
 וּבְקוּמָהּ, בְּוֹא"ו, וְנִקּוּד עַל וֹא"ו, מִשּׁוּם
 שְׁסִיּוּעַ מִלְּמַעְלָה הָיָה נִמְצָא בְּאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה
 שֶׁעֲתִיד מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ לְצִאת מִמֶּנּוּ, וְלִכְן נִשְׁלַם
 כְּאֵן בְּוֹא"ו. וּבְאַחֲרֵת כְּתוּב וּבְקָמָהּ, חָס וַי"ו,

משום שלא יצא ממנה חלק לקב"ה כמו האחרת
הזו, ועל זה כתוב באחרת הזו הגדולה ובקומה
בוא"ו מלא ונקוד עליו.

רבי שמעון אמר, לא ידע שעתידי הקדוש ברוך
הוא להעמיד ממנה דוד המלך ושלמה
וכל שאר המלכים ומלך המשית. עוד ובקומה,
כמו שכתוב ברות (רות ג) ותקם בטרום יכיר איש
את רעהו וגו'. ובאותו היום היתה לה קימה
ודאי, התחבר עמה בעז להקים שם המת על
נחלתו, והוקמו ממנה כל המלכים הללו וכל
העלוי של ישראל. ולא ידע בשכבה, שכתוב
ותשכב מרגלותו עד הבקר. ובקומה, שכתוב
בטרום יכיר איש את רעהו וגו'. משום כך
ובקומה נקוד וא"ו.

בא ראה את ענותנותו של אברהם, שהרי אפלו
בתחלה, כשרצה הקדוש ברוך הוא לעשות
דין בסדם, לא בקש ממנו רחמים על לוט.
[שהרי] אחר שכתוב וירא והנה עלה קיטר הארץ
כקיטר הכבשן, לא בקש על לוט ולא אמר עליו
לקב"ה כלום. אף כך לא אמר לו הקדוש ברוך
הוא דבר, כדי שלא יחשב אברהם שהקדוש
ברוך הוא גרע מזכותו כלום.

וְאֵם תֹּאמַר שְׂאֲבָרְהֶם לֹא הִחְשִׁיב בְּלִבּוֹ אֶת לוֹט לְכָלוּם - הֲרֵי מָסַר נַפְשׁוֹ לְלַכֵּת לְהִלָּחֵם בְּקָרֵב עִם חַמְשָׁה מְלָכִים חֲזָקִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו, וְכָתוּב וַיִּחְלַק עֲלֵיהֶם לַיְלָה, וְכָתוּב וַיֵּשֶׁב אֶת כָּל הָרֶכֶשׁ וְגַם אֶת לוֹט אָחִיו וּרְכָשׁוֹ הִשִּׁיב וְגו'. אָבֵל בְּאַהֲבָה שְׂאָהֵב אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְרָאָה שֶׁמַּעֲשִׂיו שֶׁל לוֹט אֵינָם כְּשָׂרִים כְּרָאוּי, לֹא רָצָה אַבְרָהָם שֶׁבְגַלְלוּ יַעֲזֹב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּלוּם מִשְׁלוֹ, וְלָכֵן לֹא בִקֵּשׁ עָלָיו רַחֲמִים לֹא בַתְּחִלָּה וְלֹא בַסּוֹף.

מִדְרַשׁ הַנֶּעְלָם

וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר וְגו'. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, בֵּא רְאָה מֵה כָּתוּב בַּיִצָּר הָרַע, תִּדַע לָךְ שְׂאִינוֹ מִתְבַּטֵּל לְעוֹלָם מִבְּנֵי אָדָם עַד אוֹתוֹ זְמַן, שְׁכַתוֹב (יחזקאל לו) וְהִסְרָתִי אֶת לֵב הָאָבֶן וְגו'. שְׂאָף עַל פִּי שְׂרוּאָה בְּנֵי אָדָם נִדוֹנִין בְּגִיּהָנָם, הוּא בָּא וְחוֹזֵר לֹא אֶצֶל בְּנֵי אָדָם. זֶהוּ שְׁכַתוֹב וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר, מִצְעָרָה שֶׁל גִּיּהָנָם, מִשֵּׁם עוֹלָה לְפִתּוֹת בְּנֵי אָדָם. **אָמַר** רַבִּי יְהוּדָה, שְׁלֹשׁ הַנְּהָגוֹת יֵשׁ בְּאָדָם: הַנְּהָגַת הַשִּׁכָּל וְהַחֲכָמָה, וְזוֹ הִיא כַח הַנְּשִׂמָה הַקְּדוּשָׁה. וְהַנְּהָגַת הַתְּאוּהָ, שֶׁהִיא מִתְּאוּהָ בְּכָל תְּאוּוֹת רְעוּת, וְזֶהוּ כַח הַתְּאוּהָ.

וְהַהֲנִיחָהּ הַמְּנַהֲגָת לְבְנֵי אָדָם וּמַחֲזִיקַת הַגּוֹף,
וְהִיא נִקְרָאת נֶפֶשׁ הַגּוֹף. אָמַר רַבִּי דִּימִי, זֶהוּ
כַח הַמַּחֲזִיק.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּא רְאָה, לְעוֹלָם אֵין יֵצֵר הָרַע
שׁוֹלֵט אֶלָּא בְּאֵלוֹ שְׁנֵי כַחוֹת אֵלוֹ שְׁאִמְרָנוּ,
נֶפֶשׁ הַמִּתְאַוָּה הִיא הַרוּדְפָת אַחַר יֵצֵר הָרַע
לְעוֹלָם, מִשְׁמַע שְׁכַתוּב וַתֹּאמֶר הַבְּכִירָה אֶל
הַצְּעִירָה אָבִינוּ זְקֵן. נֶפֶשׁ הַמִּתְאַוָּה הִיא מְעוֹרְרַת
אֶת הָאֲחֵרֶת וּמַפְתָּה אוֹתָהּ עִם הַגּוֹף לְהִדְבֵּק בִּיצֵר
הָרַע, וְהִיא אוֹמְרַת לָכֵה נִשְׁקָה אֶת אָבִינוּ יִי
וְנִשְׁכָּבָה עִמוֹ. מַה יֵּשׁ לָנוּ בְּעוֹלָם הַבָּא, גִּלְדָּ וְנִרְדָּף
אַחַר יֵצֵר הָרַע וְאַחַר תְּשׁוּקַת חֲמֻדַת הָעוֹלָם הַזֶּה.
וּמָה עוֹשׂוֹת? שְׁתִּיחֶן מִסְכִּימוֹת לְהִדְבֵּק בּוֹ. מַה
כְּתוּב? וַתִּשְׁקִינֵךְ אֶת אָבִיחֶן יִי. מִתְּפֻטְמוֹת
לְהִתְעוֹרֵר לִיצֵר הָרַע בְּאֲכִילָה וּבִשְׂתִיָּה.

וַתִּקְוֶם הַבְּכִירָה וַתִּשְׁכַּב אֶת אָבִיָּהּ. כְּשֶׁאָדָם שׁוֹכֵב
עַל מִטָּתוֹ בְּלֵילָה, נֶפֶשׁ הַמִּתְאַוָּה הִיא
הַמְּעוֹרְרַת לִיצֵר הָרַע וּמְהַרְהֵרַת בּוֹ, וְהוּא דִּבְק
בְּכָל הִרְהוּרָע עַד שֶׁמִּתְעַבְּרַת מְעַט [מִמֶּנּוּ] [ד"א
עַל] [נ"א עַד] שְׁמִבִּיא בְּלֵב הָאָדָם אוֹתָהּ
הַמַּחֲשָׁבָה הָרָעָה וּדְבָקָה בּוֹ, וְעַדִּין יֵשׁ בְּלִבּוֹ וְלֹא
נִגְמַר לַעֲשׂוֹתָהּ עַד שְׁזֹאת הַתְּאַוָּה מְעוֹרְרַת לְכַח

הגוף כמתחלה להדבק בייצר הרע, ואז הוא תשלום הרעה. זהו שכתוב ותהרין שתי בנות לוט מאביהן.

אמר רבי יצחק, מעולם אין יצר הרע מתפתה אלא באכילה ושתייה, ומתוך שמחת היין אז שולט באדם. בצדיק מה כתוב בו? (משלי יג) צדיק אכל לשבע נפשו, ואינו משתכר לעולם. שאמר רבי יהודה, אותו תלמיד חכם ששונה, קוראים עליו (שם יא) נזם זהב באף חזיר. ולא עוד, אלא שמחלל שם שמים. מנהג הרשעים מהו? (ישעיה כב) הנה ששון ושמחה. היין אז שולט באדם, הרוג בקר ושחוט צאן וגו'. עליהם אמר הכתוב (שם ה) הוי משכימי בבקר שכר ירדפו וגו'. כדי לעורר ליצר הרע, שאין יצר הרע מתעורר אלא מתוך היין. זהו שכתוב ותשקיין את אביהן יין.

אמר רבי אבהו, מה כתוב? ולא ידע בשכבה ובקומה. כלומר, יצר הרע אינו משגיח בה בשכבה בעולם הזה ובקומה לעולם הבא, אלא מתעורר עם כח הגוף לעבד תאותו בעולם הזה. שאמר רבי אבהו, בשעה שנכנסים הרשעים בגיהנם, מכניסים ליצר הרע לראות בהן, זהו

שְׁכָתוֹב וְלוֹט בָּא צַעְרָה, לְצַעְרָה שֶׁל גִּיהֶנֶם. וַיֵּצֵא
 לוֹ מִשָּׁם לְנִסּוֹת אֶת הַבְּרִיּוֹת, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ. זֶהוּ
 שְׁכָתוֹב וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר – מִצַּעְרָה שֶׁל גִּיהֶנֶם.

וַיֵּשֶׁב בְּהַר – אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשָּׁמַע שְׁכָתוֹב
 בְּהַר, מְלַמֵּד שֶׁהוּא שָׁם מוֹשְׁבוֹ בְּמָקוֹם
 הַר. גּוֹף שֶׁהוּא חָרֵב כְּמוֹ הַר שְׂאִין בּוֹ טוֹבָה.
 וּשְׂתֵי בְּנֵי עֵמוֹ – אֵלּוּ שְׂתֵי הַכַּחוֹת שְׁאֲמַרְנוּ. כִּי
 יֵרָא לְשָׁבֵת בְּצוֹעַר – יֵרָא וַחֲרָדָה נוֹפֶלֶת עָלָיו
 בְּשַׁעַת שְׁרוּאָה צַעַר גִּיהֶנֶם שְׁמַצְעָרִין לְרָשָׁעִים
 וַחֲוֹשֵׁב שְׁשָׁם יְדוֹן. כִּיּוֹן שְׁרוּאָה שְׂאִינוֹ נְדוֹן שָׁם,
 יוֹצֵא וְהוֹלֵךְ לְפִתּוֹת בְּנֵי אָדָם אַחֲרָיו.

רַב הוֹנָא כְּשֶׁהָיָה דוֹרֵשׁ לְהִזְהִיר אֶת בְּנֵי
 הָאָדָם, הָיָה אוֹמֵר לָהֶם: בְּנֵי, הַשְּׁמָרוּ
 מִשְׁלִיחַ שֶׁל גִּיהֶנֶם, וּמִיְהוּ? זֶה יֵצֵר הָרַע, שֶׁהוּא
 שְׁלִיחַ שֶׁל גִּיהֶנֶם.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, מֵה זֶה שְׁכָתוֹב (משלי ל) לְעֵלּוּקָה
 שְׂתֵי בָנוֹת הֵב הֵב? אֵלּוּ שְׂתֵי בָנוֹת לוֹט
 שְׁאֲמַרְנוּ, שֶׁהִיא נֶפֶשׁ הַמִּתְאַוָּה, וְנֶפֶשׁ הַמִּשְׁתַּתְּפָת
 בַּגּוֹף הָרוֹדֶפֶת אַחַר יֵצֵר הָרַע לְעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כְּתוּב כְּאֵן בְּלוֹט כִּי יֵרָא לְשָׁבֵת
 בְּצוֹעַר, וְכָתוּב שָׁם לְעֵלּוּקָה שְׂתֵי בָנוֹת הֵב

הב. יר"א בגימטריא הוא עלוק"ה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם יֵרָא הוּא, אִז לָמָּה הוּא בָּא לְהַטְעוֹת אֶת הַבְּרִיּוֹת? אֵלָּא כִּף דְּרַף כָּל עוֹשֶׂה עוֹלָה – כְּשֵׁרוּאָה הָרַע, מִתִּירָא לְפִי שְׁעָה, וּמִיד חוּזַר לְרַשְׁעָתוֹ וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ לְכֻלּוּם. כִּף יִצַּר הָרַע, בְּשַׁעָה שְׁרוּאָה דִּין בְּרַשְׁעִים, יֵרָא. כִּיּוֹן שְׂיוּצָא לַחוּץ [לַעֲשׂוֹת], אִינוּ חוֹשֵׁשׁ כְּלוּם.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, מָה זֶה שְׂאֲמָרוֹ וְתֹאמְרוּ הַבְּכִירָה אֶל הַצְּעִירָה אֲבִינוּ זְקֵן? מָה זֶה אֲבִינוּ זְקֵן? זֶהוּ יִצַּר הָרַע שְׂנֵקְרָא זְקֵן, שְׂנֵאֲמַר (קהלת ד) מְלֶךְ זְקֵן וְכִסִּיל. שֶׁהוּא זְקֵן, שְׁנוֹלֵד עִם הָאָדָם.

שְׂשַׁנְיָנוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אוֹתָהּ נִפְשׁ הַמִּתְאַוָּה אוֹמֶרֶת לְאַחֶרֶת: אֲבִינוּ זְקֵן, נִרְדַּף אַחֲרָיו וְנִדְבַק בּוֹ כְּשֵׁאֲר כָּל הַרְשָׁעִים שְׂבָעוּלָם. וְאִישׁ אִין בְּאָרְץ לְבָא עָלֵינוּ – אִין אִישׁ צָדִיק בְּאָרְץ וְאִין אִישׁ שְׁלִיט עַל יִצְרוֹ. הַרְבֵּה רְשָׁעִים בְּאָרְץ, אִין אֲנַחְנוּ בְּלִבְדָּנוּ רְשָׁעִים, נַעֲשֶׂה כְּדַרְף כָּל הָאָרְץ שְׁהֵם רְשָׁעִים, שְׁעַד הַיּוֹם דְּרַף כָּל הָאָרְץ הוּא. לְכָה נִשְׁקָה אֶת אֲבִינוּ יִין – נִשְׁמַח בְּעוֹלָם הַזֶּה, נֹאכַל וְנִשְׁתֵּה וְנִרְוָה יִין וְנִדְבַק בְּאֲבִינוּ, בִּיצַר הָרַע, וְנִשְׁכָּבָה עִמוֹ. וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ

צוֹנַחַת וְאוֹמְרַת: (ישעיה כח) גַּם אֵלֶּה בֵּינָן שְׁגוֹ
וּבִשְׂכָר תַּעֲוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּא רְאֵה מַה כָּתוּב? וַתִּשְׁקִין
אֶת אָבִיהֶן יִין. דְּרַךְ הַרְשָׁעִים לְטַעוֹת אַחֲרֵי
הַיִּין, לְפָנֶיךָ לַיִצָר הָרַע וּלְעוֹרָרוֹ. וְעַד שֶׁהוּא שָׁמַח
בְּשִׂכְרוֹתוֹ שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ, מִיָּד – וַתִּקַּם הַבְּכִירָה
וַתִּשְׁכַּב אֶת אָבִיהָ. הִיא מְזַמְנַת עִמּוֹ וּמַתְאַוָּה
וּמְהַרְהֶרֶת בְּכָל הַרְהוּרִים רָעִים, וַיִּצָר הָרַע
מִתְחַבֵּר עִמָּה וְנִדְבַק בָּהּ וַאֲיִנוּ מִשְׁגִּיחַ בָּהּ [בְּאוֹתוֹ
זְמַן] מַה הוּא מְמַנֶּה. בְּשִׂכְבָּהּ וּבִקְוֹמָהּ – בְּשִׂכְבָּהּ
בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּבִקְוֹמָהּ לְעֵתִיד לָבֵא. בְּשִׂכְבָּהּ –
בְּעוֹלָם הַבָּא כְּשֶׁתִּתֵּן דִּין וְחֶשְׁבוֹן, וּבִקְוֹמָהּ – לְיוֹם
הַדִּין, שְׂכָתוֹב (דְּנִיאל יב) וְרַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל אֲדַמַּת עֶפֶר
יִקְיָצוּ וְגו'.

בְּשׁוֹם עֲנִין מֵאלוֹ אֵין מִשְׁגִּיחַ בּוֹ יִצָר הָרַע, אֲלֵא
דְּבִק בָּהּ וְהִיא נִדְבַקַת בּוֹ, וּלְאַחַר כֵּן
מְעוֹרְרַת לְאַחֲרָת. לְאַחַר שֶׁהִרְהוּר גָּדוֹל נִדְבַק
בַּיִצָר הָרַע, בָּאָה הָאַחֲרָת וְנִדְבַקַת בּוֹ, וַתִּשְׁקִין
אֶת אָבִיהֶן יִין. כְּמוֹ כֵּן לְעוֹרֵר לַיִצָר הָרַע וְנִדְבַקַת
בּוֹ, וְאֲזִי תִשְׁלוֹם הָרַעוֹת לַעֲשׂוֹת, וּמִתְעַבְרוֹת
שְׁתִּיחֶן מִיִּצָר הָרַע. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וַתְּהַרִין שְׁתִּי
כְּנוֹת לוֹט מֵאָבִיהֶן.

עַד שְׂיֵצֵא לַפְּעַל מֵעֲשִׂיָהֶן – זו יולדת רשעתה, וזו יולדת רשעתה. וכן דרכם של רשעים בענין זה עם יצר הרע, עד שהורג לאדם ומוליכו לגיהנם ומכניסו שם, ואחר כך עולה משם לפתות לבני אדם כמו כן. ומי שמפיר בו, נצול ממנו ואינו מתחבר עמו.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מָשַׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֵה? לְכַת לְסֻטִים שֶׁהָיוּ אוֹרְבִים בְּדַרְכֵים לְגֹזַל וְלַהֲרֹג לְבַנֵי אָדָם, וּמְפָרִישִים מֵהֶם אֶחָד שְׂיִודַע לְהַסִּית לְבַנֵי אָדָם וּלְשׁוֹנוֹ רָךְ. מָה עוֹשֶׂה? מְקַדִּים וְהוֹלֵךְ לְקַבְּלָם וְנַעֲשֶׂה כְּעַבְד לְפָנֵיהֶם, עַד שְׂמֵאֲמִינִים הַטְּפָשִים בּוֹ וּבוֹטְחִים בְּאַהֲבָתוֹ וּבְשִׂיחָתוֹ וּשְׂמִחָתוֹ עִמוֹ, וּמוֹלִיכֶם בְּחֶלֶק דְּבָרָיו בְּאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ שֶׁהַלְסֻטִים שָׂם. כִּיּוֹן שְׂמַגִיעַ עִמָּהֶם לְשָׂם, הוּא הָרֵאשׁוֹן שֶׁהוֹרֵג בָּם לְאַחַר שְׁנוֹתָנֶם בְּיַד הַלְסֻטִים לְהַרְגֵם וּלְקַחַת מְמוֹנָם. וְהֵם צוֹנְחִים וְאוֹמְרִים: אוֹי שֶׁהַקְּשָׁבְנוּ לוֹ וְלָרֶךְ לְשׁוֹנוֹ. לְאַחַר שֶׁהָרְגוּ אֵלָה, עוֹלָה מִשָּׂם וְיוֹצֵא לְפַתוֹת בְּנֵי אָדָם כְּמַתְחָלָה. הַפְּקָחִים מֵהֶם עוֹשִים כְּשֵׁרוֹאִים לָזֶה יוֹצֵא לְקִרְאָתָם וּמְפַתֵּה לָהֶם? מְפִרִין בּוֹ שֶׁהוּא צוֹדֵה אֶת נַפְשָׁם, וְהוֹרְגִים אוֹתוֹ, וְהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ אַחֲרָת.

כָּךְ הוּא יֵצֵר הָרַע, יוֹצֵא מִכַּת הַלְסָטִים, עוֹלָה
 מִגִּיהֶנֶם כְּנֶגֶד בְּנֵי אָדָם וּלְפָתוֹת לָהֶם
 בַּחֲלָק מִתֵּק דְּבָרָיו. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיַּעַל לוֹט
 מִצּוּעַר וַיֵּשֶׁב בְּהַר וְגו'. כָּמוֹ לְסָטִים לְאַרְבַּ לְבָנֵי
 אָדָם. מָה עוֹשֶׂה? עוֹבֵר לְפָנֵיהֶם, וְהִטְפְּשִׁים
 מֵאֲמִינִים בּוֹ וּבִאֲהַבְתּוֹ שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לְפָתוֹתָם
 וְעוֹבֵד לָהֶם כְּעַבֵּד, שְׁנוֹתֵן לָהֶם נְשִׁים יָפוֹת
 אֲסוּרוֹת, נוֹתֵן לָהֶם בְּנֵי אָדָם לְהָרַע, מְפָרֵק מֵהֶם
 עַל תּוֹרָה וְעַל מַלְכוּת שָׁמַיִם. הִטְפְּשִׁים רוֹאִים
 כָּךְ, בּוֹטְחִים בְּאֲהַבְתּוֹ, עַד שֶׁהוֹלֵךְ עִמָּהֶם
 וּמוֹלִיכֶם בְּאוֹתוֹ דֶּרֶךְ שֶׁהַלְסָטִים שָׂם, בְּדֶרֶךְ
 גִּיהֶנֶם אֲשֶׁר אֵין דֶּרֶךְ לְנִטּוֹת יָמִין וּשְׂמָאל. כִּיּוֹן
 שְׂמַגִּיעַ עִמָּהֶם לְשָׂם, הוּא הִרְאֵשׁוֹן שֶׁהוֹרֵג
 לָהֶם, וְנַעֲשֶׂה לָהֶם מִלֵּאף הַמּוֹת וּמְכַנִּיֵּס
 לְגִיהֶנֶם, וּמוֹרִידִים לָהֶם מִלֵּאכֵי חֲבָלָה, וְהֵם
 צוֹנְחִים וְאוֹמְרִים: אוֹי שֶׁהִקְשַׁבְנוּ לָזֶה. וְלֹא
 מוֹעִיל לָהֶם.

לְאַחַר כֵּן עוֹלָה מִשָּׁם וַיּוֹצֵא לְפָתוֹת לְבָנֵי
 אָדָם. הִפְקַחִים כְּשִׂרְוֵאִים אוֹתוֹ,
 מְכִירִים אוֹתוֹ, וּמִתְגַּבְּרִים עָלָיו עַד שֶׁשׁוֹלְטִים
 עָלָיו, וְסוֹטִים מִזֶּה הַדֶּרֶךְ וְלוֹקְחִים דֶּרֶךְ אַחֲרַת
 לְהַנְצִל מִמֶּנּוּ.

רַב יוֹסֵף כְּשֶׁהָיָה יוֹרֵד לְבַבְלָה, רָאָה אֶת אוֹתָם
 רוֹקִים שֶׁהָיוּ נִכְנָסִים וְיוֹצְאִים בֵּין נָשִׁים יְפוֹת
 וְלֹא חוֹטְאִים. אָמַר לָהֶם: הֲאֵם אֵלֶּה לֹא פוֹחֲדִים
 מִיֵּצֵר הָרָע? אָמְרוּ לוֹ: לֹא מִקּוֹנְדִיטוֹן רַע בָּאֲנוּ.
 אָנוּ נִגְזְרָנוּ מִקְדָּשֶׁת הַקֹּדֶשׁ. שָׁאֵמַר רַב יְהוּדָה אָמַר
 רַב, צָרִיךְ אָדָם לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בְּשַׁעַת תְּשֻׁמִּישׁ,
 וְיֵצְאוּ מִמֶּנּוּ בָנִים קְדוֹשִׁים בָּנִים מְעֻלִּים שֶׁלֹּא
 פוֹחֲדִים מִיֵּצֵר הָרָע, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כ) וְהִתְקַדְּשִׁתֶם
 וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים.

רַבִּי אַבְאָ אָמַר, מַה זֶה שְׁכָתוֹב (יחזקאל כ) וְאֵת
 שַׁבָּתוֹתַי קִדְּשׁוּ? אֵלֶּה אֵינן עוֹנְתֶם שֶׁל
 תְּלִמִּידֵי חֲכָמִים אֵלֶּה מְשַׁבֵּת לְשַׁבָּת. וּמִזְהִיר
 אוֹתָם, שֶׁהוֹאִיל וְתִשְׁמִישׁ הַמָּטָה הִיא מְצוּהָ –
 קִדְּשׁוּ, כְּלוֹמַר קִדְּשׁוּ עַצְמְכֶם בְּשַׁבָּתוֹתַי בְּאוֹתוֹ
 תִשְׁמִישׁ שֶׁל מְצוּהָ.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מִי שֶׁנִּכְנָס לְעִיר
 וְרוֹאִים נָשִׁים יְפוֹת, יִרְכִּין עֵינָיו וַיֹּאמֶר
 כֶּן: בֶּן [רֵאָה] מִחֲשׁוֹבִים חָצוֹב נִחְצַבְתִּי [חֲזִק]
 דְּפוֹס הַתְּקָלָה, צָא צָא, שָׁאֲבֵי הַקְּדוֹשׁ שֶׁל שַׁבָּת
 הוּא. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁחֲמִימוֹת הַדֶּרֶךְ
 שׁוֹלֵט בּוֹ, וַיְכוּל יֵצֵר הָרָע לְשַׁלֵּט עָלָיו. (עד כאן

סדר הלימוד ליום ח חשון [יום 38 בשנה]

סתרי תורה

וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר וְגו', מִתּוֹךְ רְצוֹן הַמֶּלֶךְ, נִפְרָד
 מִצַּד הַיְמִין הַתּוֹךְ אֶחָד שֶׁל קָשָׁר
 שֶׁהַחֲקִיקָה דְבוּקָה בְּתוֹךְ הַתּוֹךְ הַזֶּהב מִצַּד
 הַשְּׂמָאל בְּתוֹךְ טְמָאָה [שֶׁל יִצְרוֹ] [נ"א וּמְקוֹמוֹ]
 וְנַעֲשֶׂה שֶׁל קָשָׁר אֶחָד שֶׁל הָאֵילָן.

בְּשַׂרְצָה יִצְחָק לְהִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם, בַּחֲזֵק שֶׁל
 הַדִּין הַקָּשָׁה הַתַּחֲזֵק וְהַפְּרִיד דְּרָגוֹת
 מִקְיּוּמָם, וְהַתַּחֲזֵק אַבְרָהָם וְהַפְּרִיד אוֹתוֹ קָשָׁר
 אֶחָד שֶׁל הָאֵילָן מִתּוֹךְ אוֹתָהּ טְמָאָה. אוֹתוֹ נֶחֱשׂ
 הַקְּדֻמוֹנִי נִכְנָס בְּשָׂרְשׁוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָעֵץ, וְהוּא הֵיִן
 שֶׁשְּׂתָהּ וְהוֹלִיד שְׁתֵּי דְרָגוֹת קְשׁוּרוֹת זוּ בְּזוּ. וְהֵן
 הַדְּרָגוֹת שְׁסוּכְבוֹת בְּצַד הַטְּמָאָה, אֶחָד נִקְרָא
 מְלָכוּ"ם וְאֶחָד נִקְרָא פְּעוּ"ר.

זוֹ עֲצָה בְּנִכְסָה, וְזוֹ עֲצָה בְּגִלוּי. פְּעוּ"ר, שֶׁהַתְּגָלָה
 הוּא וְכָל מַעֲשָׂיו בְּגִלוּי. מְלָכוּ"ם, שֶׁהוּא
 בְּכִסּוּי. הוּא וְכָל מַעֲשָׂיו מְכֻסִּים. מִשְׁנֵי אֱלֹה
 נִפְרָדִים מִיָּנִים רַבִּים לְמִינֵיהֶם וְסוּכְבִּים אֶת הַיָּם
 הַגְּדוֹל וְאֶת כָּל הַצְּדָדִים הַטְּמָאִים הַלָּלוּ, וְכָל אֶחָד
 וְאֶחָד קוֹפֵץ [נ"א נִזְרָף] לְמְקוֹמוֹ.

כְּמוֹ כֵּן הוּא לְמַטָּה. לוֹט נִפְרַד מְאֹבְרָהֶם וְשֵׁם
 דִּינורוֹ עִם אַנְשֵׁי סֹדִם, כְּשֶׁהִתְעוֹרַר עֲלֵיהֶם
 הִדִּין נִזְכָּר בְּאַבְרָהָם, וְשָׁלַח לוֹ מִשָּׁם וְנִפְרַד מֵהֶם.
 בְּנוֹתָיו הִשְׁקוּהוּ יַיִן וְהוֹלִידוּ מִמֶּנּוּ שְׁתֵּי אֲמוֹת.
 אַחַת נִקְרְאת מוֹאֵב וְאַחַת נִקְרְאת עֲמוֹן. אַחַת
 בְּגִלּוּי וְאַחַת בְּכֶסוּי. עֲמוֹן דְּרָגְתוֹ מְלֻכוֹ"ם, עֲצָה
 בְּכֶסוּי. מוֹאֵב דְּרָגְתוֹ פְּעוֹ"ר, הַכֹּל בְּגִלּוּי.

כְּמוֹ זֶה בְּנוֹתָיו. אַחַת אָמְרָה בֶּן עַמִּי, בֶּן יֵשׁ לִי
 מִעַמִּי וְלֹא אָמְרָה מִמִּי הוּא, מִשּׁוּם כֶּךָ הוּא
 הָיָה בְּכֶסוּי. זוֹ אָמְרָה מוֹאֵב, מֵאֵב הוּא זֶה, מֵאֵבָא
 הוֹלִדְתִּיהוּ, דְּרָגְתוֹ פְּעוֹ"ר, הַדְּבָר בְּגִלּוּי.

וּבִשְׁנַיִ אֵלֶּה אָחִז דְּוֹד הַמְּלָךְ, לְאַחַר מִכֵּן מִמוֹאֵב
 בָּאָה רוּת וַיֵּצֵא מִמֶּנָּה דְּוֹד הַמְּלָךְ, וּמִעֲמוֹן
 הִתְעַטַּר דְּוֹד הַמְּלָךְ בְּעֵטְרָה הַזֹּאת שֶׁהִיא עֵדוּת
 לְזֵרְעוֹ שֶׁל דְּוֹד, שְׁכָתוּב (מלכים-ב יא) וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת
 הַנֶּזֶר וְאֶת הָעֵדוּת. וְזוֹ הִיְתָה מִמְּלֻכוֹ"ם דְּרָגְתַּת בְּנֵי
 עֲמוֹן, שְׁכָתוּב (שמואל-ב יב) וַיִּקַּח אֶת עֵטְרַת מְלָכָם.

מִלְכָם דְּרָגְתַּת בְּנֵי עֲמוֹן הוּא, שְׁכָתוּב וַתְּהִי עַל
 רֹאשׁ דְּוֹד, וּמִשָּׁם הִיְתָה עֵדוּת לְבָנָיו
 לְעוֹלָמִים, וּבָה נּוֹדַע מִי הוּא מִן בְּנֵי דְּוֹד הַמְּלָךְ
 שְׁרָאוּי לְמֶלֶךְ וְדָאֵי שְׁאוּמְרִים מִן דְּוֹד הוּא

[הגוף]. שְׁאֵפְלוּ שְׁנוּלַד בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, יְכוּל הָיָה לְסַבֵּל בְּעֵטְרָה הַהִיא עַל רֵאשׁוֹ [שְׁהָרִי הוּא] שְׁהָיָה מִשְׁקַל כֶּפֶר זֶהָב וְאַבֵּן יִקְרָה הָיְתָה, וּבֶן אָדָם אַחַר לֹא יְכוּל לְסַבֵּל אוֹתָהּ. וְזֶהוּ שְׁכַתוּב בְּיוֹאֵשׁ, וַיִּתֵּן עֲלָיו אֶת הַנְּזֹר וְאֶת הָעֵדוּת.

וּבְשֵׁתִי דְרָגוֹת נֶאֱחָזוּ דְּוֹד הַמֶּלֶךְ, וְהֵם תִּקְרָן מַלְכוּתוֹ לְהִתְחַזֵּק עַל שְׂאֵר הָעַמִּים, שְׂאֵם לֹא נִכְלָל בְּצַד שְׁלָהֶם, לֹא יְכוּל לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם כָּל [הַגְּוֹנִים] הַדְּרָגוֹת שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים כְּלוּלִים בְּדוֹד לְהִתְגַּבֵּר וּלְהִתְחַזֵּק עֲלֵיהֶם.

וַיַּעַל לוֹט מְצוּעַר וַיֵּשֶׁב בְּהַר. כְּתוּב (מְשַׁלֵּי ל) לְעֹלֹקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הֵב הֵב. אֵלוֹ שְׁתֵּי בָנוֹת שֶׁל יֵצֵר הָרַע מְעוֹרְרוֹת אוֹתוֹ [כְּדִי] לְשַׁלֵּט עַל הַגּוֹף. אַחַת הִיא נֶפֶשׁ שְׁמִתְרַבָּה תָּמִיד בַּגּוֹף, וְאַחַת הִיא נֶפֶשׁ שְׁכּוֹסֶפֶת לְתַאֲוֹת רְעוֹת [ד"א שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה] וּבְכָל הַכְּסוּפִים הָרָעִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. זֹהִי הַבְּכִירָה, וְזוֹ [וְאַחֲרַת] הַצְּעִירָה.

וַיֵּצֵר הָרַע לֹא מִתְחַבֵּר תָּמִיד אֶלָּא בְּשֵׁתִי אֵלָּה כְּדִי לְפַתּוֹת בְּנֵי אָדָם, וּכְדִי שְׂיֵאֱמִינוּ לוֹ [לְהוֹבִיל] לְהַאֲבִיד אוֹתָם לְמָקוֹם חֲצִי הַמְּוֹת וַיַּעֲבְדוּ אוֹתוֹ, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (שם ט) עַד יִפְלַח חֵץ

כְּבָדוֹ. לְלִסְטִים שְׁמֻקְפָּחִים בְּהָרִים, וּמִסְתִּירִים
 עֲצָמָם בְּמָקוֹם מִפְּחִיד בְּהָרִים, וְיֹדְעִים שֶׁהָרִי
 בְּנֵי אָדָם שׁוֹמְרִים עֲצָמָם מִלְּלַכְתּ לְמָקוֹמוֹת
 הַלָּלוּ, מָה עוֹשִׂים? בּוֹחֲרִים מֵהֶם אוֹתוֹ שֶׁלְּשׁוֹנוֹ
 חֲדָה מִכֻּלָּם, אוֹתוֹ שִׁיּוֹדֵעַ לְפִתּוֹת בְּנֵי אָדָם,
 וְיוֹצֵא מִבִּינֵיהֶם וְיוֹשֵׁב בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל בְּנֵי
 הָעוֹלָם עוֹבְרִים שָׁם. כִּיּוֹן שֶׁמִּגִּיעַ אֲלֵיהֶם,
 מִתְחִיל לְהִתְחַבֵּר עִמָּם (וּלְפִתּוֹתָם). (עד כאן סתרי תורה).

וַיִּפֶּע מִשָּׁם אֲבָרָהָם אֲרָצָה הַנֶּגֶב. כָּל מִסְעוֹתָיו
 הָיוּ לְצַד דְּרוֹם יוֹתֵר מִלְּצַד אַחֵר, מִשׁוֹם
 שֶׁהָרִי בְּחֻכְמָה עָשָׂה לְהִדְבֵּק בְּדְרוֹם.

וַיֹּאמֶר אֲבָרָהָם אֶל שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אַחֲתִי הוּא.
 שְׁנִינּוּ, [כִּיּוֹן] לֹא צָרִיךְ אָדָם לְסַמֵּךְ עַל
 הַנֶּסֶם, וְאִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַחֵשׁ נֶס לְבֶן אָדָם,
 אֵינן לוֹ לְסַמֵּךְ תָּמִיד עַל נֶס בְּפַעַם אַחֲרָת, כִּי לֹא
 בְּכָל שָׁעָה וְשָׁעָה מִתְרַחֵשׁ נֶס.

וְאִם יִכְנִיס אָדָם אֶת עֲצָמוֹ לְמָקוֹם שֶׁהַנֶּזֶק מְצוּי
 לְעֵין, הָרִי פִקְעָה כָּל זְכוּתוֹ שֶׁעָשָׂה בְּתַחֲלָה
 וּבְאֵרוֹהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית לב) קִטְנִיתִי מִכָּל
 הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת וּגו'. וְאֲבָרָהָם, כִּיּוֹן שֶׁעָלָה
 מִמְּצָרִים וְנִצּוֹל פַּעַם אַחַת, כָּעֵת לָמָּה הַכְּנִיס אֶת
 עֲצָמוֹ בְּצַעַר כְּבַתְּחִלָּה וְאָמַר אַחֲתִי הוּא?

אָפֵא אַבְרָהָם לֹא סָמַךְ עַל עֲצָמוֹ כְּלוּם, שָׂרָאָה
 אֶת הַשְּׂכִינָה תָמִיד בְּמִדְוָרָה שֶׁל שָׂרָה וְלֹא
 זֶה מִשָּׁם, וּמִשּׁוֹם שֶׁהִיְתָה שָׁם, סָמַךְ אַבְרָהָם
 וְאָמַר אַחֲתֵי הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי ז) אָמַר
 לַחֲכָמָה אַחֲתֵי אָתָּה, וְלִכֵּן אָמַר אַחֲתֵי הוּא.

וַיִּבֵּא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ וְגו'. וְכִי הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בָּא אֶל רְשָׁעִים? כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (במדבר כב)
 וַיִּבֵּא אֱלֹהִים אֶל בְּלָעַם, (בראשית לא) וַיִּבֵּא אֱלֹהִים
 אֶל לָבֵן? אֵלֹא אוֹתוֹ מִמְּנַה הַשְּׁלִיחַ שֶׁמִּפְקָד
 עֲלֵיהֶם הִיָּה מִשּׁוֹם שֶׁכָּלָם, כְּשֶׁעוֹשִׂים שְׁלִיחוֹת,
 נוֹטְלִים הַשֵּׁם הַזֶּה, מִצַּד הַדִּין הֵם בָּאִים. וְעַל זֶה
 וַיִּבֵּא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ בְּחִלּוֹם הַלְלִילָה וַיֹּאמֶר
 לוֹ הִנֵּךְ מֵת עַל הָאִשָּׁה אֲשֶׁר לָקַחְתָּ וְגו'.

רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (משלי יב) שְׁפַת אֱמֶת וְגו'.
 שְׁפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לְעַד - זֶה אַבְרָהָם, שֶׁכָּל
 דְּבָרָיו בִּהַתְחָלָה וּבִסוּף הָיוּ בְּאֱמֶת. וְעַד אַרְגִּיעָה
 לְשׁוֹן שָׁקֶר - זֶה אַבְיִמֶלֶךְ. בְּאַבְרָהָם נֹאמַר, וַיֹּאמֶר
 אַבְרָהָם אֶל שָׂרָה אֲשֶׁתּוֹ אַחֲתֵי הוּא. זֶה בִּהַתְחָלָה
 שֶׁאָמַר מִשּׁוֹם הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיְתָה עִמָּה שֶׁל שָׂרָה
 אַחֲתֵי הִיא, וְאַבְרָהָם עָשָׂה בְּחֲכָמָה. מָה הִטְעַם?
 מִשּׁוֹם שֶׁאַבְרָהָם הוּא מִצַּד הַיְמִין, אָמַר אַחֲתֵי
 הוּא, וְסוּד כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר (שיר ה) אַחֲתֵי רַעֲיָתִי יוֹנְתֵי

תַּמְתִּי. וְעַל זֶה אֲבָרְהֵם קָרָא לָהּ תַּמִּיד אַחוֹתִי,
 מִשּׁוּם שֶׁנִּדְבַק עִמָּה, וְלֹא יִזְוֶוּ זֶה מִזֶּה לְעוֹלָמִים.
 לְבַסּוּף מָה כְּתוּב? וְגַם אֲמַנָּה אַחֲתִי בֵּת אָבִי
 הוּא אֶךְ לֹא בֵּת אִמִּי. וְכִי כֶּךָ הִיָּה? אֲלֹא
 הַכֹּל מִשּׁוּם הַשְּׂכִינָה אָמַר אַחֲתִי הוּא בֵּהֲתַחֲלָה,
 שְׂכָתוּב אָמַר לְחֻכְמָה אַחֲתִי אֶת. אַחֵר כֶּךָ וְגַם
 אֲמַנָּה. מָה זֶה וְגַם? לְהוֹסִיף עַל מָה שֶׁאָמַר
 בִּתְחִלָּה. אַחֲתִי בֵּת אָבִי הוּא, הַבֵּת שֶׁל הַחֻכְמָה
 הָעֲלִיּוֹנָה, וְלִכֵּן נִקְרָאת אַחוֹתִי וְנִקְרָאת חֻכְמָה, אֶךְ
 לֹא בֵּת אִמִּי, מִהַמָּקוֹם שֶׁל רֵאשִׁית הַכֹּל הַנִּסְתָּר
 הָעֲלִיּוֹן. וְעַל זֶה וַתְּהִי לִי לְאִשָּׁה, בְּאַחֲוָה
 וְחִבִּיבוּת, שְׂכָתוּב (שם ב) וַיִּמְנֹו תַחֲבִקֵנִי, וְהַכֹּל
 סוּד שֶׁל חֻכְמָה.

בא רֵאָה, בֵּהֲתַחֲלָה כְּשִׁירְדוּ לְמִצְרַיִם כֶּךָ אָמַר
 בְּשִׁבִיל לְהַדְבִּק בְּתוֹךְ הָאֲמוּנָה, וְקָרָא לָהּ
 אַחֲתִי כְּדֵי שֶׁלֹּא יִטְעוּ לְתוֹךְ אוֹתָם הַדְּרָגוֹת
 שֶׁבְּחוּץ. אֶךְ כָּאֵן אַחֲתִי, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִזְוֶוּ מִתּוֹךְ
 הָאֲמוּנָה כְּרֵאוּי. שֶׁהָרִי אָבִימֶלֶךְ וְכֹל אוֹתָם יוֹשְׁבֵי
 הָאָרֶץ הָיוּ הוֹלְכִים אַחֵר עֲבוּדָה זָרָה, וְהוּא נִדְבַק
 בְּתוֹךְ הָאֲמוּנָה וּמִשּׁוּם כֶּךָ נִכְנַס לְשֵׁם וְאָמַר אַחֲתִי.
 מָה הָאֲחוֹת לֹא נִפְרְדַת מִן הָאֵחַ לְעוֹלָמִים – אֶךְ
 כָּאֵן. שֶׁהָרִי אִשָּׁה יְכוּלָה לְהַפְרֵד, אֲבָל אַחוֹת לֹא

נִפְרְדָת, שְׁהָרִי שְׁנֵי אַחִים לֹא יְכוּלִים לְהִפְרֹד
לְעוֹלָמִים וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

וְלִכֵּן אָמַר אַבְרָהָם אַחֲתִי הוּא, שְׁהָרִי כָלִם הָיָה
לְהוֹטִים בְּתוֹךְ קִשְׁרֵי הַפּוֹכְכִים וּמְזֻלוֹת
וְעוֹבְדִים אוֹתָם, וְאַבְרָהָם הָיָה דָבֵק בְּתוֹךְ
הָאֲמוּנָה, וְאָמַר אַחֲוֹתִי, שְׁלֹא נִפְרָד לְעוֹלָמִים.
וְסִימָן לְדָבָר – (וַיִּקְרָא כֹּא) וְלֹאֲחֹתוֹ הַבְּתוּלָה, שְׁנֵאמַר
לְכֹהֵן הַמָּקוֹם שְׁאַבְרָהָם שְׂרוּי בּוֹ.

כְּתוּב (דברים י') אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ תִירָא אֶתוֹ תַעֲבֹד
וּבוֹ תִדְבֹק וּבְשִׁמּוֹ תִשָּׁבַע. הַפְּסוּק הַזֶּה
בְּאֲרוּהוּ. אֲבָל בֹּא רְאֵה, לֵה' אֱלֹהֶיךָ תִירָא לֹא
כְּתוּב, אֲלָא כְּתוּב אֵת ה'. מַה זֶה אֵת? זֶה
הַדְרָגָה הָרְאשׁוֹנָה, הַמָּקוֹם שֶׁל יִרְאֵת הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְלִכֵּן כְּתוּב תִירָא, שְׁשֵׁם אָדָם צָרִיךְ
לִירָא לְפָנָי רַבּוֹנוֹ [הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא], מִשּׁוֹם
שֶׁהוּא [בֵּית] דִּין.

וְאֵתוֹ תַעֲבֹד – זֶה הַדְרָגָה הָעֲלִיּוֹנָה שְׁעוֹמֶדֶת עַל
הַדְרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה הַזֹּאת, וְלֹא נִפְרָדִים
לְעוֹלָמִים. אֵת וְאֵתוֹ זֶה עִם זֶה דְּבָקִים וְלֹא
נִפְרָדִים. מַה זֶה וְאֵתוֹ? זֶה מְקוֹם בְּרִית הַקְּדוּשׁ,
אוֹת לְעוֹלָמִים. שְׁהָרִי עֲבוּדָה לֹא שׁוֹרָה בְּאוֹת

וְאִינוּ לְעֶבֶד אֱלֹא לִירָא, אֲכַל הָעֲבוּדָה הִיא
לְמַעֲלָה, וְלִכְן וְאֵתוּ תַעֲבֹד.

וְבוּ תִדְבֹק – בְּמָקוֹם שֶׁהוּא דְבִקוּת לְהִדְבֹק שֶׁהוּא
גוֹף שְׁשׁוּרָה בְּאִמְצָע. וּבְשֵׁמוֹ תִשְׁבַּע –
הַמָּקוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁל הַדְּרָגוֹת, וְסִימָן לְדָבָר –
(ירמיה ל) וְאֵת דָּוִד מִלְכָּם אֲשֶׁר אָקִים לָהֶם. מִשׁוּם
כִּן נִדְבַק אַבְרָהָם בְּאִמוּנָה כְּשִׁירָד לְמִצְרַיִם
וְכִשְׁהֵלֶךְ לְאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים. לְאָדָם שְׂרָצָה לְרֹדֵת
לְבוֹר עָמֶק, פָּחַד שֶׁלֹּא יוּכַל לְעֲלוֹת מִתּוֹךְ הַבוֹר,
מָה עֲשֶׂה? קֶשֶׁר קֶשֶׁר אֶחָד שֶׁל חֶבֶל לְמַעֲלָה
מִהַבוֹר. אָמַר, הוֹאִיל וְקִשְׁרָתִי קֶשֶׁר זֶה, מִכָּאֵן
וְהִלָּא אֶכְנֵס לְשֵׁם. כִּן אַבְרָהָם, בְּשַׁעַת שְׂרָצָה
לְרֹדֵת לְמִצְרַיִם, עַד שֶׁלֹּא יָרַד לְשֵׁם קֶשֶׁר בַּתְּחִלָּה
אֵת קֶשֶׁר הָאִמוּנָה לְהִתְחַזֵּק בּוֹ, וְאַחַר כֵּן יָרַד.

אִף כֵּן גַּם כְּשֶׁנִּכְנַס לְאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים. מִשׁוּם כֵּן
(משלי יב) שִׁפְתַּי אֱמֶת תִּכּוֹן לְעַד. וְעַד אֲרַגִּיעָה
לְשׁוֹן שֶׁקֶר – זֶה אֲבִימֶלֶךְ שֶׁאָמַר בְּתָם לְבָבִי
וּבִנְקִיץ כְּפִי. וְכִשְׁהִחֲזִירוּ לוֹ מִהַ כְּתוּב? גַּם אֲנֹכִי
יִדְעָתִי כִּי בְתָם לְבָבְךָ עָשִׂיתָ זֹאת, וְלֹא כְתוּב
נִקְיוֹן כְּפִים.

וְעַתָּה הִשָּׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ כִּי נִבְיָא הוּא. רַבִּי
יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (שמואל-א ב) רַגְלֵי

חֲסִידוֹ יִשְׁמַר וְגו'. חֲסִידוֹ כְּתוּב אֶחָד, וְזֶה אַבְרָהָם
שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אוֹתוֹ תָּמִיד וְלֹא מִסִּיר
מִמֶּנּוּ אֶת שְׂמִירָתוֹ לְעוֹלָמִים. וּמָה שֶׁאָמַר רַגְלִי –
זוֹ אִשְׁתּוֹ, שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׁלַח שְׂכִינְתוֹ עִמָּה
וְשׁוֹמֵר אוֹתָהּ תָּמִיד.

דְּבַר אַחַר רַגְלֵי חֲסִידוֹ יִשְׁמַר – אֶחָד, זֶה
אַבְרָהָם, שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵלֵךְ עִמּוֹ
תָּמִיד כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְהִזְיֵק לוֹ. וּרְשָׁעִים בַּחֲשָׁף
יְדָמוּ – אֵלּוּ אוֹתָם מְלָכִים שֶׁהָרַג הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּאוֹתוֹ לִילָה שֶׁרָדַף אַחֲרֵיהֶם.

זֶהוּ שֶׁכְּתוּב בַּחֲשָׁף יְדָמוּ, זֶה הַלִּילָה שֶׁנִּקְשַׁר
בַּחֲשָׁף וְהָרַג אוֹתָם, וְאַבְרָהָם רָדַף וְהַלִּילָה
הָרַג אוֹתָם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַיַּחֲלַק עֲלֵיהֶם לִילָה הוּא
וַעֲבָדָיו וַיַּכֵּם. וַיַּחֲלַק עֲלֵיהֶם לִילָה – זֶה הִקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא שֶׁחֲלַק רַחֲמִים מִן הַדִּין כְּדֵי לַעֲשׂוֹת
נִקְמוֹת לְאַבְרָהָם, וּמִשׁוֹם כֵּן וּרְשָׁעִים בַּחֲשָׁף
יְדָמוּ. וַיַּכֵּם? הֲיֵה צָרִיךְ לְכַתֵּב וַיַּכּוּם! אֵלּוּ זֶה
הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כִּי לֹא בְּכַח יִגְבֵּר אִישׁ, שֶׁהוּא
וְאַלִיעֶזֶר הָיוּ לְבָדָם.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וְהָרִי שְׁנִינּוּ שֶׁבְּמִקּוֹם שֶׁנִּזְקַּם מִצּוֹי
שֶׁלֹּא יִסְמַךְ בֶּן אָדָם עַל הַנֶּס, וְלֹא הָיָה מְקוֹם

שְׁהַנְזִק מְצוּי כְּמוֹ זֶה שְׁאַבְרָהָם הוֹלֵךְ אַחַר חַמְשָׁה
מְלָכִים לְרֹדֵף אַחֲרֵיהֶם וְלַעְרֹף קָרָב.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּשֶׁהֵלֵךְ אַבְרָהָם עַל זֶה, לֹא
הֵלֵךְ לַעְרֹף קָרָב וְלֹא סָמַךְ עַל הַנֶּס, אֲלֵא
צָעְרוּ שָׁל לוֹט הוֹצִיא אוֹתוֹ מִבֵּיתוֹ, וְלָקַח מִמוֹן
לְפָדוֹת אוֹתוֹ, וְאִם לֹא – שְׂיִמוֹת יַחַד אֵתוֹ בְּתוֹךְ
שְׁבִיּוֹ. כִּיּוֹן שְׂיִצָּא רָאָה שְׂכִינָה שְׂמֵאִירָה לְפָנָיו
וְכַמָּה צָבָאוֹת סְבִיבָה, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה רָדַף
אַחֲרֵיהֶם, וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִרְג אוֹתָם. זֶהוּ
שְׂכָתוֹב וּרְשָׁעִים בַּחֲשׂוֹךְ יִדְמוּ.

רַבִּי שְׂמַעוֹן אָמַר, סוּד הוּא, רַגְלֵי חֲסִידוֹ יִשְׁמַר –
זֶה אַבְרָהָם, וְכִשְׂיִצָּא, הִשְׁתַּתַּף עִמּוֹ יִצְחָק
וְנִפְלוּ לְפָנָיו, וְאִם לֹא שֶׁהִשְׁתַּתַּף יִצְחָק יַחַד עִם
אַבְרָהָם, לֹא הִשְׁמְדוּ. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וּרְשָׁעִים בַּחֲשׂוֹךְ
יִדְמוּ. כִּי לֹא בְכַח יִגְבֵּר אִישׁ. אִף עַל גַּב שְׁהַכַּח
נִמְצָא תָמִיד בַּיָּמִין, אִם לֹא הָיָה בְּצַד הַשְּׂמָאל לֹא
הָיוּ נִדְחִים לְפָנָיו.

דָּבָר אַחַר רַגְלֵי חֲסִידוֹ יִשְׁמַר – בְּשָׁעָה שְׁכָן אָדָם
אוֹהֵב אֵת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא אוֹהֵב אוֹתוֹ בְּכָל מָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה וְשׁוֹמֵר
דְּרָכָיו, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (תהלים קכא) ה' יִשְׁמַר צְאֹתָךְ

וּבּוֹאֶךָ מֵעֵתָה וְעַד עוֹלָם

בא רֵאָה כְּמָה חֲבִיבוֹתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם לְקַבֵּ"ה,
שֶׁבְּכָל מְקוֹם שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ, לֹא הָיָה חָס עַל
שְׁלוֹ כְּלוּם, אֲלֹא רַק כְּדֵי לְהַדְבִּיק בְּקַבֵּ"ה, וּמִשׁוּם
כֶּן רַגְלֵי חֲסִידוֹ יִשְׁמַר, וְזוֹהֵי אִשְׁתּוֹ, שֶׁכְּתוּב
וְאַבְימֶלֶךְ לֹא קָרַב אֵלֶיהָ, וְכְתוּב כִּי עַל כֵּן לֹא
נִתְתִּיף לִנְגַע אֵלֶיהָ.

בַּפְּרָעָה מַה כְּתוּב? (בראשית יב) וַיִּנְגַע ה' אֶת
פְּרָעָה וְגו' עַל דְּבַר שְׂרִי. הִיא אֲמָרָה –
וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה מְכָה, וּמִשׁוּם כֶּן רַגְלֵי
חֲסִידוֹ יִשְׁמַר. וְרִשְׁעִים בַּחֲשׂוֹן יִדְמוּ – אֵלּוּ פְּרָעָה
וְאַבְימֶלֶךְ, שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה בָּהֶם דִּינִים
בְּלִילָה. כִּי לֹא בְּכַח יִגְבֵּר אִישׁ, מִי זֶה אִישׁ? זֶה
אַבְרָהָם, שֶׁכְּתוּב וְעַתָּה הִשָּׁב אִשְׁתְּ הָאִישׁ וְגו'.

וְה' פָּקַד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר וְגו'. רַבֵּי חִיָּיא
פָּתַח וְאָמַר, (זכריה ג) וַיִּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן
הַגָּדוֹל עֹמֵד לִפְנֵי מְלֶאךָ ה' וְהִשְׁטָן עֹמֵד עַל יְמִינוֹ
לְשֹׁטֵנוֹ. בְּפִסּוּק זֶה יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ. וַיִּרְאֵנִי אֶת
יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל – זֶה יְהוֹשֻׁעַ בֶּן יְהוֹצָדָק.
עֹמֵד לִפְנֵי מְלֶאךָ ה', מִי זֶה מְלֶאךָ ה'? זֶהוּ הַמְּקוֹם
[שֶׁנִּשְׁמָוֹת הַצְּדִיקִים צְרוּרוֹת] צְרוּר שֶׁל נִשְׁמָת
הַצְּדִיק צְרוּרָה בּוֹ, וְכָל אוֹתָן נִשְׁמָוֹת הַצְּדִיקִים
עוֹמְדוֹת שָׁם, וְזֶהוּ מְלֶאךָ ה'.

וְהַשְׁטָן עֶמֶד עַל יְמִינוֹ לְשֹׁטְנוֹ – זֶהוּ יֵצֵר הָרַע
 שֶׁהוּא מְשׁוֹטֵט וְהוֹלֵךְ בְּעוֹלָם לְטַל
 נְשָׁמוֹת וְלְהוֹצִיא רוּחוֹת וְלְהַסְטוֹת אֶת הַבְּרִיּוֹת
 לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְזֶהוּ בְּשַׁעַה שֶׁהֵטִיל אוֹתוֹ
 נְבוֹכַדְנֶצַּר לְאֵשׁ עִם אוֹתָם נְבִיאֵי הַשָּׁקֶר, וְזֶה הִיָּה
 מִסְטִין לְמַעְלָה כְּדִי שִׁישְׁרְף עַמָּם.

שְׂפָךְ הִיא דֶּרֶכּוֹ – שְׂאִינוֹ מְקַטְרֵג אֶלָּא בְּזִמְן שֶׁל
 סִכְנָה וּבְזִמְן שֶׁהֶצְעַר שׁוֹרָה בְּעוֹלָם, וַיֵּשׁ
 לוֹ רְשׁוּת לְהַסְטוֹת וּלְעֲשׂוֹת דִּין אֶפְלוֹ בְּלִי דִּין,
 כְּמוֹ שְׂנֵאָמֵר (מִשְׁלֵי יג) וַיֵּשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט. מַה
 זֶה לְשֹׁטְנוֹ? שֶׁהִיָּה אוֹמֵר, אוֹ שְׂכָלָם יִנָּצְלוּ אוֹ
 שְׂכָלָם יִשְׂרְפוּ.

שֶׁהָרִי בְּשַׁעַה שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת לְמַשְׁחִית לְחַבֵּל, לֹא
 נִצּוֹל הַצְּדִיק מִהָרְשָׁעִים. וְלִכֵּן בְּשַׁעַה
 שֶׁהָדִין שְׂרוּי בְּעִיר, צָרִיךְ בֶּן אָדָם לְבָרַח בְּטָרֵם
 שִׁיתַּפֵּס שָׁם, שֶׁהָרִי הַמַּשְׁחִית, כִּיּוֹן שֶׁמִּתְחִיל, כָּף
 גַּם עוֹשֶׂה לְצְדִיק כְּמוֹ לְרָשָׁע, וְכָל שָׂכֵן שֶׁהִיוּ
 שְׁלֹשְׁתָּם כְּאַחַד. וְהִיָּה תוֹבֵעַ שִׁישְׁרְפוּ כָּלָם אוֹ
 יִנָּצְלוּ כָּלָם. מִשׁוּם שֶׁכְּשֶׁנַּעֲשֶׂה נֶס, לֹא נַעֲשֶׂה חֲצִי
 נֶס וְחֲצִי דִין, אֶלָּא הַכֹּל כְּאַחַד, אוֹ נֶס אוֹ דִין.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, וְלֹא? וְהָרִי בְּזִמְן שֶׁבָּקַע
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַיָּם לְיִשְׂרָאֵל, הִיָּה

קורע את הים לאלה והם הולכים ביבשה, והמים
היו שבים מצד אחר ומטביעים את אלה ומתים.
ונמצא נס כאן ודין כאן, הכל כאחד.

אמר לו, וזהו שקשה לפניו, שקשה קדוש ברוך
הוא עושה דין ונס כאחד, לא במקום
אחד ולא בבית אחד [שהכל נמצא כאחד]. ואם
נעשה קשה לפניו, שהרי למעלה לא נעשה הכל
אלא בשלמות כאחד, או נס או דין במקום אחד
ולא לחצאין.

לכן לא עושה הקדוש ברוך הוא דין ברשעים
עד שישתלמו בחטאם. זהו שכתוב (בראשית
טו) **כי לא שלם עון האמרי עד הנה, וכתוב** (ישעיה
כז) **בסאסאה בשלחה תריבנה**. ועל זה היה מסטין
ליהושע שישורף עמם, עד שאמר לו (זכריה ג) **יגער**
ה' בך השטן. מי אמר לו? זה מלאך ה' [ונאמר
ויאמר ה' אל השטן].

ואם תאמר, ויאמר ה' אל השטן יגער ה' בך
וגו'? בא ראה, כף גם למשה בסנה,
שכתוב (שמות ג) **וירא מלאך ה' אליו בלבת אש,**
וכתוב וירא ה' כי סר לראות. לפעמים מלאך ה',
ולפעמים מלאך, ולפעמים ה'. ולכן אמר לו
יגער ה' בך השטן ולא אמר הנני גוער בך.

בא ראה, כמו זה ביום שנמצא דין בעולם והקדוש ברוך הוא יושב על כסא הדין, אז נמצא השטן הזה שמסטה למעלה ולמטה, והוא נמצא להשחית את העולם ולטל הנשמות.

רבי שמעון היה יושב ולומד תורה, והיה משתדל בפסוק הזה, (דברים כא) ולקחו זקני העיר ההיא עגלת בקר וגו' וערפו שם את העגלה בנחל. והדין הוא בספין לערף אותה. אמר לו רבי אלעזר, למה צריך את זה?

בכה רבי שמעון ואמר, אוי לעולם שנמשך אחר זה, שהרי מאותו היום שאותו הנחש הרע התפתה בו אדם, שולט על האדם ושולט על בני העולם, הוא עומד להסוות את העולם, והעולם לא יכול לצאת מענשו עד שיבא מלך המשיח ויקים הקדוש ברוך הוא את ישני העפר, שכתוב (ישעיה כא) בלע המות לנצח וגו', וכתוב (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ. והוא עומד על עולם זה לטל את כל נשמות בני האדם.

ובא וראה, הרי כתוב (דברים כא) כי ימצא חלל וגו'. בא ראה, כל בני העולם נשמתם

יוצאת על ידי מלאך המות. אם תאמר שכן אדם הזה יצאה נשמתו על ידי אותו מלאך המות – לא כן! אלא מי שהורג אותו, הוציא את נשמתו בטורם הגיע זמנו שישלט בו אותו מלאך המות. ולכן ולא ארץ לא יכפר וגו'. ולא ארץ שלנו. ולא די להם שעומד הוא להסוות העולם לחנם ולקטרג תמיד, כל שכן שגוזלים ממנו מה שיש לו לקחת. והקדוש ברוך הוא חס על בניו, ולכן מקריבים את העגלה הזו, כדי לתקן עמו מה שנלקחה אותה נשמה של האדם ממנו, ולא ימצא מקטרג על [ד"א הקרובים בזה] העולם.

וסוד עליון שנינו כאן. שור, פרה, עגל, עגלה – כלם בסוד עליון נמצאים, ולכן בזה מתקנים אותו, וזהו שכתוב (דברים כא) ידינו לא שפכה את הדם הזה וגו'. לא שפכו ולא גרמנו מיתתו. ובזה לא נמצא עליהם מקטרג, ובכל נתן הקדוש ברוך הוא עצה לעולם.

בא ראה, כמו זה בראש השנה ויום הכפורים, שנמצא הדין בעולם, הוא עומד לקטרג, וישראל צריכים להתעורר בשופר ולעורר קול שכלול בא"ש ומי"ם רו"ח ונעשים אחד, ולהשמיע אותו קול מתוך השופר.

וְאוֹתוֹ קוֹל עוֹלָה עַד מְקוֹם שְׁיוֹשֵׁב כְּפֶסֶת הַדִּין
 וּמִכָּה בּוֹ וְעוֹלָה. כִּיּוֹן שְׁמַגִּיעַ הַקּוֹל הַזֶּה
 מִלְמַטָּה, הַקּוֹל שֶׁל יַעֲקֹב נִתְקַן לְמַעְלָה, וְהַקְדוּשָׁה
 בְּרוּךְ הוּא מְעוֹרֵר רַחֲמִים. שְׁהָרִי כְּמוֹ שְׁיִשְׂרָאֵל
 מְעוֹרְרִים לְמַטָּה קוֹל אֶחָד כָּלּוֹל בְּאִ"שׁ וְרו"ח
 מִי"ם שְׁיוֹצְאִים כְּאֶחָד מִתּוֹךְ הַשּׁוֹפָר, כִּף גַּם
 מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה שׁוֹפֵר. וְאוֹתוֹ קוֹל שְׁכָלּוֹל בְּאִ"שׁ
 וּמִי"ם רו"ח נִתְקַן, וְיוֹצֵא זֶה מִלְמַטָּה זֶה
 מִלְמַעְלָה, וְנִתְקַן הָעוֹלָם וְנִמְצָאִים הָרַחֲמִים.

וְאוֹתוֹ מְקַטְרֵג מִתְעַרְבֵּב, שְׁחוֹשֵׁב לְשַׁלֵּט בְּדִין
 וּלְקַטְרֵג בְּעוֹלָם, וְרוֹאֵה שְׁמִתְעוֹרְרִים
 רַחֲמִים. אֲזִי מִתְעַרְבֵּב וְתֵשׁ כַּחוֹ וְלֹא יָכוֹל
 לְעֲשׂוֹת דְּבָר, וְהַקְדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא דֵּן אֶת
 הָעוֹלָם בְּרַחֲמִים. שְׁאֵם תֹּאמַר שְׁנַעֲשֶׂה דִין –
 לֹא כִּף! אֲלֵא מִתְחַבְּרִים רַחֲמִים עִם דִּין,
 וְהָעוֹלָם נִדוֹן בְּרַחֲמִים.

בֵּא רְאָה, כְּתוּב (תהלים פא) תִּקְעוּ בַּחֲדָשׁ שׁוֹפֵר
 בְּכֶסֶה לְיוֹם חַגְנוּ, שְׁהִלְבְּנָה מִתְכֶּסֶה,
 שְׁהָרִי אֲזִי שׁוֹלֵט הַנְּחָשׁ הָרַע וְיָכוֹל לְהַזִּיק
 לְעוֹלָם. וְכִשְׁמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים, עוֹלָה הִלְבְּנָה
 וּמַעְבֵּרַת מָשֵׁם, וְהוּא מִתְעַרְבֵּב וְלֹא יָכוֹל
 לְשַׁלֵּט, וְעוֹבֵר שְׁלֵא יִתְקַרֵּב לְשָׁם, וְלִכֵּן בְּרֹאשׁ

השנה צריך לערבב אותו כמי שמתעורר משנתו ולא יודע כלום.

ביום הכפורים צריך לנוח ולעשות לו נחת רוח בשעיר שמקריבים לו, ואז מתהפך לסגור על ישראל, אבל ביום של ראש השנה מתערבב, שלא יודע ולא יכול לעשות כלום. רואה התעוררות של הרחמים עולים מלמטה ורחמים מלמעלה והלבנה עולה ביניהם, אז הוא מתערבב ולא יודע כלום ולא יכול לשלט.

והקדוש ברוך הוא דן את ישראל ברחמים וחס עליהם ומוצא להם זמן כל אותם עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים לקבל את כל אותם השבים לפניו ולכפר להם מחטאיהם ומעלה אותם ליום הכפורים.

ועל זה בכל מצוה הקדוש ברוך הוא את ישראל לעשות מעשה, כדי שלא ישלט עליהם מי שלא צריך ולא ישלט עליהם הדין ויהיו כלם צדיקים בארץ כאהבת האב על הבנים [בני אדם], והכל תלוי במעשה ובדבורים, והרי בארנו הדברים.

וה' פקד את שרה כאשר אמר, שכתוב למועד אשוב אליך כעת חיה ולשרה בן. ושנינו,

פָּקַד אֶת שָׂרָה - פְּקִידָה לְנִקְבָּה, זְכִירָה לְזָכָר.
 וּמִשּׁוּם כֵּן וְהו' פָּקַד אֶת שָׂרָה. כְּאֲשֶׁר אָמַר,
 שְׁכַתּוּב שׁוֹב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כְּעֵת חַיָּה וְגו'. מִכָּאֵן
 מִשְׁמַע שְׂאֵמַר וַיֹּאמֶר שׁוֹב אָשׁוּב אֵלֶיךָ, וַיֹּאמֶר
 סֶתֶם, שֶׁהוּא הִיָּה וְלֹא שְׁלִיחַ אַחֵר.

וַיַּעַשׂ ה' לְשָׂרָה וְגו'. כִּיּוֹן שְׂאֵמַר וְהו' פָּקַד אֶת
 שָׂרָה, מֵהוּ וַיַּעַשׂ ה' לְשָׂרָה? אֲלֹא כֵּן
 שְׁנִינוּ, שְׂפָרֵי מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 מֵאֲתוֹ נִהַר שְׁשׁוּפֵעַ וַיּוֹצֵא מֵעֶדֶן הוּא, וְהוּא
 נִשְׁמֹת הַצְּדִיקִים, וְהוּא הַמַּזְל שְׁכָל הַבְּרָכוֹת
 הַטּוֹבוֹת וְגַשְׁמֵי בְרָכָה נוֹזְלִים מִמֶּנּוּ וּמִשָּׁם
 יּוֹצֵאִים, שְׁכַתּוּב לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. שֶׁהוּא מַזְל
 וּמִשְׁקָה מְלַמְעָלָה לְמִטָּה מִשּׁוּם שְׁבָנִים בַּמַּזְל
 הַזֶּה תְּלוּיִים, וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל זֶה כְּתוּב וְהו'
 פָּקַד אֶת שָׂרָה, פְּקִידָה בְּלִבָּדָה.

וַיַּעַשׂ ה' לְשָׂרָה, עֲשִׂיָּה הִיא לְמַעְלָה מִן הַדְּרָגָה
 הַזֹּאת, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר שְׁבַמַּזְל זֶה תְּלוּי, וְעַל זֶה
 כָּאֵן פְּקִידָה וְכָאֵן עֲשִׂיָּה. וְלָכֵן אָמַר ה' וְהו', וְהַכֹּל
 אַחֵד. רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים קכז) הִנֵּה
 נִחְלַת ה' בָּנִים שְׂכָר פְּרִי הַבֶּטֶן. הִנֵּה נִחְלַת ה',
 חֵלֶק לְהֶאֱחֹז בֵּה' שְׁלֹא יִתְבַטֵּל מִמֶּנָּה לְעוֹלָמִים.
 שְׁבֵן אָדָם שְׁזוּכָה לְבָנִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, זוּכָה בָּהֶם

לְהַכְנִיס לַפְּרָגוֹד לְעוֹלָם הַבָּא, מְשׁוּם שְׂאוֹתוֹ הַבֵּן
 שֶׁהַשְּׂאִיר בֶּן הָאָדָם וְזוֹכָה בּוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, הוּא
 יִזְכֶּה אוֹתוֹ לְעוֹלָם הַבָּא, וְזוֹכָה לְהַכְנִיס בּוֹ לְנַחֲלַת
 ה'. מֵה זֶה נַחֲלַת ה' ? זוֹ אֶרֶץ הַחַיִּים. וְכֵן קָרָא לָהּ
 אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא אֶרֶץ הַחַיִּים.

דְּוֹד הַמֶּלֶךְ [קָרָא לָהּ] נַחֲלַת ה', שְׂכָתוֹב (שמואל-א
 כו) כִּי גִרְשׁוֹנֵי הַיּוֹם מֵהִסְתַּפַּח בְּנַחֲלַת ה'
 לֵאמֹר לֶךְ עֲבַד אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וּמְשׁוּם כֵּן הִנֵּה
 נַחֲלַת ה' בָּנִים. מִי מִזְכֶּה אֶת הָאִישׁ הַזֶּה ? בָּנִים.
 אִם זוֹכָה בָּהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה – שָׂכָר פְּרִי הַבֶּטֶן.
 שָׂכָר וְחֶלֶק טוֹב בְּאוֹתוֹ עוֹלָם בְּאוֹתוֹ פְּרִי מַעְיֹ
 הוּא שְׂזוֹכָה בֶּן אָדָם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם בָּהֶם.

בֵּא רָאֵה, הִנֵּה נַחֲלַת ה' בָּנִים, יִרְשֶׁה וְחֶלֶק שֶׁל
 פְּרוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מְלַמְעֵלָה הוּא מַעֵץ הַחַיִּים, שֶׁהָרִי מְשֵׁם זוֹכָה בֶּן
 אָדָם לְבָנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הושע יד) מִמְּנֵי פְרִיךָ
 נִמְצָא. מֵה כְּתוּב ? (תהלים קכז) אֲשֶׁרִי הַגִּבֹּר אֲשֶׁר
 מִלֵּא אֶת אֲשַׁפְתּוֹ מֵהֶם לֹא יִבְשׁוּ וְגו'. אֲשֶׁרִי
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֲשֶׁרִי בְּעוֹלָם הַבָּא.

לֵא יִבְשׁוּ כִּי יִדְבְּרוּ אֶת אוֹיְבֵים בְּשַׁעַר, מִי
 הָאוֹיְבֵים בְּשַׁעַר ? אֵלּוֹ בַּעֲלֵי הַדִּינִים.

שְׁכַאֲשֶׁר נִשְׁמָה יוֹצֵאת מִהָעוֹלָם הַזֶּה, כְּמָה הֵם
 בְּעֵלֵי הַדֵּינִים שְׁמֻזְמָנִים לְפָנֶיהָ עַד שֶׁלֹּא תִכְנַס
 לְמָקוֹם בְּשַׁעַר בְּאוֹתוֹ שֶׁעַר שְׁתַּכְנַס לְשָׁם, מִשׁוּם
 שֶׁהַשָּׂאִיר מִשְׁכּוֹנוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבִגְלָלָם יִזְכֶּה
 בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. וְעַל זֶה לֹא יִבְשׂוּ כִּי יִדְבְּרוּ אֶת
 אוֹיְבִים בְּשַׁעַר.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר
 רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יוֹסִי, פָּתַח פִּיךָ וְדַבֵּר
 בַּתּוֹרָה, שֶׁהָרִי הַשְּׂכִינָה נִמְצְאת אֶצְלָךְ, שְׁבַכְל זְמַן
 שְׁבַדְבְּרִי תוֹרָה מְדַבְּרִים, בָּאָה הַשְּׂכִינָה
 וּמִתַּחֲבַרֶת, וְכָל שֶׁכֵּן בַּדֶּרֶךְ, שֶׁשְׂכִינָה מִקְדִּימָה
 וּבָאָה וְהוֹלֶכֶת לְפָנַי בְּנֵי אָדָם שְׂזוּכִים בְּאַמוֹנַת
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

פָּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (שם) אֲשַׁתָּךְ כְּגֹפֶן פְּרִיָּה
 בְּיַרְכְּתֵי בֵיתָךְ בְּנִיךָ כְּשִׁתִּילִי זִיתִים סָבִיב
 לְשַׁלְחָנְךָ. אֲשַׁתָּךְ כְּגֹפֶן פְּרִיָּה – כָּל זְמַן שֶׁהָאִשָּׁה
 בְּיַרְכְּתֵי הַבַּיִת וְלֹא יוֹצֵאת הַחוּצָה, הִיא צְנוּעָה
 וְרֵאוּיָה לְהוֹלִיד בָּנִים כְּשָׂרִים. כְּגֹפֶן – מֵה גֹפֶן לֹא
 נִנְטַעַת אֲלָא בְּמִינָה וְלֹא בְּמִין אַחֵר, כִּף אִשָּׁה
 כְּשָׂרָה לֹא תַעֲשֶׂה נְטִיעוֹת עִם אִישׁ אַחֵר; מֵה גֹפֶן
 אֵין בָּהּ הִרְכָּבָה מֵעֵץ אַחֵר, אִף כִּף אִשָּׁה כְּשָׂרָה
 גַּם כִּף.

רֵאָה מַה שְׁכָרָה: בְּנִיךָ כְּשִׁתִּילִי זֵיתִים. מַה זֵיתִים
 אֵין עֲלֵיהֶם נוֹפְלִים כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה וְכֻלָּם
 קְשׁוּרִים [בְּסֶר] תְּמִיד, אַף כִּךָ בְּנִיךָ כְּשִׁתִּילִי זֵיתִים
 סָבִיב לְשַׁלְחָנְךָ. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? הִנֵּה כִי כֵן
 יִבְרַךְ גָּבֵר יֵרָא ה'. מַה זֶה הִנֵּה כִי כֵן יִבְרַךְ גָּבֵר?
 הִנֵּה כֵן הָיָה צָרִיךְ (לְכַתֵּב)! אֲלֵא לְרַבּוֹת דְּבַר אַחַר
 שְׁלֵמֵדְנוּ זֶה מִמֶּנָּה, שְׁכָל זְמַן שֶׁהַשְּׂכִינָה הִתְּהַ
 צְנוּעָה בְּמִקוּמָהּ כְּרָאוּי לָהּ כְּבִיכּוֹל – בְּנִיךָ
 כְּשִׁתִּילִי זֵיתִים, אֵלוּ יִשְׂרָאֵל כְּשִׁשְׁרוּיִים בְּאַרְץ.
 סָבִיב לְשַׁלְחָנְךָ – שְׁאוּכָלִים וְשׁוֹתִים וּמְקַרְיָבִים
 קְרַבְנוֹת וְשִׁמְחִים לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 וּמְתַבָּרְכִים עֲלֵיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בְּגֻלָּם.

אַחַר שִׁיִּצְאָה הַשְּׂכִינָה וְגֵלוּ יִשְׂרָאֵל מֵעַל שְׁלַחַן
 אֲבִיהֶם, וְהֵם בֵּין הָעַמִּים וְצוֹנְחִים כָּל יוֹם,
 וְאֵין מִי שִׁישְׁגִיחַ בָּהֶם פָּרֵט לְקַבֵּ"ה, שְׁכַתּוּב (וַיִּקְרָא
 כו) וְאֵף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאַרְץ אוֹיְבֵיהֶם וְגו'.
 וְרָאִינוּ כִּמָּה קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים מִתּוֹ בַּגְּזֵרוֹת
 תְּקִיפּוֹת, וְכֹל זֶה מְשׁוּם עֲנֹשׁ הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא קִיְמוּ
 יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁהָיוּ שְׁרוּיִים בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה.

רֵאָה מַה כָּתוּב, (דְּבָרִים כח) תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ
 אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׁמְחָה וּבְטוֹב לִכְבֹּב מְרֹב
 כָּל. פְּסוּק זֶה הוּא סוּד. תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ

בְּשִׁמְחָה, בְּזִמְן שְׂכֵהֲנִים הָיוּ מְקַרְיָבִים קְרִבְנוֹת
 וְעוֹלוֹת, וְזוֹ הִיא בְּשִׁמְחָה. וּבְטוֹב לֵבָב – אֱלוֹ
 הַלְוִיִּם. מְרַב כָּל – אֱלוֹ יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ אֲמֻצְעֵיִם
 בִּינֵיהֶם וְנָטְלוּ בְּרֻכּוֹת מִכָּל הַצְּדָדִים, שְׁפָתוֹב
 (ישעיה ט) הַרְבִּיתָ הַגּוֹי לוֹ הַגְּדִלְתָּ הַשְּׂמִיחָה. אֱלוֹ
 הַכֹּהֲנִים. שְׂמִחוּ לְפָנַי כְּשִׂמְחַת בְּקִצִיר – אֱלוֹ
 יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרוּךְ לָהֶם אֶת
 תְּבוּאֹת הַשָּׂדֶה וְנוֹתְנִים מַעֲשֵׂר מִן הַכֹּל. כַּאֲשֶׁר
 יִגִּילוּ בְּחֻלְקָם שָׁלָל – אֱלוֹ לְוִיִּם שְׁנוֹטְלִים מַעֲשֵׂר
 מִתּוֹךְ הַגֵּרָן.

דְּבַר אַחַר הַרְבִּיתָ הַגּוֹי – אֱלוֹ יִשְׂרָאֵל שְׂאֲמוֹנַת
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָלֵיהֶם כְּרָאוּי. לוֹ
 הַגְּדִלְתָּ הַשְּׂמִיחָה – זוֹהִי דְרָגַת הָרֵאשׁ הָעֲלִיּוֹן
 שֶׁל אַבְרָהָם שְׁנֹדֵבֵק בָּהּ, שֶׁהוּא גְדוֹל, וְחֻדוּהָ
 נִמְצְאָת בּוֹ.

שְׂמִחוּ לְפָנַי – בְּשַׁעַה שְׁעוֹלִים לְהַדְבֵּק בָּךְ.
 כְּשִׂמְחַת בְּקִצִיר – זוֹ כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל
 שְׂמִיחַת הַקִּצִיר הִיא שְׁלָה. כַּאֲשֶׁר יִגִּילוּ בְּחֻלְקָם
 שָׁלָל – כַּאֲשֶׁר יִגִּילוּ אֱלוֹ שְׂאֵר הַצְּבָאוֹת
 וְהַמְּרַכְבוֹת לְמַטָּה בְּזִמְן שְׂמִיחַתְקִים שָׁלָל וְטוֹרְפִים
 טָרֵף בְּרֵאשִׁית הַכֹּל.

סדר הלימוד ליום ט חשון [יום 39 בשנה]

רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים קיט) עת לעשות לה' הפרו תורתך. מה זה עת לעשות לה' ? אלא הרי פרשונה, אבל עת – זו כנסת ישראל שנקראת עת, כמו שנאמר (ויקרא טז) ואל יבא בכל עת אל הקדש. מה זה ואל יבא בכל עת? כמו שנאמר (משלי ז) לשמרך מאשה זרה. וזהו (ויקרא י) ויקריבו לפני ה' אש זרה וגו'. מה הטעם עת? משום שיש לה עת וזמן לכל להתקרב להיות מאירה ולהתחבר כראוי, כמו שנאמר (תהלים ט) ואני תפילתי לך ה' עת רצון.

לעשות לה', כמו שכתוב (שמואל ב ח) ויעש דוד שם. שכל מי שמשתדל בתורה כאלו עשה ותקן את העת הזאת לחבר אותה עם הקדוש ברוך הוא (תפארת). וכל כך למה? משום שהפרו תורתך. שאלו לא הפרו תורתך, לא נמצא פרוד של הקדוש ברוך הוא מישראל לעולמים. אמר רבי יוסי, כמו זה כתוב (ישעיה ס) אני ה' בעתה אחישנה. מהו בעתה? בעת ה'. שתקום מן העפר, אז אחישנה. אמר רבי יוסי, ועם כל זה, יום אחד היא כנסת ישראל בתוך

הַעֲפָר וְלֹא יוֹתֵר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּןּוּ אָמְרוּ, אֲבָל
 בֵּא רְאֵה הַסּוּד שֶׁלְמִדְנוּ. בְּשַׁעָה שֶׁכִּנְסַת יִשְׂרָאֵל
 גָּלְתָה מִמְקוֹמָהּ, אִזּוֹ אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כִּבְיָכוֹל
 נִפְרְדוּ, שֶׁנִּפְרְדָה ה"א מִן וָא"ו, וּמִשּׁוּם שֶׁנִּפְרְדוּ
 מֵהַ כְּתוּב? (תהלים לט) נִאֲלַמְתִּי דוּמִי"ה, מִשּׁוּם
 שֶׁהִסְתַּלַּק וָא"ו מֵה"א וְקוֹל לֹא נִמְצָא, אִזּוֹ הַדְּבוּר
 נִאֲלָם, וְלִכֵּן הִיא שׁוֹכֶכֶת לְעַפָּר כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם
 הַזֶּה שֶׁל ה"א. וּמִיָּהוּ? הָאֱלֹף הַחֲמִישִׁי. וְאֵף עַל
 גַּב שֶׁהַקְּדִימָה בְּגִלוּת עַד שֶׁלֹּא נִכְנַס אוֹתוֹ הָאֱלֹף
 הַחֲמִישִׁי, הַסּוּד שֶׁל ה"א. וְכִשְׂיָבֵא הָאֱלֹף הַשְּׂשִׁי,
 שֶׁהוּא הַסּוּד שֶׁל וָא"ו, אִזּוֹ וָא"ו יָקִים אֶת ה"א.
 בְּזִמְן שֶׁשׁ פְּעָמִים עֶשֶׂר שְׁשִׁים נֶפֶשׁ, אִזּוֹ שְׁלֵמוֹת
 שֶׁל וָא"ו עֶשֶׂר פְּעָמִים, וָא"ו שֶׁשׁ פְּעָמִים
 עֶשֶׂר, [שְׁוָא"ו] וָא"ו עוֹלָה [בְּעֶשֶׂר] בִּי, וָא"ו
 יוֹרֵדֶת בֵּה"א.

נִשְׁלָמָת וָא"ו בְּתוֹךְ עֶשֶׂר שֶׁשׁ פְּעָמִים, אִזּוֹ הֵם
 שְׁשִׁים לְהַקִּימָה מֵהַעֲפָר. וּבְכָל שְׁשִׁים
 וְשְׁשִׁים מֵאוֹתוֹ הָאֱלֹף הַשְּׂשִׁי מִתְחַזְּקֵת ה"א,
 וְעוֹלָה בְּדִרְגוֹתֶיהָ לְהִתְחַזֵּק. וּבִשְׁשׁ מֵאוֹת שָׁנִים
 לְאֱלֹף הַשְּׂשִׁי יִפְתָּחוּ שְׁעָרֵי הַחֲכָמָה לְמַעְלָה
 וּמַעְיָנוֹת שֶׁל חֲכָמָה לְמַטָּה, וַיִּתְתַּקֵּן הָעוֹלָם
 לְהַכְּנִס לְשִׁבְעֵי. כְּמוֹ בֶּן אָדָם שֶׁמִּתְקַן בְּיוֹם שְׁשִׁי

מִכְשָׁמְעָרִיב הַשֶּׁמֶשׁ לְהַכְנִס לְשַׁבָּת, אָף כִּךָ גַּם,
וְסִימָן לְדָבָר - (בראשית ז) בְּשַׁנַּת שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה
לְחַיֵּי נֹחַ וְגו' נִבְקְעוּ כָּל מַעֲיִנוֹת תְּהוֹם רַבָּה.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, כָּל זֶה זְמַן אָרְךְ יוֹתֵר מִכְּפִי
שֶׁבְּאַרוּהוּ הַחֲבָרִים שֶׁהוּא יוֹם אֶחָד גְּלוֹת
שֶׁל כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל וְלֹא יוֹתֵר, שְׁכַתּוֹב (איכה א) נִתְּנִי
שׁוּמָמָה כָּל הַיּוֹם דְּוָה. אָמַר לוֹ, כִּךָ לְמִדַּתִּי מֵאֲבִי
בְּסוּדוֹת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ וּבִימֵים שֶׁל
שָׁנוֹת הָעוֹלָם וּבִימֵים שֶׁל בְּרֵאשִׁית, וְהַכֹּל בְּסוּד
אֶחָד הוּא.

וְאָז תִּרְאֶה הַקִּשְׁתַּת בְּגוֹנִים מְאִירִים כְּמוֹ אִשָּׁה
שֶׁמִּתְקַשֶּׁטת לְבַעֲלָהּ, שְׁכַתּוֹב (בראשית ט)
וּרְאִיתִיהָ לְזִכֹּר בְּרִית עוֹלָם, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ וַיִּפֶּה
הוּא. וּרְאִיתִיהָ בְּגוֹנִים מְאִירִים כְּרָאוּי, וְאָז לְזִכֹּר
בְּרִית עוֹלָם. מַה זֶה בְּרִית עוֹלָם? זוֹ כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל,
וַיִּתְחַבֵּר וְא"ו עִם ה"א וַיְקִימָהּ מִן הָעֶפֶר, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ. זוֹ כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל
שֶׁהִיא בְּרִית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהִיתָה לְאוֹת בְּרִית וְגו'.

אָז יִתְעוֹרֵר וְא"ו אֶל ה"א, אָז אוֹתוֹת עֲלִיוֹנִים
יִתְעוֹרְרוּ בְּעוֹלָם, וְעֵתִידִים בְּנֵי רְאוּבֵן לְעוֹרֵר
קָרְבוֹת בְּכָל הָעוֹלָם, וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל יָקִים אוֹתָהּ

מִן הָעֶפֶר וַיִּזְכֹּר אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וַיִּמְצָא
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶצְלָה בְּתוֹךְ הַגְּלוּת כַּחֲשֻׁבוֹן
וְאִ"ו שֵׁשׁ פְּעָמִים י' [עֶשֶׂר]. עֶשֶׂר פְּעָמִים שֵׁשׁ
שָׁנִים, וְאִז תִּקְוֶה וַיִּפְקֵד הָעוֹלָם לַעֲשׂוֹת נִקְמוֹת.
וּמִי שֶׁהוּא נִמּוּךְ – יִגְבֶּה.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, יָפָה אָמַרְתָּ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא
בְּתוֹךְ סוּד הָאוֹתִיּוֹת וְאִין לָנוּ לְעוֹרֵר
חֲשֻׁבוֹן וְקִצִּים אַחֲרֵים, שֶׁהָרִי בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב יִיבֵא
הַזְּקֵן מִצְּאֵנוּ חֲשֻׁבוֹן זֶה, שֶׁכְּתוּב (ויקרא כו) אִז תִּרְצֶה
הָאָרֶץ, וְהוּא הַסוּד שֶׁל וְאִ"ו, שֶׁכְּתוּב (שם) וְזָכַרְתִּי
אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב, וְזֶהוּ וְאִ"ו, הַכֹּל כְּאֶחָד. וְעַל זֶה
אֶזְכֵּר. וְאַחַר כֵּךְ וְהָאָרֶץ אֶזְכֵּר, זֶה כְּנִסְתֵי יִשְׂרָאֵל.
תִּרְצֶה, תִּתְרַצֶּה הָאָרֶץ אֶל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָבִי יוֹם אֶחָד שֶׁאָמְרוּ הַחֲבֵרִים, וְדָאֵי הַכֹּל גָּנוּז
לְפָנַי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהַכֹּל נִמְצָא בְּסוּד
הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהָרִי הַגְּלוּת בְּאוֹתָן
הָאוֹתִיּוֹת גְּלָה אוֹתָן רַבִּי יִיסָא כָּאֵן, וְעַכְשָׁו בְּאוֹתָן
הָאוֹתִיּוֹת הַתְּגַלּוּ וְגְלָה אוֹתָן.

אָמַר לוֹ, בֵּא רְאֵה שֶׁאֶפְלוּ כְּשֶׁנִּפְקְדָה שָׁרָה,
מִדְּרָגָה הַזֹּאת לֹא פָקֵד אוֹתָהּ, אֲלֵא בְּסוּד
שֶׁל וְאִ"ו, שֶׁכְּתוּב וְה' פָּקֵד אֶת שָׂרָה וְגו', מִשּׁוּם

שֶׁהַכֹּל הוּא בְּסוּד שֶׁל וָא"ו, וּבִה"א כּוֹלֵל הַכֹּל
וְבוּ מִתְגַּלֶּה הַכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁכָּל דָּבָר נִסְתָּר הוּא
מִגְּלָה כָּל נִסְתָּר וְלֹא בָּא מִיִּשְׁהוּ בְּגִלּוּי וַיִּגְלֶה מֶה
שֶׁהוּא נִסְתָּר.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כִּמָּה יֵשׁ לָנוּ לְהַמְשִׁיךְ בְּתוֹךְ
הַגָּלוּת עַד אוֹתוֹ הַזְּמַן, וְהַכֹּל תִּלְּה לּוֹ
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשִׁיִּשׁוּבוּ בְּתִשְׁבּוּבָה – אִם יִזְכּוּ
וְאִם לֹא יִזְכּוּ, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּפָסוּק הַזֶּה שְׁכַתוֹב
אֲנִי ה' בְּעֵתָהּ אֲחִישְׁנָהּ. זָכוּ – אֲחִישְׁנָהּ. לֹא זָכוּ
– בְּעֵתָהּ.

הֲלִיכּוּ. בְּעוֹדֵם הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, נִזְכַּרְתִּי
עַכְשָׁו שֶׁבְּמָקוֹם הַזֶּה יִשְׁבְּתִי יוֹם אֶחָד עִם
אָבִי וְאָמַר לִי, בְּנִי, עֲתִיד אֲתָה כְּשֶׁתִּגִּיעַ יְמִיךָ
לְשָׁשִׁים שָׁנִים לְמִצְאָה בְּמָקוֹם הַזֶּה אוֹצֵר שֶׁל
חֲכָמָה עֲלִיוֹנָה, וְהָרִי זְכִיתִי לְאוֹתָם הַיָּמִים וְלֹא
מִצְאָתִי, וְאִינוּ יוֹדְעִים אִם הַדְּבָרִים הַלְלוּ שְׁאֲמַרְנוּ
אוֹ אוֹתָהּ הַחֲכָמָה שֶׁהוּא אָמַר.

וְאָמַר לִי, כְּשִׁיִּגִּיעוּ הַשְּׁלֵהֲבוֹת שֶׁל הָאֵשׁ לְתוֹךְ
הָאוּר שֶׁל יְדִיךָ, יֵאבֵד מִמֶּךָ. אָמַרְתִּי לוֹ,
אָבִא, בְּמָה יִדְעֶתָ? אָמַר לִי, בְּאוֹתָן שְׁתֵּי צַפְרִים
שֶׁעָבְרוּ עַל רֵאשֶׁךָ יִדְעֶתִי. בֵּין כֶּךָ נִפְרַד רַבִּי

יוסי ונכנס לתוך מערה אחת, ומצא ספר אחד שהיה נעוץ בתוך נקב של הסלע בקצה המערה. יצא אתו.

כיון שפתח אותו, ראה שבעים ושנים חקוקי אותיות שנמסרו לאדם הראשון, ובהם היה יודע כל החכמה של עליונים קדושים וכל אותם שאחר הריחים שמתגלגלים אחר הפרכת תוך אורות עליונים וכל אותם דברים שעתידיים לבא לעולם עד היום שיקום ענן בצד מערב ויחשיף את העולם.

קרא לרבי יהודה והתחילו ללמד באותו ספר. לא הספיקו ללמד שנים או שלשה צדדים של אותן האותיות עד שהיו מסתכלים באותה חכמה עליונה. כיון שהגיעו ללמד בסתרי הספר ודברו זה עם זה, יצא שביב של אש ומשב של רוח והכה בידיהם ואבד מהם. בכה רבי יוסי ואמר, אולי חס וחלילה חטא הוא אצלנו, או שאין אנו זכאים לדעת אותו.

כשבאו אל רבי שמעון, ספרו לו המעשה הזה. אמר להם, אולי בקץ המשיח של אותם אותיות הייתם עסוקים? אמרו לו, את זה לא

יִדְעֵנוּ, שְׁהָרִי הַכֹּל נִשְׁכַּח מֵעַמָּנוּ. אָמַר לָהֶם רַבִּי
 שְׂמֵעוּן, שְׂאִין רְצוֹן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּזֵה
 שְׂיִתְגַּלֶּה כָּל כֶּף לְעוֹלָם, וּכְשִׁיחָה קְרוֹב לִימוֹת
 הַמְּשִׁיחַ, אֲפִלוּ תִּינוּקוֹת שֶׁל הָעוֹלָם עֲתִידִים
 לְמַצֵּא נִסְתָּרוֹת שֶׁל חֲכָמָה וְלִדְעַת בּוֹ קִצִּים
 וְחֲשִׁבוֹנוֹת, וּבְאוֹתוֹ זְמַן יִתְגַּלֶּה לְכֹל. זֶהוּ שְׂכַתוֹב
 (צַפְנִיָּה ג) כִּי אִז אֶהְפֵּךְ אֶל עַמִּים וְגוֹ'. מַה זֶה אִז?
 בְּזִמְן שֶׁתִּקְוֶם כְּנִסְתֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֶפֶר וַיִּקִּים אוֹתָהּ
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִז אֶהְפֵּךְ אֶל עַמִּים שְׂפָה
 בְּרוּרָה לְקִרְא כָּלֶם בְּשֵׁם ה' וּלְעַבְדוֹ שְׂכֵם אַחַד.
בא רְאֵה, אֵף עַל גַּב שְׂכַתוֹב בְּאַבְרָהָם, וַיִּסַּע
 אַבְרָם הַלּוֹךְ וְנִסְוֵעַ הַנִּגְבָּה, וְכֹל מִסְעוֹתָיו
 הָיוּ לְדָרוֹם וְנִקְשָׁר בּוֹ, לֹא עָלָה לְמִקְוֵמוֹ כְּרֹאֵי עַד
 שְׁנוּלֵד יִצְחָק. כִּיּוֹן שְׁנוּלֵד יִצְחָק, הִתְעַלָּה לְמִקְוֵמוֹ
 וְהִשְׁתַּתַּף עִמּוֹ וְנִקְשָׁרוּ זֶה עִם זֶה.
לָכֵן הוּא קָרָא לוֹ יִצְחָק וְלֹא אַחֵר, כִּדִּי לְשִׁתַּף
 מִיָּם עִם אֵשׁ, שְׂכַתוֹב וַיִּקְרָא אַבְרָהָם אֶת שֵׁם
 בְּנוֹ הַנּוּלֵד לוֹ אֲשֶׁר יִלְדָה לוֹ שָׂרָה יִצְחָק. מִי
 הַנּוּלֵד לוֹ? אֵשׁ מִמִּים.

מִדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם

וְה' פָּקַד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר. רַבִּי יוֹחָנָן פָּתַח
 בְּפִסּוּק זֶה, (שִׁיר ז) רֵאשֵׁךְ עֲלֶיךָ כַּכְרָמֶל וְדִלַּת

רֵאשֵׁךְ כְּאַרְגָּמָן מְלֶךְ אֶסוּר בְּרֵהֻטִים. עֲשֵׂה הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא שְׁלִיטִים לְמַעַלָּה וְשְׁלִיטִים לְטָה.
 כְּשִׁנּוּתָן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעַלָּה לְשָׁרִים שֶׁל
 מַעַלָּה, נוֹטְלִים מַעַלָּה הַמְּלָכִים שֶׁל מִטָּה.

נִתַּן מַעַלָּה לְשָׁרוֹ שֶׁל בְּבַל – נִטַּל מַעַלָּה
 נְבוּכַדְנֶצַּר הַרְשָׁע, שִׁכְתוּב בּוֹ (דניאל ב) אֲתָה
 הוּא רֵאשׁ הַזֶּהָב. וְהָיוּ כָּל הָעוֹלָם מְשַׁעֲבָדִים תַּחַת
 יָדוֹ וּבְנֹו וּבֶן בְּנֹו. זֶהוּ שִׁכְתוּב רֵאשֵׁךְ עֲלֶיךָ
 כְּכַרְמֶל. זֶהוּ נְבוּכַדְנֶצַּר. זֶהוּ שִׁכְתוּב (שם ד) תַּחֲתִיו
 תִּצְלַל חֵית הַשָּׂדֶה. וְדַלַת רֵאשֵׁךְ כְּאַרְגָּמָן – זֶהוּ
 בְּלִשְׁצַר שְׂאֵמֶר (שם ה) יִלְבַּשׁ אֲרָגָמָן. מְלֶךְ אֶסוּר
 בְּרֵהֻטִים – זֶהוּ אוֹיֵל מְרֹדֶךְ שֶׁהִיָּה אֶסוּר עַד שְׁמַת
 אָבִיו נְבוּכַדְנֶצַּר וּמְלֶךְ תַּחֲתִיו.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לָמָּה בָּא טַעַם זֶה בְּשִׁיר
 הַשִּׁירִים? אֱלֹא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שִׁבְעָה
 דְּבָרִים נִכְרְאוּ קִדְמָה שֶׁנִּכְרְאָה הָעוֹלָם, וְאֵלוּ הֵן וְכוּ',
 כִּסָּא הַכְּבוֹד – שְׁנֵאֵמֶר (תהלים צג) נִכּוֹן כִּסְאֵךְ מֵאֵז
 מֵעוֹלָם אֲתָה, וְכַתוּב (ירמיה יז) כִּסָּא כְבוֹד מְרוֹם
 מֵרֵאשׁוֹן. שֶׁהוּא הִיָּה רֵאשׁ הַנִּקְדָּם לְכָל, וְנִטַּל
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַנְּשֻׁמָּה הַטְּהוּרָה מִכִּסָּא
 הַכְּבוֹד לְהִיּוֹת מְאִירָה לְגוֹף. זֶהוּ שִׁכְתוּב רֵאשֵׁךְ
 עֲלֶיךָ כְּכַרְמֶל. זֶהוּ כִּסָּא הַכְּבוֹד שֶׁהוּא רֵאשׁ עַל

הכל. וְדַלַת רֵאשֵׁף כְּאַרְגָּמָן - זוּ הִיא הַנְּשָׁמָה
הַנְּטֻלַת מִמֶּנּוּ. מִלֶּךְ אֲסוּר בְּרֵהֻטִים - זֶהוּ הַגּוֹף
שֶׁהוּא אֲסוּר בְּקָבֵר וְכֻלָּה בְּעֶפֶר וְלֹא נִשְׁאַר מִמֶּנּוּ
אֲלָא כְּמֵלֵא תְרוּד רֶקֶב, וּמִמֶּנּוּ יִבְנֶה כָּל הַגּוֹף.
וְכִשְׁפוּקֵד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַגּוֹף, הוּא אוֹמֵר
לְאַרְץ שְׁתַּפְּלִיט אוֹתוֹ לְחוּץ, שְׁכַתוֹב (ישעיה כו)
וְאַרְץ רַפְּאִים תְּפִיל.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הַמֵּתִים שֶׁבְּאַרְץ הַם חַיִּים
תְּחַלֶּה, זֶהוּ שְׁכַתוֹב (שם) יַחֲיוּ מִתֵּיךְ.
נִבְלַתִּי יְקוּמוּן - אֵלּוּ שֶׁבְּחוּצָה לְאַרְץ. הַקִּיצוֹ
וְרִנְנוֹ שְׁכַנֵּי עֶפֶר - אֵלּוּ הַמֵּתִים שֶׁבְּמַדְבָּר. שְׁאָמַר
רַבִּי יוֹחָנָן, לְמָה מֵת מֹשֶׁה בְּחוּצָה לְאַרְץ?
לְהִרְאוֹת לְכֹל בְּאֵי עוֹלָם, כִּשֶׁם שֶׁעֲתִיד הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְהַחְיֹת לְמֹשֶׁה, כִּף עֲתִיד לְהַחְיֹת
לְדוֹרוֹ, [לְמָה?] שֶׁהֵם קִבְּלוּ הַתּוֹרָה. [שְׁאָמַר רַבִּי
יוֹחָנָן] וְעֲלִיָּהֶם נֹאמַר (ירמיה ב) זְכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד
נְעוּרֶיךָ אֲהַבֵּת כָּלֹלְתֶיךָ לְכַתֵּךְ אַחֲרַי בְּמַדְבָּר
בְּאַרְץ לֹא זְרוּעָה.

דָּבָר אַחֵר הַקִּיצוֹ וְרִנְנוֹ שְׁכַנֵּי עֶפֶר - אֵלּוּ הֵם
הָאֲבוֹת. וְהַמֵּתִים בְּחוּצָה לְאַרְץ יִבְנֶה גּוֹפִם
וּמִתְגַּלְגְּלִים תַּחַת הָאָרֶץ עַד אָרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְשֵׁם
יִקְבְּלוּ נִשְׁמָתָם, וְלֹא בְּחוּצָה לְאַרְץ. זֶהוּ שְׁכַתוֹב

(יחזקאל לו) לָכֵן הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם [וְגו'] הִנֵּה אָנִי פָתַח אֶת קְבֻרֹתֵיכֶם וְהֵעֲלִיתִי אֶתְכֶם מִקְבְּרוֹתֵיכֶם עִמִּי וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל. מֵה פְתוּב אַחֲרָיו? וְנִתְּתִי רוּחִי בְכֶם וְחַיִּיתֶם.

רַבִּי פְנַחֵס אָמַר, הַנְּשָׁמָה נִטְלָה מִכֶּסֶף הַכְּבוֹד שֶׁהוּא הָרֹאשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ז) רֹאשׁךָ עָלֶיךָ כַּכְּרָמֶל. וְדַלַּת רֹאשׁךָ כְּאַרְגָּמָן – זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא דַּלַּת הָרֹאשׁ. מֶלֶךְ אֲסוּר בְּרֵהֲטִים – הוּא הַגּוֹף שֶׁהוּא אֲסוּר בְּקָבְרִים. זֶהוּ הַגּוֹף, וְזֶהוּ שָׂרָה, וְזֶהוּ מֶלֶךְ. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פּוֹקֵדָה לְמוֹעֵד אֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֵינוּ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וְה' פָּקַד אֶת שָׂרָה כְּאֲשֶׁר אָמַר. פּוֹקֵד אֶת הַגּוֹף לְזִמְנֵי הַיְדוּעַ שְׁבוּ יִפְקֹד הַצְּדִיקִים.

אָמַר רַבִּי פְנַחֵס, עֲתִיד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לִיפּוֹת לְגוֹף הַצְּדִיקִים לְעֲתִיד לְבֹא כִּיפִי שֶׁל אָדָם הָרֹאשׁוֹן כְּשֶׁנִּכְנַס לְגֵן עֵדֶן, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נח) וְנִחַף ה' תָּמִיד וְגו' וְהָיִיתָ כְּגֵן רֹוֶה. אָמַר רַבִּי לְוִי, הַנְּשָׁמָה בְּעוֹדָה בְּמַעֲלָתָהּ, נִזְוֵנִית בְּאוֹר שֶׁל מַעֲלָה וּמִתְלַבֶּשֶׁת בּוֹ, וּכְשֶׁתִּכְנַס [וְנִשְׁתַּרְשׁ] לְגוֹף לְעֲתִיד לְבֹא – בְּאוֹתוֹ הָאוֹר מִמֶּשׁ תִּכְנַס, וְאִזִּי הַגּוֹף יֵאִיר כְּזֹהַר הָרְקִיעַ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (דניאל יב) וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ כְּזֹהַר הָרְקִיעַ. וַיִּשְׁיגוּ בְּנֵי אָדָם דַּעַה שְׁלֵמָה,

שְׁנֵאמַר (ישעיה יא) כִּי מְלֵאָה הָאָרֶץ דַּעַה אֶת ה'.
מִנִּין לָנוּ זֶה? מִמָּה שְׁכָתוּב וְנִחַף ה' תָּמִיד
וְהַשְּׁבִיעַ בְּצַחְצָחוֹת נִפְשָׁךְ. זֶה אֹר שֶׁל מַעְלָה.

וְעֲצֻמְתֶּיךָ יִחְלִיץ - זֶה פְּקִידַת הַגּוֹף. וְהֵייתָ כִּגֵּן
רָוָה וְכִמוֹצָא מִים אֲשֶׁר לֹא יִכְזָבוּ

מִימֵיו - זֶהוּ דַעַת הַבּוֹרָא יִתְבַּרְךָ. וְאֲזִי יִדְעוּ
הַבְּרִיּוֹת שֶׁהַנְּשָׁמָה הַנִּכְנָסֶת בָּהֶם, שֶׁהִיא נִשְׁמַת
הַחַיִּים, נִשְׁמַת הַתַּעֲנוּגִים, שֶׁהִיא קְבֻלָּה הַתַּעֲנוּגִים
מִלְּמַעְלָה וּמַעֲדָנָת לַגּוֹף, וְהַכֹּל תַּמְהִים בָּה
וְאוֹמְרִים (שיר ז) מַה יִּפִּית וּמַה נַּעֲמַת אֵהְבָה
בַּתַּעֲנוּגִים. זֶה הִיא הַנְּשָׁמָה לְעֵתִיד לְבָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּא רְאֵה שְׁכַף הוּא, שְׁכָתוּב
(שם) מֶלֶךְ אֶסּוּר בְּרֵהוּטִים, וְכָתוּב אַחֲרָיו

מַה יִּפִּית וּמַה נַּעֲמַת. וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּאוֹתוֹ
זְמַן עֵתִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשִׁמַּח עוֹלָמוֹ
וְלְשִׁמַּח בְּבְרִיּוֹתָיו, שְׁנֵאמַר (תהלים קד) יִשְׁמַח ה'

בְּמַעֲשָׂיו. וְאֲזִי יִהְיֶה שְׁחוֹק בְּעוֹלָם מַה שְּׂאִין כֵּן
עִכְשָׁו, שְׁכָתוּב (שם קכו) אֵז יִמְלֵא שְׁחוֹק פִּינוּ וְגו'.

זֶהוּ שְׁכָתוּב וַתֹּאמֶר שָׂרָה צָחַק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים,
שְׂאֲזִי עֵתִידִים בְּנֵי אָדָם לוֹמְרֵי שִׁירָה, שֶׁהוּא יַעַת
שְׁחוֹק. רַבִּי אַבְאָא אָמַר, הַיּוֹם שִׁישְׁמַח הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא עִם בְּרִיּוֹתָיו, לֹא הִיְתָה שְׂמִיחָה כְּמוֹתָהּ

מיום שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וְהַצְּדִיקִים הַנִּשְׁאָרִים
 בִּירוּשָׁלַיִם לֹא יָשׁוּבוּ עוֹד לַעֲפָרָם, שְׁכָתוֹב (ישעיה
 ה) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם קְדוֹשׁ
 יֵאמָר לוֹ. הַנּוֹתָר בְּצִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַיִם דּוֹקָא.

אָמַר רַבִּי אֲחָא, אִם כֵּן מַעֲטִים הֵם. אֲלֹא כָּל
 אוֹתָם שֶׁנִּשְׁאָרוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשָׁה
 דִּינָם בִּירוּשָׁלַיִם וּכְצִיּוֹן לְכָל דְּבָר. מְלַמֵּד שְׁכָל
 אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּכָלל יְרוּשָׁלַיִם הִיא, מִמִּשְׁמַע
 שְׁכָתוֹב (ויקרא ט) וְכִי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ. הַכֹּל בְּכָלל.

רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאל לְרַבִּי חֲזַקְיָה.
 אָמַר לוֹ, מֵתִים שְׁעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְהַחְיֹתָם, לָמָּה לֹא נָתַן נִשְׁמָתָם בְּמָקוֹם שֶׁנִּקְבְּרוּ
 שָׁם, וַיִּבְאוּ לְהַחְיֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל? אָמַר לוֹ,
 נִשְׁבַּע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, וְשֵׁלֵא
 תִּהְרַס לְעוֹלָמִים. שָׁאמַר רַבִּי יְרֵמְיָה, עֵתִיד
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְחַדֵּשׁ עוֹלָמוֹ וְלְבָנוֹת
 יְרוּשָׁלַיִם וּלְהוֹרִידָהּ בְּנוּיָהּ מִלְּמַעְלָה [בְּנִיּוֹן] כְּדִי
 שֵׁלֵא יִהְרַס, וְנִשְׁבַּע שֵׁלֵא תִגְלָה עוֹד כְּנִסְת
 יִשְׂרָאֵל, וְנִשְׁבַּע שֵׁלֵא יִהְרַס בְּנִיּוֹן יְרוּשָׁלַיִם,
 שֶׁנֶּאמַר (ישעיה סב) לֹא יֵאמָר לָךְ עוֹד עֲזוּבָה וְלֹאֲרַצְךָ
 לֹא יֵאמָר עוֹד שְׁמָמָה.

וּבְכָל מְקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא לֹא לֹא – הִיא שְׁבוּעָה.
 זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית ט) וְלֹא יִכָּרַת כָּל בָּשָׂר
 עוֹד מִמִּי הַמְּבוּל וְלֹא יִהְיֶה עוֹד מְבוּל וְגו', וְכָתוּב
 (ישעיה נד) אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעַבְרַי מִי נַח. מִכָּאן שֶׁלֹּא
 לֹא – שְׁבוּעָה. וּמִן לָאו אַתָּה שׁוֹמֵעַ הֵן. וְעַתִּיד
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְקַיֵּם עוֹלָמוֹ קַיֵּם שֶׁלֹּא תִגְלַה
 כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִהְרַס בְּנֵינן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לְפִיכֶךָ
 אֵין מְקַבְּלִים נִשְׁמָתָם אֶלָּא בְּמָקוֹם קַיֵּם לְעוֹלָמִים,
 כִּדִּי שֶׁתִּהְיֶה הַנִּשְׁמָה קַיֵּמַת בְּגוּף לְעוֹלָמִים. וְזֶה
 הוּא שְׁכָתוּב הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם
 קְדוֹשׁ יֹאמַר לוֹ וְגו'.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, מִכָּאן [מִקְרָא הוּא] הוּא קְדוֹשׁ,
 יְרוּשָׁלַיִם קְדוֹשׁ, הַנּוֹתָר בָּהּ קְדוֹשׁ. הוּא
 קְדוֹשׁ – שְׁכָתוּב (ישעיה ו) קְדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת, וְכָתוּב
 (הושע יא) בְּקִרְבֶּךָ קְדוֹשׁ. יְרוּשָׁלַיִם קְדוֹשׁ – שְׁכָתוּב
 (קהלת ח) וּמִמָּקוֹם קְדוֹשׁ יִהְלְכוּ. הַנּוֹתָר בָּהּ קְדוֹשׁ –
 שְׁכָתוּב (ישעיה ד) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר
 בִּירוּשָׁלַיִם קְדוֹשׁ יֹאמַר לוֹ. מֵה קְדוֹשׁ הָרֵאשׁוֹן
 קַיֵּם – אֵף הַשְּׂאָר קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קַיֵּם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֵה זֶה שְׁכָתוּב (זכריה ח) עַד יָשׁוּבוּ
 זְקֵנִים וְזַקְנוֹת בְּרַחֲבוֹת יְרוּשָׁלַם וְאִישׁ
 מִשְׁעֲנָתוֹ בִּידוֹ מֵרַב יָמִים? מֵה טוֹבָה הִיא זו [כִּדִּי]

לְלַכֵּת אִזּוּ שְׁכָתוֹב וְאִישׁ מְשַׁעֲנָתוֹ בִּידּוֹ? אֲלֹא,
 אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עֲתִידִים הַצְּדִיקִים לְעֵתִיד לְבֹא
 לְהַחְיֹת מֵתִים כְּאֵלִישֶׁע הַנְּבִיא, שְׁכָתוֹב (מלכים-ב ד)
 וְקַח מְשַׁעֲנָתִי בִּידָךְ וְלֶךְ, וְכָתוֹב וְשִׁמְתָּ מְשַׁעֲנָתִי
 עַל פְּנֵי הַנְּעֵר. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: דָּבָר
 שְׁעֲתִידִים לַעֲשׂוֹת הַצְּדִיקִים לְעֵתִיד לְבֹא אֶתָּה
 רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת עִכְשָׁו לַעֲשׂוֹת? מַה כָּתוֹב? וַיֵּשֶׁם
 אֶת הַמְּשַׁעֲנַת עַל פְּנֵי הַנְּעֵר וַאֲיֵן קוֹל וַאֲיֵן עוֹנֶה
 וַאֲיֵן קָשָׁב.

אָבֵל הַצְּדִיקִים לְעֵתִיד לְבֹא עָלָה בְּיָדָם הַבְּטָחָה
 זוּ, שְׁכָתוֹב (זכריה ח) וְאִישׁ מְשַׁעֲנָתוֹ בִּידּוֹ,
 כְּדִי לְהַחְיֹת בּוֹ אֶת הַמֵּתִים. [מִי הֵם הַמֵּתִים?]
 אוֹתָם מֵהַגֵּרִים שֶׁנִּתְגַּיְרוּ מֵאֲמוֹת הָעוֹלָם, שְׁכָתוֹב
 בָּהֶם (ישעיה סה) כִּי הַנְּעֵר בֵּין מֵאָה שָׁנָה יָמוּת
 וְהַחוּטָא בֵּין מֵאָה שָׁנָה יִקָּלֵל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, סוּף
 הַפְּסוּק מוֹכִיחַ, שְׁכָתוֹב מְרַב יָמִים.

דָּבָר אַחֵר וְתֹאמַר שָׂרָה צָחַק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים,
 כָּתוֹב (ישעיה סו) שְׂמַחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ
 כֹּה כָּל אֲהַבְיָה שִׁישׁוּ אֶתָּה מְשׁוֹשׁ כָּל הַמֵּתֵי אֲבָלִים
 עָלֶיךָ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא הֵיטָה שְׂמִיחָה לְפָנָי
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם כְּאוֹתָהּ
 שְׂמִיחָה שְׁעֲתִיד לְשִׂמְחָה עִם הַצְּדִיקִים לְעֵתִיד לְבֹא,

וְכָל אֶחָד מֵרְאֵה בְּאֶצְבַּע וְאוֹמֵר, (שם כה) הִנֵּה
 אֱלֹהֵינוּ זֶה קִוִּינוּ לוֹ וַיּוֹשִׁיעֵנוּ זֶה ה' קִוִּינוּ לוֹ
 נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ, וְכָתוּב (שם יב) זָמְרוּ ה'
 כִּי גֵאוֹת עָשָׂה מוֹדַעַת זֹאת בְּכָל הָאָרֶץ.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, לֹא רָאִינוּ מִי שֶׁפָּרַשׂ אֶת הַדָּבָר
 הַזֶּה כְּדוֹד הַמֶּלֶךְ שֶׁאָמַר (תהלים קד) תִּסְתִּיר
 פְּנֵיךָ יְבַהֲלוּן וּגּוֹ'. מִכָּאֵן שָׁאִין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 עוֹשֶׂה רָעָה לְשׁוֹם אָדָם, אֲלֵא כְּשֶׁאִינוּ מִשְׁגִּיחַ בּוֹ
 – הוּא כָּלָה מֵאֲלוֹי, שֶׁכָּתוּב תִּסְתִּיר פְּנֵיךָ יְבַהֲלוּן
 תִּסְף רוּחָם יִגְוְעוּן וּגּוֹ', וְאַחַר כֵּן (שם) תִּשְׁלַח
 רוּחְךָ יְבָרְאוּן וּגּוֹ', וְאַחַר כֵּן (שם) יְהִי כְבוֹד ה'
 לְעוֹלָם יִשְׁמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו. וְאַזִּי הַשְּׁחוּק בְּעוֹלָם,
 שֶׁכָּתוּב (שם קכו) אֲזִי יִמְלֵא שְׁחוּק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה.
 זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתֹּאמֶר שָׂרָה צָחַק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים,
 לְשִׁמַּח בִּישׁוּעָתוֹ.

רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, בֵּא רְאֵה, עַד שֶׁהִגּוּף עוֹמֵד
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, הוּא חָסֵר מִן הַתְּשָׁלוּם. לְאַחַר
 שֶׁהוּא צָדִיק וְהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי יִשְׂרָאֵל וּמֵת בְּיִשְׂרָאֵל,
 נִקְרָא שָׂרָה בְּתִשְׁלוּמוֹ. הַגִּיעַ לְתַחֲתֵת הַמֵּתִים, הוּא
 שָׂרָה, כְּדִי שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ שֶׁאַחַר הוּא שֶׁהִחְיָה
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. לְאַחַר שֶׁהוּא חַי וְשִׁמַּח עִם
 הַשְּׂכִינָה וּמַעֲבִיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַיְגוּן מִן

הָעוֹלָם, שְׁכָתוּב (ישעיה כה) בַּלַּע הַמּוֹת לְנִצּוּחַ וּמְחָה
 ה' אֱלֹהִים דְּמַעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְגו', אַזִּי נִקְרָא
 יִצְחָק בְּשִׁבִיל הַצְּחוּק וְהַשְׂמֵחָה שְׂיֵהִיה לְצַדִּיקִים
 לְעֵתִיד לְבֵא.

רַבִּי יְהוּדָה בָּא לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁל כֶּפֶר חָנָן. שָׁלְחוּ
 לוֹ מִנְחָה כָּל בְּנֵי הָעִיר. נִכְנַס לְפָנָיו רַבִּי
 אָבָא, אָמַר לוֹ, מְתֵי הוֹלֵךְ מַר? אָמַר לוֹ, אֶפְרַע מָה
 שְׁנַתְּנוּ לִי בְּנֵי הָעִיר וְאַלֶּךְ. אָמַר לוֹ, אֵל יַחֲשֵׁשׁ מַר
 לְמִנְחָה הַזֹּאת. לְתוֹרָה הֵם עָשׂוּ אֶת זֶה, וְלֹא
 יִקְבְּלוּ מִמֶּךָ כְּלוּם. אָמַר לוֹ, וְלֹא יִקְבְּלוּ דְבָרֵי
 תוֹרָה? אָמַר כֵּן. בָּאוּ כָּל בְּנֵי הָעִיר. אָמַר לוֹ רַבִּי
 יְהוּדָה, כָּלֵם רָאשֵׁי יְשִׁיבוֹת. אָמַר לוֹ, וְאִם יֵשׁ מִי
 שֶׁלֹּא נָאָה לוֹ לְשֹׁבֵת כָּאֵן – שְׂיִקוּם וְיֵלֵךְ.

קָם רַבִּי אָבָא וְהִבְדִּיל מֵהֶם עֲשָׂרָה שְׂיִקְבְּלוּ
 מִמֶּנּוּ. אָמַר לָהֶם, שָׁבוּ עִם הָאִישׁ הַגָּדוֹל
 הַזֶּה, וְאֲנִי וְהֵם נִקְבְּלוּ לְמַחֵר וְנִשְׁבַּע עִמּוֹ. הִלְכוּ.
 וְאוֹתָם עֲשָׂרָה שְׂיִשְׁבוּ עִמּוֹ יִשְׁבוּ [אוֹתָם עֲשָׂרָה]
 וְלֹא אָמַר כְּלוּם. אָמְרוּ לוֹ, אִם רְצוֹנוֹ שֶׁל מַר,
 נִקְבְּלוּ פָּנֵי שְׂכִינָה. אָמַר לָהֶם, וְהָרִי רַבִּי אָבָא אֵינוֹ
 כָּאֵן. שָׁלְחוּ לוֹ וּבָא.

פְּתַח וְאָמַר, וְה' פָּקַד אֶת שָׂרָה כְּאִשֶּׁר אָמַר, מָה
 הַשְּׁנוּי שְׂהִיָּה כָּאֵן? הִיָּה לוֹ לּוֹמַר, וְה' זָכַר

אֶת שְׂרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר (בראשית ל) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל, שְׁאִין פְּקִידָה אֲלָא עַל מַה שֶּׁהָיָה בַּתְּחִלָּה. אֲלָא בַּהֲתַחֲלָה הָיָה, שֶׁכְּתוּב שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כְּעֵת חַיָּה, וְעַל אוֹתוֹ עֲנִין נֶאֱמַר שֶׁפָּקַד עֲכָשׁוּ, מִשְׁמַע שֶׁכְּתוּב כְּאֲשֶׁר אָמַר. שֶׁאֲלַמְּלָא לֹא נֶאֱמַר כְּאֲשֶׁר אָמַר, שֶׁיֵּאמַר זְכִירָה. אָבֵל פָּקַד – אוֹתוֹ דָּבַר שֶׁאָמַר לְמוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ.

אַחַר כִּן אָמַר כִּן, צְדִיק זֶה שְׁזוּכָה לְעֵלוֹת לְאוֹתוֹ כְּבוֹד עֲלִיּוֹן, דְּמוּתוֹ נִחְקָקַת בְּכֶסֶף כְּבוֹדוֹ, וְכֵן לְכָל צְדִיק וְצְדִיק דְּמוּתוֹ לְמַעְלָה כְּמוֹ שֶׁהָיָה לְמַטָּה לְהַבְטִיחַ לְאוֹתָהּ נְשָׂמָה קְדוּשָׁה.

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר רַבֵּי יוֹחָנָן, מַה זֶה שֶׁכְּתוּב (חבקוק א) שֶׁמֶשׁ יָרַח עָמַד זְבֻלָּה? שְׁזוּהָרִים גּוֹף וּנְשָׂמָה שְׁעוֹמְדִים בְּגֵרָן הַקְּדוּשׁ הָעֲלִיּוֹן שֶׁלְמַעְלָה כְּדְמוּת שֶׁהָיָה עוֹמֵד בְּאֶרֶץ, וְאוֹתָהּ דְמוּת נְזוּנִית הַנָּאֵת הַנְּשָׂמָה, וְאוֹתָהּ הָעֲתִידָה לְהִתְלַבֵּשׁ בְּעֵצִים הַזֶּה שֶׁנִּשְׁאַרָה בְּאֶרֶץ, וְהָאֲדָמָה תֵּעָבֵר מִמֶּנָּה וְטוֹפְלַת אֶת הַזְּהָמָה הַחוּצָה, וְזֶהוּ שֶׁנִּקְרָא קְדוּשָׁה.

וְכִשְׁעוֹמְדַת אוֹתָהּ הַדְּמוּת הִיא שֶׁלְמַעְלָה, כְּאֵה בְּכָל חֵדֶשׁ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכְּתוּב (ישעיה טו) וְהָיָה

מְדֵי חֲדָשׁ בְּחֻדְשׁוֹ. וְהוּא מְבַשֵּׁר לוֹ וְאוֹמֵר, לְמוֹעֵד
 אֲשׁוּב אֵלֶיךָ. לְאוֹתוֹ זְמַן שְׁעֵתִיד לְהַחֲיוֹת מֵתִים
 עַד שֶׁתִּפְקַד לְאוֹתוֹ זְמַן כְּמוֹ שֶׁהִתְבַּשְּׂרָה. זֶהוּ
 שְׁכָתוּב וְה' פָּקַד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר. וְאוֹתוֹ יוֹם
 שִׁשְׁמַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשָׂיו, זֶהוּ שְׁכָתוּב
 (תהלים קד) יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, יֹאמֵר לָנוּ מַר עַל הַפְּרָשָׁה
 שְׁאַחַר כָּךְ. אָמַר, יִפָּה לָכֶם לִפְתֹּחַ פְּרָשָׁה
 זוֹ. פֶּתַח וְאָמַר, וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
 וַהֲאֱלֹהִים נָסָה אֶת אַבְרָהָם וְגו', וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת
 בְּנֶךְ אֶת יְחִידֶךָ אֲשֶׁר אָהַבְתָּ וְגו'. כָּאֵן יֵשׁ
 לְהִתְבוּנָן, הָאֵמֵן הִזֵּה שְׁמוּצִיא כֶּסֶף מִמְּקוֹר
 הָאָרֶץ, מָה עוֹשֶׂה?

בְּתַחֲלָה מְכַנִּיס אוֹתוֹ לְאֵשׁ דּוֹלְקַת עַד שְׁמוּצִיא
 מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַזֶּהֱמָה שֶׁל הָאָרֶץ, וְהָרִי
 נִשְׂאָר כֶּסֶף, אֲבָל לֹא כֶּסֶף שְׁלָם. אַחֲרַי כֶּךָ מָה
 עוֹשֶׂה? מְכַנִּיס אוֹתוֹ בְּאֵשׁ כְּבַתְחֻלָּה וּמוּצִיא
 מִמֶּנּוּ סִיגִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כה) הֲגוּ סִיגִים
 מִכֶּסֶף וְגו', וְאֵז הוּא כֶּסֶף שְׁלָם לְלֹא עֲרֻבוּבֵיהָ.

כֶּךָ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְכַנִּיס אֶת הַגּוֹף הַזֶּה תַּחַת
 הָאָרֶץ, עַד שֶׁכֵּלּוּ נִרְקַב וַיִּצְאָה מִמֶּנּוּ כָּל

הַזְהֵמָה הָרְעָה, וְנִשְׁאַר אוֹתוֹ תַרְוֵד רֶקֶב וְנִבְנָה
מִמֶּנּוּ הַגּוֹף, וְעַד עֲכָשׁוּ הוּא גּוֹף לֹא שָׁלֵם.

אַחַר אוֹתוֹ יוֹם הַגְּדוֹל, שְׁכָתוֹב (זכריה יד) וְהָיָה יוֹם
אֶחָד הוּא יוֹדֵעַ לֵה' לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה,
מִסְתָּרִים כָּלֵם בְּעֶפֶר כְּמוֹ בַתְּחִלָּה מִלְפָּנַי פָּחַד
וְהַחֲזִיק שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (ישעיה
ב) וּבָאוּ בַמַּעְרוֹת צָרִים וּבַמַּחֲלוֹת עֶפֶר מִפְּנֵי פָחַד
ה' וּמִהֲדַר גָּאוֹנוֹ וְגו'. וַיֵּצֵא נִשְׁמָתָם וּמִתְעַכֵּל
אוֹתוֹ תַרְוֵד רֶקֶב, וְנִשְׁאַר גּוֹף שֶׁנִּבְנָה שָׁם [הָאוֹר]
שֶׁלוֹ כְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ וּכְזוֹהַר הָרְקִיעַ, שְׁכָתוֹב (דניאל יב)
וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ כְּזוֹהַר הָרְקִיעַ וְגו', וְאִז כִּסְף
שָׁלֵם, גּוֹף שָׁלֵם כְּלִי עֲרֻבוּבִיָּה אַחֲרָת.

שְׁאֵמַר רַבִּי יַעֲקֹב, גּוֹף שְׁמַאִיר יִזְרַק הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מִלְמַעְלָה, שְׁכָתוֹב (ישעיה כו)
כִּי טַל אֹרוֹת טַלְף, וְכָתוֹב (שם כב) הִנֵּה ה'
מִטְּלַטְלֵף וְגו'. וְאִז יִקְרָאוּ קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים,
שְׁכָתוֹב (שם ד) קְדוּשׁ יֵאמָר לוֹ. וְזֶהוּ שֶׁנִּקְרָא תַחֲתֵית
הַמַּתִּים שֶׁל הַסּוּף, וְזֶהוּ [כִּסְף שָׁלֵם גּוֹף שָׁלֵם]
[נְסִיּוֹן] אַחֲרוֹן, וְלֹא יִטְעֲמוּ עוֹד טַעַם הַמּוֹת,
שְׁכָתוֹב בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם ה' כִּי יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ
וְגו' כִּי בָרַךְ אֲבָרְכְךָ וְגו'. וּבְאוֹתוֹ זְמַן מִתְפַּלְלִים
הַצְּדִיקִים שֶׁלֹּא יִתְנַסּוּ בְּזֶה יוֹתֵר.

מַה כְּתוּב? וַיֵּשֶׁא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה
אֵיל וְגו'. אֵלּוּ שְׂאֵר רְשָׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁנִּקְרְאוּ
 אֵילִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ס) אֵילֵי נְבוֹת
 יִשְׂרָאֵל, וּמִתְרַגְּמִים: גְּדוּלֵי נְבוֹת. אַחַר נֶאֱחָז
 בְּסִבְךָ וְגו', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל קַרְנֵי רְשָׁעִים אֲגַדֵּעַ.
 וַיִּלֶךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת הָאֵיל וְגו', שֶׁהֵם מְזַמְּנִים
 לְהִתְנַסּוֹת בְּכָל נִסְיוֹן רַע, וַיִּשְׁאָרוּ הַצְּדִיקִים
 לְעוֹלָם הַבָּא כְּמוֹ מְלֹאכִים עֲלִיוֹנִים קְדוֹשִׁים לְיַחַד
 אֶת שְׁמוֹ, וְלִכֵּן כְּתוּב (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה'
 אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד וְגו'.

אָמַר לוֹ [אָמַר לָהֶם] רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאן וְהִלָּא
פְּתַחוּ הַפֶּתַח. נִכְנַס יוֹם אַחֵר, וְנִכְנְסוּ לְפָנָיו
כָּל בְּנֵי הָעִיר. אָמְרוּ לוֹ, יֹאמֵר לָנוּ מִרְדְּבָרֵי תוֹרָה
בְּפִרְשָׁה שֶׁקָּרִינוּ בָּהּ בַּיּוֹם שֶׁבַת, וְה' פִּקֵּד אֶת
שָׂרָה. קָם בֵּין הָעַמּוּדִים, פָּתַח וְאָמַר, וְה' פִּקֵּד אֶת
שָׂרָה וְגו'. שְׁלֹשָׁה מִפְּתַחוֹת בֵּידוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְלֹא מְסָרָם לֹא בֵּיד מְלֶאֶךְ וְלֹא בֵּיד
שָׂרָה: מִפְּתַח שֶׁל חַיָּה, וְשֶׁל גִּשְׁמִים, וְשֶׁל תַּחֲתֵית
הַמַּתִּים. בָּא אֵלֵיהֶם וְנָטַל הַשָּׁנִים – שֶׁל גִּשְׁמִים
וְשֶׁל תַּחֲתֵית הַמַּתִּים.

וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, לֹא נִמְסַר בֵּיד אֵלֵיהֶם אֶלָּא
אַחַת. שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כְּשֶׁבִקֵּשׁ אֵלֵיהֶם

לְהַחְיֹת בֶּן הַצֶּרֶפִּית, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא:
 לֹא נָאָה לָךְ לְקַחַת בְּיָדְךָ שְׁנֵי מִפְתָּחוֹת, אֶלָּא תֵן
 לִי מִפְתָּח הַגְּשָׁמִים, וּתְחִיָּה הַמֵּת. וְהִינוּ שְׁפָתוֹב
 (מלכים-א יח) לָךְ הִרְאָה אֶל אַחָאָב וְגו' וְאַתְנָה מָטָר.
 לֹא אָמַר וְתֵן מָטָר, אֶלָּא וְאַתְנָה.

וְהִירִי אֱלִישֶׁע הָיָה לוֹ? בֶּן. לְקִיָּם פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחוֹ
 שֶׁל אֱלִיהֵו. אֶלָּא שְׁלֹשֶׁתָם לֹא מְסָרָם
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּיַד שְׁלִיחַ. שְׁאָמַר רַבִּי סִימוֹן,
 בֵּא רְאֵה כַחוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: בְּפַעַם אַחַת
 מְחִיָּה מֵתִים וּמוֹרִיד שָׁאוֹל וַיַּעַל, מְזַרִיחַ מְאוֹרוֹת
 וּמוֹרִיד גְּשָׁמִים, מְצַמִּיחַ חֲצִיר, מְדַשֵּׁן יְבוּלִים,
 פּוֹקֵד עֲקָרוֹת, נוֹתֵן פְּרִנְסוֹת, עוֹזֵר דָּלִים, סוֹמֵךְ
 נוֹפְלִים, זוֹקֵף כְּפוּפִים, מְעַבִּיר מְלָכִים וּמְקִיָּם
 מְלָכִים, וְהַכֹּל בְּזִמְנָן אֶחָד וּבְרִגְעָא אֶחָד וּבְכַת אַחַת
 מֵה שְׁאִינן שְׁלִיחַ לְעוֹלָם יְכוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ.

שְׁנַיִנוּ בְּבְרִיתָא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּל מַה שְׁעוֹשֶׂה
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵינוֹ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת
 אֶלָּא בְּדַבּוּר. שְׁכִינּוֹן שְׁאָמַר מִמְּקוֹם קְדָשְׁתּוֹ יְהֵא
 כֶּךָ – מִיָּד נַעֲשֶׂה. בֵּא רְאֵה כַח גְּבוּרְתּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, שְׁפָתוֹב (תהלים לג) בְּדַבַּר ה' שְׁמַיִם נַעֲשׂוּ.
 שְׁאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן [יְהוּדָה], מַה זֶה שְׁפָתוֹב (שמות יב)
 וְעַבְרַתִּי בְּאַרְץ מִצְרַיִם אֲנִי וְלֹא מִלְּאָךְ וְגו'?

אם כָּף, כְּבוֹד גָּדוֹל הוּא לְמִצְרַיִם, שְׁלֵא דוּמָה מִי
 שֶׁתַּפֵּס מִלֶּךְ לְמִי שֶׁתַּפֵּס הַדְּיוּט. וְעוֹד, אֵין
 לָךְ אִמָּה מְזֻהָמֶת בְּכָל טְמֵאָה כְּמוֹ הַמִּצְרַיִם,
 שֶׁכְּתוּב בָּהֶם (יחזקאל כג) אֲשֶׁר בָּשַׂר חֲמוּרִים בְּשָׂרָם
 וּגְוֹ, שֶׁהֵם חֲשׂוּדִים עַל מִשְׁכַּב זְכוּר, וְהֵם בָּאִים
 מִחֵם שֶׁעָשָׂה מֶה שֶׁעָשָׂה לְאָבִיו, וְקָלַל אוֹתוֹ
 וּלְכַנְעַן בְּנוֹ.

וכי לא הִיָּה לְקַבֵּ"ה מִלְאָךְ אוֹ שְׁלִיחַ לְשַׁגֵּר
 לַעֲשׂוֹת נִקְמָה בְּמִצְרַיִם כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה בְּאֲשׁוּר
 שֶׁהָיָה בְּנוֹ שֶׁל שֵׁם, שֶׁכְּתוּב (בראשית י) וּבְנֵי שֵׁם
 עִילָם וְאֲשׁוּר. וְשֵׁם הָיָה כֹהֵן גָּדוֹל וְנִתְבָּרַךְ,
 שֶׁנֶּאֱמַר (שם ט) בְּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי שֵׁם, וְהָיָה לְשֵׁם
 הַגְּדֹלָה וְהַבְּרָכָה עַל אָחִיו, וְכְתוּב בָּם (ישעיה לז)
 וַיֵּצֵא מִלְאָךְ ה' וַיִּכֶּה בְּמַחְנֵה אֲשׁוּר, וְעַל יְדֵי
 שְׁלִיחַ נַעֲשָׂה. כָּל שֶׁכֵּן הַמִּצְרַיִם שֶׁהֵם מְזֻהָמִים
 יוֹתֵר מִכָּל אִמָּה, וְאָמַר אֲנִי וְלֹא מִלְאָךְ?

אָלֵא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאֵן לְמַדְּנוּ כַח גְּבוּרָתוֹ
 שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמַעֲלָתוֹ שֶׁהוּא
 גְּבוּהָ מֵעַל הַכֹּל. אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: אִמָּה זֶה
 שֶׁל מִצְרַיִם מְזֻהָמֶת וּמְטַנְפֶּת, וְאֵין רָאוּי לְשַׁגֵּר
 מִלְאָךְ וְלֹא שָׂרָף, דְּבַר קְדוּשׁ בֵּין רִשְׁעִים אַרְוּרִים
 מְטַנְפִּים, אִלֵּא אֲנִי עוֹשֶׂה מֶה שֶׁאֵין יָכוֹל לַעֲשׂוֹת

מְלֶאֱךָ וְלֹא שָׂרָף וְלֹא שְׁלִיחַ. שְׁאֲנִי אוֹמֵר מִמְּקוֹם
קִדְשֹׁתִי יֵהָא כֶּף – וּמִיָּד נַעֲשֶׂה, מַה שְּׂאִין הַמְּלֶאֱךָ
יְכוּל לַעֲשׂוֹתוֹ.

אָבִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמְּקוֹם קִדְשֹׁתוֹ אוֹמֵר
יֵהָא כֶּף – וּמִיָּד נַעֲשֶׂה מַה שְּׂהוּא רוּצָה
לַעֲשׂוֹת. וְלִפְיֶכָף לֹא נַעֲשִׂית נִקְמָה זֹו עַל יְדֵי
מְלֶאֱךָ וְשְׁלִיחַ, בְּשִׁבִיל קְלוֹן הַמְּצָרִים, וְלְהִרְאוֹת
גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל מְקוֹם שְׁלֹא רָצָה שְׂיִכְנְסוּ בִּינֵיהֶם דְּבַר
קְדוּשׁ. וְעַל הַדֶּרֶךְ הַזֶּה נֹאמֵר אֲנִי וְלֹא מְלֶאֱךָ. אֲנִי
יְכוּל לַעֲשׂוֹתוֹ, וְלֹא מְלֶאֱךָ.

כִּיּוֹצֵא בּוֹ אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶה שְׁכַתּוֹב (יונה
ב) וַיֹּאמֶר ה' לְדָג? וְכִמָּה צְדִיקִים
וְחַסִּידִים מִיִּשְׂרָאֵל שְׁלֹא דְבַר עֲמָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וּבֹא לְדַבֵּר עִם הַדָּג דְּבַר שְׂאִינוֹ מִכִּיר
וַיִּוֹדַע?! אֶלָּא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּיּוֹן שְׁעַלְתָּה
תְּפַלְתּוֹ שֶׁל יוֹנָה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִמְּקוֹם
קִדְשֹׁתוֹ אָמַר בְּשִׁבִיל שְׂיִקְיָא הַדָּג אֶת יוֹנָה אֶל
הַיַּבְּשָׁה. לְמַ"ד ל'דָּג כְּמוֹ בְּשִׁבִיל. כְּלוֹמֵר, וַיֹּאמֶר
ה' בְּשִׁבִיל הַדָּג שְׂיִקְיָא אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבְּשָׁה.
מִמְּקוֹם קִדְשֹׁתוֹ אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵהָא כֶּף
– וּמִיָּד נַעֲשֶׂה, מַה שְּׂאִין שְׁלִיחַ יְכוּל לַעֲשׂוֹתוֹ.

שְׁנֵינּוּ בְּבְרִיתָא, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִפְּתַח שְׁל
 חִיָּה בְּיָדוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיא,
 וּבְעוֹד שֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת עַל הַמִּשְׁבֵּר, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מְעִין בְּאוֹתוֹ הַיּוֹלֵד. אִם רָאִי הוּא לְצֵאת
 לְעוֹלָם – [יּוֹצֵא, ו]פּוֹתַח דְּלִתּוֹת בְּטָנָה וְיוֹצֵא.
 וְאִם לָאוּ – סוֹגֵר דְּלִתּוֹתֶיהָ וּמֵתוּ שְׁנֵינֵיהֶם. אִם כֶּךָ,
 לֹא יֵצֵא רָשָׁע לְעוֹלָם? אֲלֵא כֶּךָ שְׁנֵינּוּ, עַל שֶׁלֹּשׁ
 עֵבְרוֹת נָשִׁים מֵתוֹת וְכוּ', [אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן וְהָרִי]
 וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, לְמָה אֵשָׁה מִפְּלֵת פְּרִי בְּטָנָה?
 אֲלֵא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹאֶה
 אוֹתוֹ הַעֵבֵר שְׁאִינוֹ רָאִי לְצֵאת לְעוֹלָם,
 וּמִקְדִּים לְהִמִּיתוֹ בְּמַעֵי אִמּוֹ, שְׁנֵאָמַר (בְּרֵאשִׁית ו)
 הַנְּפִלִים הָיוּ בְּאֶרֶץ בְּיָמֵי הָהֵם. הַנְּפִלִים כָּתוּב
 בְּלֹא יו"ד רֵאשׁוֹנָה, וְלְמָה? בְּשִׁבִיל שְׂאֲחָרֵי כֵן
 בָּאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶל בָּנוֹת הָאָדָם וַיִּלְדוּ לָהֶם
 בְּזִנּוֹת וַיִּרְבוּ מִמֹּזְרִים בְּעוֹלָם.

הַפּוֹה הַגְּבֵרִים אֲשֶׁר מַעוֹלָם – שְׂאִין גְּבוּר וּפְרִיץ
 וְעָרִיץ כְּמוֹ הַמִּמְזֵר. אֲנָשֵׁי הַשֵּׁם – שֶׁהִכֵּל
 יִכִּירוּ לְקִרְוַת הַשֵּׁם הַיְדוּעַ מִמְזֵר. שְׁכִיּוֹן שְׂרוּאִים
 מַעֲשָׂיו שֶׁהוּא פְּרִיץ וְעָרִיץ וְגִבּוֹר, הִכֵּל יִקְרְאוּהוּ
 אוֹתוֹ שֵׁם. וּמָה שְׂאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מְעִין בְּאוֹתוֹ הַיּוֹלֵד – אֵין לָךְ רָשָׁע בְּעוֹלָם

מאותם הרשעים היוצאים לעולם שאין הקדוש ברוך הוא מעיין בו ורואה אם אותו הגוף יניח בן צדיק וכשר, או שיציל לאדם מישראל ממיתה משנה, או שיעשה טובה אחת, ובשביל כך הקדוש ברוך הוא מוציא לעולם.

בימי רבי יוסי היו אותם פריצים שהיו שודדים בקהרים עם פריצי אמות העולם, וכשמוצאים בן אדם ותופסים אותו להרגו, היו אומרים לו: מה שמך? אם היה יהודי – היו הולכים עמו ומוציאים אותו מן הקהרים, ואם היה איש אחר – הורגים אותו. [והרי] והיה אומר רבי יוסי, ראויים אלו בכל זה להכנס לעולם הבא.

סדר הלימוד ליום י חשון [יום 40 בשנה]

שנו רבותינו, שלשה דברים הללו אינם באים לעולם אלא בקולות: קול חיה, שכתוב (בראשית ג) בעצב תלדי בנים, וכתוב (שם ל) וישמע אליה אלהים. קול גשמים, שכתוב (תהלים כט) קול ה' על המים, וכתוב (מלכים א-יח) כי קול המון הגשם. קול תחית המתים, שכתוב (ישעיה מ) קול קורא במדבר. מה צריך כאן קול במדבר?

אָפֿאַ, אָמַר רַבִּי זְרִיקָא, אֱלוֹ אוֹתָם קוֹלוֹת לְעוֹרַר
 יַמִּי מַדְבָּר. וּמִכַּאֲן שֶׁהוּא הַדִּין לְכָל
 הָעוֹלָם. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הָרִי שְׁנִינוּ, כְּשֶׁנִּכְנַס אָדָם
 לְקָבֶר, נִכְנַס בְּקוֹלוֹת. כְּשִׁיקוּמוֹ בַתְּחִילת הַמֵּתִים
 אֵינּוּ דִין שִׁיקוּמוֹ בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת? אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב,
 עֲתִידָה בַת קוֹל לְהִיּוֹת מִתְּפוּצָצָת בְּבִתֵּי קְבֵרוֹת
 וְאוֹמְרָת: (ישעיה כו) הִקִּיצוּ וְרַנְּנוּ שְׁכֵנֵי עֶפְרָיִם.
 וְעֲתִידִים לְחַיּוֹת בְּטַל שֶׁל אֹרֶז גָּדוֹל שֶׁל מַעֲלָה,
 שְׁכֵתוֹב (שם) כִּי טַל אֹרוֹת טַלָּה וְאַרְץ רְפָאִים
 תִּפְּלוּ. אֲמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן. (עד כאן מדרש הנעלם).

וַתִּרְאֶה שָׂרָה אֶת בֶּן הַגֵּר הַמְצֻרִית אֲשֶׁר יִלְדָה
 לְאַבְרָהָם מִצְחָק. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, מִיּוֹם
 שֶׁנּוֹלַד יִצְחָק וְהָיָה יִשְׁמַעְאֵל בְּבֵית אַבְרָהָם, לֹא
 הִתְעַלָּה יִשְׁמַעְאֵל בְּשֵׁם. בְּמָקוֹם שֶׁזָּהָב שׁוֹרָה, לֹא
 נִזְכָּר פְּסֻלַת לְפָנָיו, וְלִכֵּן אֶת בֶּן הַגֵּר הַמְצֻרִית,
 אִישׁ שֶׁלֹּא רָאוּי לְהִזְכֹּר לְפָנָיו יִצְחָק.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וַתִּרְאֶה שָׂרָה, בְּעֵין שֶׁל קְלוּן
 רְאֵתָה אוֹתוֹ שָׂרָה, שֶׁלֹּא רְאֵתָה אוֹתוֹ בְּעֵין
 שֶׁהוּא בֶּן אַבְרָהָם, אֲלֹא שֶׁהוּא בֶּן הַגֵּר הַמְצֻרִית,
 וּמִשּׁוֹם כֵּךְ וַתִּרְאֶה שָׂרָה. שְׁרְאֵתָה שָׂרָה אוֹתוֹ בְּעֵין
 זוֹ וְלֹא אַבְרָהָם, שֶׁאֵלּוֹ בְּאַבְרָהָם לֹא כָּתוּב אֶת בֶּן
 הַגֵּר, אֲלֹא אֶת בְּנוֹ.

בא ראה אחר כך מה כתוב, וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודת בנו. ולא כתוב על אודות בן הגר המצרית. משום כך ותרא שרה את בן הגר המצרית, ולא ראתה שהוא בן אברהם.

רבי שמעון אמר, הפסוק הזה תשבחת לשרה הוא. משום שראתה אותו מצחק לכוכבים ומזלות, אמרה ודאי שפן זה אינו בנו של אברהם לעשות את מעשי אברהם, אלא בן הגר המצרית הוא, חזר לחלק של אמו. לכן ותאמר לאברהם גרש האמה הזאת ואת בנה כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק.

וכי עלה על דעתך שקנאה לה שרה או לבן שרה? אם כך, לא היה מודה הקדוש ברוך הוא עמה, שכתוב כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה. אלא משום שראתה אותו עם כוכבים ומזלות ואמו מלמדת אותו מנהגי עבודה זרה, לכן אמרה שרה כי לא יירש בן האמה הזאת. אני יודעת שלא יירש לעולמים את חלק האמונה, ולא יהיה לו עם בני חלק לא בעולם הזה ולא בעולם הבא. ולכן הודה עמה הקדוש ברוך הוא.

וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוא רְצָה לְהַפְרִיד לְבָדוֹ אֶת
הַזֶּרַע הַקְדוּשׁ כְּרֵאוּי, שְׁמִשּׁוּם כֶּף
בְּרָא אֶת הָעוֹלָם, שְׁהָרִי יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּרִצּוֹן
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם, וְלִכֵּן
יֵצֵא אֲבָרָהֶם לְעוֹלָם וְהָעוֹלָם הִיָּה מִתְקִיָּם בְּגִלְלוֹ,
וְאֲבָרָהֶם וַיִּצְחָק [לֹא] עֲמָדוֹ וְלֹא הִתְיַשְּׁבוּ
בְּמִקּוּמָם עַד שֶׁיֵּצֵא יַעֲקֹב לְעוֹלָם.

כִּיּוֹן שֶׁיֵּצֵא יַעֲקֹב לְעוֹלָם, הִתְקִימוּ אֲבָרָהֶם וַיִּצְחָק
וְעָמַד כָּל הָעוֹלָם, וּמִשָּׁם יֵצֵא הָעָם הַקְדוּשׁ
לְעוֹלָם וְהִתְקִיָּם הַכֹּל בְּגוֹן קְדוּשׁ כְּרֵאוּי. וְלִכֵּן
אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלַיךָ
שָׂרָה שְׁמַע שְׁמַע בְּקִלָּה כִּי בִיִּצְחָק יִקְרָא לָךְ זֶרַע, וְלֹא
בִישְׁמַעְאֵל. מַה כָּתוּב אַחַר כֶּךָ? וַתִּלְךְ וַתִּתַּע
בְּמַדְבַּר בְּאֵר שָׁבַע.

השלמה מההשמטות (סימן יט)

וַיִּשְׁכַּם אֲבָרָהֶם בְּבִקְרָ וְגוֹמֵר (בראשית כא). רַבִּי
בְּרוּקָא אָמַר, מַה זֶה שָׁם עַל שְׁכֻמָּה?
אֵלָּא שְׁהַזְהִירָה עַל הָאֲמוּנָה וְלַעֲמֵד בְּמַה
שְׁהִיתָה בַּתְּחִלָּה. כָּתוּב כָּאֵן שָׁם עַל שְׁכֻמָּה,
וְכָתוּב שָׁם (שמות טו) שָׁם שָׁם לוֹ חֵק וּמִשְׁפָּט. מַה
לְהִלֵּן עַל הַשְּׁכִינָה, אֵף כָּאֵן עַל הַשְּׁכִינָה. מַה
עֲשִׂתָּה? כִּיּוֹן שֶׁרָאֲתָה עֲצָמָה יוֹצֵאת מִרְשׁוֹתוֹ שֶׁל

אֲבָרְהָם, חֲזָרָה לְקִלְקוּלָהּ, שְׁכָתוּב (בראשית כא)
 וַתִּלְךְ וַתִּתַּע. מַה זֶה וַתִּתַּע? שְׁתַּעֲתַּעָה אַחַר
 עֲבוּדָה זָרָה וְגִלּוּלֵי בַיִת אָבִיהָ. כָּתוּב כָּאֵן וַתִּתַּע,
 וְכָתוּב שָׁם (ירמיה י) הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַעֲתָעִים:
 (ע"כ מההשמטות).

כָּתוּב כָּאֵן וַתִּתַּע, וְכָתוּב שָׁם (ירמיה י) הֶבֶל הֵמָּה
 מַעֲשֵׂה תַעֲתָעִים. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּגִלּוֹל אֲבָרְהָם לֹא עֲזַב אוֹתָהּ וְאֵת בְּנָהּ.

בֵּא רְאֵה, בַּהֲתַחֲלָה כְּשֶׁהֲלָכָה מִלְּפָנַי שָׂרָה מַה
 כָּתוּב? כִּי שָׁמַע ה' אֶל עֲנִיָּךְ. וְכָאֵן שְׁטַעֲתָה
 אַחַר כּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת, אֶף עַל גֵּב שְׁכָתוּב וַתִּשָּׂא
 אֶת קִלְעָה וַתִּבְךְ, מַה כָּתוּב? כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים אֶל
 קוֹל הַנְּעוּר, וְלֹא כָתוּב כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים אֶת קוֹלְךָ.

בְּאִשְׁרָה הוּא שָׁם, הֲרִי פִרְשׁוּהָ שְׁלֹא בָר עֲנֵשׁ הוּא
 יֵאָצֵל בַּיִת הַדִּין שְׁלִמְעֵלָה, שְׁהֲרִי בַיִת דִּין
 שֶׁל מִטָּה מַעֲנִישִׁים מִשְׁלֵשׁ עֲשָׂרָה שָׁנָה וּמַעֲלָה,
 וּבַיִת שֶׁל שֶׁל מַעֲלָה מַעֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעֲלָה, וְאֶף
 עַל גֵּב שְׁהִיָּה רָשָׁע, אֵינוֹ בֶּן עֲנֵשׁ. וְהֲרִי פִרְשׁוּהָ,
 וְזֵהוּ שְׁכָתוּב בְּאִשְׁרָה הוּא שָׁם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִם כֵּן, מִי שְׁמַסְתַּלֵּק מִהַעוֹלָם
 בְּטָרָם הִגִּיעוּ יָמָיו לְעֲשָׂרִים שָׁנָה, מֵאִיזָה

מְקוֹם נַעֲנֵשׁ, מְשׁוֹם שְׁהָרִי מְשַׁלֵּשׁ עֲשָׂרָה שָׁנִים
 וּמַטָּה אֵינוֹ בַר עֲנָשִׁים אֶלָּא בַחֲטָאֵי אָבִיו, אָבֵל
 מְשַׁלֵּשׁ עֲשָׂרָה וּמַעְלָה מֵהוּ? אָמַר לוֹ, הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא חָס עָלָיו שְׁיִמּוֹת זַכָּאֵי [וְלֹא יְמֹת חֵיב],
 וְנוֹתֵן לוֹ שְׂכָר טוֹב בְּעוֹלָם הַהוּא, וְלֹא יְמֹת חֵיב
 שְׁיַעֲנֵשׁ בָּאוֹתוֹ עוֹלָם, וּבְאֲרוּחָהּ.

אָמַר לוֹ, אִם אֵינוֹ חֵיב וְלֹא הִגִּיעוּ יָמָיו לְעֲשָׂרִים
 שָׁנָה, כִּיּוֹן שְׁהִסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם בְּמָה הוּא
 עֲנָשׁוֹ? אָמַר לוֹ, בְּזָה מִתְקִים, (משלי יג) וַיֵּשׁ נִסְפָּה
 בְּלֹא מִשְׁפָּט. שְׂכָשְׁעֵנֵשׁ יוֹרֵד לְעוֹלָם, הוּא [הַדִּין]
 פּוֹגֵעַ בְּלִי כּוֹנֵה לְמַעְלָה וְלִמְטָה בָּאוֹתוֹ מִשְׁחִית,
 וַיַּעֲנֵשׁ כְּשֵׁלֹא מִשְׁגִּיחִים עָלָיו מִלְּמַעְלָה.

וַעֲלִיּוֹ כְּתוּב (שם ה) עֲוֹנוֹתָיו יִלְכְּדוּ אֶת הָרָשָׁע.
 אֶת – לְרַבּוֹת מִי שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ יָמָיו לְהַעֲנֵשׁ.
 עֲוֹנוֹתָיו יִלְכְּדוּ [אֶת הָרָשָׁע], וְלֹא בֵּית הַדִּין
 שְׁלַמְעֵלָה. וּבַחֲבֵלֵי חֲטָאוֹ יִתְמָךְ, וְלֹא בֵּית דִּין
 שְׁלַמְטָה. לָכֵן כְּתוּב כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים אֶל קוֹל
 הַנֶּעֱרַר בְּאֲשֶׁר הוּא שָׁם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (ויקרא כו) וְזָכַרְתִּי אֶת
 בְּרִיתִי יַעֲקֹב. מָלֵא בּוֹא"ו לְמָה? אֶלָּא
 בְּשָׁנֵי צָדְדִים הוּא [הֵם]. סוּד שֶׁל חֲכָמָה אֶחָד.

שְׁהוּא הַסּוּד שֶׁל דְּרָגָה שֶׁל חֲכָמָה, הַמָּקוֹם שֶׁשׁוּרָה בּוֹ יַעֲקֹב. אָבֵל פָּסוּק זֶה נֹאמֵר עַל הַגְּלוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. שֶׁכְּשֵׁהֶם בְּתוֹךְ הַגְּלוּת, אוֹתוֹ זְמַן שֶׁיִּפְקְדוּ [בוֹ יַעֲקֹב], הֵם יִפְקְדוּ בְּסוּד שֶׁל וָא"ו, וְהוּא בְּאֶלֶף הַשָּׁשִׁי.

וּפְקִידָה בְּסוּד שֶׁל וָא"ו שֶׁשָּׂה רְגָעִים וַחֲצִי זְמַן. וּבְזְמַן שֶׁל שָׁשִׁים שָׁנִים לְבְרִיחַ הַדֵּלֶת בְּאֶלֶף הַשָּׁשִׁי, יָקִים אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם פְּקִידָה לְבַת יַעֲקֹב. וּמֵאוֹתוֹ זְמַן עַד שֶׁיְהִיָּה לָהּ זְכִירָה - שֶׁשׁ שָׁנִים וַחֲצִי. וּמֵאוֹתוֹ זְמַן שֶׁשׁ שָׁנִים אַחֲרוֹת, וְהֵם שְׁבַעִים [וְשִׁלְשׁ] וּשְׁתַּיִם וַחֲצִי.

בְּשָׁשִׁים וְשֶׁשׁ יִתְגַּלֶּה מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ בְּאֶרֶץ הַגְּלִיל, וְכוּכָב אֶחָד בְּצַד מְזָרַח יְבֻלַע שְׁבַעָה כּוּכָבִים מְצַד צָפוֹן, וְשִׁלְהֶבֶת אֵשׁ שְׁחוּרָה תִּהְיֶה תְלוּיָה בְּרָקִיעַ שָׁשִׁים יוֹם, וּקְרִבוֹת יִתְעוֹרְרוּ בְּעוֹלָם לְצַד צָפוֹן, וּשְׁנֵי מְלָכִים יִפְלוּ בְּאוֹתָם קְרִבוֹת.

וַיִּזְדַּוְּגוּ כָּל הָעַמִּים עַל בַּת יַעֲקֹב לְדַחוֹת אוֹתָהּ [אוֹתָם] מִהָעוֹלָם. וְעַל אוֹתוֹ הַזְּמַן כְּתוּב, [וְהִיָּתָה] (ירמיה ל) וְעַת צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב

וּמִמֶּנָּה יִוָּשַׁע, וְאִזּוֹ יִסְתַּיְמוּ הַנְּפֹשׁוֹת מִהַגּוֹף
 וְרוֹצִים לְהִתְחַדֵּשׁ, וְסִימָן לְדַבֵּר - [כָּל הַנְּפֹשׁ
 לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרִימָה שְׁבַעִים, וְכַתוּב]
 (בראשית מו) כָּל הַנְּפֹשׁ הַבָּאָה לִיעֲקֹב מִצְרִימָה וְגו',
 כָּל נֶפֶשׁ שְׂשִׁים וְשֵׁשׁ.

בְּשִׁבְעִים וְשָׁלֹשׁ כָּל מַלְכֵי הָעוֹלָם יִתְכַנְּסוּ לְתוֹךְ
 הָעִיר הַגְּדוֹלָה שֶׁל רוּמִי, וְהַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא יַעֲוֹרר עֲלֵיהֶם אֵשׁ וּבְרָד וְאֲבָנֵי אֱלֹהֵי
 וַיֵּאבְדוּ מִהָעוֹלָם, פָּרַט לְאוֹתָם מְלָכִים שְׁלֹא יִגְיעוּ
 לְשָׁם וַיִּחְזְרוּ לְעוֹרֵר קְרֻבוֹת אַחֲרֵיהֶם. וּמֵאוֹתוֹ זְמַן
 מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ יִתְעוֹרֵר בְּכָל הָעוֹלָם, וַיִּתְכַנְּסוּ עִמּוֹ
 כְּמָה עַמִּים וְכְמָה חֲיִלוֹת מִכָּל סוּפֵי הָעוֹלָם, וְכָל
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִתְכַנְּסוּ בְּכָל אוֹתָם מְקוֹמוֹת.

עַד שִׁישְׁלְמוּ אוֹתָן שָׁנִים לְמֵאָה. אִזּוֹ וְאִו
 תִּתְחַבֵּר עִם ה' א, וְאִזּוֹ (ישעיה טו) וְהִבִּיאוּ אֶת
 כָּל אֲחֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְּחָה לָהּ וְגו'. וּבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל [יִשְׂרָאֵל] עֲתִידִים בְּאוֹתוֹ זְמַן לְהִתְעוֹרֵר
 [עֲלֵיהֶם] עִם כָּל עַמֵּי הָעוֹלָם לְבֹא עַל יְרוּשָׁלַיִם,
 שְׁכַתוּב (זכריה יד) וְאֶסְפְּתִי אֶת כָּל הַגּוֹיִם אֶל
 יְרוּשָׁלַיִם לְמִלְחָמָה וְגו'. וְכַתוּב (תהלים ב) יִתְיַצְּבוּ
 מַלְכֵי אֶרֶץ וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ יַחַד עַל ה' וְעַל מְשִׁיחוֹ.
 וְכַתוּב יוֹשֵׁב בְּשָׁמַיִם יִשְׁחַק ה' יִלְעַג לָמוֹ.

אַחַר כָּף וְא"ו קִטְנָה תִּתְעוֹרַר לְהִתְחַבֵּר וּלְחַדֵּשׁ
נִשְׁמוֹת שְׁהִיוּ יִשְׁנוֹת כְּדֵי לְחַדֵּשׁ אֶת
הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב (שם קד) יִשְׁמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו.
וְכָתוּב יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם, לְהִתְחַבֵּר כְּרָאוּי.
יִשְׁמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו, לְהוֹרִיד אוֹתָם לְעוֹלָם, וְשִׁכְלָם
יְהִיוּ בְרִיּוֹת חֲדָשׁוֹת לְחַבֵּר אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת יַחַד.

אֲשֵׁרֵיהֶם כָּל אוֹתָם שִׁישְׂאָרוּ בְּסוּף הָאָלֶף
הַשְּׂשִׁי לְהַכְנִס לְשֶׁבֶת, שְׁהָרִי אֲזִי הוּא
יוֹם אֶחָד לְקַב"ה לְבַדּוֹ, לְהַזְדַּוֵּג כְּרָאוּי וּלְלַקֵּט
נִשְׁמוֹת חֲדָשׁוֹת שִׁיְהִיוּ בְּעוֹלָם עִם אוֹתָם שֶׁנִּשְׂאָרוּ
בְּרֵאשׁוֹנָה, שֶׁפָּתוּב (ישעיה ד) וְהָיָה הַנִּשְׂאָר בְּצִיּוֹן
וְהִנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֹאמַר לוֹ כָּל הַכְּתוּב
לְחַיִּים בִּירוּשָׁלַם.

וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֵלֶּה נִסָּה אֶת
אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הַנְּנִי.
רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וַאֲמַר, (תהלים מד) אֲתָה הוּא מְלִכֵי
וְגו'. זוֹהֵי הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל כָּל הַדְּרָגוֹת יַחַד זֶה עִם זֶה.

צִיָּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב, כָּל אוֹתָם הַשְּׁלִיחִים
שְׁעוֹשִׂים שְׁלִיחוֹת בְּעוֹלָם, שֶׁכֻּלָּם יְהִיוּ
בְּצַד הַרְחָמִים וְלֹא יְהִיוּ מֵצַד הַדִּין, מִשׁוּם שִׁישׁ
בְּעַלֵי שְׁלִיחִים מֵצַד הַרְחָמִים וּמֵצַד הַדִּין הַקָּשָׁה.

אוֹתָם שְׁלִיחִים שְׂבָאִים מִצַּד הַרְחָמִים לֹא עוֹשִׂים
שְׁלִיחוֹת שֶׁל דִּין בְּעוֹלָם כָּלֵל.

וְאִם תֹּאמַר, הִנֵּה הַמְּלֶאךָ שֶׁהִתְגַּלָּה לְבַלְעָם, הֲרֵי
שְׁנִינוּ שְׁלִיחַ שֶׁל רַחֲמִים וְהִתְהַפֵּף לְדִין –
לֵעוֹלָם לֹא מִשְׁתַּנָּה. אֲלֹא שְׁלִיחַ הַרְחָמִים
הָיָה לְהִגֵּן עַל יִשְׂרָאֵל וְלִהְיוֹת עֲלֵיהֶם סִנְגוֹר,
וּכְנַגְדוֹ הוּא הַדִּין. כִּן דְּרָכָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, כְּשֶׁמִּיטִיב לָזֶה, אוֹתוֹ הַחֶסֶד הוּא דִּין לָזֶה.
כִּן הַשְּׁלִיחַ הַזֶּה הָיָה שֶׁל רַחֲמִים לְיִשְׂרָאֵל,
וּלְבַלְעָם הִתְהַפֵּף לְדִין, מִשּׁוּם כִּן צִוָּה יְשׁוּעוֹת
יַעֲקֹב. אָמַר דָּוִד, צִוָּה עַל הָעוֹלָם, כִּאֲשֶׁר יִשְׁלַחוּ
שְׁלוּחִים שִׁיְהִיו מִצַּד הַרְחָמִים.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, צִוָּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב, שֶׁהֵם בְּתוֹךְ
הַגְּלוּת, וְתִמְצָא לָהֶם גְּאֻלָּה בְּתוֹךְ גְּלוּתָם.
בֵּא רְאֵה, הַמְּשַׁבַּח שֶׁל הָאָבוֹת הָיָה יַעֲקֹב,
וְאֶלְמָלָא יִצְחָק לֹא בֵּא יַעֲקֹב לְעוֹלָם. וּמִשּׁוּם כִּן,
צִוָּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב – זֶה יִצְחָק. שְׁפִינֹן שֶׁנִּצְלַל
יִצְחָק, הֵיוּ יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב.

וַיְהִי אַחֵר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הִנֵּה
שְׁנִינוּ וַיְהִי בִימֵי, נֹאמַר עַל צַעַר. וַיְהִי – אָף
עַל גֵּב שֶׁלֹּא כָתוּב בִּימֵי, דְּפוּס שֶׁל צַעַר יֵשׁ בּוֹ.

וְיִהְיֶה אַחַר הַדְּבָרִים, אַחַר הַדְּרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל כָּל הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת. וּמֵהוּ הַדְּבָרִים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ד) לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי.

וּמִי הִיָּה אַחַר הַדְּרָגָה הַזֹּאת? וְהָאֱלֹהִים נֹסֶה אֶת אַבְרָהָם. שָׂבָא יֵצֵר הָרַע לְקַטְרֵג לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כָּאֵן יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל, וְהָאֱלֹהִים נֹסֶה אֶת אַבְרָהָם? אֶת יִצְחָק הִיָּה צָרִיךְ (לְכַתּוּב), שֶׁהָרִי יִצְחָק הִיָּה בֶן שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעֵי, וְהָרִי אָבִיו לֹא הִיָּה בַר עֲנֹשׁ שְׁלוֹ, שֶׁאֵלְמָלָא אָמַר יִצְחָק אֵינִי רוֹצֵה – לֹא הִיָּה נֶעְנֵשׁ אָבִיו עָלָיו. מָה הַטַּעַם וְהָאֱלֹהִים נֹסֶה אֶת אַבְרָהָם וְלֹא כְּתוּב נֹסֶה אֶת יִצְחָק?

אָתָּה אֶת אַבְרָהָם, וְדַאי שֶׁרֹצֵה לְהַכְלִיל עִם דִּין, שֶׁהָרִי אַבְרָהָם לֹא הִיָּה בּוֹ דִּין כָּלֵל מִקֶּדֶם לְכַן, וְכֵאֵן נִכְלְלוּ מִי"ם עִם א"ש, וְאַבְרָהָם לֹא הִיָּה שָׁלֵם עַד עַכְשָׁו, שֶׁהַתַּעֲטָר לַעֲשׂוֹת דִּין וְלְהַתְקִינוֹ בְּמִקּוּמוֹ.

וְכֵן יָמְיוֹ לֹא הִיָּה שָׁלֵם עַד עַכְשָׁו שֶׁנִּכְלַל מִי"ם עִם א"ש וְא"ש עִם מִי"ם, וּמִשּׁוֹם כֵּן וְהָאֱלֹהִים נֹסֶה אֶת אַבְרָהָם וְלֹא אֶת יִצְחָק, שֶׁהַזְמִין אַבְרָהָם לְהַכְלִיל עִם דִּין. וְכִשְׁעָשָׂה אֶת זֶה, נִכְנַס א"ש עִם מִי"ם וְנִשְׁלַם זֶה עִם זֶה. וְזֶה

עוֹשֶׂה הַדִּין לְהַכְלִיל זֶה עִם זֶה. וְאִז יֵצֵר הָרַע בָּא
 לְקַטְרֵג עַל אַבְרָהָם שֶׁלֹּא הִשְׁתַּלֵּם כְּרֹאוֹי עַד
 שִׁיעֲשֶׂה דִין בִּיצְחָק. שִׁיעֲרֵר הָרַע הוּא אַחַר
 הַדְּבָרִים וְהוּא בָּא לְקַטְרֵג.

וּבֵא וּרְאֵה סוּד הַדְּבָר. אִף עַל גַּב שְׂאֵמְרֵנוּ
 שֶׁכָּתוּב אַבְרָהָם וְלֹא יֵצְחָק, גַּם יֵצְחָק נִכְלָל
 בַּפְּסוּק הַזֶּה סוּד הַכָּתוּב וְהֶאֱלֵהִים נִסָּה אֶת
 אַבְרָהָם. לֹא כָּתוּב נִסָּה לְאַבְרָהָם, אֲלֵא אֶת
 אַבְרָהָם, אֶת דּוֹקָא, וְזֶה יֵצְחָק. שֶׁהָרִי בְּאוֹתָהּ שְׁעָה
 בְּגִבּוֹר"ה הַתַּחְתּוֹנָה שׁוֹרָה. כִּיּוֹן שֶׁנֶּעְקֵד וְהַזְדַּמֵּן
 בְּדִין עַל יְדֵי אַבְרָהָם כְּרֹאוֹי, אִז הִתְעַטֵּר בְּמִקּוּמוֹ
 יַחַד עִם אַבְרָהָם וְנִכְלְלוּ א"ש עִם מִי"ם וְעָלוּ
 לְמַעְלָה, וְאִז נִמְצְאָה מַחְלֶקֶת כְּרֹאוֹי, מִיָּם עִם א"ש.

מִי [עֲשֶׂה] רָאָה אֶב רַחֲמָן שֶׁנַּעֲשֶׂה אַכְזָר? אֲלֵא
 כְּדִי שֶׁתִּמְצָא מַחְלֶקֶת מִיָּם עִם א"ש
 וְלִהְתְּעַטֵּר בְּמִקּוּמָם (כְּרֹאוֹי), עַד שֶׁבֵּא יַעֲקֹב וְהִכַּל
 הַתַּתְּקָן כְּרֹאוֹי, וְנַעֲשׂוּ שְׁלֹשָׁה אָבוֹת שְׁלָמִים
 וְנִתְקַנּוּ עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת בְּנֵךְ. וְכִי אֵיךְ יִכּוֹל אַבְרָהָם
 שֶׁהוּא זָקֵן? אִם תֹּאמַר מִשּׁוּם שִׁיעֲצַחֵק
 לֹא יֵצֵא מִרְשׁוֹתוֹ כָּלֵל – יָפָה, אֲבָל כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר

(במדבר כ) קח את אהרן ואת אלעזר בנו, אלא כדי להמשיכם בדברים ולהנהיגם לרצון הקדוש ברוך הוא, אף כאן קח בדברים. את בנך את יחידך אשר אהבת, הרי פרשוה. ולך לך אל ארץ המדינה, כמו שנאמר (שיר ד) אלך לי אל הר המור, לתקן במקום שראוי.

ביום השלישי ויש"א אברה"ם א"ת עיניו וירא את המקום מרחק. ביום השלישי, הרי פרשוה. אלא כיון שאמר ויקם וילך אל המקום אשר אמר לו האלהים, מה הטעם ביום השלישי וירא את המקום מרחק? אלא משום שכתוב כי ביצחק יקרא לך זרע, וזהו יעקב שיצא ממנו, וזהו ביום השלישי. וירא את המקום מרחק, כמו שנאמר (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה לי.

וירא את המקום – זהו יעקב, שכתוב (בראשית כח) ויקח מאבני המקום. הסתכל אברהם ביום השלישי, שהוא הדרגה השלישית, וראה את יעקב שעתיד לצאת ממנו. מרחוק, כמו שאמרנו מרחוק ולא לזמן קרוב.

אמר לו רבי אלעזר, מה שבח של אברהם כשהסתכל וראה שעתיד לצאת ממנו

יַעֲקֹב, שְׁהֲרִי כְּשֶׁהֲלַף לַעֲקֹד אֶת יַצְחָק אֵינוֹ שֶׁבַח
כָּל כֵּן שָׁלוֹ?

אָמַר לוֹ, וּדְאִי [וְהֲרִי] שְׂרָאָה אֶת יַעֲקֹב, שְׁהֲרִי
מִקֵּדָם לְכֵן יָדַע אַבְרָהָם אֶת הַחֲכָמָה,
וְהִסְתַּכַּל עֲכָשׁוּ בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁהִיא דְרָגָה
שְׁלִישִׁית לַעֲשׂוֹת שְׁלֵמוֹת, וְאִזּוֹ רָאָה אֶת יַעֲקֹב,
שֶׁכָּתוּב וַיֵּרָא אֶת הַמָּקוֹם. אָבֵל עֲכָשׁוּ עָמַד לוֹ
הַדְּבָר מֵרְחוֹק, מִשּׁוּם שֶׁהֲלַף לַעֲקֹד אֶת יַצְחָק וְלֹא
רָצָה לְהִרְהֹר אַחֲרֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

מֵרְחוֹק רָאָה אוֹתוֹ בְּתוֹךְ הָאֲסִפְקָלְרִיָּה שְׁלֹא
מְאִירָה בְּלִבְדָּה, וְלִכֵּן רָאָה אוֹתוֹ וְלֹא
הִתְגַּלָּה הַכֹּל. שְׁאֵלוֹ הִיָּתָה מְצוּיָה הָאֲסִפְקָלְרִיָּה
הַמְּאִירָה עַל הָאֲסִפְקָלְרִיָּה שְׁאִינָה מְאִירָה,
הַתְּקִיִּים עָלֶיהָ אַבְרָהָם כָּרְאוּ, אָבֵל מֵרְחוֹק בְּלִבְדוֹ
הָיָה. מֵרְחוֹק.

מָה הַטַּעַם הִסְתַּלְּקָה מֵהַדְּבָר הַזֶּה הָאֲסִפְקָלְרִיָּה
הַמְּאִירָה? מִשּׁוּם שֶׁזוֹ הִיָּתָה דְרָגָתוֹ שֶׁל
יַעֲקֹב, וּמִשּׁוּם שֶׁעֲדִין לֹא נוֹלַד יַעֲקֹב, לֹא נִמְצָא
כָּאֵן עַל הַדְּרָגָה הַזֹּאת. וְעוֹד, כְּדִי שְׁיִלַּף וַיִּקְבַּל שְׂכָר.
וַיֵּרָא אֶת הַמָּקוֹם מֵרְחוֹק – זֶה יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר
מֵרְחוֹק, שֶׁלֹּא זָכָה בּוֹ. [רְאִיָּה בְּעֵינָיו בְּעוֹלָם הַזֶּה,

אֶלָּא מִרְחֹק, מִתּוֹךְ הַדְּרָגָה הַזֹּה, שְׁהָרִי כְּשָׂבֵא
 יַעֲקֹב, אֲבָרְהָם הָיָה מֵת וְהִסְתַּלַּק מֵהָעוֹלָם. וַיֵּרָא
 אֶת הַמָּקוֹם מִרְחֹק, אָבֵל לֹא בְּרֵאִיָּה אַחֲרָת].

וַיִּבְאֹו אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים וְגו'.

רְמוֹז [רָאָה] כָּאֵן, שְׂאָף עַל גֵּב שְׂבָאוּ
 לְאוֹתָהּ רֵאִיָּה וְרָאָה אֶת יַעֲקֹב, אָמַר אֲבָרְהָם, וַדַּאי
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ בְּגוֹן אַחַר שְׂרָאוּי, מִיָּד
 וַיִּבֶן שָׁם אֲבָרְהָם אֶת הַמִּזְבֵּחַ וְגו'. מֵה כְּתוּב
 לְמַעַלָּה? וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל אֲבָרְהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר
 אָבִי. הָרִי פְּרִשׁוּהָ. אָבֵל מָה הִטְעַם לֹא הִשִּׁיב לוֹ
 [דְּבָר] מִיָּד? אֶלָּא מִשׁוּם שְׁהָרִי הִסְתַּלַּק מִרְחָמִים
 שֶׁל אָב עַל בֶּן, וְלִכֵּן כְּתוּב הַנְּנִי בְנִי, הַנְּנִי
 שֶׁהִסְתַּלְּקוּ הֶרְחָמִים וְהִתְהַפֵּךְ לְדִין.

וַיֹּאמֶר אֲבָרְהָם, וְלֹא כְּתוּב וַיֹּאמֶר אָבִיו, שְׁהָרִי
 לֹא עָמַד עָלָיו כְּאָב, אֶלָּא בְּעַל מַחֲלָקֶת
 הָיָה עִמּוֹ. אֱלֹהִים יִרְאֶה לוֹ הַשָּׂהָ. הָיָה צָרִיךְ (לְכַתֵּב)
 יִרְאֶה לָנוּ, מֵה זֶה יִרְאֶה לוֹ? אֶלָּא אָמַר לוֹ אֱלֹהִים
 יִרְאֶה לוֹ לְעַצְמוֹ כְּשֶׁהוּא יִצְטָרֵךְ, אָבֵל עֲכָשׁוּ בְנִי,
 וְלֹא כִּבֵּשׁ. מִיָּד וַיִּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו.

רְבִי שְׁמַעוֹן פָּתַח וָאָמַר, (ישעיה לג) הֵן אֶרְאֶלֶם
 צָעֲקוּ חֲצָה מִלְּאֲכֵי שְׁלוֹם מִר יִבְכְּיוּן. הֵן

אַרְאֵלִים – אֱלוֹ מְלֹאכִים עֲלִיוֹנִים, צַעֲקוּ בְּאוֹתָהּ
שָׁעָה וְרָצוּ לַעֲמֹד עַל אוֹתוֹ הַדְּבָר, שְׁכַתּוֹב (בראשית
טו) וַיּוֹצֵא אוֹתוֹ הַחוּצָה, לְכֵן צַעֲקוּ חֲצָה.

מְלֹאכֵי שְׁלוֹם – אֱלוֹ אוֹתָם מְלֹאכִים אַחֲרֵים
שֶׁהֵיוּ עֲתִידִים לְלַכֵּת לְפָנַי יַעֲקֹב,
וּבְשָׁבִיל יַעֲקֹב הִבְטִיחַ לָהֶם שְׁלֵמוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא, שְׁכַתּוֹב (שם לב) וַיַּעֲקֹב הֵלֵךְ לְדַרְכוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ
מְלֹאכֵי אֱלֹהִים. וְאֱלוֹ נִקְרְאוּ מְלֹאכֵי שְׁלוֹם, כָּלֵם
בָּכוּ כְּשָׂרְאוּ אֶת אַבְרָהָם שֶׁעוֹקֵד אֶת יִצְחָק,
וְהוֹדְעֵזְעוּ עֲלִיוֹנִים וְתַחַתּוֹנִים וְכָלֵם עַל יִצְחָק.

וַיִּקְרָא אֱלֹו מְלֹאךְ ה' וְגו'. מִפְּסִיק טַעַם בֵּינֵיהֶם,
שְׂאִין אַבְרָהָם הָאֲחֵרוֹן כְּרֵאשׁוֹן. הָאֲחֵרוֹן
שָׁלֵם, הָרֵאשׁוֹן לֹא שָׁלֵם. כְּמוֹ זֶה שְׁמוֹאֵל שְׁמוֹאֵל
– הָאֲחֵרוֹן שָׁלֵם, הָרֵאשׁוֹן לֹא שָׁלֵם. הָאֲחֵרוֹן
נְבִיא, הָרֵאשׁוֹן לֹא נְבִיא. אָבֵל בְּמִשָּׁה מִשָּׁה אֵין
הַפֶּסֶק טַעַם, מִשׁוֹם שְׁמִיּוֹם שְׁנוֹלֵד לֹא זִזָּה מִמֶּנּוּ
שְׁכִינָה. אַבְרָהָם אַבְרָהָם. רַבִּי חֲזִיא אָמַר, כְּדִי
לְעוֹרְרוֹ לְרוּחַ אַחֲרַת, בְּמַעֲשֵׂה אַחַר, בְּלֵב אַחַר.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, נִבְחַר יִצְחָק וְהִתְעַלָּה בְּרָצוֹן
לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוא כְּרִיחַ קִטְרֵת
הַבְּשָׂמִים שְׁמִקְרִיבִים הַכֹּהֲנִים לְפָנָיו פְּעָמִים בַּיּוֹם

וְנִשְׁלַם הַקָּרְבָּן. שְׁהָרִי צִעְרוּ שֶׁל אַבְרָהָם הָיָה
בְּשַׁעַה שֶׁנֶּאֱמַר לוֹ אֵל תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל הַנְּעָר וְאֵל
תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה, חָשַׁב שֶׁקָּרְבָּנוֹ לֹא נִשְׁלַם וּלְחַנּוּם
עָשָׂה וְסִדֵּר הַכֹּל וּבָנָה מְזֻבַּח. מִיָּד:

וַיֵּשֶׁא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא וַהֲנִה אֵיל אַחֵר
וְגו' . הָרִי שְׁנִינּוּ, הוּא הָאֵיל שֶׁנִּבְרָא בֵּין
הַשְּׁמָשׁוֹת הָיָה, וּבֵן שְׁנַתּוֹ הָיָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר
ז) כִּבְשׁ אֶחָד בֶּן שְׁנַתּוֹ, וְכֶךְ צָרִיךְ. [וְאַתָּה אִמְרַתְּ
בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. וְעוֹד, וְהָרִי יִצְחָק לֹא הָיָה בְּעוֹלָם,
אֲלֹא נִפְקֵד וְכו'] [וְהָרִי יִצְחָק לֹא הָיָה בְּעוֹלָם]
וְאַתָּה אוֹמֵר שֶׁנִּבְרָא בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת? אֲלֹא נִפְקֵד
כַּח שְׁיִזְמַן אוֹתוֹ הָאֵיל בְּשַׁעַה שֶׁהִצְטַרַּף אוֹתוֹ
אַבְרָהָם. כְּמוֹ שֶׁכֹּל אוֹתָם הַדְּבָרִים שֶׁהֵיוּ בֵּין
הַשְּׁמָשׁוֹת, הַתְּמִנָּה כַּח שְׁיִזְדַּמֵּן אוֹתוֹ דָּבָר [לְזַמֵּן
הַהוּא] בְּשַׁעַה שֶׁצָּרִיךְ אוֹתוֹ. כֶּךָ גַּם הָאֵיל הַזֶּה
שֶׁהִקְרַב תַּחַת יִצְחָק.

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה סג) בְּכֹל צָרְתָם לֹא צָר וּמְלֵאף
פָּנָיו הוֹשִׁיעֵם וְגו'. בֹּא רְאֵה, בְּכֹל צָרְתָם
שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁמְזַדְּמָנוֹת לָהֶם צָרוֹת, כְּתוּב לֹא
בְּאֵל"ף וְקוֹרְאִים בּוֹא"ו, מְשׁוּם שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא עִמָּם בְּצָרָה. לֹא בְּאֵל"ף מְקוּם יוֹתֵר עֲלִיוֹן,
אֵף עַל גַּב שְׂאִין בְּאוֹתוֹ מְקוּם רְגֵז וְצָרָה, לְשֵׁם

למעלה מגיעה צרתם של ישראל. לא באל"ף,
 כמו שנאמר (תהלים ק) הוא עשנו ולא אנחנו. כתוב
 באל"ף וקוראים בוא"ו.

ומלאך פניו הושיעם, והרי הוא עמם באותה
 צרה, ואתה אומר הושיעם? אלא לא
 כתוב מושיעם, אלא הושיעם מקדם לכן, שהוא
 עתיד באותה צרה לסבל עמם. בא ראה, בכל זמן
 שישראל בגלות - שכינה עמם בגלות, והרי
 פרשה שכתוב (דברים ל) ושב ה' אלהיך את
 שבותך ורחמך וגו'.

דבר אחר ומלאך פניו הושיעם - זו שכינה,
 שהיא עמם בגלות, ואתה אומר שהוא
 הושיעם? אלא כך זה בודאי, שאלה הם
 משכנותיו של הקדוש ברוך הוא בגלות. ומשום
 ששכינה עמם, הקדוש ברוך הוא זוכר אותם
 להיטיב להם ולהוציאם מהגלות, שכתוב (שמות ו)
 ואזכר את בריתי, בהתחלה. ואחר כך, ועתה הנה
 צעקת בני ישראל באה אלי.

וגם ראיתי - לרבות ראיה אחרת שהיא
 הראשונה של הכל. וכתוב (שם ב) ויזכר
 אלהים אל בריתו, זו שכינה. את אברהם?

לְאַבְרָהָם הָיָה צָרִיף לְכַתֵּב. אֲלֵא אֶת אַבְרָהָם זֶה הַחֲבֵרוֹת וְהַזְנוּג שְׁלָה עִם הָאָבוֹת. אֶת אַבְרָהָם – זֶהוּ מֵעֲרַבִית דְּרוּמִית. אֶת יִצְחָק – זֶהוּ צְפוֹנִית מֵעֲרַבִית. וְאֶת יַעֲקֹב – זֶהוּ זְנוּג אֶחָד, כָּלֵל אֶחָד, זְנוּג שְׁלָם כְּרֵאוּי.

כְּמוֹ זֶה אֵת הַשָּׁמַיִם – זֶהוּ כָּלֵל שֶׁל מִדַּת לִילָה בַּיּוֹם. וְאֵת הָאָרֶץ – זֶה מִדַּת יוֹם בְּלִילָה כְּאֶחָד. אִף כָּאֵן בְּכֹלֵם אֶת, וּבִיעֲקֹב וְאֶת, שְׁיֵהִיָּה הַכֹּל זְנוּג אֶחָד שְׁלֵא נִפְרָדִים זָכָר וּנְקֵבָה לְעוֹלָמִים. וְעַתִּיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַכְרִיז בְּכֹל הָעוֹלָם וְלְהַשְׁמִיעַ קוֹל שְׁיֵאמֵר (ישעיה סג) וַיֹּאמֶר אֲךָ עַמֵּי הַמָּה בָּנִים לֹא יִשְׁקְרוּ וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרִשְׁתַּת חַיֵּי שָׂרָה (דְּחֻקָא 'ע"א – דף קלד' ע"א)

וַיְהִי־וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעַת שָׁנִים. רַבִּי יוֹסִי פָתַח וְאָמַר, (יונה א) וַיִּשְׂאוּ אֶת יוֹנָה וַיִּטְלֶהוּ אֶל הַיָּם וַיַּעֲמֵד הַיָּם מִזְעֵפּוֹ. כָּאֵן יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל מָה הַטַּעַם הִרְעִישׁ הַיָּם עַל יוֹנָה וְלֹא הִרְעִישָׁה הָאָרֶץ עָלָיו, כִּיּוֹן שֶׁהִיא הוֹלֵךְ כְּדִי שְׁלֵא תִשָּׂרָה עָלָיו הַשְּׂכִינָה? לָמָּה הַיָּם [הַעֲלִיּוֹן] הָיָה אוֹחֵז בּוֹ כְּשֶׁהִיא הוֹלֵךְ?

אָפֵּא וְדַאי הָיָה הַדְּבָר בְּמַקְמוֹ. יָם שְׁנִינוּ, הָיִם
 דּוּמָה לָרְקִיעַ, וְהָרְקִיעַ לְכֶסֶּא הַכְּבוֹד,
 וּמִשּׁוֹם כֶּף הָיִם אָחַז בּוֹ וְנָטַל אוֹתוֹ [מִשּׁוֹם שֶׁהָיָה
 בּוֹרַח] בְּרַח מִלְּפָנֵי הָיִם [נ"א וּמִלְּפָנֵי הָיִם בּוֹ
 שְׂרֵתָה יִרְאֶה בְּמַקְוֹמוֹ], זָרַק הָיִם בּוֹ יָד בְּמַקְוֹמוֹ
 [נ"א תִּשְׁרֶה הַיָּד בְּמַקְוֶמָה].

וַיִּשְׂאוּ אֶת יוֹנָה וַיִּטְלֶהוּ אֶל הָיִם. לְמַדְנּוּ, כְּשֶׁהָיָה
 נוֹטְלִים אוֹתוֹ וּמִטְבְּעִים אֶת יִרְכִיו בָּיָם –
 הָיִם הָיָה שׁוֹכֵךְ. מְרִימִים אוֹתוֹ – וְהָיִם רוֹעֵשׁ. כָּל
 מָה שְׁמִטְבְּעִים אוֹתוֹ – כֶּף הָיָה הָיִם שׁוֹכֵךְ. עַד
 שֶׁהוּא אָמַר שְׂאוּנִי וְהִטִּילְנִי אֶל הָיִם. מִיָּד וַיִּשְׂאוּ
 אֶת יוֹנָה וַיִּטְלֶהוּ אֶל הָיִם.

כִּיּוֹן שְׁנִזְרַק בָּיָם, פְּרָחָה מִמֶּנּוּ נִשְׁמָתוֹ וְעָלְתָה עַד
 כֶּסֶּא הַמְּלָךְ וְנִדְוָנָה לְפָנָיו, וְחִזְרָה לוֹ
 נִשְׁמָתוֹ, וְנִכְנַס בְּפִי הַדָּג הַהוּא וּמֵת הַדָּג. לְאַחַר
 מִכֵּן הִתְקַיֵּם אוֹתוֹ הַדָּג, וּפְרָשׁוּהָ.

בֵּא רָאָה, בְּשַׁעַה שְׂאָדָם עוֹלָה עַל מִטָּתוֹ בְּכָל
 לַיְלָה וְלַיְלָה, נִשְׁמָתוֹ יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ וְנִדְוָנִית
 לְפָנֵי בֵּית הַדִּין שֶׁל הַמְּלָךְ. אִם זָכָאִי לְהִתְקַיֵּם –
 חוֹזֶרֶת לְעוֹלָם הַזֶּה.

וְהַדִּין הוּא בְּשְׁנֵי גִוְנִים, שֶׁהָרִי אֵין דָּנִים אֶת
 הָאִישׁ עַל הָרְעוֹת שֶׁהוּא עֲתִיד וּמִזְמָן

לַעֲשׂוֹת, שְׁכָתוּב (בראשית כא) כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים וְגוֹ'
 בְּאֲשֶׁר הוּא שָׁם. וְלֹא תֹאמַר שְׁדָנִים אוֹתוֹ עַל
 הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשָׂה לְחוּד, אֲלֵא לְהִיטִיב לוֹ עַל אוֹתָם
 טוֹבוֹת שֶׁל עֶכְשָׁו, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר. וְדָנִים אוֹתוֹ עַל
 זְכוּיֹת שֶׁעָתִיד לַעֲשׂוֹת, וּבְשִׁבְיָלָם הוּא נִצּוֹל, אֲף
 עַל גַּב שֶׁהוּא כָּעֵת רָשָׁע. מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא עוֹשֶׂה חֶסֶד עִם כָּל הַבְּרִיּוֹת, וְכָל דְּרָכָו שֶׁהוּא
 עוֹשֶׂה – לְהִיטִיב לְכָל, וְלֹא דָן אֶת הָאָדָם עַל
 הָרַעוֹת שֶׁהוּא עָתִיד לַעֲשׂוֹת, וּמִשּׁוּם כֶּךָ גְּדוּן
 הָאָדָם לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בא רֵאֵה, כִּיּוֹן שֶׁהִטִּילוּ אֶת יוֹנָה לַיָּם מַה כָּתוּב?
 וַיַּעֲמֵד הַיָּם מִזַּעֲפוֹ. הַיָּם הֶעֱלִיּוֹן. מַה זֶה
 וַיַּעֲמֵד? שֶׁעָמַד בְּקִיּוּמוֹ כְּרֹאשֵׁי. הוּא בַּעֲמִידָה
 כְּשֶׁהֲרִגְזוּ שׁוֹכְכֵי. בְּשַׁעַה שֶׁהִדִּין שְׂרׁוּי בְּעוֹלָם, אוֹתוֹ
 בֵּית הַדִּין הוּא כְּמוֹ אִשָּׁה שֶׁמִּתְעַבְּרַת וּמִקְשָׁה
 לְלֶדֶת, וּכְשֶׁמוֹלִידָה, שׁוֹכְכֵי הֲרִגְזוּ. כֶּךָ גַּם כְּשֶׁהִדִּין
 שׁוֹרָה בְּעוֹלָם, לֹא שׁוֹכְכֵי וְלֹא נָח עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה הַדִּין
 בְּרָשָׁעִים, וְאִז הוּא הַמְּנוּחָה שָׁלוֹ, לַעֲמַד בְּמָקוֹם
 שָׁלֵם וְלַעֲמַד בְּקִיּוּמוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (משלי יא) וּבִאֲבָד
 רָשָׁעִים רָנָה. וְזֶה בְּאַרְנוֹ.

באבד רָשָׁעִים רָנָה. וְהָרִי כָתוּב (יחזקאל יח) הֶחָפֶץ
 אֲחַפֵּץ מוֹת רָשָׁע? וְהָרִי אֵינִי נַחַת לְפָנָי

הקדוש ברוך הוא כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה דִין בְּרָשָׁעִים? אֵלָּא
כָּאֵן קִדְּם שְׁנִשְׁלָמָה הַסָּאָה – וְכָאֵן אַחַר שְׁנִשְׁלָמָה
הַסָּאָה [יֵשׁ לוֹ נַחַת].

תוספתא

וַיְהִי־יָוֵם חַיֵּי שָׂרָה. גּוֹף הַמְּשֻׁנָּה, אָנוּ קְרוּבִים הָיִינוּ,
שְׁמַעְנוּ קוֹל מִתְּהַפֵּךְ מִמַּעַלָּה לְמַטָּה
מִתְּפֹשֵׁט בְּעוֹלָם, קוֹל מִשִּׁבְר הָרִים וּמִשִּׁבְר סְלָעִים
חֲזָקִים, רוּחוֹת חֲזָקוֹת עוֹלוֹת. אֲזַנֵּינוּ פְּתוּחוֹת.
הָיָה אוֹמֵר בְּמִסְעָיו, אֶקִּיץ בְּקוֹץ הַיִּשְׁנִים
הַדּוֹמָמִים. שְׁנָה בְּחוֹרֵיהֶם (בְּעֵינֵיהֶם),
עוֹמְדִים עַל עֲמֻדָם. הַמֶּלֶךְ שְׁמַדְבָּר, [וְלֹא עָבְרוּ,
נִמְצְאוּ] שׁוֹמְרֵי הַשְּׁעָרִים, שְׁלִטוֹן שֶׁל חֵילוֹת רַבִּים
עוֹמֵד עַל עֲמֻדוֹ.

בְּרָם לֹא מְרַגְּשִׁים וְלֹא יוֹדְעִים שֶׁהַסֵּפֶר פְּתוּחַ
וּבִשְׁם נִכְתָּבִים, וְדוֹמָה עוֹמֵד וְנוֹטֵל
בְּחֻשְׁבוֹן, וְשׁוֹכְנֵי עֶפְרָ שָׁבִים לְחוּץ, וְקָרֵב טוֹב
לְהַמְנוֹת בָּהֶם, אֵינָם חוֹשְׁקִים בְּגִלְגוּל וְהַפּוּךְ.
נוֹפְלִים וְלֹא עוֹמְדִים, נִמְחִים הַחֲיִיבִים מִסְפָּרוֹ
שֶׁל דּוֹמָה, מִי יִבְקֹשׁ אוֹתָם וּמִי יֵשֵׁב
בְּחֻשְׁבוֹנוֹתֵיהֶם. אוֹי לָהֶם! אוֹי לְחַיֵּיהֶם! אוֹי
לְרַגְשׁוֹת שְׁלָהֶם [לְנַפְשׁוֹתָם]! בְּשִׁבְלָם נֶאֱמַר
(תהלים טט) יִמְחוּ מִסְפָּר חַיִּים וְגו'.

וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה. מֵה שׁוֹנֶה כָּאֵן שְׁכַתּוֹבָה מִיַּתְתָּה
 בַּתּוֹרָה מְכַל נְשׁוֹת הָעוֹלָם שְׁלֹא כְּתוֹבָה כֶּף
 מִיַּתְתָּן בַּתּוֹרָה? אָמַר רַבִּי חַיֵּיא, וְלֹא?! וְהִנֵּה
 כְּתוֹב (בראשית לה) וַתִּמַּת רָחֵל וַתִּקְבֹּר בְּדֶרֶךְ
 אֶפְרַתָּה, וְכְתוֹב (במדבר כ) וַתִּמַּת שָׁם מֵרִים וְגו',
 וְכְתוֹב (בראשית לה) וַתִּמַּת דְּבוֹרָה מִיַּנְקֵת רַבְקָה,
 וְכְתוֹב (בראשית לח) וַתִּמַּת בֵּת שׁוּעַ אִשְׁתֵּי יְהוּדָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּכֻלָּם לֹא כְּתוֹב כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב
 בְּשָׂרָה, שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה
 שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעַת שָׁנִים שְׁנַיִ חַיֵּי שָׂרָה.
 שְׁהָרִי בְּכֻלָּם לֹא נִמְנָו יָמִים וְשָׁנִים כְּמוֹ לְשָׂרָה,
 וּבְכֻלָּם לֹא כְּתוֹב פְּרִשָּׁה אַחַת לְבִדָּה כְּמוֹ לְשָׂרָה.
 אֲלֹא סוּד הוּא, מִשּׁוּם אוֹתָהּ הַדְּרָגָה שְׁכַל
 הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים שֶׁל אָדָם תְּלוּיִים בָּהּ [שְׁזוֹ הִיא
 ה"א הָאֲחֵרוֹנָה].

פֶּתַח וְאָמַר, (קהלת ה) וַיִּתְרוֹן אֶרֶץ בְּכֹל הִיא מֶלֶךְ
 לְשֹׁדָה נַעֲבָד. וַיִּתְרוֹן אֶרֶץ בְּכֹל הִיא וְדַאי,
 שְׁהָרִי מִשָּׁם יוֹצְאוֹת הַרוּחֹת וְהַנְּשָׁמוֹת וְתוֹעֵלַת
 לְעוֹלָם. מֶלֶךְ לְשֹׁדָה נַעֲבָד, מִי הַמֶּלֶךְ? זֶה הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא. לְשֹׁדָה נַעֲבָד, כִּשְׁהוּא נִתְקַן כְּרָאוּי.
 וּמֶלֶךְ זֶה הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן שֶׁמִּתְחַבֵּר לְשֹׁדָה כִּשְׁהוּא
 נַעֲבָד. מִי הַשֹּׁדָה? זֶה הַשֹּׁדָה אֲשֶׁר בְּרָכוּ ה',

שְׁכָתוּב (בראשית כז) כְּרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרְכוּ ה'.
שְׁכָשָׁהוּא [נַעֲשֶׂה] נַעֲבָד וְנִתְקַן בְּכָל מֵה שְׁצָרִיךְ
לוֹ כְּרָאוּי, אֲזֵי הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן מִתְחַבֵּר עִמוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, מֶלֶךְ לְשֵׁדָה נַעֲבָד – כִּמֵּה גּוֹנִים
סוּדוֹת עֲלִיּוֹנִים כָּאֵן. מֶלֶךְ – זֶה הַשְּׂכִינָה
שְׂאִין שׁוֹרָה בְּבֵית לְהִתְקַן בָּהּ אֶלָּא בְּזִמְן שְׁנַשְׂא
אָדָם וּמַזְדַּיִג עִם אֲשֶׁתּוֹ לְהוֹלִיד וְלַעֲשׂוֹת פְּרוֹת,
וְהִיא מוֹצִיאָה נְשָׁמוֹת לְהַשְׁרוֹת בָּהּ, וּמִשׁוּם כֵּךְ
לְשֵׁדָה נַעֲבָד וְלֹא לְאַחַר.

דְּבַר אַחַר, מֶלֶךְ – זֶה אֲשֶׁה יִרְאֵת ה', כִּמוֹ שְׁנֹאֲמַר
(משלי לא) אֲשֶׁה יִרְאֵת ה' הִיא תִתְהַלֵּל. לְשֵׁדָה
נַעֲבָד – זֶה אֲשֶׁה זָרָה, כִּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (שם ט) לְשִׁמְרֶךָ
מֵאֲשֶׁה זָרָה. מִשׁוּם שֵׁישׁ שְׂדֵה וְיֵישׁ שְׂדֵה. יֵישׁ שְׂדֵה
שְׁכָל הַבְּרָכוֹת וְהַקְּדוּשׁוֹת בּוֹ שׁוֹרוֹת, כִּמוֹ שְׁנֹאֲמַר
כְּרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרְכוּ ה', וְיֵישׁ שְׂדֵה שְׁכָל חֲרָבָן
וְטִמְאָה וְכִלְיוֹן וְהַרְג וְקַרְבוֹת שְׁרוּיִים בּוֹ, וְהַמֶּלֶךְ
הַזֶּה לְפַעֲמִים שְׁהוּא נַעֲבָד לְשֵׁדָה הַזֶּה, שְׁכָתוּב (שם
ל) תַּחַת שְׁלוֹשׁ רְגָזָה אֶרֶץ וְגו' תַּחַת עָבָד כִּי יִמְלוֹךְ
וְגו' וְשִׁפְחָה כִּי תִירֶשׁ גְּבַרְתָּהּ. וְהַמֶּלֶךְ הַזֶּה מִתְכַּפֶּסֶה
אוֹרוֹ וְנִחְשֵׁף עַד שְׁנִטְהָר וּמִתְחַבֵּר לְמַעְלָה.

וּמִשׁוּם כֵּךְ הַשְּׁעִיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, מִשׁוּם
שְׁנִפְרָד הַשְּׂדֵה הַהוּא מִן הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ

ולא שורות בשדה הזו ברכות מן המלך הזה.
 וכשהוא נעבד לשדה הזו, אז כתוב (דברים כב) כי
 בשדה מצאה וגו'. כי בשדה, כמו שנתבאר.

בא ראה, באה חנה לעולם ונדבקה בנחש הזה,
 והטיל בה זהמה, וגרמה מות לעולם
 ולבעלה. באה שרה וירדה ועלתה ולא נדבקה
 בו, כמו שנאמר (בראשית יג) ויעל אברם ממצרים
 הוא ואשתו וכל אשר לו. בא נח לעולם, מה
 כתוב? (שם ט) וישת מן היין וישכר ויתגל וגו'.

ומשום שאברהם ושרה לא נדבקו בו, משום כך
 זכתה לחיים עליונים לה ולבעלה
 ולבניה אחריה. זהו שכתוב (ישעיה נא) הביטו אל
 צור חצבתם ואל מקבת בור נקרתם. ועל כן ויהיו
 חיי שרה, שזכתה בהם בכלם. ולא כתוב בכל
 הנשים ויהיו חיי חנה, וכן בכלם. היא נדבקה
 בחיים, ועל כן שלה היו החיים.

סדר הלימוד ליום יא חשון [יום 41 בשנה]

תוספתא

אשרי מי שמקטין את עצמו בעולם. כמה
 הוא גדול ועליון בעולם ההוא. וכך
 פתח ראש הישיבה: מי שהוא קטן - הוא

גָּדוֹל. מִי שֶׁהוּא גָּדוֹל – הוּא קָטָן. שְׁכָתוּב וַיְהִי
 חַיֵּי שָׂרָה וְגו'. מֵאָה שֶׁהוּא חֶשְׁבוֹן גָּדוֹל, כְּתוּב
 בּו שָׁנָה. קָטָן הַשָּׁנִים אֶחָד הַקָּטִין אוֹתוֹ. שְׁבַע
 שֶׁהוּא חֶשְׁבוֹן קָטָן, הַגָּדִיל אוֹתוֹ וְרִבָּה אוֹתוֹ,
 שְׁכָתוּב שָׁנִים.

בא רֵאָה שְׂאִינוּ מְגִדֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵלָּא לְמִי
 שְׁמִקְטִין, וְלֹא מִקְטִין אֵלָּא לְמִתְגַּדֵּל. אֲשֶׁרִי
 הוּא מִי שְׁמִקְטִין אֶת עֲצָמוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּי הוּא
 גָּדוֹל בְּעֻלּוֹי לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם. עַד כָּאֵן. מִי שְׁפָסַק
 יְפָסַק. מִי שְׁקָצַר יִתְקָצַר. מִי שְׁקָצַר יִתְאַרְךָ. רְצוֹנוֹ
 לוֹמַר, מִי שְׁפּוֹסַק בְּדַבְרֵי תוֹרָה עַל דְּבָרִים בְּטָלִים
 – יְפָסְקוּ חַיָּיו מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, וְדִינוֹ קִיָּם בְּעוֹלָם
 הַהוּא. מִי שְׁמִקְצַר בְּאֵמָן וְלֹא מְאַרִיךְ תוֹךְ מְנוּחָה
 – יִתְקָצַר מֵהַחַיִּים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. מִי שְׂאוּמַר
 אֶחָד, צָרִיךְ לְחַטֵּף הָאֵלֶּף וּלְקָצַר אֶת הַקְּרִיאָה
 שְׁלָהּ, וְלֹא יִתְעַכֵּב בְּאוֹת הַזוֹ כָּלֵל, וּמִי שִׁיעֲשֶׂה אֶת
 זֶה יִתְאַרְכוּ יָמָיו. [אֵלּוֹ הַחֲדוּשִׁים שֶׁהִגִּידוּ לְרַבִּי
 שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאֵי בִישִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה]. [ע"כ הַתּוֹסֵפֶת]

וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה. אוֹתָם הַחַיִּים כֻּלָּם לְמַעְלָה. מֵאָה
 שָׁנָה לְמַעְלָה, וְעֶשְׂרִים שָׁנָה לְמַעְלָה, וְשִׁבְעַת
 שָׁנִים לְמַעְלָה, כֻּלָּם הָיוּ כְּרֵאוּי.

אָמַר רבי שמעון, בא ראה את סוד הדבר, מה שונה בכלם שאמר שנה שנה, ובאותם שבע אמר שנים, שפתוב מאה שנה ועשרים שנה, ואחר כך שבע שנים? אלא הכל אחד. מאה שנה – הכלל של הכל [נ"א הכל כאחד בסוד של מאה ברכות בכל יום. וכן עשרים שנה, שנכלל העליון, הנסתר של כל הנסתרים. ומשום כך פתוב שנה, הסוד של היחוד]. הקדוש ברוך הוא שנכלל ממקום עליון, הנסתר של כל הנסתרים במאה, בסוד של מאה ברכות של כל יום, וכן עשרים שנה. ומשום כך פתוב שנה, סוד היחוד, שלא נפרדים המחשבה והיובל לעולמים.

שבע השנים הללו התפרדו ויצאו מכלל הנסתר שלמעלה. ואף על גב שהכל יחוד אחד, אבל נפרדים בדין ורחמים בכמה צדדים ודרכים מה שלא היה כך למעלה. ומשום כך פתוב שנה, סוד היחוד שלא נפרד לעולמים. שבע השנים הללו נפרדים בדין ורחמים בכמה צדדים ודרכים מה שאין כן למעלה. ומשום כך בשבע השנים הללו פתוב בהם שנים ולא שנה. וכלם נקראים חיים. ויהיו חיי שרה, שהיו מממש, שנבראו והתקיימו למעלה.

אָמַר רַבִּי חֲיִיא, הִנֵּה פְּרֻשׁוּהָ, שְׁהֲרִי כְּאֶשֶׁר נֶעְקַד
יְצַחֵק, הוא הָיָה בֶּן שְׁלֹשִׁים וְשֶׁבַע שָׁנִים,
 וְכִיּוֹן שֶׁנֶּעְקַד, מִתְּהַ שְׁרָה, שְׁכַתּוֹב וַיָּבֵא אֲבָרְהָם
 לְסִפּוֹד לְשָׁרָה וְלִבְכַתָּהּ. מֵאֵינן בָּא? מִהַר הַמְרִיָּה
 בָּא, מִלְּעֵקֶד אֶת יְצַחֵק. וְאוֹתָם שְׁלֹשִׁים וְשֶׁבַע
 שָׁנִים מִיּוֹם שֶׁנּוֹלַד יְצַחֵק וְעַד הַשְּׁעָה שֶׁנֶּעְקַד, הֵם
 הָיוּ חַיֵּי שְׁרָה. וְדַאי כְּחֻשְׁבוֹן וַיְהִי"ו בְּגִימַטְרִיא
 שְׁלֹשִׁים וְשֶׁבַע שָׁנִים הָיוּ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר, מִשְׁנוֹלַד
 יְצַחֵק וְעַד שֶׁנֶּעְקַד.

רַבִּי יוֹסִי פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים צח) מְזֻמּוֹר שִׁירוֹ לְהַ'
 שִׁיר חֲדָשׁ כִּי נִפְלְאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה לוֹ
 יְמִינוֹ וְזָרוּעַ קִדְשׁוֹ. הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוֹהוֹ הַחֲבָרִים
 שֶׁהִפְרוֹת אָמְרוּ אוֹתוֹ, כְּכַתּוּב (שמואל א-1 ו) וַיִּשְׁרְנָה
 הַפְּרוֹת בְּדַרְךָ, שֶׁהָיוּ אוֹמְרוֹת שִׁירָה חֲדָשָׁה. וְאִיזוֹ
 שִׁירָה הֵן אָמְרוּ? מְזֻמּוֹר שִׁירוֹ לְהַ' שִׁיר חֲדָשׁ כִּי
 נִפְלְאוֹת עָשָׂה.

כְּאֵן יֵשׁ לְהַסְתַּבֵּל, שְׁכָל מַה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בְּעוֹלָם, כָּלֵם אוֹמְרִים שִׁירָה וְתִשְׁבְּחוֹת
 לְפָנָיו, בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהֵם
 מֵעַצְמָם [ד"א הָיוּ] אוֹמְרִים אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת – כִּי
 זֶה וְדַאי! שֶׁזֶּהוּ סוּד עֲלִיוֹן. אֲבָל אֵלּוּ, הָאֲרוֹן הָיָה
 עַל גִּבְּן. וְכִיּוֹן שֶׁהָאֲרוֹן נִשְׁקַל עֲלֵיהֶם וְשִׁמוּהוּ

לְמַעַלָּה, הֵן שָׂרוּ [נ"א לא שְׁכַבּוּ] שִׁירָה, שְׁהָרִי
כִּיּוֹן שְׁנַנְטַל מֵהֵן הָאָרוֹן, הָיוּ גּוֹעוֹת כְּדֶרֶךְ שְׂאָר
הַפְּרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם וְלֹא אָמְרוּ שִׁירָה. וְדַאי
שְׁהָאָרוֹן שְׁעַל גִּבְּן עָשָׂה אוֹתָן לְזַמֵּר.

מְזֻמּוֹר. הָרִי בְּאָרְנוּ, וְנִתְבָּאָר, וּבְכָל כְּתוֹב מְזֻמּוֹר
לְדוֹד אוֹ לְדוֹד מְזֻמּוֹר, וְכֹאֵן לֹא אָמַר
דּוֹד כָּלֵל. אֵלֶּא מְזֻמּוֹר, שְׁעַתִּידָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ לְזַמֵּר
אוֹתוֹ בְּזִמְן שְׁיִקִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל
מִן הָעֶפֶר, וְאִזְ שִׁירוּ לֵה' שִׁיר חֲדָשׁ. אִזְ הוּא חֲדָשׁ.
שְׁהָרִי שִׁירָה כְּזוֹ לֹא נֶאֱמָרָה מִיּוֹם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם.

תּוֹסֵפְתָא

רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה הֵלֵךְ לְרֵאוֹת אֶת רַבִּי
חִיָּיא. אָמַר לוֹ, יֹאמֵר מַר אִם שָׁמַע אֶת
הַפְּרָשָׁה הַזֹּאת, אֵיךְ אָמְרוּ בְּעַלֵּי הַבְּרִיתָא שְׁפָרְשׁוּהָ
בְּעֵינֵי הַנְּשֻׁמָּה. אָמַר, אֲשֶׁרִי חֵלְקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים
בְּעוֹלָם הַבָּא, שְׁכַף הַתּוֹרָה הִיא בְּלִבָּם כְּמַעֲיֵן גְּדוֹל
שֶׁל מַיִם, שְׂאָף עַל גִּבּ שְׁסוֹתָמִים אוֹתוֹ – מֵרַב
הַמַּיִם פּוֹתְחִים מַעֲיֵנוֹת שְׁנוֹבְעִים לְכָל עֶבֶר.

בֵּא תִּשְׁמַע, רַבִּי יוֹסִי, אֶהוּב אֶתָּה. אֲנִי אָמַר
לָךְ בְּפִרְשָׁה הַזֹּאת, לְעוֹלָם אֵין גּוֹף הָאָדָם
נִכְנָס בְּחֻשְׁבוֹן הַצְּדִיקִים עַל יַד דּוּמָה, עַד

שְׁתַּרְאָה הַנְּשָׂמָה פְּנִיקָס סִימֵן שְׁנוֹתָנִים לָהּ
הַכְּרוּבִים בְּגֵן עֵדֶן.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֲנִי שָׁמַעְתִּי שֶׁהִנֵּה הַנְּשָׂמָה, אַחַר
שֶׁנִּכְנְסָת לְשָׁם, הִיא הוֹלֶכֶת לְעֵלוֹת
לְמִקוּמָה לְמַעְלָה, וְלֹא לָרֶדֶת לְמַטָּה. אָבֵל קִדָּם
שֶׁתַּעֲלֶה וְתִכְנַס, נַעֲשִׂית אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס הַגּוֹף עַל יַד
דוֹמָה, וּמֵרָאָה לוֹ שְׂרָאוּי הוּא לְקַבֵּל שְׂכָר אַרְבַּע
מֵאוֹת עוֹלָמוֹת.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, הִנֵּה רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, שֶׁהָרִי
דוֹמָה יוֹדֵעַ קִדָּם, מִשּׁוּם שֶׁמִּכְרִיזִים עָלֶיהָ
בְּגֵן עֵדֶן. אָבֵל אֲנִי כֹךָ שָׁמַעְתִּי – שֶׁבְּזִמְן שְׁנוֹתָנִים
לָהּ פְּנִיקָס, חוֹזְרֵת עַל הַגּוֹף לְהַכְנִיסוֹ בַּפֶּתַח שֶׁל
הַצְּדִיקִים עַל יַדֵּי דוֹמָה. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב אִךְ אִם אֲתָה
לוֹ שָׁמַעְנִי נִתְתִּי כֶּסֶף הַשְּׂדָה קַח מִמֶּנִּי. מַה זֶה
כֶּסֶף הַשְּׂדָה? זֶה הַכֶּסֶף שֶׁל אַרְבַּע מֵאוֹת
הָעוֹלָמוֹת שְׁנוֹתָנִים לוֹ לִירְשָׁה.

בְּיֶשְׁרָב יוֹסֵף הָיָה שׁוֹמֵעַ הַפְּרָשָׁה הַזֹּאת מֵרָאשֵׁי
הַיְשִׁיבָה, הָיָה אוֹמֵר: מִי שֶׁהוּא עֹפֵר,
מַה הוּא [רִיק] זֹכָה לָזֶה? מִי יִזְכֶּה וּמִי יִקוּם? זֶהוּ
שֶׁכְּתוּב (תהלים כד) מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וְגו'.

אָמַר רַבִּי אַבְא, בֵּא רְאֵה מַה שֶׁכְּתוּב, וַיִּשְׁמַע
אַבְרָהָם אֶל עֶפְרוֹן וַיִּשְׁקַל אַבְרָהָם לְעֶפְרוֹן

אֶת הַכֶּסֶף. זֶהוּ הַכֶּסֶף הַגָּדוֹל שֶׁהֵם עוֹלְמוֹת
 וְכִסּוּפִים. אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁקֵל כֶּסֶף – אַרְבַּע מֵאוֹת
 עוֹלְמוֹת וְהֵנְאוֹת וְכִסּוּפִים. עֵבֶר לְסַחַר – רַב נְחֻמָּן
 אָמַר, שִׁיעֵבֶר כָּל שְׁעָרֵי שָׁמַיִם וִירוּשָׁלַיִם שֶׁל
 מַעֲלָה, וְאֵין מוֹחָה בְיָדוֹ.

בא רָאָה מָה פְּתוּב, וְאַחֲרֵי כֵן קָבַר אַבְרָהָם אֶת
 שָׂרָה אִשְׁתּוֹ. וְנִמְנָה עִם שָׂאֵר הַצְּדִיקִים
 בְּחִבּוּרָתָם מִפְּתֵק שֶׁל הַמַּמְנָה עַל יְדֵי דוּמָה. אָמַר
 רַבִּי יִצְחָק, כִּף לְמַדְנֹו, כָּל אוֹתָם שְׁפָתוּבִים בְּיָדֵי
 דוּמָה וּמַמְנִים עַל יָדוֹ, יִקּוּמוּ לְזִמְן שְׁעֵתִיד
 לְהַחֲיוֹת שׁוֹכְנֵי עֶפְרָיִם. אוֹי לְרַשָּׁעִים שְׁאִינָם כְּתוּבִים
 עַל יָדוֹ בְּפְתֵק, שִׁיאֲבָדוּ בְּגִיּהֵנָם לְעוֹלָמִים, וְעַל זֶה
 נֶאֱמַר (דְּנִיאל יב) וּבִעֵת הַהִיא יִמְלֹט עִמָּךְ כָּל הַנִּמְצָא
 כְּתוּב בְּסִפְרֹו. עַד כֹּאן תּוֹסַפְתָּא

זוהר:

אמר רַבִּי חֲזִיָּא, כְּתוּב (קהלת א) אֵין כָּל חֲדָשׁ תַּחַת
 הַשָּׁמֶשׁ, וְכֹאֵן שִׁירָה זֹו הִיא חֲדָשׁ, וְהִיא
 תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, שְׁהָרֵי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ הִיא, וּמִי הִיא?
 זֹו הַלְּבָנָה. וְאִזּוּ יֵשׁ חֲדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. מָה
 הַטַּעַם? מִשּׁוֹם כִּי נִפְלְאוֹת עָשָׂה. וּמִי הֵם
 הַנִּפְלְאוֹת? זֶה שְׁפָתוּב הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ וְזָרוּעַ
 קָדְשׁוֹ. הוֹשִׁיעָה לוֹ, אֶת מִי? אֶת אוֹתָהּ הַדְּרָגָה

שְׁאֲמָרָה אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּה, מִשּׁוֹם שְׁבָהֶם נִסְמָכָה
 בְּיָמִין וּבְשִׂמְאֵל. הוֹשִׁיעָה לּוֹ יְמִינוּ, וְדַאי לְאוֹתָהּ
 הַדְרָגָה שֶׁל הַמְזֻמּוֹר הַזֶּה. מָתִי? בְּזִמְן שִׁיקוּמוֹ
 מִתִּי עוֹלָם וַיִּתְעוֹרְרוּ מִן הָעֶפֶר, וְאִזּוּ יִהְיֶה חֲדָשׁ
 מֵה שֶׁלֹּא נַעֲשֶׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, בְּזִמְן שִׁיעֲשֶׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 נִקְמֹת בְּעוֹלָם בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל, אִז תֵּאָמַר
 הַשִּׁירָה [הַזֹּה], שֶׁהִרִי אַחַר כֶּף יִתְעוֹרְרוּ מִן הָעֶפֶר
 הַמֵּתִים שֶׁל הָעוֹלָם וַיִּתְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם בְּקִיּוּם שָׁלֵם,
 שֶׁלֹּא יִהְיֶה [כְּבִתְחִלָּה שֶׁהַמּוֹת שׁוֹלֵט בְּעוֹלָם,
 מִשּׁוֹם שֶׁהִנְחָשׁ] [נ"א כָּרַת וּמִיתָה בְּעוֹלָם, וַיַּעֲבֹר
 הַנְּחָשׁ מִהָעוֹלָם שֶׁהוּא גֶרֶם] גֶּרֶם מוֹת בְּעוֹלָם
 לְכָל, וְנִטְמָא הָעוֹלָם וְנִחְשְׁכוּ פָנָיו.

בא רֵאֵה, כְּתוּב (בראשית ג) וַאֲיָכָה אָשִׁית בֵּינָךְ וּבֵין
 הָאִשָּׁה. מֵה זֶה וַאֲיָכָה? כְּכִתּוּב (איוב ט) חֲלָפוּ
 עִם אָנִיּוֹת אָבָה. שֶׁהִנֵּה כְּמָה אָנִיּוֹת וּסְפִינּוֹת
 מִשׁוֹטְטוֹת בְּתוֹךְ הַיָּם הַגָּדוֹל, וַיֵּשׁ אָנִיּוֹת וּסְפִינּוֹת
 נִפְרָדוֹת זֶה מִזֶּה. וְאוֹתָן הָאָנִיּוֹת שֶׁהִנְחָשׁ הַזֶּה שָׁט
 בְּתוֹכָן, נִקְרְאוֹת אָנִיּוֹת אָבָה.

בֵּינָךְ וּבֵין הָאִשָּׁה – זֶה אִשָּׁה יִרְאֵת ה'. וּבֵין זֶרְעֶךָ
 – אֵלּוּ שְׂאֵר עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים

ומזלות. ובין זרעה - אלו ישראל. הוא ישופך ראש - זה הקדוש ברוך הוא שעתיד לבער אותו מן העולם, שכתוב (ישעיה כד) בלע המות לנצח, וכתוב (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ.

ראש - זה לעתיד לבא כשיתעוררו המתים, שהרי אז העולם יהיה רא"ש, שיתקיים ברא"ש, שהוא העולם העליון. ואתה תשופנו עקב - זה בעולם הזה, כעת שהוא עקב ואינו בקיום, ואותו הנחש נושך את העולם ומחשיך פני הבריות.

בא ראה, הימים של אדם נבראו ועמדו באותם הדרגות העליונות, כיון שהסתימו להתקיים באותן הדרגות, שכתוב (תהלים ז) ימי שנותינו בהם שבעים שנה וגו'. מכאן והלאה אין דרגה להתקיים, ומשום כך ורהב"ם עמל ואון, והם כלא היו.

אבל אותם הימים של הצדיקים היו והתקיימו, כמו שנאמר ויהיו חיי שרה, וכן ואלה ימי שני חיי אברהם. ואם תאמר, כך גם כתוב בישמעאל, שכתוב (בראשית כה) שני חיי ישמעאל? אלא שחזר בתשובה, ועל כן קרא בימיו ויהיו.

וַתָּמַת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע. רַבִּי אֲבָא אָמַר, כְּמוֹ
 זֶה לֹא הָיוּ בְּכָל נְשׂוֹת הָעוֹלָם, שֶׁהָרִי
 נֹאמַר חֲשֹׁבוֹן יָמֶיהָ וּשְׁנוֹתֶיהָ וְקִיּוּמָהּ בְּעוֹלָם
 וְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שָׁבוּ הִיא נִקְבְּרָה. אֲלֵא לְהִרְאוֹת
 שֶׁלֹּא הִיָּתָה כְּמוֹ שָׂרָה בְּכָל נְשׂוֹת הָעוֹלָם.

וְאִם תֹּאמַר הִנֵּה מְרִים, שְׁכַתוֹב (במדבר כ) וַתָּמַת
 שָׁם מְרִים וַתִּקָּבֵר שָׁם – זֶה בָּא לְהִרְאוֹת אֶת
 סְרַחוֹנָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָרִי הַמִּים לֹא הִלְכוּ
 בְּיִשְׂרָאֵל אֲלֵא בְּזִכּוֹת מְרִים. אָבָל לֹא נֹאמַר
 בְּמִיתָתָהּ כְּמוֹ שֶׁנֹּאמַר בְּשָׂרָה.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (קהלת י) אֲשֶׁרֶיךָ אֶרֶץ שְׁמֶלְכֶךָ בֶּן
 חוּרִים וְשֶׁרֶיךָ בָּעֵת יֹאכְלוּ. הַפְּסוּק הַזֶּה
 בְּאֵרוֹהוּ הַחֲבָרִים, אָבָל יֵשׁ לָנוּ לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ,
 שֶׁאֲשֶׁרֶיָּהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם
 תּוֹרָה לְדַעַת כָּל הַדְּרָכִים הַנִּסְתָּרוֹת וּלְגִלוֹת לָהֶם
 סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים, וְהָרִי זֶה נִתְבָּאֵר.

אֲשֶׁרֶיךָ אֶרֶץ – זו אֶרֶץ הַחַיִּים, מִשּׁוּם שֶׁהַמֶּלֶךְ
 שָׁלָה מְזִמִּין לָהּ כָּל הַבְּרָכוֹת
 שֶׁהַתְּבָרָכָה מֵהָאֲבוֹת הָעֲלִיוֹנִים, הַסּוּד שֶׁל וָא"ו,
 שֶׁהוּא עוֹמֵד לְהָרִיק עָלֶיהָ בְּרָכוֹת תָּמִיד, וְהוּא בֶּן
 חוּרִים, בֶּן הַיּוֹבֵל שֶׁמוֹצֵיא אֶת הָעֶבְדִּים לְחֵירוֹת,

בֶּן הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן שְׁמוּצִיא תְּמִיד אֶת כָּל הַחַיִּים
 וְכָל הָאֹר וְכָל שֶׁמֶן מִשְׁחָה, וְהַכֹּל מִשְׁפִּיעַ הַבֶּן
 הַבְּכוֹר הַזֶּה לְאָרֶץ הַזֹּו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ד) בְּנֵי
 בְּכָרֵי יִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוֹם כֶּן אֲשֶׁר־יָ אָרֶץ.

וְכֵּן שֶׁנֶּאֱמַר אֵי לָךְ אָרֶץ שְׁמֶלְכָךְ נָעַר, כְּמוֹ
 שֶׁבְּאֵרוֹהָ, שֶׁהָאָרֶץ הַתַּחְתּוֹנָה הַזֹּו וְהָעוֹלָם
 הָעֲלִיּוֹן לֹא יוֹנְקִים אֶלָּא מִתּוֹךְ שְׁלִטוֹן [שֶׁל מַעְלָה]
 שֶׁל הָעֲרָלָה, וְהַכֹּל מֵאוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ שֶׁנֶּקְרָא נָעַר,
 כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהָ – אוֹי לְאָרֶץ שֶׁצָּרִיכָה לֵינֵק כָּךְ.

בא רֵאָה, הַנָּעַר הַזֶּה אֵין לוֹ מַעְצָמוֹ כְּלוּם, רַק
 כְּשֶׁנוֹטֵל בְּרֻכּוֹת לְעֵתִים יְדוּעִים, וְכָל
 הַפְּעָמִים שֶׁנִּמְנָעוּ מִמֶּנּוּ, וְנִפְגְּמָה הַלְּבָנָה וְנִחַשְׁכָּת,
 וְהַבְּרֻכּוֹת נִמְנָעוֹת מִמֶּנּוּ. אוֹי לְעוֹלָם שֶׁצָּרִיךְ לֵינֵק
 בְּשָׂעָה הַזֹּו. וְעוֹד, בְּכִמָּה דִּינִים נִדוֹן הָעוֹלָם הַזֶּה
 טָרָם יוֹנֵק מִמֶּנּוּ, שֶׁהַכֹּל מִתְקַיֵּם בְּדִין וְנִעֲשֶׂה,
 וְנִתְבָּאֵר [כָּךְ].

בא רֵאָה, וְתָמַת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע – סוּד הוּא,
 מִשּׁוֹם שֶׁלֹּא הִיְתָה מִיְתָתָה עַל יְדֵי אוֹתוֹ
 הַנִּחַשׁ עֶקְלָתוֹן, וְלֹא שֶׁלֵּט בָּהּ כְּמוֹ שֶׁאָר בְּנֵי
 הָעוֹלָם שֶׁשׁוֹלֵט בָּהֶם, וְעַל יְדוֹ מִתּוֹ בְּנֵי הָעוֹלָם
 מִיּוֹם שֶׁגָּרַם לָהֶם אָדָם, פָּרַט לְמִשְׁׁה וְאַהֲרָן

וּמְרִי"ם, שְׁכָתוּב בָּהֶם עַל פִּי ה'. וּמְשׁוּם כְּבוֹד
הַשְּׂכִינָה לֹא כָתוּב בְּמַרְיָם עַל פִּי ה'.

אָבֵל בְּשָׂרָה כָּתוּב בְּקִרְיַת אַרְבַּע. הַסּוּד שֶׁל קִרְיַת
אַרְבַּע בְּסוּד עֲלִיּוֹן, וְלֹא עַל יְדֵי אַחֵר.
בְּקִרְיַת אַרְבַּע, וְלֹא בְּנַחֲשׁ. בְּקִרְיַת אַרְבַּע, הִיא
חֶבְרוֹן. שֶׁהִתְחַבֵּר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עִם הָאֲבוֹת, וְעַל כֵּן
לֹא הִיְתָה מִיתָתָהּ בְּיַד אַחֵר אֶלָּא בְּקִרְיַת אַרְבַּע.

בֵּא רָאָה, כְּאֲשֶׁר הֵימִים שֶׁל אָדָם הִתְקַיְמוּ
בְּדַרְגּוֹת עֲלִיוֹנוֹת, מִתְקִיִּים הָאָדָם בְּעוֹלָם.
כִּיּוֹן שֶׁלֹּא מִתְקִיִּים בְּדַרְגּוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת, יוֹצְאִים
וְיוֹרְדִים לְמִטָּה, עַד שֶׁקָּרְבִים לְדַרְגָּה הַזֹּאת שֶׁבָּהּ
שׁוֹרֵה הַמּוֹת. וְאִזּוּ נוֹטְלֵת רְשׁוֹת לְהוֹצִיא הַנְּשָׁמָה,
וְטָסָה הָעוֹלָם בְּפַעַם אַחַת וְנוֹטְלֵת הַנְּשָׁמָה,
וּמְטַמֵּא אֶת הַגּוֹף וְנִשְׁאַר טָמֵא. אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים
שֶׁלֹּא נִטְמְאוּ וְלֹא נִשְׁאַרָה בָּהֶם טְמֵאָה.

וּבֵא רָאָה, בְּאֲמֻצָּע הָרְקִיעַ נִקְשָׁר דֶּרֶךְ אַחַד
מִבְּהֵיק, וְהוּא נִחַשׁ הָרְקִיעַ, שֶׁכָּל הַכּוֹכָבִים
הַדִּקְיִים כֻּלָּם קְשׁוּרִים בּוֹ וְעוֹמְדִים בּוֹ תְּלֵי תְּלִים,
וְהֵם מְמַנִּים [בְּצַד] עַל מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁבִּסְתֵּר.
כְּדָגְמַת זֶה כְּמָה קְבוּצוֹת מְלֹאכֵי דִין יוֹצְאוֹת
לְעוֹלָם מִזֶּה הַנְּחָשׁ הָעֲלִיּוֹן הַקְּדָמוֹן

שְׁהַתְּפֹתָהּ בּוֹ אָדָם, וְכֻלָּם מִמְּנִים בְּסִתְרֵי מַעֲשֵׂי
הָעוֹלָם, וּמִשׁוּם כֶּךָ, בָּא אָדָם לְהִטָּהֵר – מִסִּיעִים
אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה, וְהִסְיוּעַ שֶׁל רַבּוֹ מִקִּיף אוֹתוֹ
וּנְשָׂמָר וְנִקְרָא קָדוֹשׁ.

בא הָאָדָם לְהִטָּמֵא – כַּמָּה חֲבִילוֹת שֶׁל אִוְרוֹת
מְזַדְּמָנִים לוֹ, וְכֻלָּם [סוּבְבִים] שׁוֹרִים בּוֹ
וּמִסוּבְבִים אוֹתוֹ וּמִטְמָאִים אוֹתוֹ, וְנִקְרָא טָמֵא.
וְכֻלָּם הוֹלְכִים וּמְכַרְיִזִים לְפָנָיו טָמֵא טָמֵא, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יג) וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא. וְכֻלָּם קְשׁוּרִים
בְּאוֹתוֹ הַנְּחָשׁ הַקְּדָמוֹנִי וְנִסְתָּרִים בְּכַמָּה מַעֲשִׂים
שֶׁל הָעוֹלָם.

רבי יִצְחָק וְרַבֵּי יוֹסֵי הָיוּ הוֹלְכִים מִטְּבָרְיָא לְלוּד.
אָמַר רַבֵּי יִצְחָק, תְּמַהֲנִי עַל אוֹתוֹ בְּלַעַם
הַרְשָׁע, שֶׁכָּל מַעֲשֵׂי אוֹתוֹ הַרְשָׁע הָיוּ מִצַּד
הַטְּמָאָה, וְכֵאֵן לְמַדְּנֵנוּ סוּד אֶחָד – שֶׁכָּל מִינֵי
נְחָשִׁים שֶׁל הָעוֹלָם, כָּלָם קְשׁוּרִים וְיוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ
הַנְּחָשׁ הַקְּדָמוֹנִי, שֶׁהוּא רוּחַ טְמָאָה מְזַהֶמֶת.
וּמִשׁוּם כֶּךָ כָּל הַכְּשָׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם נִקְרָאִים בְּשֵׁם
הַזֶּה נְחָשִׁים [וְעֶקְרָבִים], וְכֻלָּם יוֹצְאִים מִן הַצַּד
הַזֶּה. וּמִי שֶׁנִּמְשָׁךְ לָזֶה, הֵנָּה הוּא נְטָמֵא.

ולא עוֹד, אֲלֵא שְׁרוּצָה לְהִטָּמֵא כְּדִי לְמַשֵּׁךְ עָלָיו
אוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל רוּחַ טְמָאָה. שֶׁהָרִי שְׁנִינּוּ,

כְּמוֹ שְׁמַעוֹרֵר הָאָדָם - כֶּף גַּם מוֹשֵׁף עָלָיו
 מְלַמֵּעָלָה. אִם הוּא מְעוֹרֵר בְּצַד הַקְדָּשָׁה - מוֹשֵׁף
 עָלָיו קְדָשָׁה מְלַמֵּעָלָה וּמִתְקַדֵּשׁ. וְאִם הוּא מְעוֹרֵר
 בְּצַד הַטְּמְאָה - כֶּף מוֹשֵׁף עָלָיו רוּחַ הַטְּמְאָה
 וְנִטְמָא. שֶׁהָרִי נֹאמֵר עַל מֵה שֶׁשָּׁנִינוּ, בָּא אָדָם
 לְהַטְמָא - מִטְמְאִים אוֹתוֹ.

מוֹשֵׁם כֶּף אוֹתוֹ בְּלַעַם הָרָשָׁע, כְּדִי לְמַשֵּׁךְ עָלָיו
 רוּחַ טְמְאָה מֵאוֹתוֹ הַנְּחָשׁ הָעֲלִיּוֹן, הִיָּה
 נִטְמָא בְּכָל לַיְלָה עִם אֶתוֹנוֹ, וְהָיָה עוֹשֶׂה עִמָּה
 מַעֲשֵׂי אִישׁוֹת כְּדִי לְהַטְמָא וְלְמַשֵּׁךְ עָלָיו רוּחַ
 טְמְאָה, וְאִז עָשָׂה כְּשָׁפִיו וּמַעֲשָׂיו.

וְרֵאשִׁית מַעֲשָׂיו הִיָּה נוֹטֵל נְחָשׁ מֵאוֹתָם
 נְחָשִׁים, וְקוֹשֵׁר אוֹתוֹ לְפָנָיו, וְקוֹרֵעַ
 אֶת רֵאשׁוֹ, וּמוֹצִיא אֶת לְשׁוֹנוֹ, וְנוֹטֵל עֲשָׂבִים
 יְדוּעִים וְשׁוֹרֵף הַכֹּל, וְעוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ קִטְרֵת אַחַת.
 אַחֵר כֶּף נוֹטֵל אֶת רֵאשׁ אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ וְקוֹרֵעַ אוֹתוֹ
 לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, וְעוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ קִטְרֵת אַחֶרֶת.

וְעוֹשֶׂה עֲגוּל אֶחָד, וְהָיָה אוֹמֵר דְּבוּרִים וְעוֹשֶׂה
 מַעֲשֵׂים אַחֲרֵים, עַד שֶׁמִּשֵּׁךְ עָלָיו רוּחוֹת
 טְמְאוֹת וּמוֹדִיעוֹת לוֹ מֵה שֶׁצָּרִיף, וְעוֹשֶׂה בָהֶם
 מַעֲשֵׂים כְּפִי מֵה שֶׁהֵם יוֹדְעִים מִצַּד אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ

שֶׁל הָרְקִיעַ. מִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּמַעֲשָׂיו וּבְכַשְׁפָּיו, עַד שֶׁמִּשָּׁךְ עָלָיו רוּחַ מְאוֹתוֹ הַנִּחַשׁ הַקְּדָמוֹנִי.

וּמִכַּאֲן הִיָּה יוֹדֵעַ יְדִיעוֹת וּכְשָׁפִים וּקְסָמִים. וּמִשׁוּם כֵּן כָּתוּב, וְלֹא הֵלֵךְ כַּפְעַם בַּפְעַם לְקִרְאֵת נִחְשִׁים. נִחְשִׁים וְדָאִי. וְהָעֶקֶר וְהַשֶּׁרֶשׁ בְּטַמְאָה הוּא כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וְאַחַר כֵּן רֵאשִׁית הַכֹּל אֵינוֹ אֶלָּא בְּנִחָשׁ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לָמָּה כָּל מִינֵי כְשָׁפִים וּקְסָמִים לֹא נִמְצְאִים אֶלָּא בְּנָשִׁים? אָמַר לוֹ, כֵּן לְמַדְנּוּ, מִשָּׁבַב נִחַשׁ עַל חוּהָ, הַטִּיל בָּהּ זֶה־מָא. הַטִּיל בָּהּ וְלֹא בִּבְעָלָהּ. אָמַר, כֵּן זֶה וְדָאִי! בָּא רַבִּי יוֹסִי וְנָשַׁק לְרַבִּי יִצְחָק. אָמַר, כַּמָּה פְּעָמִים שָׁאַלְתִּי עַל הַדְּבָר הַזֶּה וְלֹא זָכִיתִי בּוֹ, אֶלָּא כַּעַת.

אָמַר לוֹ, כָּל הַמַּעֲשִׂים הַלְלוּ וְכֹל מֵה שִׁידַע בְּלַעַם, מֵאִיזָה מְקוֹם לָמַד אוֹתָם? אָמַר לוֹ, מֵאֲבִיו. אֲבָל בְּאוֹתָם הִרְרִי קָדָם, שֶׁהִיא אֶרֶץ קָדָם, לָמַד כָּל הַכְּשָׁפִים וְכֹל מִינֵי קְסָמִים, מִשׁוּם שֶׁבְּאוֹתָם הִהָרִים הֵם הַמְּלֹאכִים עֲזֹא"א וְעֲזֹא"ל שֶׁהִפִּיל אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִן הַשָּׁמַיִם, וְהֵם קְשׁוּרִים בְּשִׁלְשָׁלוֹת שֶׁל בְּרִזָּל, וּמוֹדִיעִים כְּשָׁפִים לְבְנֵי אָדָם. וּמִשָּׁם הִיָּה יוֹדֵעַ

בְּלָעַם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מִן אֲרָם יִנְחָנִי בְּלֶק מֶלֶךְ
מוֹאֵב מֵהַרְרֵי קָדִם.

אָמַר לוֹ, וְהָרִי כְּתוּב וְלֹא הֵלֶךְ כְּפַעַם כְּפַעַם
לְקִרְאֵת נְחָשִׁים וַיִּשֶׁת אֶל הַמְדַבֵּר פָּנָיו?
אָמַר לוֹ, הֵצַד הַתְּחִתּוֹן שָׁבָא מְרוּחַ הַטְּמָאָה
שְׁלֹמְעֵלָה הִיא רוּחַ טְמָאָה שְׁשׁוּלֶטֶת בַּמְדַבֵּר,
כְּשֶׁעָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֵגֹל כְּדִי לְהַטְמֵא עִמּוֹ,
שֶׁהוּא תְּחִתּוֹן. וּבְכָל עֲשֵׂה אֶת כְּשָׁפָיו, כְּדִי שְׁיֻכַּל
לְעַקֵּר אֶת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא יִכַּל.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה שְׁאִמְרַת בְּרֵאשׁוֹנָה, שְׁכַּאֲשֶׁר
הִנְחָשׁ בָּא עַל חֲוָה הַטִּיל בָּהּ זֶהֱמָא – זֶה
יְפָה. אָבֵל הָרִי שְׁנִינוּ, שְׁכַּאֲשֶׁר עָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל
הַר סִינַי, פְּסָקָה מֵהֶם הַזֶּהֱמָא. וּכְשִׁיִּשְׂרָאֵל קִבְּלוּ
תוֹרָה, פְּסָקָה מֵהֶם הַזֶּהֱמָא. אָבֵל שְׁאָר הָעַמִּים
עוֹבְדֵי עֲבוֹתִים שְׁלֹא קִבְּלוּ הַתוֹרָה, לֹא פְּסָקָה
מֵהֶם הַזֶּהֱמָא.

אָמַר לוֹ, יְפָה אִמְרַת! אָבֵל בֹּא רֵאָה, הַתוֹרָה לֹא
נִתְּנָה אֶלָּא לְזִכְרִים, שְׁכַּתוּב (דְּבָרִים ד) וְזֹאת
הַתוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מִשֶׁה לְפָנַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. שְׁהָרִי
נָשִׁים פְּטוּרוֹת מִמִּצְוֹת הַתוֹרָה.

וַעֲזָר, שְׁכַּלְמֵם חֲזָרוּ לְזִהְמָתָן כְּמוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה אַחַר
שְׁחִטָּאוֹ, וַיִּמְהַאֲשֶׁה קִשָּׁה לְהַפְרִיד אֶת

הַזֶּהֱמָא יוֹתֵר מִהַגָּבֵר, וּמִשׁוּם כֶּף נִמְצְאוּ נָשִׁים
 בְּכִשְׁפִים וּבְזֶהֱמָא הַזֶּה יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בַּגָּבְרִים.
 שְׁהָרֵי הַנָּשִׁים בָּאוֹת מִצַּד הַשְּׂמָאל וּדְבוּקוֹת בְּדִין
 הַקֶּשֶׁה, וְהֵצֵד הַזֶּה נִדְבֵק בָּהֶם יוֹתֵר מִבַּגָּבְרִים,
 כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאֵר, מִשׁוּם שְׂבָאוֹת מִצַּד הַדִּין הַקֶּשֶׁה,
 וְהַכֹּל נִדְבֵק וְהוֹלֵךְ אַחֵר מֵינוּ.

בא רֵאָה שְׂכַף הוּא כְּמוֹ שְׂאֲמַרְתִּי – שְׂבִלְעָם הָיָה
 נִטְמָא בְּרֵאשׁוֹנָה כְּדִי לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו רוּחַ שֶׁל
 טְמָאָה. כְּמוֹ זֶה הָאִשָּׁה בִּימֵי טְמֵאתָה יֵשׁ לְאָדָם
 לְהַשְׁמֵר מִמֶּנָּה, מִשׁוּם שְׁנִדְבֵקֶת בְּרוּחַ שֶׁל
 טְמָאָה, וּבָאוֹתוֹ הַזְּמַן אִם הִיא תַעֲשֶׂה כְּשָׂפִים –
 יִצְלִיחוּ בִידָהּ יוֹתֵר מִבְּזִמְנֵי אַחֵר, שְׁהָרֵי רוּחַ
 טְמָאָה שׁוֹרֵה עִמָּה, וְעַל כֵּן לְכֹל מֵה שְׂמִתְקַרְבֶּת
 – נִטְמָא, כָּל שְׂכַן מִי שְׂקָרֵב אֵלֶיהָ. אֲשֶׁרִיחֶם
 יִשְׂרָאֵל שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם תּוֹרָה וְאָמַר
 לָהֶם (ויקרא יח) וְאֵל אִשָּׁה בְּנִדַת טְמֵאתָה לֹא תִקְרַב
 לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ אֲנִי ה'.

אמר לו, מִי שְׂמִסְתַּכֵּל בְּצַפְצוּפֵי הָעוֹפוֹת לְמָה
 נִקְרָא נַחֲשׁ? אָמַר לו, שְׁהֵינָה מֵאוֹתוֹ הֵצֵד
 בָּאָה, שְׂרוּחַ טְמָאָה שׁוֹרֵה עַל הָעוֹף הֵהוּא וּמוֹדִיעַ
 דְּבָרִים בְּעוֹלָם. וְכָל רוּחַ טְמָאָה דְּבוּקִים בְּנַחֲשׁ
 וּבָאוֹת לְעוֹלָם, וְאֵין מִי שְׁיִנְצֵל מִמֶּנּוּ בְּעוֹלָם,

שְׁהָרִי הוּא נִמְצָא עִם הַכֹּל עַד הַזְּמַן שֶׁעָתִיד
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִירוֹ מִן הָעוֹלָם, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר, שְׁכַתּוֹב (ישעיה כה) בְּלַע הַמּוֹת לְנִצּוֹחַ וּמָחָה
ה' אֱלֹהִים דְּמַעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְגו'. וְכַתּוֹב (זכריה
א) וְאֵת רוּחַ הַטְּמֵאָה אֲעַבִּיר מִן הָאָרֶץ וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲבָרְהָם יָדַע בְּאוֹתָהּ הַמַּעֲרָה
סִימָן, וְלִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ הָיוּ שָׁם, מִשּׁוּם שֶׁמִּקְדָּם
לְכֵן נִכְנַס לְשָׁם וְרָאָה אֶת אָדָם וְחָנָה טְמוּנִים שָׁם.
וּמִנֵּין הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהֵם הָיוּ? אֵלָּא רָאָה דְמוּתוֹ
וְהִסְתַּכֵּל, וְנִפְתַּח לוֹ פֶּתַח אֶחָד שֶׁל גֵּן עֵדֶן שָׁם,
וְאוֹתָהּ דְמוּת שֶׁל אָדָם הִיְתָה עוֹמֶדֶת אֲצֵלוֹ.

וּבֵא וְרָאָה, כָּל מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּדְמוּתוֹ שֶׁל
אָדָם, אֵינּוּ נִצּוֹל מִמִּיתָה לְעוֹלָמִים,
מִשּׁוּם שֶׁהֵינָה בְּשַׁעַה שֶׁאָדָם מִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם,
הוּא רוֹאֶה אֶת אָדָם, וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן מֵת. אֲבָל
אֲבָרְהָם הִסְתַּכֵּל בּוֹ וְרָאָה דְמוּתוֹ וְהִתְקַיֵּם,
וְרָאָה הָאוֹר שֶׁמְאִיר בְּמַעֲרָה, וְגַר אֶחָד דּוֹלֵק.
אִז הִתְאַוָּה אֲבָרְהָם לְמְדוּרוֹ בְּמָקוֹם הַהוּא, וְלִבּוֹ
וּרְצוֹנוֹ הָיוּ תָמִיד בְּמַעֲרָה.

בֵּא רָאָה, כָּעֵת אֲבָרְהָם עָשָׂה בְּחֻכְמָה בְּזִמְן
שֶׁבִקֵּשׁ קָבֵר לְשָׂרָה, שְׁהָרִי כְּשֶׁבִקֵּשׁ, לֹא

בְּקֶשׁ אֶת הַמְּעָרָה בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְלֹא אָמַר שְׂרוּצָה
 לְהַפְרֵד מֵהֶם, אֲלֵא אָמַר, תָּנוּ לִי אֲחֻזַּת קֶבֶר
 עִמָּכֶם וְאֶקְבְּרָה מִתִּי מִלְּפָנַי. וְאִם תֹּאמַר שְׂעִפְרוֹן
 לֹא הָיָה שָׁם – הוּא הָיָה שָׁם, שְׁכַתוֹב וְעִפְרוֹן
 יֵשֵׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי חַת. וְאֶבְרָהִם לֹא אָמַר לוֹ בְּאוֹתָהּ
 שְׁעָה כְּלוּם.

אָלֵא מָה שְׂאֵמַר לָהֶם אָמַר, כְּמוֹ שְׁכַתוֹב וַיִּדְבֵּר
 אֶל בְּנֵי חַת וְגו'. וְכִי עוֹלָה בְּדַעְתָּךְ
 שְׂאֶבְרָהִם רָצָה לְהַקְבֵּר בִּינֵיהֶם בֵּין הַטְּמְאִים, אוֹ
 שְׂתִשׁוּקְתוֹ הִיְתָה עִמָּהֶם? אֲלֵא עָשָׂה בְּחֻכְמָה.

וְלַמְדֵּנוּ כָּאֵן דְּרַךְ אֶרֶץ בְּמָה שְׂעָשָׂה אֶבְרָהִם,
 שְׁהָרִי מִשּׁוֹם שְׂתִשׁוּקְתוֹ וְרָצוֹנוֹ הָיוּ
 בְּמְעָרָה הַהִיא – אֵף עַל גַּב שְׁהָיָה שָׁם, לֹא רָצָה
 לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ מִיַּד אוֹתוֹ הַרְצוֹן שְׁהָיָה לוֹ בְּמְעָרָה,
 וּבִקֵּשׁ בְּתַחֲלָה מֵהַ שְׂלֵא צָרִיךְ לְאוֹתָם אַחֲרֵים
 וְלֹא לְעִפְרוֹן.

כִּיּוֹן שְׂאֵמְרוּ לוֹ לְפָנַי עִפְרוֹן, שְׂמַעְנוּ אֲדֹנָי נְשִׂיא
 אֱלֹהִים אֶתָּה בְּתוֹכְנוּ וְגו' – מָה כְּתוּב?
 וְעִפְרוֹן יֵשֵׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי חַת. כְּתוּב יֵשֵׁב. מִרְאשִׁית
 הַדְּבָרִים שְׂאֵמַר אֶבְרָהִם שָׁם הָיָה. אָז אָמַר,
 שְׂמַעוּנִי וּפְגַעוּ לִי בְּעִפְרוֹן בֶּן צַחַר, וַיִּתֵּן לִי אֶת

מַעֲרַת הַמְּכַפְּלָה אֲשֶׁר לוֹ וְגו'. וְאִם תֹּאמַר בְּשִׁבִיל
 כְּבוֹדִי, יוֹתֵר מִכֶּם אֲנִי עוֹשֶׂה, שְׁלֵא רְצִיתִי בְכֶם.
 בְּתוֹכְכֶם - כְּדֵי לְהִקְבֹּר בֵּינֵיכֶם, שְׁרָצִיתִי בְכֶם,
 כְּדֵי שְׁלֵא אֶפְרָד מִכֶּם.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, בְּשַׁעֲהַ שְׁנַכְנַס אַבְרָהָם לַמַּעֲרָה,
 אֵיךְ נִכְנַס? מִשּׁוֹם שֶׁהָיָה רֵץ אַחַר אוֹתוֹ
 הַעֲגָל, שֶׁפְּתוּב וְאֵל הַבְּקָר רֵץ אַבְרָהָם וְגו', וְאוֹתוֹ
 בֶּן בְּקָר בָּרַח עַד אוֹתָהּ הַמַּעֲרָה, וְנִכְנַס אַחֲרָיו,
 וְרָאָה מָה שֶׁרָאָה.

עוֹד, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא הַתְּפִלָּל כָּל יוֹם וַיּוֹם, וְהָיָה
 יוֹצֵא עַד אוֹתָהּ הַשְּׂדֵה שֶׁהִיָּתָה מַעֲלָה
 רִיחוֹת עֲלִיוֹנִים, וְרָאָה הָאֹר שִׁיּוֹצֵא מִתּוֹךְ
 הַמַּעֲרָה וְהַתְּפִלָּל שָׁם, וְשֵׁם דְּבַר עֲמוֹ הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא. וּמִשּׁוֹם כֵּן רָצָה אוֹתָהּ, שֶׁתְּשׁוּקָתוֹ
 הִיָּתָה תָּמִיד בְּאוֹתוֹ הַמְּקוֹם.

וְאִם תֹּאמַר, אִם כֵּן, לָמָּה לֹא רָצָה אוֹתָהּ עַד
 עַכְשָׁו? כְּדֵי שְׁלֵא יִבְחִינּוּ בּוֹ, הוּאִיל וְלֹא
 צָרִיךְ אוֹתָהּ. כְּעַתְּ שֶׁהַצָּטָרֵךְ אוֹתָהּ, אָמַר, הִנֵּה
 הַשַּׁעֲהַ לְבַקֵּשׁ אוֹתָהּ.

בֵּא רָאָה, אִם עֲפָרוֹן הָיָה רוֹאֶה בַּמַּעֲרָה מָה
 שֶׁרָאָה בָּהּ אַבְרָהָם, לֹא הָיָה מוֹכֵר אוֹתָהּ

לְעוֹלָמִים, אֲלֵא וּדְאֵי לֹא רָאָה בָּהּ וְלֹא כְלוּם,
 שְׁהָרִי אֵין הַדְּבָר נִגְלָה אֲלֵא לְבַעְלִיו, וּמִשׁוּם כֶּךָ
 לְאַבְרָהָם הַתְּגַלְתָּהּ וְלֹא לְעִפְרוֹן. לְאַבְרָהָם
 הַתְּגַלְתָּהּ – שְׁלוֹ הֵיְתָהּ. לְעִפְרוֹן לֹא הֵיְתָהּ מִתְּגַלְתָּהּ
 – שְׁלֹא הָיָה לוֹ בָּהּ חֶלֶק. וּמִשׁוּם כֶּךָ לֹא הַתְּגַלְתָּהּ
 לְעִפְרוֹן כְּלוּם, וְלֹא הָיָה רוֹאֶה אֲלֵא חֲשֻכָה, וְעַל
 כֵּן מָכַר אוֹתָהּ.

וּמֵה שְׁלֹא בִקֵּשׁ אַבְרָהָם בְּרֵאשׁוֹנָה שְׂיִמְכֹר לוֹ
 מָכַר, שְׁהָרִי אַבְרָהָם לֹא אָמַר אֲלֵא – וַיִּתֵּן
 לִי אֶת מְעֵרַת הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר לוֹ וְגו', בְּכֶסֶף מָלֵא
 יִתְּנָה לִי וְגו'. וְהוּא אָמַר, הַשְּׂדֵה נָתַתִּי לָךְ
 וְהַמְעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ לָךְ נָתַתִּיהָ וְגו'. מִשׁוּם שֶׁהַכֹּל
 הָיָה מְאוּס עַל עִפְרוֹן, שְׁלֹא יָדַע מֵה הִיא.

וּבֵא וּרְאֵה, כְּשֶׁנִּכְנַס אַבְרָהָם בְּתַחֲלָה לַמְעָרָה,
 רָאָה שָׁם אוֹר, וְנִזְרַק לְפָנָיו עֶפֶר, וְהַתְּגַלּוֹ
 לוֹ שְׁנֵי קְבָרִים. בֵּינֵתִים עָלָה אָדָם בְּדַמּוּתוֹ, וּרְאֵה
 אֶת אַבְרָהָם וְחִיָּה, וּבּוֹ [הָיָה] יָדַע אַבְרָהָם שְׁשָׁם
 [הָיָה] הוּא עֵתִיד לְהִקְבֹּר.

אָמַר לוֹ אַבְרָהָם: בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ, הֲאִם טִירָה
 שְׂאִינָה מְקַרָּה יֵשׁ כָּאֵן? אָמַר לוֹ הַקִּדּוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, הַטְּמִין אוֹתִי כָּאֵן, וּמֵאוֹתוֹ הַזְּמַן עַד

עֲכָשׁוּ נְטֻמְנָתִי כְּמוֹ דָג בַּחֲפִירָה עַד שְׂאֵתָה בְּאֵת
לְעוֹלָם. עֲכָשׁוּ מִכָּאן וְאֵילָף הִנֵּה קִיּוֹם לִי וְלְעוֹלָם
יֵשׁ בְּשִׁבְלִיךָ.

רֵאָה מֵה כְּתוּב - וַיִּקָּם הַשָּׂדֶה וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר
בּוֹ. מִמָּשׁ קִיָּמָה הִיָּתָה לָהּ מֵה שְׁלֹא
הִיָּתָה לָהּ עַד עֵתָה. רַבִּי אַבְא אָמַר, וַיִּקָּם הַשָּׂדֶה
- וַדַּאי קִיָּמָה מִמָּשׁ, שֶׁקָּם וְהִתְעַלָּה לְפָנַי
אַבְרָהָם, מִשּׁוּם שֶׁעַד עֲכָשׁוּ לֹא נִרְאָה שֵׁם כָּלוּם,
וְעֲכָשׁוּ, מֵה שֶׁהָיָה טְמוּן - קָם וְהִתְעַלָּה, וְאִזּוֹ קָם
הַכֹּל כְּמִשְׁפָּטוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּשַׁעָה שֶׁנִּכְנַס אַבְרָהָם
לְמַעְרָה וְהִכְנִיס לְשֵׁם אֶת שָׂרָה, קָמוּ
אָדָם וַחֲוָה, וְלֹא קָבְלוּ לְהַקְבֵּר שָׁם. אָמְרוּ: וּמָה
אָנוּ בְּבוֹשָׁה לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ
הָעוֹלָם מִשּׁוּם אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁגִּרְמָנוּ, וְכַעַת
תִּתּוּסַף לָנוּ בּוֹשָׁה אַחֲרַת - מִפְּנֵי הַמַּעֲשִׂים
טוֹבִים שֶׁבְּכֶם?

אָמַר אַבְרָהָם: הֲרִינִי מִזְמָן לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא עֲבוּרָךְ שְׁלֹא תִתְבַּיֵּשׁ לְפָנָיו
לְעוֹלָמִים. מִיָּד - וְאַחֲרֵי כֵן קָבַר אַבְרָהָם אֶת
שָׂרָה אִשְׁתּוֹ. מֵה זֶה וְאַחֲרֵי כֵן? אַחַר שֶׁקָּבַל
עָלָיו אַבְרָהָם אֶת הַדְּבָר הַזֶּה.

אָדָם נִכְנַס לְמִקְוָמוֹ – חָוָה לֹא נִכְנְסָה, עַד שֶׁקָּרַב
 אֲבָרָהֶם וְהִכְנִיס אוֹתָהּ אֶצֶל אָדָם וְקָבַל
 אוֹתָהּ בְּשִׁבְלֹו. זֶהוּ שִׁפְתּוֹב וְאַחֲרֵי כֵן קָבַר
 אֲבָרָהֶם אֶת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ, וְלֹא כָּתוּב לְשָׂרָה, אֲלֵא
 אֶת שָׂרָה, לְרִבּוֹת חָוָה. וְאִזּוֹ הִתְיַשְׁבּוּ בְּמִקְוָמָם
 כְּרֵאוּי. זֶהוּ שִׁפְתּוֹב (בְּרֵאשִׁית ב) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת
 הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאָם, וְשִׁנִּינוּ בְּאֲבָרָהֶם.

תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ – זֶה אָדָם וְחָוָה. לֹא
 כָּתוּב אֵלֶּה הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, אֲלֵא
 תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם הָאָרֶץ, וְלֹא תּוֹלְדוֹת בֵּין אָדָם.
 וְהֵם הִתְקַיְמוּ בְּשִׁבְלֵי אֲבָרָהֶם. וּמִנֵּין לָנוּ
 שֶׁהִתְקַיְמוּ בְּשִׁבְלֵי אֲבָרָהֶם? שִׁפְתּוֹב וַיִּקַּם הַשָּׂדֶה
 וְהַמְעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ לְאֲבָרָהֶם. וְעַד שֶׁבָּא אֲבָרָהֶם לֹא
 הִתְקַיְמוּ אָדָם וְחָוָה בְּמִקְוָמָם בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאל אֶת רַבִּי שְׁמֵעוֹן אָבִיו. אָמַר,
 הַמְעָרָה הַזֹּאת אֵינָה כְּפּוֹלָה, שֶׁהָרִי כָּתוּב
 מְעַרַת הַמְּכַפְּלָה, וְאַחַר כֵּן הַכָּתוּב קָרָא לָהּ מְעַרַת
 שִׂדֵּה הַמְּכַפְּלָה. מְכַפְּלָה הוּא קָרָא לְשִׂדֵּה.

אָמַר לוֹ, כֵּן קוֹרָא לָהּ – מְעַרַת הַמְּכַפְּלָה, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּתֵּן לִי אֶת מְעַרַת הַמְּכַפְּלָה, אֲבָל
 וְדַאִי, חֲיִידָה, הַמְעָרָה הִיא מְכַפְּלָה, וְלֹא הַשָּׂדֶה

נִקְרָא מִכְפֻּלָּה. אֲלֹא הַשְּׂדָה וְהַמְעָרָה נִקְרָאִים עַל שֵׁם מִכְפֻּלָּה, שְׂדָה הַמִּכְפֻּלָּה וְדַאי, וְלֹא הַמְעָרָה, שֶׁהָרִי הַמְעָרָה הִיא בַשְּׂדָה, וְאוֹתוֹ הַשְּׂדָה עוֹמֵד בְּדָבָר אַחֵר.

בא רָאָה, תַּחַת יְרוּשָׁלַיִם נִכְפֻּלָּה כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהִיא עוֹמֵדֵת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. כְּמוֹ כֵּן יְרוּשָׁלַיִם לְמַעְלָה – יְרוּשָׁלַיִם מַטָּה. אַחֲזוּזָה לְמַעְלָה וְאַחֲזוּזָה לְמַטָּה. יְרוּשָׁלַיִם לְמַעְלָה אַחֲזוּזָה בְּשְׁנֵי צְדָדִים – לְמַעְלָה וּלְמַטָּה [יְרוּשָׁלַיִם לְמַטָּה אַחֲזוּזָה בְּשְׁנֵי צְדָדִים – לְמַעְלָה וּלְמַטָּה], וּמִשּׁוֹם כֵּךְ הִיא כְּפוּלָה.

ויעל כֵּן הַשְּׂדָה הַזֹּאת מֵאוֹתָהּ מִכְפֻּלָּה הִיא שָׁבוּ הִיא שׁוֹרָה. כְּמוֹ כֵּן כָּתוּב כְּרִיחַ הַשְּׂדָה אֲשֶׁר בָּרְכוּ ה', לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וּמִשּׁוֹם כֵּךְ שְׂדָה הַמִּכְפֻּלָּה וְדַאי, וְלֹא שְׂדָה כְּפוּלָה.

עוד סוּד הַדָּבָר – שְׂדָה הַמִּכְפֻּלָּה וְדַאי. מִי הַמִּכְפֻּלָּה? [ה'] שְׁבִישׁ הַקְּדוּשׁ שֶׁהִיא מִכְפֻּלָּה. הַכֹּל עוֹמֵד יַחַד, וּבִשְׁבִילָהּ אָמַר בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר ה' מִכְפֻּלָּה, שֶׁלֹּא הִיְתָה בְּשֵׁם הַקְּדוּשׁ אוֹת אַחֲרֵת מִכְפֻּלָּה פָּרֵט לָזֶה.

ואף עַל גַּב שְׁמַעְרַת הַמִּכְפֻּלָּה הִיְתָה וְדַאי, שֶׁהִיא מְעָרָה בְּתוֹךְ מְעָרָה, אֲבָל עַל שֵׁם אַחֵר

נְקִרְאֵת מְעֵרַת הַמְּכַפֵּלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְאַבְרָהָם
 יָדַע, וְכִשְׁאָמַר לְבְנֵי חַת, כִּסֶּה אֶת הַדָּבָר, וְאָמַר
 וַיִּתֵּן לִי אֶת מְעֵרַת הַמְּכַפֵּלָה, עַל שֵׁם שֶׁהִיא מְעֵרָה
 כְּפוּלָה, וְהַתּוֹרָה לֹא קָרְאָה לָהּ אֶלָּא מְעֵרַת שִׂדָּה
 הַמְּכַפֵּלָה כְּרֵאוּי.

וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה אֶת הַכֹּל שֶׁיִּמָּצֵא
 הָעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה,
 וְלִהְדַּבֵּיק זֶה עִם זֶה שֶׁיְהִי כְבוֹדוֹ לְמַעְלָה
 וְלַמָּטָה. אֲשֶׁרִי חֶלְקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים שֶׁהַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָּהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם
 הַבָּא.

וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וְהוֹ בְּרוּךְ אֶת אַבְרָהָם
 בְּכָל. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים סח)
 אֲשֶׁרִי תִבְחַר וְתִקְרַב יִשְׁכַּן חֲצֵרֶיךָ. הַפְּסוּק הַזֶּה
 נִתְבָּאָר, אָבֵל אֲשֶׁרִי הָאִישׁ שֶׁדָּרְכָיו כְּשֵׁרוֹת לְפָנַי
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהוּא הִתְרַצָּה בּוֹ לְקָרְבוֹ אֵלָיו.
בֵּא רְאֵה, אַבְרָהָם הִתְקַרַּב אֵלָיו, וְתִשׁוּקְתוֹ הִיָּתֵה
 כָּל יוֹם בְּזֵה. וְלֹא הִתְקַרַּב אַבְרָהָם בְּיוֹם אֶחָד
 אוּ בְּפַעַם אַחַת, אֶלָּא מַעֲשֵׂיו קָרְבוּהוּ בְּכָל יָמָיו
 מִדְּרָגָה לְדְרָגָה, עַד שֶׁהִתְעַלָּה בְּדְרָגָתוֹ.
 כִּשְׁהָיָה זָקֵן וְנִכְנַס לְדְרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת כְּרֵאוּי,
 שֶׁכְּתוּב וְאַבְרָהָם זָקֵן, וְאָז בָּא בַּיָּמִים,

בְּאוֹתָם יָמִים עֲלִיוֹנִים, בְּאוֹתָם יָמִים יְדוּעִים בְּסוֹד
הָאֱמוּנָה. וְהוֹ בָּרוּךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל. שְׁמֹשׁ
יוֹצְאוֹת כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל טוֹב.

אַשְׁרֵיהֶם בְּעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהָרִי בְּשַׁעָה אַחַת
בְּיוֹם אֶחָד [בְּפַעַם אַחַת] בְּרָגַע אֶחָד
קָרְבִים לְקַב"ה, מֵה שְׁלֵא הָיָה כִּף אֶפְלוֹ לְצַדִּיקִים
גְּמוּרִים שֶׁהִתְקַרְבוּ לְקַב"ה בְּכַמָּה שָׁנִים. אַבְרָהָם
לֹא נִכְנַס בְּאוֹתָם הַיָּמִים הָעֲלִיוֹנִים עַד שֶׁהָיָה זָקֵן,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְכֵן דָּוִד, שֶׁכָּתוּב (מַלְכִים-א א) וְהִמְלִיךְ
דָּוִד זָקֵן בָּא בַּיָּמִים. אֲבָל בַּעַל הַתְּשׁוּבָה מִיַּד נִכְנַס
וְנִדְבַק בְּקַב"ה.

סדר הלימוד ליום יב חשון [יום 42 בשנה]

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, שְׁנִינוּ, הַמָּקוֹם שֶׁבַעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה
עוֹמְדִים בְּעוֹלָם הַהוּא, אֵין לְצַדִּיקִים
גְּמוּרִים רְשׁוֹת לַעֲמֹד בּוֹ, מִשּׁוֹם שֶׁהֵם קְרוֹבִים
לְמַלְךְ יוֹתֵר מִכָּלֵם, וְהֵם מוֹשָׁכִים עֲלֵיהֶם בְּרָצוֹן
הַלֵּב יוֹתֵר וּבְכַח רַב לְהִתְקַרֵּב לְמַלְךְ.

בֵּא רָאָה, כַּמָּה מְקוֹמוֹת מִתְקַנְנִים לְקַב"ה בְּעוֹלָם
הַהוּא, וּבְכָלֵם בֵּית מוֹשָׁבִים לְצַדִּיקִים, כָּל
אֶחָד וְאֶחָד לְפִי דְרָגָתוֹ כְּרֹאֵי לוֹ.

כְּתוּב (תהלים סה) אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתְקַרֵב יִשְׁכֵּן חֲצָרֶיךָ,
 שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַרֵב אוֹתָם אֵלָיו,
 שְׁעוֹלִים אוֹתָם הַנְּשָׁמוֹת מִמָּטָה לְמַעְלָה וּלְהֶאֱחֹז
 בַּנְּחֻלָּתָם שֶׁנִּתְקַנְּהָ לָהֶן. יִשְׁכֵּן חֲצָרֶיךָ – אֵלֹ
 הַמְּקוֹמוֹת וְהַדְּרָגוֹת שְׁבַחוּךָ, וּמִי הֵם? כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר (זכריה א) וְנִתְתִי לָךְ מֵהַלְכִים בֵּין הָעַמִּידִים
 הָאֵלֶּה. וְזוּהֵי דְרָגָה בֵּין קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים.

וּמִי שֶׁזָּכָאִים לְדְרָגָה הַזֹּאת הֵם שְׁלִיחִים שֶׁל רְבוּן
 הָעוֹלָם, כְּמוֹ אוֹתָם הַמְּלָאכִים, וְתָמִיד
 עוֹשִׂים שְׁלִיחוֹת בְּרִצּוֹן רְבוּנָם, מְשׁוּם שֶׁאֵלֹ
 [הַתְּקַדְּשׁוּ] תָּמִיד בְּקִדְשָׁהּ וְלֹא נִטְמָאוּ. כְּמוֹ כֵּן מִי
 שֶׁנִּטְמָא בְּעוֹלָם הַזֶּה, הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו רוּחַ
 טְמָאָה, וְכִשְׁשׁוֹצָאֵת מִמֶּנּוּ נִשְׁמָתוֹ, מִטְמָאִים אוֹתוֹ,
 וּמְדוּרוֹ בֵּין אוֹתָם הַטְּמָאִים, וְאֵלֹ הֵם הַמְּזִיקִים
 שֶׁל הָעוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁמְּשִׁיךְ אָדָם אֶת עֲצָמוֹ בְּעוֹלָם
 הַזֶּה – כֶּף הוּא מְדוּרוֹ וְנִמְשָׁךְ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם
 [וְאוֹתָן רוּחוֹת הַטְּמָאוֹת מִטְמָאוֹת אוֹתוֹ וּמְכַנְּסוֹת
 אוֹתוֹ לְגִיהֶנָם].

בֵּא רָאָה, מִי שֶׁמִּתְקַדֵּשׁ וְשׁוֹמֵר אֶת עֲצָמוֹ בְּעוֹלָם
 הַזֶּה שֶׁלֹּא יִטְמָא, מְדוּרוֹ בְּעוֹלָם הַהוּא בֵּין
 אוֹתָם קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים וְעוֹשִׂים תָּמִיד שְׁלִיחוֹת,

וְאֵלוֹ עוֹמְדִים בְּחֶצֶר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כז) אֵת
חֶצֶר הַמִּשְׁכָּן.

וַיֵּשׁ אַחֲרֵים שָׁהִם בְּפָנִים יוֹתֵר שְׂאִינָם בְּחֶצֶר,
אֲלֵא בְּבֵית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים סה) נִשְׁבְּעָה
בְּטוֹב בֵּיתֶךָ. אָמַר דָּוִד, נִשְׁבְּעָה בְּטוֹב בֵּיתֶךָ. כִּיֹּן
שֶׁאֱמַר יִשְׁכֵּן חֶצְרֶיךָ, לָמָּה כָּתוּב נִשְׁבְּעָה בְּטוֹב
בֵּיתֶךָ? יִשְׁבַּע בְּטוֹב בֵּיתֶךָ הֲיָה צָרִיךְ לְהֵיוֹת, כְּמוֹ
שֶׁכָּתוּב יִשְׁכֵּן! אֲלֵא הֲרִי שְׁנִינוּ, אֵין יִשְׁכָּה בְּעֶזְרָה
אֲלֵא לְמַלְכֵי דָוִד לְבָדָם.

וַיֵּשׁ מְקוֹם לְחֻסִּידִים עֲלִיוֹנִים שֶׁנִּכְנָסִים לְפָנִים,
וּמִי הֵם? כְּכָתוּב (במדבר ג) וְהַחֲנִים לְפָנֵי
הַמִּשְׁכָּן קִדְמָה לְפָנֵי אֶהֱל מוֹעֵד מְזֻרְחָה מִשָּׁה
וְאֶהֱרָן וּבְנָיו וְגו'. וְכַמָּה מְדוּרִים עַל מְדוּרִים
וְאוֹרוֹת עַל אוֹרוֹת נִפְרָדִים בְּעוֹלָם הַהוּא, וְכָל
אֶחָד מִתְּבִישׁ מְאוֹר חֲבֵרוֹ. כְּמוֹ שֶׁהַמַּעֲשִׂים
נִפְרָדִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, כֵּן גַּם מְקוֹמוֹת וְאוֹרוֹת
נִפְרָדִים בְּעוֹלָם הַהוּא.

וּבֵא וּרְאֵה, הֲרִי נֶאֱמַר שֶׁאֶפְלוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה,
כְּשֶׁאָדָם יִשֵּׁן עַל מִטָּתוֹ וְהִנְשָׁמוֹת צְרִיכוֹת
לְשׁוֹטֵט בְּעוֹלָם וַיִּצְאוּ מִתּוֹךְ הַגּוּף, אֵין כָּל נִשְׁמָה
וְנִשְׁמָה עוֹלָה וּמְשׁוֹטְטֵת לְרְאוֹת בְּכָבוֹד סִבְר פָּנֵי

עֲתִיק הַיָּמִים, אֲלֵא כִּמוֹ שְׁנַמְשָׁף תְּמִיד וְכִפִּי
הַמַּעֲשִׂים, כִּךְ נִשְׁמָתוֹ עוֹלָה.

אם נִטְמָא – הוּא יֵשֶׁן וְהַנְּשָׁמָה יוֹצֵאת, וְכָל אוֹתָן
רוּחוֹת טְמֵאוֹת לוֹקְחוֹת אוֹתָהּ, וְנִדְבָקֶת בָּהֶן
בְּאוֹתָן הַדְּרָגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁמְשׁוֹטְטוֹת בְּעוֹלָם,
וְהֵם מוֹדִיעוֹת לָהּ דְּבָרִים שֶׁקְרוּבִים לְבֵא לְעוֹלָם.
וּלְפַעֲמִים שֶׁמוֹדִיעִים לָהּ דְּבָרִים כּוֹזְבִים וְצוֹחֲקִים
עָלֶיהָ, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ.

ואם זוֹכָה אָדָם, כִּשֶׁהוּא יֵשֶׁן וְנִשְׁמָתוֹ עוֹלָה,
הוֹלֶכֶת וְשֹׁטָה וּבוֹקֵעַת בֵּין הַרוּחוֹת
הַטְּמֵאוֹת הַלְלוּ, וְכֵלָם מְכַרִּיזִים וְאוֹמְרִים: פָּנוּ
מִקּוֹם, פָּנוּ. זֶה אֵינוֹ מְצַדְנֵנוּ! וְהִיא עוֹלָה בֵּין אוֹתָם
הַקְּדוּשִׁים, וּמוֹדִיעִים לָהּ דְּבַר אֶחָד אִמָּת.

וכְשִׁיזְרָדָת, כָּל אוֹתָם מַחְנֹת שֶׁל עֲרֻבֻב
רוּצִים לְהִתְקַרֵּב אֵלֶיהָ לְדַעַת
אוֹתוֹ הַדְּבַר, וְהֵם מוֹדִיעִים לָהּ דְּבָרִים אַחֲרִים.
וְהַדְּבוּר הַהוּא שְׁנוֹטְטֶלֶת בְּתוֹךְ אוֹתָם קְדוּשִׁים בֵּין
אוֹתָם הָאֲחֵרִים הוּא כְּתוּבָאָה בְּתוֹךְ הַתְּכֵן. וְזֶה
[מִי] הוּא זוֹכָה יוֹתֵר בְּעוֹד שֶׁהוּא עוֹמֵד וְהַנְּשָׁמָה
עוֹמֶדֶת בְּעוֹלָם הַזֶּה.

כִּמוֹ כֵּן כְּשִׁיזְצֵאוֹת הַנְּשָׁמוֹת מִהַגּוֹף מִהָעוֹלָם
הַזֶּה, רוּצוֹת לְעֵלוֹת, וְכִמָּה שׁוֹמְרֵי הַפֶּתַח

ומחנות מזיקים נמצאים. אם הם מצדדס – כלם
אוהזים בהם באותן הנפשות, ומוסרים אותם
ביד דומה להכניסם לגיהנם.

ואחר כך עולות ואוהזים בהם, והם נוטלים
אותם, ומכריזים בהם: אלו הם שעברו
על מצוות רבונם. וכן משוטטות בכל העולם.
ואחר כך מחזירים אותם לגיהנם, וכן עד שנים
עשר חדשים. אחר שנים עשר חדשים הם
שוככים באותו מקום שראוי להם. אותם
הנשמות שזכו עולות למעלה, כמו שנתבאר,
וזכות במקומותיהם.

בא ראה, אשרי הצדיקים שנגנזו להם כמה
טובות לעולם ההוא, ואין מקום פנימי בכל
אותם כאותם שיודעים את סוד רבונם ויודעים
לדבק בהם בכל יום. על אלו כתוב (ישעיה סד) עין
לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו.

מה זה למחכה לו? כמו שנאמר (איוב לב) חכה
את איוב בדברים. ואלו הם שדוחקים לדבר
של חכמה ומדיקים אותה ומחכים לדעת את
ברור הדבר, והם מכרים לרבונם. אלו הם
שרבונם משתבח בהם בכל יום. אלו הם

שְׁנַכְנְסִים בֵּין עֲלִיוֹנִים קְדוֹשִׁים, וְאֵלּוּ נַכְנְסִים בְּכָל
הַשְּׁעָרִים שְׁלֹמְעֵלָה, וְאִין מִי שְׂיִמְחָה בְיָדָם. אֲשָׁרִי
חֶלְקָם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

בא רֵאָה, אֲבָרְהָם נַכְנֵס לְדַעַת וּלְהַדְבֵק בְּרַבּוֹנוּ
כְּרֵאוּי לְאַחַר שְׁהַקְדִּים אֶת מַעֲשָׂיו
שְׁפָרָא שׁוֹנָה, וְזָכָה לְאוֹתָם הַיָּמִים הָעֲלִיוֹנִים,
וְהַתְּבָרֵךְ מִהַמְּקוֹם שְׁכָל הַבְּרָכוֹת יוֹצְאוֹת מִשָּׁם,
שְׁכַתּוֹב וְהוּ' בְּרֵךְ אֶת אֲבָרְהָם בְּכָל. מַה זֶה בְּכָל?
הַמְּקוֹם שֶׁל הַנְּהַר שְׂאִין פּוֹסְקִים מִיָּמִיו לְעוֹלָמִים.

אמר רַבִּי חֲיִיא, בֵּא רֵאָה שְׁאֲבָרְהָם לֹא רָצָה
לְהַתְּעַרֵב עִם נְשׁוֹת הָעוֹלָם וּלְהַדְבֵק בְּשָׂאֵר
הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, מִשּׁוּם שְׁנִשְׁוֹת
שָׂאֵר הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת הֵם מְטַמְּאוֹת
אֶת הַגְּבֻרִים שְׁלֵהֶם וּלְאוֹתָם שְׁנִדְבָקִים בָּהֶם.
מִשּׁוּם שְׁכַשְׂאֲבָרְהָם יָדַע אֶת הַחֲכָמָה, יָדַע הָעֵקֶר
וְהַשְּׂרֵשׁ, וּמֵאִיזָה מְקוֹם יוֹצְאוֹת וּמִשׁוֹטְטוֹת
רוּחוֹת טְמֵאוֹת בְּעוֹלָם, וְעַל כֵּן הִשְׁבִּיעַ אֶת עַבְדּוֹ
שֶׁלֹּא יִקַּח אִשָּׁה לְבָנוּ מִשָּׂאֵר הָעַמִּים.

מדרש הנעלם

וַיְהִי־וַ. רַבּוֹתֵינוּ פְתָחוּ בַפִּסְוֵק הַזֶּה (שִׁיר ז) לְכָה
דוּדֵי נֵצַא הַשְּׂדָה נְלִינָה בַכְּפָרִים. שְׁנוּ

רבותינו, היוצא לדרך יתפלל שלש תפלות:
 תפלה שהיא חובה של יום, ותפלת הדרך על
 הדרך שהוא עושה, ותפלה שיחזור לביתו
 לשלום. ויאמר את השלשה האלו, אפלו באחד
 יכול לעשותו, ששנינו, כל שאלותיו של אדם
 יכול לכלל אותן בשומע תפלה.

אמר רבי יהודה, כל מעשיו של אדם כתובים
 בספר, הן טוב והן רע, ועל כלם עתיד
 לתת את הדין. ששנינו, אמר רב יהודה אמר רב,
 מה שכתוב (תהלים קלט) גלמי ראו עיניך - אותם
 הדברים שעשה הגלם, שאינו משגיח בעולם
 הבא, כלם ראו עיניך שענית בהם. ועל ספרך
 כלם יכתבו - לתן עליהם דין וחשבון לעולם
 הבא. הלכך יקדים אדם תפלתו תמיד ויועיל לו.

אמר רבי יצחק, אין אדם עושה עברות אלא מי
 שהוא גלם ולא אדם, והינו אותו שלא
 מסתפל בנשמה הקדושה, אלא כל מעשיו
 כבהמה הזו שאין משגחת ואין יודעת. אמר רבי
 בו, וכי גלם נקרא דוד שאמר את הפסוק הזה?

אמר לו רבי יצחק, אדם הראשון אמרו, גלמי
 ראו עיניך. קדם שזרקה בי נשמה, ראו

עֵינַיִךְ לַעֲשׂוֹת בְּדַמוֹתַי בְּנֵי אָדָם שִׁדְמוּ לִי. וְעַל
סַפְרֶךָ כָּלֵם יִכְתְּבוּ, מִי הֵם? יָמִים יִצְרוּ, בַּצּוּרָה
הַזֹּו שְׁלִי. וְלֹא אֶחָד בָּהֶם, שְׁלֹא נִשְׁאַר אֶחָד מֵהֶם.

**אָמַר רַבִּי בּוּ, לָמָּה? אָמַר לוֹ, בֵּא רְאֵה, כָּלֵם
שִׁדְמוּ לוֹ אוֹ בְּרָמְזוֹ שְׁלוֹ, לֹא מֵתוּ בְּמִיתַת
נַפְשָׁם, וְכָלֵם לָקוּ בְּאוֹתוֹ עֲנִין מִמֶּשׁ.**

**בֵּא רְאֵה, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, דְּמוֹתוֹ שֶׁל אָדָם
הִרְאִישׁוֹן וַיִּפְּיוּ הִיָּה כְּזֹהֵר הֶרְקִיעַ הָעֲלִיּוֹן
שֶׁעַל גְּבֵי שְׁאָר הֶרְקִיעִים, וּכְאוֹתוֹ הָאֹר שֶׁגִּנְז
הֶקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא. וְכֹל
אוֹתָם שֶׁהִיוּ רְמוּזִים בּוֹ מְדַמּוֹתוֹ שֶׁל אָדָם
הִרְאִישׁוֹן, בּוֹ הֵם לָקוּ וּמֵתוּ.**

**שִׁפְךָ דְּרַכּוֹ שֶׁל הֶקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא – נוֹתֵן עֶשֶׂר
לְאָדָם, לָמָּה? לְזוֹן אֶת הָעֲנִיִּים וְלַעֲשׂוֹת
מִצְוֹתָיו. אֵינּוּ עוֹשֶׂה אֶת זֶה וּמִתְגַּאֵה [וְאִם נִתְגַּלָּה
בּוֹ] בְּעֶשֶׂר הַהוּא – בּוֹ יִלְקֶה, שְׁכַתּוֹב (קַהֲלַת ה) עֶשֶׂר
שָׁמֹר לְבַעֲלָיו לְרַעְתּוֹ. נוֹתֵן לוֹ בָּנִים, לָמָּה? לְלַמֵּד
אוֹתָם דְּרַךְ הֶקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו,
כְּמוֹ שֶׁאֲמֹר בְּאַבְרָהָם (בְּרֵאשִׁית יח) כִּי יִדְעַתְּיוּ לְמַעַן
אֲשֶׁר יִצְוֶה אֶת בְּנָיו וְאֶת כָּל בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ
דְּרַךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וְגו'. הוּא לֹא עוֹשֶׂה אֶת זֶה**

וּמִתְגַּאֵה בָּהֶם – בָּהֶם הוּא לּוֹקֵה, שְׁכַתּוֹב (איוב יח)
 לֹא נִין לוֹ וְלֹא נִכְד בְּעֵמוּ וְגו'. וְכֵן כְּמוֹ זֶה,
 כְּשִׁנּוּתָן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִיִּפִּי טוֹב עֲלִיּוֹן שֶׁל
 אָדָם הֲרֵאשׁוֹן לָהֶם, לָמָּה? כְּדִי לְשֹׁמֵר מְצוּוֹתָיו
 וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ. לֹא עָשׂוּ כֶּךָ אֶלֶּא הִתְגַּאוּ בּוֹ – בּוֹ
 לּוֹקִים, בִּיִּפִּי הַזֶּה.

אָמַר רַב יְהוּדָה, כְּשִׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת
 אָדָם הֲרֵאשׁוֹן, הִיָּה גֶלֶם טָרָם שְׁזָרַק בּוֹ
 נְשָׂמָה, וְקָרָא לְאוֹתוֹ הַמְּלֶאֶךְ הַמְּמַנֶּה עַל צוּרוֹת
 בְּנֵי אָדָם, וְאָמַר לוֹ: עֵינַי וְצַר בְּדַמּוֹת הַזֶּה שֶׁשָּׂה
 בְּנֵי אָדָם. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (בראשית ה) וַיּוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ
 כְּצִלְמוֹ וַיִּקְרָא אֵת שְׁמוֹ שֵׁת, כְּלוֹמַר שֵׁתָא שֵׁשׁ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֵאוֹתוֹ עֶפֶר מִמֶּשׁ שֶׁנִּבְרָא אָדָם
 הֲרֵאשׁוֹן, לָקַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבִרָא
 אֵת שֵׁשֶׁת אֵלֶּה, וְקָרָא לוֹ שֵׁת שֵׁשׁ. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב
 וַיּוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ, מֵאוֹתָהּ הָעֵסָה שֶׁנִּבְרָא
 הַגֶּלֶם שָׁלוּ. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר גְּלָמִי רָאוּ עֵינַיךָ, וְעֵינַתָּ
 בּוֹ לַעֲשׂוֹת [בּוֹ] שְׂדוּמִים לוֹ. וְעַל סִפְרָךְ כָּלֶם
 יִכְתְּבוּ, מִי הֵם? כָּלֶם שְׁלֹא שְׁמָרוּ מֵה שְׁנַתָּן
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לָהֶם וְנִטְרְדוּ מִן הָעוֹלָם [וְנִדְוָנוּ
 בְּאוֹתוֹ הַדִּין].

שְׁנֵינּוּ שָׁם, אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מְצָאנוּ
 שְׁשָׁלֵשׁ מְשֻׁמְרוֹת הוּא הַלֵּילָה, וְלִכְל אֶחָד
 וְאֶחָד יֵשׁ עֲנִיִן לְקַבֵּ"ה בְּאָדָם, כְּשִׁיּוֹצֵאת נִשְׁמָתוֹ
 מִמֶּנּוּ וְנִשְׁאַר אוֹתוֹ גַּלְמֵי יֵשֵׁן עַל מִטָּתוֹ, וְנִשְׁמָתוֹ
 עוֹלָה בְּכָל לַיְלָה לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמַר
 רַבִּי יִצְחָק, אִם הִיא צְדִיקָה – שְׂמֵחִים עִמָּה, וְאִם
 לֹא – דוֹחִים אוֹתָהּ הַחוּצָה. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר
 רַב, מֵה שְׁכָתוֹב (שיר ה) הַשְּׁבַעֲתִי אֶתְכֶם בְּנוֹת
 יְרוּשָׁלַם אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוּדֵי מֵה תִּגִּידוּ לוֹ
 שְׁחוּלַת אֶהְבָּה אָנִי.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַשְּׁבַעֲתִי
 אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם – הַנְּשָׂמָה אוֹמֶרֶת
 לְאוֹתָם הַנְּשָׂמוֹת הַזּוֹכוֹת לְהַכְּנִס לִירוּשָׁלַם שֶׁל
 מַעֲלָה, וְהֵם הַנִּקְרָאוֹת בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם עַל שְׁזוֹכוֹת
 לְכַנֵּס שָׁם, וְלִפְיֶכֶךְ הַנְּשָׂמָה אוֹמֶרֶת לָהֶם הַשְּׁבַעֲתִי
 אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם, אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוּדֵי – זֶה
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. רַב אָמַר, זֶה זִיו הָאֶסְפִּקְלָרְיָה
 שֶׁל מַעֲלָה. מֵה תִּגִּידוּ לוֹ שְׁחוּלַת אֶהְבָּה אָנִי,
 לְהַנּוֹת מֵהַזִּיו שְׁלוֹ וְלְהַסְתּוֹפֵף בְּצִלוֹ.

רַב הוֹנָא אָמַר, שְׁחוּלַת אֶהְבָּה אָנִי – אוֹתָהּ
 הַתְּשׁוּקָה וְהַכְּסוּף שְׁכֻסְפִיתִי בְּעוֹלָם עַל הַכֹּל,
 לְפִיכֶךְ אָנִי חוֹלָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, זֶה אֶהְבָּה

שְׂאוּהֶבֶת הַנְּשָׂמָה לַגּוֹף. שְׂפִיּוֹן שְׂנֵשְׁלָם קִצּוֹ שֶׁל
 גּוֹף, אוֹתָם הַיָּמִים שְׂנַגְזְרוּ עָלָיו, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר
 וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה, מַה כָּתוּב? וַיָּקָם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי
 מֵתוֹ וַגּוֹ'.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מַה כָּתוּב בַּפְּסוּק קָדָם
 זֶה? שְׂכָתוּב וַתָּמַת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע הִיא
 חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בְּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא אֶת הָאָדָם וְהַכְּנִיס בּוֹ אַרְבַּעָה דְּבָרִים
 הַנְּחַלְקִים בַּגּוֹף. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַמְּחַבְּרִים
 בַּגּוֹף. רַבִּי יִצְחָק אָמַר הַנְּחַלְקִים בַּגּוֹף, שֶׁהֵם
 חוֹלְקִים לְהִתְפָּרֵשׁ כָּל אֶחָד לִיסוּדוֹ כְּשִׁיּוּצָא
 הָאָדָם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר,
 הַמְּחַבְּרִים בַּגּוֹף בְּחַיָּיו, מִשְׁמַע מִהַפְּסוּק שְׂכָתוּב
 וַתָּמַת שָׂרָה – זֶה הַגּוֹף. בְּקִרְיַת אַרְבַּע – אֵלּוּ
 אַרְבַּעָה הַיְּסוּדוֹת. הִיא חֶבְרוֹן – שֶׁהִיוּ מְחַבְּרִים
 בַּגּוּפוֹ בְּחַיָּיו. בְּאֶרֶץ כְּנָעַן – בְּעוֹלָם הַזֶּה הַבּוֹחֵר
 אָדָם בְּזִמְן מוֹעֵט.

וַיָּבֵא אַבְרָהָם לִסְפֹּד לְשָׂרָה וְלִבְכַתָּהּ. הִינּוּ
 [שְׂכָתוּב] שְׂשֻׁנִינוּ, כָּל שְׂבַעַת הַיָּמִים
 נִפְשׁוּ שֶׁל אָדָם פּוֹקֵדֵת לְגוּפוֹ וּמִתְאַבְּלֵת עָלָיו. זֶהוּ

שְׁכַתוּב (איוב יד) אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלְיוֹ יִכָּאֵב וְנִפְשׁוֹ עָלְיוֹ תֵּאָבֵל. כְּמוֹ זֶה, וַיָּבֵא אַבְרָהָם לְסֹפֵד לְשָׂרָה וּלְבַכְתָּהּ. וַיָּבֵא אַבְרָהָם – זו היא הַנְּשֻׁמָּה. לְסֹפֵד לְשָׂרָה – זֶה הַגּוֹף.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשַׁעַת שֶׁהַנְּשֻׁמָּה זוֹכָה וְעוֹלָה לְמָקוֹם מַעֲלָתָהּ, הַגּוֹף שׁוֹכֵב בְּשָׁלוֹם וַיְנוּחַ עַל מִשְׁכָּבוֹ. זֶהוּ שְׁכַתוּב (ישעיה נד) יָבוֹא שָׁלוֹם יְנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם הַלַּיְלָה נִכְחוּ. מַה זֶה הַלַּיְלָה נִכְחוּ?

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַנְּשֻׁמָּה הַלַּיְלָה נִכְחוּ לְמָקוֹם הָעֵדֶן הַגְּנוּז לָהּ. מַה מִּשְׁמִיעַ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִזֶּה נִשְׁמַע נִכְחָה כְּתוּב בִּיה"א. וּבְשַׁעַת שְׂאִינָה זוֹכָה, וְהִיא רְאוּיָה לְקַבֵּל עֲנֻשָׁה, הוֹלֶכֶת מְשׁוּמָּת וּמִבְּקָרָת בְּכָל יוֹם אֶת הַגּוֹף וְאֶת הַקֶּבֶר.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, עֶצֶם הַקּוֹלִיּוֹת [יִרְדָּן] הַקְּשָׁה הַזֶּה, כְּשֶׁהוֹלֵךְ בְּסַרְיַחוֹת לְכָאן וּלְכָאן, הוֹלֵךְ וּמִבְּקָר אֶת מְקוֹמוֹ שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשִׁים. כִּי הַנְּשֻׁמָּה הַזֵּאת שְׂרְאוּיָה לְקַבֵּל עֲנֻשׁ, הוֹלֶכֶת בַּחוּץ בְּעוֹלָם, וּפּוֹקֶדֶת אֶת מְקוֹמָהּ שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשִׁים בְּבֵתֵי הַקְּבָרוֹת וּבְעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּא רְאֵה שְׁכַתוּב וַיָּקָם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ וְגו'. אָמַר רַבִּי אַבְא, וְהָרִי

שְׁנֵינוּ שְׂכָאֲשֶׁר הִנְשָׁמָה הִיא בְּשִׁלְמוֹת עֲלִיוֹנָה,
 נוֹסֶפֶת לָהּ ה"א, וְנִקְרָאת אַבְרָהָם בְּשִׁלְמוֹת
 עֲלִיוֹנָה, וְכֵאן אַתָּה אוֹמֵר כְּאֲשֶׁר אֵינוֹ צָדִיק כָּל
 כֶּף, שְׂכָתוֹב וַיִּקָּם אַבְרָהָם. עָשִׂיתָ שְׁמִי שְׂיוֹשֵׁב
 בְּכֶסֶף יוֹרֵד לְתוֹךְ קֶטֶן תַּחְתּוֹן?

אָלֵא כֶּף גְּזַרְתִּי – וַיִּקָּם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ.
 שְׂאָמַר רַבִּי בּוֹ אָמַר רַבִּי זְרִיקָא, כְּשֶׁהִנְשָׁמָה
 רְאוּיָה לְעֵלוֹת לְמָקוֹם עֲדֻנָּה, קִדְּם מְגִנָּה עַל הַגּוֹף
 הַקָּדוֹשׁ שְׂיוֹצֵאת מִשָּׁם, וְאַחַר כֶּף עוֹלָה לְמָקוֹם
 מֵעֲלָתָהּ. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וַיִּקָּם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ,
 זֶה הַגּוֹף.

וַיִּדְבֵּר אֶל בְּנֵי חַת – אֵלוֹ שְׂאָר גּוֹפּוֹת הַצְּדִיקִים
 שֶׁהֵם [ד"א בְּנֵי] חַתְחַתִּים וְנִהְלָמִים
 בְּעוֹלָם לְמַעַן יֵרְאֵת קוֹנָם, חַתִּים עַל שֶׁהֵם שׁוֹכְנֵי
 עֶפְרָיִם. וְלָמָּה צְרִיכָה אוֹתָם? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכֹּל
 כְּתוּבִים בְּמִנְיָן, וְעַל [שְׁהִיָּה, ד"א זֶה הָיָה אוֹתוֹ]
 הַגּוֹף בְּמִנְיָן עִמָּהֶם. וּמָה אָמַר לָהֶם בְּדֶרֶךְ פִּיּוֹס
 וּבְדֶרֶךְ כְּבוֹד?

גַּר וְתוֹשֵׁב אָנֹכִי עִמָּכֶם וְגו'! שְׁהַגּוֹף הַזֶּה יִהְיֶה
 בְּמִנְיָן אֶחָד עִמָּכֶם בְּחִבּוּר הַזֶּה. אָמַר רַבִּי,
 רְאֵה מָה כְּתוּב, וַיַּעֲנוּ בְּנֵי חַת אֶת אַבְרָהָם וְגו'.

כְּמוֹ כֵּן בְּדֶרֶךְ כְּבוֹד, בְּדֶרֶךְ פִּיּוּס. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
שְׁמַעְנוּ אֲדָנֵי נְשִׂיא אֱלֹהִים אֶתָּה בְּתוֹכְנוּ.

מַה זֶה נְשִׂיא אֱלֹהִים אֶתָּה? אָמַר רַבִּי פְּנַחֵס, קִדְּם
שְׂיִצָּא הַצְּדִיק מִן הָעוֹלָם, בֵּת קוֹל יוֹצֵאת
בְּכָל יוֹם עַל אוֹתָם הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן: הִכִּינוּ
מְקוֹם לִפְלוּנֵי שְׂיָבֵא לְכָאן. וְעַל כֵּן הֵם אוֹמְרִים,
מֵאת אֱלֹהִים מְלַמְעָלָה אֶתָּה נְשִׂיא בְּכָל יוֹם
בְּתוֹכְנוּ. בְּמַבְחָר קְבָרֵינוּ, בְּמַבְחָר הַצְּדִיקִים,
בְּחִבּוּרַת הַצְּדִיקִים הַמַּבְחָרִים מִנֶּה אוֹתוֹ,
הַכְּנִיסָהוּ בְּחֻשְׁבוֹן עַמְּנוּ, וְאִישׁ מִמֶּנּוּ לֹא יִמְנַע אֶת
הַמַּגֵּן, כִּי כָלְנוּ שְׂמַחִים בּוֹ וּמְקַדִּימִים לוֹ שְׁלוֹם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן פָּזִי, בֵּא רְאָה, כִּיּוֹן שְׁהַנְשָׂמָה
פּוֹגַעַת בָּהֶם וְתִדּוֹן, לְאַחַר כֵּף פּוֹגַעַת
לְאוֹתוֹ הַמְּלֶאךָ הַמְּמַנֶּה עֲלֵיהֶם. שְׁשָׁנֵינוּ, מְלֶאךָ
הַמְּמַנֶּה עַל בְּתֵי הַקְּבָרוֹת וְדוּמָה שָׁמוּ, וְהוּא
מְכַרִּיז בֵּינֵיהֶם בְּכָל יוֹם עַל הַצְּדִיקִים הָעֵתִידִים
לְכַנֵּס בֵּינֵיהֶם, וּמִיד פּוֹגַעַת בּוֹ כְּדִי לְשַׁכֵּן הַגּוֹף
בְּהַשְׁקָט וּבְבִטְחָה וּבְמִנוּחָה וּבְהִנָּאָה [עֲלִיוֹנָה].
זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַיְדַבֵּר אֶל עַפְרוֹן.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, זֶה הַמְּלֶאךָ הַנִּקְרָא דוּמָה. וְלָמָּה
נִתְכַּנְּה שָׁמוּ עַפְרוֹן? עַל שֶׁהוּא מְמַנֶּה עַל

שׁוֹכְנֵי עֶפְרָי, וְהַפְּקֻדוֹ בְּיָדוֹ כָּל פְּנִיקְסֵי הַצְּדִיקִים
וְחַבְּרוֹת הַחֲסִידִים הַשׁוֹכְנִים בְּעֶפְרָי, וְהוּא עֲתִיד
לְהוֹצִיאָם בְּחֻשְׁבוֹן.

וְלַמְּדֵנוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לְעֲתִיד לָבֵא כְּשִׁיפְקֹד
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת הַמֵּתִים,
יִקְרָא לְמַלְאָךְ הַמְּמַנֶּה עַל הַקְּבָרוֹת, וְדוֹמָה שְׁמוֹ,
וַיִּתְּבַע מִמֶּנּוּ מַנִּין כָּל הַמֵּתִים הַצְּדִיקִים
וְהַחֲסִידִים וְאוֹתָם גְּרִי הַצֶּדֶק וְשִׁנְהֵרְגוּ עַל שְׁמוֹ,
וְהוּא מוֹצִיאָם בְּחֻשְׁבוֹן כְּמוֹ שֶׁנִּטְלָם בְּחֻשְׁבוֹן.
זֶהוּ שְׁכָתוֹב (ישעיה מ) הַמוֹצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאָם וְגו'
אִישׁ לֹא נֶעְדָּר.

וְלַמְּדֵנוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרַבִּי יַעֲקֹב, נִפְשׁוֹת
הַרְשָׁעִים נְתוּנוֹת בְּיָדוֹ שֶׁל מַלְאָךְ זֶה
שֶׁשְׁמוֹ דוֹמָה לְהַכְּנִיסָם בְּגִיהֶנֶם וְלָדוֹן שָׁם. וְכִיוֹן
שֶׁנִּמְסְרוֹת בְּיָדוֹ, שׁוֹב אֵינָן חוֹזְרוֹת, עַד שֶׁיִּכְנָסוּ
לְגִיהֶנֶם. וְזֶה יֵרָאֵת דָּוִד שֶׁנִּתְּיָרָא כְּשֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ
עוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צד) לוֹלִי ה' עֲזָרְתָה לִי כִּמְעַט
שְׁכָנָה דוֹמָה נִפְשֵׁי. אָמַר רַבִּי יִיסָא, הַנְּשֻׁמָּה
פּוֹגַעַת לוֹ לְהַכְּנִיס אוֹתוֹ גּוֹף עִם שְׂאָר גּוֹפּוֹת
הַצְּדִיקִים בְּחֻשְׁבוֹנָם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וַיְדַבֵּר אֶל
עֶפְרָי וְגו'.

אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, הַמְלַאךְ קוֹדֵם וְאוֹמֵר לוֹ: רְאֵה
 מַה כָּתוּב לְמַעַלָּה – וְעַפְרוֹן יֵשֵׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי
 חַת. שְׁחַתּוּ לְשַׁכֵּן בְּעַפְרָה, וְהוּא מְקַדֵּים וְאוֹמֵר לוֹ
 לְהַכְנִיס אוֹתוֹ הַגּוֹף בְּחֻשְׁבוֹן הַצְּדִיקִים. זֶהוּ
 שְׁכָתוּב וַיַּעַן עַפְרוֹן הַחַתִּי אֶת אַבְרָהָם בְּאָזְנֵי בְנֵי
 חַת לְכָל בָּאֵי שַׁעַר עִירוֹ לֵאמֹר. מַה זֶה לְכָל בָּאֵי
 שַׁעַר עִירוֹ? רַב נַחֲמָן אָמַר, אוֹתָם שֶׁנִּכְנְסוּ בְּכַתֵּב
 חֻשְׁבוֹן פְּנֻקְסוֹ. שְׂאֵמֵר רַב נַחֲמָן, וְכֵךְ נִגְזַר [עַל]
 חֻשְׁבוֹן, עַל יַד דּוֹמָה נִכְנְסִים לְבֵתֵי הַקְּבָרוֹת,
 וּבְחֻשְׁבוֹן הַפֶּתֶק עֲתִיד לְהוֹצִיא אוֹתָם, וְהוּא
 מְמַנֶּה עַל שׁוֹכְנֵי הָעַפְרָה.

מַה זֶה הַשְּׂדֵה נְתַתִּי לָךְ וְהַמְעֵרָה אֲשֶׁר בּוֹ? אָמַר
 רַבִּי יוֹסִי, אוֹצֵר שֶׁל שְׁלוֹהַּ וּמְנוּחָה רַבָּה.
 אָמַר רַבִּי שְׁלוֹם בַּר מְנַיִמִי, אֵין לָךְ כָּל צְדִיק
 וְצְדִיק מֵאוֹתָם הָעוֹסְקִים בְּתוֹרָה שְׂאִין לוֹ מֵאֲתִים
 עוֹלָמוֹת וְכִסּוּפִים בְּשִׁבִיל הַתּוֹרָה. זֶהוּ שְׁכָתוּב
 (שִׁיר ח) וּמֵאֲתִים לְנֹטְרִים אֶת פְּרִיּוֹ. וּמֵאֲתִים עַל
 שְׁמוֹסְרִים עֲצָמָם בְּכָל יוֹם כְּאֵלוֹ נִהְרְגוּ עַל קִדְשַׁת
 שְׁמוֹ, וְנִצְחוּ כְּמוֹ הַפְּסוּק הַזֶּה. [וְכֵךְ אָמְרוּ בַּפְּסוּק
 הַזֶּה] שְׁכָתוּב וְאֵהֲבֵת אֶת ה' וְגו'.

וְלִמְדָנוּ, כָּל הַמְכוּן אֶת לְבוֹ בַּפְּסוּק הַזֶּה כְּדֵי
 לְמַסֵּר נַפְשׁוֹ עַל קִדְשַׁת שְׁמוֹ, מַעַלָּה

עָלִיו הַכְּתוּב כְּאֵלוֹ נִהְרַג בְּכָל יוֹם עָלָיו. זֶהוּ שְׁכָתוּב (תהלים מד) כִּי עָלֶיךָ הִרְגָנוּ כָּל הַיּוֹם. אָמַר רַב נַחֲמָן, כָּל הַמוֹסֵר נִפְשׁוֹ בְּפֶסוּק זֶה, נוֹחַל אַרְבַּע מֵאוֹת עוֹלָמוֹת לְעוֹלָם הַבָּא. אָמַר רַב יוֹסֵף, וְהָרִי שְׁנִינוּ מֵאֲתִים? אָמַר רַב נַחֲמָן, מֵאֲתִים עַל הַתּוֹרָה – וּמֵאֲתֵם עַל שְׁמִסֵּר עֲצָמוֹ בְּכָל יוֹם עַל קִדְשַׁת שְׁמוֹ.

וְאִבְרָהָם זָקֵן בָּא בְיָמַי וְגו'. מִשְׁנָה: אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, עַל כָּל פָּנִים כֶּף הוּא, שֶׁהַמְּשָׁנָה הַזֶּה יִפֶּה, שְׁנַעֲשִׂית הַנְּשָׁמָה, הַהוּא שְׁכָתוּב בּוֹ (יחזקאל א) וְהִנֵּה אוֹפֵן אֶחָד בְּאַרְץ אֶצֶל הַחַיּוֹת לְאַרְבַּעַת פָּנָיו, כְּמוֹ שְׁאֵמֹר בְּאוֹתָהּ הַבְּרִיתָא הָרֵאשׁוֹנָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, יֹאמַר לָנוּ מֵר מֵאוֹתָהּ הַמְּשָׁנָה. אָמַר לוֹ, כֶּף הַתְּפָרֵשׁ בְּשֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה מִדוֹת הַרְחָמִים בְּפָרְשָׁה שְׁלוֹ, אָבָל כָּאֵן יֵשׁ לָנוּ לוֹמַר. פֶּתַח וְאָמַר, (שיר ו) אַחַת הִיא יוֹנְתִי תַמְתִּי אַחַת הִיא לְאִמָּה וְגו'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵה הִיא שְׁאָנוּ קוֹרְאִים כָּאֵן בְּשִׁיר הַשִּׁירִים לְשׁוֹן נִקְבָּה, וְשֵׁם בַּתּוֹרָה לְשׁוֹן זָכָר?

אֵלָּא, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּאֵן בַּתּוֹרָה נִקְרָא בְּלְשׁוֹן זָכָר אֶצֶל הַגּוֹף, מִפְּנֵי שֶׁהַגּוֹף אֶצֶל הַנְּשָׁמָה

כְּאִשָּׁה אֲצֵל הַזְכָּר, וְהַנְּשֻׂמָה כָּלֶפֶי מַעֲלָה כְּנִקְבָה
בְּפָנָי הַזְכָּר, וְכָל אֶחָד יוֹרֵשׁ מַעֲלָתוֹ.

שְׁנֵינּוּ שָׁם, בְּאַרְבַּע פְּעָמִים [בְּשָׁנָה] בְּשַׁעֲהַ בְּכָל
יוֹם הָעֵדָן מְנִיף עַל הַגֶּן, וְיוֹצֵא מֵאוֹתָם
הַטְּפוֹת נָהָר גָּדוֹל הַמִּתְחַלֵּק לְאַרְבָּעָה רְאִשִׁים,
וְשִׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים טְפוֹת מְנִיף בְּכָל יוֹם, וּמִשָּׁם
שִׁבְעִים אֵילָנֵי הַגֶּן. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (תהלים קד) יִשְׁבְּעוּ
עֲצֵי ה'. רַבִּי תַנְחֻם אָמַר, מִכָּאן (שם) מִשְׁקָה הָרִים
מֵעֲלִיּוֹתָיו. אֵיזוֹ הִיא עֲלֵיָהּ? זֶהוּ עֵדָן. וְעֵדָן בְּאִיזָה
מְקוֹם הוּא? רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, לְמַעֲלָה מֵעֲרֻבוֹת
הוּא. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, בְּעֲרֻבוֹת הוּא, שְׁהָרֵי שְׁנֵינּוּ,
שָׁם גְּנֵזֵי חַיִּים טוֹבִים בְּרֻכָּה וְשְׁלוֹם וְנִשְׁמָתָן שֶׁל
צְדִיקִים, וְהַגְּנוּז הָעֲלִיּוֹן. הוּא עֵדָן לְמִטָּה מְכוּן
כְּנִגְדּוֹ גֵן בְּאַרְץ וְנוֹטֵל מִמֶּנּוּ שְׁפַע בְּכָל יוֹם.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, שְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים נְבִיאִים עָמְדוּ
לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, וְכָל אֶחָד נָטַל בְּחֻלְקוֹ
תְּמֻצִית טְפָה אַחַת מֵאוֹתָם טְפוֹת שֶׁל עֵדָן, שֶׁהֵם
שְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים טְפוֹת. וּמָה אִם כָּל נְבִיא שֶׁנָּטַל
טְפָה אַחַת מֵהֵן הִיָּתָה מַעֲלָתוֹ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל כָּל
הַשָּׂאָר - אָדָם הָרֵאשׁוֹן שֶׁהָיָה מְקַבֵּל מִשְׁמוֹנָה
וְאַרְבָּעִים לֹא כָּל שָׁכֵן. מִכָּאן אֵתָה לָמַד כְּמָה
הִיָּתָה חֻכְמָתוֹ.

רַבִּי בָּא אָמַר רַב פֶּהֲנָא, וְכִי מַאֲיָן הָיָה לָהֶם
 לְנִבְיָאִים מֵאוֹתָן הַטְּפוֹת? אֵלָא כִּף שְׁנִינּוּ,
 בְּכָל טְפָה וְטְפָה הַיּוֹצֵאת מֵעֵדָן, רוּחַ חֲכָמָה
 יוֹצֵאת עִמוֹ, וְעַל כֵּן נִגְזַר בַּמִּשְׁנָה: יֵשׁ מִים
 שְׁמַגְדִּילִים חֲכָמִים, וְיֵשׁ מִים שְׁמַגְדִּילִים טְפָשִׁים.
 וְאוֹתָם הַמִּים שְׁמַגְדִּילִים חֲכָמִים, אוֹתָם הַמִּים הֵיוּ
 מִטְּפוֹת שֶׁל עֵדָן.

שְׁאָמַר רַבִּי יוֹסִי, הַמִּים שְׁבָהֶם טְפוֹת יוֹשְׁבִים
 [נ"א יְתָרִים] מְכַל אוֹתָם אַרְבַּעַת
 הַנְּהָרוֹת הָרֵאשׁוֹנִים, הוּא שְׁכָתוּב (בראשית ב) שֵׁם
 הָאֶחָד פִּישׁוֹן. מַה זֶה שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן? הַמִּיחָד
 מְכַלֵּם פִּישׁוֹן, וְהוּא הַנוֹפֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם,
 וּלְפִיכֶךָ הֵיחָד חֲכָמַת [לְיִשְׂרָאֵל] מִצְרַיִם יוֹתֵר
 מְכַל הָעוֹלָם.

וּבַמִּשְׁנָה הַגְּזָרָה שְׁאָבְדָה חֲכָמַת מִצְרַיִם, נָטַל
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתָם הַטְּפוֹת
 וְזָרַק אוֹתָם בְּאוֹתוֹ הַגֶּן, בְּאוֹתוֹ הַנְּהָר שֶׁל גֶּן עֵדֶן,
 שְׁכָתוּב (שם) וְנָהַר יֵצֵא מֵעֵדָן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן.
 וְזֶה הָיָה מוֹלִיד אַרְבָּעָה אַחֲרִים, וְהָאֶחָד הַמִּיחָד
 הַנוֹלַד מִמֶּנּוּ פִּישׁוֹן הָיָה. מִשְׁנָטְלוּ אֵלּוּ הַטְּפוֹת
 שֶׁלֹּא יֵצְאוּ מֵהַגֶּן, אֲבָדָה הַחֲכָמָה מִמִּצְרַיִם.

וּמֵאוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁהִיְתָה יוֹצֵאת מֵעֵדֶן, תִּמְצוּ
 [יִמְצוּ] כָּל נְבִיא וְנְבִיא, וְהִינוּ שֹׁכְתוּב
 מִתְהַלֵּךְ בְּגֵן לְרוּחַ הַיּוֹם. וְגִנוּז זֶה בְּגֵן עֵדֶן לְעֵתִיד
 לָבֵא, וְזֶה הוּא הַנֶּהָר שֶׁרָאָה יְחִזְקֵאל בְּנִבּוּאוֹתוֹ,
 וְעַל כֵּן אָמַר הַכְּתוּב (ישעיה יא) כִּי מִלְּאָה הָאָרֶץ
 דָּעָה אֶת ה' וְגו'. שְׁאוֹתֶם מִים תִּמְיֵד מְגִדְלִים
 הַיְדִיעָה בְּעוֹלָם.

שְׁנוֹ רַבּוֹתֵינוּ, כָּל נִשְׁמָתָן שֶׁל צְדִיקִים לְמַעְלָה,
 בְּעֵדֶן הֵן. וְמָה מִמָּה שְׂיִוֵּרֵד מֵעֵדֶן יִשְׁגָּא
 הַחֲכָמָה בְּעוֹלָם – לְעוֹמְדִים בּוֹ וְנִהְנִים מֵהִנְאוֹתָיו
 וְכִסּוּפֵיו עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כִּיּוֹן שֶׁהִנְשָׁמָה זוֹכָה לַכֶּסֶם
 בְּשַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, מִיכָא"ל
 הַשָּׁר הַגָּדוֹל הוֹלֵךְ עִמָּה וּמְקַדִּים לָהּ שָׁלוֹם.
 מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרֵת תִּמְהִים בָּהּ וְשׂוֹאֲלִים עָלֶיהָ (שיר ג)
 מִי זֹאת עֲלָה מִן הַמַּדְבָּר. מִי זֹאת עֲלָה בֵּין
 הָעֲלִיוֹנָה מֵהַגּוֹף הַחָרֵב שְׂדוּמָה לְהַבֵּל, שֹׁכְתוּב
 (תהלים קמד) אָדָם לְהַבֵּל דָּמָה. הוּא מְשִׁיב וְאוֹמֵר, (שיר
 ו) אַחַת הִיא יוֹנְתֵי תַמְתֵּי. אַחַת הִיא – מְיַחֲדֵת הִיא.
 אַחַת הִיא לְאֲמָה – לְאֲמָה זֹו הִיא כֶּסֶם הַכְּבוֹד
 שֶׁהִיא אִם לְנִשְׁמָה וְיִוִּלְדֵת לָהּ, שֶׁנִּגְזְרָה מִמֶּנָּה.

רְאוּהָ בְנוֹת וַיֵּאֱשְׂרוּהָ – אֵלּוּ שְׂאֵר הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵן
 בְּמַעֲלַתֵּן לְמַעֲלָה, וְהֵם הַנִּקְרָאוֹת בְּנוֹת
 יְרוּשָׁלַיִם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הִנֵּה חֲזַרְנוּ עַל מַה
 שְׂאֵמְרָנוּ – אֵלּוּ נִקְרָאוֹת בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, וְהֵאֱחָרוֹת
 נִקְרָאוֹת בְּנוֹת לוֹט. רְאוּהָ בְנוֹת וַיֵּאֱשְׂרוּהָ – שְׂאֵר
 הַנְּשָׁמוֹת מְשֻׁבָּחוֹת לָהּ וְאוֹמְרוֹת שְׁלוֹם בּוֹאֵךְ.
 מְלָכוֹת וּפִילֻגְשִׁים – מְלָכוֹת אֵלּוּ הָאֲבוֹת שֶׁהֵם
 מְלָכוֹת, וּפִילֻגְשִׁים הֵם גְּרֵי הַצֶּדֶק. כָּלֵם מְשֻׁבָּחוֹת
 וּמְקַלְסוֹת אוֹתָהּ עַד שֶׁנִּכְנְסֶת לְמַעֲלָה, וְאִזִּי
 הַנְּשָׁמָה בְּמַעֲלַתָּהּ וּמִתְקִיַּמַת אַרְיִכוֹת יָמִים. זֶהוּ
 שְׁכָתוֹב וְאִבְרָהִם זָקֵן בָּא בְּיָמָיו. נִכְנַס בְּאַרְיִכוֹת
 יָמָיו לְעוֹלָם הַבָּא.

רַבִּי אֲבָא הִזְקֵן קָם עַל רַגְלָיו וְאָמַר, מְנוּחָה
 וְשְׁלוֹם עֲצָמוֹת יִהְיוּ לָךְ, רַבִּי שְׁמַעוֹן,
 שֶׁהַחֲזֵרְתָּ עֲטָרָה לְיִשְׁנָה. שְׁשֻׁנֵינוּ בְּבְרִיתָא
 הָרֵאשׁוֹנָה, שְׁפִיּוֹן שֶׁהַנְּשָׁמָה הִיא בְּשִׁלְמוֹתָהּ
 בְּמָקוֹם עֲלִיּוֹן [לְזִמְן אַחַר נִכְנְסִים], לֹא שָׁבָה
 לְגוֹף, אֶלָּא נִבְרָאוֹת מִמֶּנָּה נְשָׁמוֹת אַחֲרוֹת
 שִׁיּוּצָאוֹת מִמֶּנָּה, וְהִיא נִשְׁאַרְת בְּקִיּוֹם, עַד שֶׁבָּא
 רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי וְדַרְשׁ, וּמָה אִם בְּעוֹלָם הַזֶּה
 שֶׁהוּא הֶבֶל, וְהַגּוֹף שֶׁהוּא טְפָה סְרוּחָה, נִכְנְסֶת בּוֹ
 אוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה – לְעֵתִיד לָבֹא שִׁיִּצְרְפוּ כָּלֵם וַיְהִיֶּה

הגוף מְבַחֵר בְּקִיּוּם וְתִשְׁלוּם יוֹתֵר, אֵינּוּ דִין
לְהַכְנִיס אוֹתָהּ הַנְּשִׁמָּה בּוּ בְּכָל הַתְּשֻׁלוּמִים
וְהַעֲלוּיִים שָׁבָה?

אָמַר רַבִּי אֲחָא, אוֹתָהּ הַנְּשִׁמָּה [בוּ בְּכָל
הַתְּשֻׁלוּמִים וְהַעֲלוּיִים שָׁבָה] מִמָּשׁ,
וְאוֹתוֹ הַגּוֹף מִמָּשׁ עֲתִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְהַעֲמִיד בְּקִיּוּמָן לְעֲתִיד לְבֹא, אֲבָל שְׁנֵיהֶם יֵהִיוּ
שְׁלֵמִים בְּתִשְׁלוּם הַדַּעַת לְהַשִּׁיג מֵה שֶׁלֹּא הִשִּׁיגוּ
בְּעוֹלָם הַזֶּה.

וְאֲבָרְהָם זְקַן בָּא בְיָמִים וְגו'. רַבִּי בּוּ אָמַר רַבִּי
יֹחָנָן, [בְּאוֹתָם הַיָּמִים] בְּאוֹתוֹ עוֹלָם
שֶׁהוּא יָמִים, וְלֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא לֵילָה. אָמַר
רַבִּי יַעֲקֹב, בְּאוֹתָם הָעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם יָמִים, בְּאוֹתָם
הַהֵנָּאוֹת וְהַפְּסוּפִים שֶׁהוּא נוֹחַל. וְה' בְּרוּךְ אֵת
אֲבָרְהָם בְּכָל. בְּאוֹתָהּ הַמְּשֻׁרָה [נ"א הַמַּעֲשֵׂר]
שֶׁנֶּתַן לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁמוֹ, שֶׁהִיא אוֹת
הַ"א, שָׁבָה נִבְרָא הָעוֹלָם.

וְלַמְדִּינוּ, אָמַר רַבִּי יֹחָנָן, מִטְּטְרוּ"ן שֶׁר הַפְּנִים,
שֶׁהוּא נֶעַר עֶבֶד מְרַבּוּ הָאָדוֹן הַמוֹשֵׁל
עָלָיו, מִמֶּנָּה עַל הַנְּשִׁמָּה בְּכָל יוֹם לְהַסְפִּיק לָהּ
מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁנִּצְטָוָה, וְהוּא עֲתִיד לְקַחַת חֹשְׁבוֹן

פְּתַק בְּבִתֵּי הַקְּבָרוֹת מְדוּמָה, וּלְהִרְאוֹת אוֹתוֹ לַפְּנֵי רְבוֹ, וְהוּא עֲתִיד לַעֲשׂוֹת שְׂאוֹר אוֹתוֹ הָעֶצֶם תַּחַת הָאָרֶץ, לְתַקֵּן אֶת הַגּוֹפּוֹת וּלְקַיְמָם בְּשִׁלְמוֹת שֶׁל גּוֹף בְּלֵי הַנְּשָׁמָה, [בְּזִמְן] שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁלַח אוֹתָהּ לְמְקוֹמָהּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה מֶה כָּתוּב? וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עֲבָדָיו זִקֵּן בֵּיתוֹ הַמּוֹשֵׁל וְגו'. מֵהוּ אֶל עֲבָדָיו? אִם בְּחֻכְמָה הַזֹּאת נִסְתַּכַּל, מֵה זֶה אֶל עֲבָדָיו? אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאי, לֹא נִסְתַּכַּל אֲלָא בְּמָה שֶׁאָמַר עֲבָדָיו, עֲבָדָיו שֶׁל מְקוֹם, [זִקֵּן בֵּיתוֹ] הַקְּרוֹב לַעֲבוֹדָתוֹ, וּמִי הוּא? זֶה מַטְטְרוֹ"ן, כְּפִי שֶׁאֲמַרְנוּ. שֶׁהוּא עֲתִיד לִיְפֹת אֶת הַגּוֹף בְּבִתֵּי הַקְּבָרוֹת.

זֶהוּ שְׁכַתּוֹב וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עֲבָדָיו, זֶה מַטְטְרוֹ"ן עֲבָדָיו שֶׁל מְקוֹם. זִקֵּן בֵּיתוֹ, שֶׁהוּא תַּחֲלַת בְּרִיּוֹתָיו שֶׁל מְקוֹם. הַמּוֹשֵׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ, שֶׁנִּתֵּן לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְמַשְׁלָה עַל כָּל צְבָאוֹתָיו.

וְלַמְדָּנּוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר רַבִּי יוֹסִי אָמַר רַב, כָּל צְבָאוֹתָיו שֶׁל אוֹתוֹ עֲבָד נוֹטְלִים אוֹר וְנִהְיִים מְזִיו הַנְּשָׁמָה. שְׁלַמְדָּנּוּ, אוֹר

הַנְּשָׁמָה לְעוֹלָם הַבָּא גְדוֹל מְאֹד הַכֶּסֶּא. וְהָרִי
 מִהַכֶּסֶּא נִטְלָה הַנְּשָׁמָה? אֵלָּא זֶה לְפִי הָרְאוּי לּוֹ,
 וְזֶה לְפִי הָרְאוּי לּוֹ. רַב נַחֲמָן אָמַר, גְּדוֹל מְאֹד
 הַכֶּסֶּא מִמֶּשׁ, שְׁכָתוֹב (יַחֲזַקְאֵל א) דְּמוֹת כְּמִרְאֵה אָדָם
 עָלָיו מִלְמַעְלָה. מַה זֶה עָלָיו? עַל זֶהְרֹו.

וּכְשֶׁהוּא הוֹלֵךְ לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוּתוֹ, כָּל צְבָאוֹתָיו
 וְהַמְּרַכְּבָה שָׁלוֹ נִזְוָנִים מֵאוֹתוֹ הַזֶּהָר.
 זֶהוּ שֶׁהַנְּשָׁמָה אוֹמֶרֶת לוֹ, [שְׁכָתוֹב] שִׁים נָא יְדָךְ,
 כְּלוּמַר סִיעֲתָךְ. תַּחַת יְרֵכִי – זֶהוּ אוֹר הַנְּשַׁפֵּעַ מִן
 הַנְּשָׁמָה עֲלֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי שְׁלוֹם, כֶּךָ קִבְּלָנוּ, בְּשַׁעָה
 שְׁזֶה הוֹלֵךְ בְּשְׁלִיחוּתוֹ שֶׁל מְקוֹם, הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מֵנִיעַ כָּל צְבָאוֹתָיו שֶׁל מַעְלָה בְּאוֹת
 אַחַת מִשְׁמוֹ. אָמַר רַב הוֹנָא, כֶּךָ יְרֵכִי בְּגִימְטְרִיא
 ר"ם. כְּלוּמַר, הַנְּשָׁמָה אוֹמֶרֶת שִׁים נָא יְדָךְ,
 סִיעֲתָךְ, תַּחַת מַעְלָתוֹ שֶׁל רֶם וְנִשְׂא הַמוֹשֵׁל עַל
 הַכֹּל. וְלֵאחֶר שְׁצוּגָה סִיעַת הָעֲלִיוֹנִים תַּחַת יְדוֹ, אָנִי
 מִשְׁבִּיעֶךָ שְׁבוּעָה גְדוֹלָה בּוֹ.

סדר הלימוד ליום יג חשון (יום 43 בשנה)

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאֱלֹהֵי הָאָרֶץ
 – הוֹאִיל וְאָמַר בֵּה' שֶׁהוּא הַכֹּל, לְמָה

נֶאֱמַר אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁהוּא
 אָדוֹן עַל הַכֹּל. בְּבֵת אַחַת וּבְרַגַע אָחַד הוּא מְנִיעַ
 לְכָל, וְכֹלֵם כְּאִין נִגְדוּ. רַבִּי יִצְחָק אֹמֵר עַל
 שְׁתֵּים אוֹתִיּוֹת מְשֻׁמוּ, לְהוֹרוֹת שְׁהוּא הַכֹּל וְאִין
 אַחַר בְּלָתוּ.

וְאִשְׁבִיעֶנָּה בַּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאֱלֹהֵי הָאָרֶץ.
 אָמַר רַב הוֹנָא, וְאִם הֵייתִי עִמָּהֶם
 שֶׁל בְּעָלֵי הַבְּרִיתָא כְּשֶׁגָּלוּ הַסּוּד הַזֶּה, לֹא נִפְרַד
 הֵייתִי מֵהֶם כֶּן, שֶׁהָרִי אָנִי רוֹאֶה עִמָּקִים רַבִּים
 בְּפִיָּהֶם שֶׁגָּלוּ וְלֹא רְאוּיִים לְכָל אָדָם. בֹּא רְאֵה,
 שְׁבוּעַת הַבְּרִית הַזֹּאת נִשְׁבַּעַת הַנְּשֻׁמָּה, שְׁכַתּוֹב
 אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבָנִי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִכָּאֵן מְשֻׁמַּע, שְׁהוּאִיל וְאַתָּה
 הוֹלֵךְ בְּשְׁלִיחוֹת זֶה, לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבָנִי.
 כְּלוּמַר שֶׁלֹּא תִקַּח גּוֹף לְבָנִי [לְבַנְיָנִי] לְהַכְנִס בְּגוֹף
 אַחֵר, בְּגוֹף זֶה, בְּגוֹף שְׁאִינוּ רְאוּיִי לוֹ, אֶלֶּא בְּהֵהוּא
 מִמֶּשׁ שְׁהוּא שְׁלִי, בְּהֵהוּא מִמֶּשׁ שְׁיִצְאֵתִי מִמֶּנּוּ.
 זֶהוּ שְׁכַתּוֹב כִּי אִם אֶל אֶרֶצִי וְאֶל מוֹלַדְתִּי תֵלֵךְ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַהוּ וְלִקְחָתָּ אִשָּׁה לְבָנִי לְיִצְחָק?
 אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אוֹתוֹ הַגּוֹף שֶׁנִּצְטַעַר עִמִּי
 בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם וְלֹא הָיָה לוֹ הַנָּאֶה וְכִסּוּף בּוֹ מִפְּנֵי

יִרְאֵת קוֹנוֹ, אוֹתוֹ הַגּוֹף מִמֶּשׁ תִּקַּח לְצַחַק עֲמוֹ
 בְּשִׂמְחַת הַצְּדִיקִים הַזֶּה, לְצַחַק עֲמוֹ בְּשִׂמְחַת
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְצַחַק עֲמוֹ שֶׁעֲכָשׁוּ עֵת שְׁחוּק
 בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (תהלים קכו) אֲזַי יִמְלֵא שְׁחוּק
 פִּינוֹ וְגו'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר יִצְחָק, בֵּא תִשְׁמַע, אֵין
 מְלֶאֶךְ אֶחָד עוֹשֶׂה אֶלָּא שְׁלִיחוֹת אַחַת,
 וְלֹא שְׁתֵּי שְׁלִיחוֹת בְּבֵת אַחַת. וְלִמְדֵנוּ, אָמַר
 רַבִּי אַבָּא, מְלֶאֶךְ אֶחָד, אֲשֶׁר קָסַת הַסּוּפֵר
 בְּמִתְנָיו, עֲתִיד לְהִרְשִׁים כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל
 מִצְחוֹ, וְלֵאחֵר כֵּן הַשֵּׁר הַגָּדוֹל הוֹלֵךְ לְתַקֵּן כָּל
 אֶחָד וְאֶחָד וּלְהַעֲמִידוֹ לְקַבֵּל נִשְׁמָתוֹ. זֶהוּ
 שְׂפָתוֹב הוּא יִשְׁלַח מְלֶאֶכּוֹ לְפָנָיִךְ וּלְקַחְתָּ אִשָּׁה.
 מָה זֶה לְפָנָיִךְ? לְפָנָי שְׁלִיחוֹתֶיךָ.

רַבִּי [אַלְעָזָר] אֱלִיעֶזֶר הֵלֵךְ לְרֵאוֹת אֶת רַבֵּן יוֹחָנָן
 בֶּן זַכָּאי רַבּוֹ, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הָיָה רֵאשׁ חֹדֶשׁ.
 כְּשֶׁהִגִּיעַ אֵלָיו, אָמַר לוֹ, הַבָּאָר שְׂמִנְקָה מְכָל
 טְנַפֶּת, וּמְמֵלְאִים אוֹתוֹ וְנוֹבַע מִשְׁלוֹ יוֹתֵר, מָה
 רוֹצֵה כָּאֵן? אָמַר לוֹ, חֵיב אָדָם לְהַקְבִּיל פָּנָי רַבּוֹ.
 אָמַר לוֹ, לֹא כֶּף אִמְרָתִי, אֶלָּא אֲנִי רוֹאֶה בְּפָנָיִךְ
 שְׂדָבֵר חֹדֶשׁ יֵשׁ אֶצְלֶךָ מֵאוֹתָם הָעֵמֻקִּים שְׂאֵתָה
 עֲתִיד לְשֹׂאֵל.

אָמַר לוֹ, רְאִיתִי אֶת הָאוֹר הַרְאִשׁוֹן הַזֶּה שְׁמַסְעוֹתָיו עֲשָׂרָה, וְנוֹסַע בְּעֲשָׂרָה, וּבִסְוֹד שֶׁל עֲשָׂרָה מְנַהִיג אֶת הַכֹּל, וּבְאוֹתִיּוֹת שֶׁל עֲשָׂרָה עוֹשֶׂה אֶת מַעֲשָׂיו. וְלִמְדָנוּ, עֲשָׂרָה פְתָקִים, עֲשָׂרָה מְפַתְחוֹת שֶׁל בֵּית חוֹלִים בְּיָדוֹ, וְעֲשָׂרָה פְתָקִים נוֹטֵל בְּגֵן עֵדֶן לְהַתְקִין אֶרֶץ עַל גּוֹפּוֹת הַצְּדִיקִים.

אָמַר לוֹ, אֱלִיעֶזֶר בְּנֵי, הֵייתָ רוֹאֶה יוֹתֵר מִמֶּלֶךְ אֶת קְדוּשַׁת שֶׁל הָעוֹלָם, בְּעֲשָׂרָה נְבִרָא, בְּעֲשָׂרָה מְנַהֵג. בְּעֲשָׂרָה הַכֶּסֶא הַקְּדוֹשׁ. בְּעֲשָׂרָה הַתּוֹרָה, הוּא בְּעֲשָׂרָה מְסֻעוֹתָיו. בְּעֲשָׂרָה עוֹלָמוֹת. עֲלִיוֹנִים [בְּעֲשָׂרָה]. וְאַחַד עֲלִיוֹן עַל הַכֹּל בְּרוּךְ הוּא.

וְאָמַר לָךְ דְּבַר, דַּעְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַמְּשָׁנָה הַיְתָה בְּזוֹהַר. מַה כָּתוּב? וַיִּקַּח הָעֶבֶד עֲשָׂרָה גְמָלִים מִגְמָלֵי אֲדָנָיו וַיִּלְךְ. אָמַר לוֹ, רַבִּי, זְכִיתִי לְפָסוּק הַזֶּה, אָבֵל וְכֹל טוֹב אֲדָנָיו בְּיָדוֹ מֵהוּ? אָמַר לוֹ, הוּא שְׁמוֹ שֶׁל רַבּוֹ שֶׁהֵלֵךְ אֵלָיו לְהַכְנִיסוֹ וְלִהְנַהִיג [וְלִהְגֵן] אוֹתוֹ. אָמַר, זֶהוּ וְדָאִי, כִּי שְׁמֵי בְקָרְבוֹ.

שְׁנַיִנְנוּ, אָמַר רַבִּי אַבְהוֹ, בְּאֵרָא, מִי שְׂיִוְדַע אֶת שְׁמוֹ עַל בְּרִיו, יוֹדַע שֶׁהוּא וְשְׁמוֹ אַחַד, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשְׁמוֹ אַחַד, שְׁכָתוּב (זכריה יד) ה' אַחַד וְגו'. [כָּלָם] כְּלוֹמַר, הַשֵּׁם וְהוּא אַחַד.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, יֵשׁ לְהִסְתַּכַּל בְּפַרְשֵׁהּ הַזֹּאת: וַיִּכְרַךְ הַגַּמְלִים מִחוּץ לְעִיר אֶל בְּאֵר הַמַּיִם. אָמַר רַבִּי אַבָּא, מִחוּץ לְעִיר – זֶהוּ בֵּית הַקְּבָרוֹת. אֶל בְּאֵר הַמַּיִם – שְׁלַמְדָּנוּ, הַנִּקְדָּמִים בְּבֵתֵי הַקְּבָרוֹת – אוֹתָם שֶׁנִּשְׁאוּ וְנִתְּנוּ בַתּוֹרָה. שֶׁהָרִי שְׁנִינוּ, כְּשֶׁנִּכְנַס אָדָם לְקֶבֶר, מֵה שֶׁשָּׂאָלוּ אוֹתוֹ בַּתְּחִלָּה – אִם קָבַע עֵתִים לַתּוֹרָה, שְׁכַתוֹב (ישעיה לג) וְהָיָה אַמוּנַת עֵתָךְ וְגו'. וְכַשֵּׁיִצָּא, אֵינוֹ דִּין [לְקִיָּמָם] לְהַקִּימָם בַּתְּחִלָּה.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, לַעֲת עָרַב – זֶהוּ יוֹם שְׁשִׁי, שֶׁהוּא עָרַב הַשַּׁבָּת, שָׂאז הַזְּמַן לְהַעֲמִיד אֶת הַמַּתִּים. מֵה מְשַׁמַּע? שֶׁשְׁנִינוּ. שֵׁשֶׁת אֲלֵפֵי שָׁנִים הוּא הָעוֹלָם, וְהוּא אֶלֶף הַשְּׁשִׁי שֶׁהוּא סִיּוּם הַכֹּל. וְהֵינּוּ לַעֲת עָרַב, זְמַן סִיּוּם הַכֹּל. לַעֲת יָצֵאת הַשְּׂאֲבֵת – אֵלוּ הֵם תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים הַשְּׂאֲבִים מִימֶיהָ שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁהוּא עֵת לְיָצֵאת וּלְהִתְנַעַר מִן הָעֶפֶר.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא, עוֹד יֵשׁ לְדַעַת, שֶׁשְׁנִינוּ, אוֹתָם הַמַּתְעַסְקִים לְדַעַת אֶת בּוֹרְאֵם בְּעוֹלָם הַזֶּה וְנִשְׁמַתָּם בַּתְּשׁוּבָה לְעוֹלָם הַבָּא, זְכוּ לְיָצֵאת מִשְׁבּוּעוֹת הַנִּשְׁמָה, הוֹלֵךְ לְדַעַת מִי הוּא גּוֹפֵה מִמֶּשׁ וּמֵה הוּא. הֵינָה אֲנֹכִי נֹצֵב עַל עֵין הַמַּיִם, אֶף

על גב שתלמיד חכם הוא, הולך אחר התשלוּם, שכתוב והיה העלמה היצאת לשאב ואמרת אליה השקיני נא מעט מים מכדך – אמר לי רמז ידיעתו ממה שהשגת.

ואמרה אלי גם אתה שתה – אף אתה עבד [כמוך] כמוני, ולא נתחלף לי [על] ידיעתך בידיעתו של מקום ברוך הוא, וצריך אתה להשיג, שאתה נברא כמוני.

וגם לגמליך אשאב – כלומר, ידיעת השגתי שלא השיגו סיעתך, וידעתי כי מעלה יש לי עליך והיאך נברא אתה מזיו הנתון אצלך. אם הוא אומר סימן זה יהי מסור בידי על כל דברים אלו, ואדע שהיא האשה, הוא הגוף מאותה הנשמה, השבועה שהשביעני.

ויהי הוא טרם כלה לדבר וגו'. רבי יצחק אמר רבי יהודה, בעוד שכל הענינים הוא רוצה לנסות על הגוף, מה כתוב? והנה רבקה יצאת, זהו הגוף קדוש שנתעסק בדברי תורה וכתת גופו להשיג ולדעת את קונו. אשר ילדה לבתואל – אמר רב יהודה, בתו של אל. בן מלכה – בן מלכה של עולם. אשת נחור אחי אברהם –

חֲבֵרַת הַשְּׂכָל, גּוּף שְׁנֵדְבֵק בְּשָׂכָל, וְהִיא אַח
הַנְּשָׂמָה. וְכֵדָה עַל שְׂכָמָה - מִשָּׂא הַחֲכָמָה עָלֶיהָ.
וַיִּרְיץ הָעֶבֶד לְקִרְאָתָהּ - זֶה מִטְטְרוּ"ן. וַיֹּאמֶר
הַגַּמְיָאִינִי מֵעַט מִיָּם מִכַּדָּךְ - אָמַר לִי רָמֵז
חֲכָמָה בִּידִיעַת בּוֹרְאָךְ מִמָּה שְׁעַסְקָתָּ בְּעוֹלָם
שְׂיִצְאָתָּ מִמֶּנּוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּמוֹ שְׁפָרְשָׁנוּ, אַחַר
כָּל זֶה מָה כְּתוּב? וְאִשֵּׁם הַנְּזֻם עַל אַפָּה וְהַצְּמִידִים
עַל יַדֶּיהָ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, אוֹתָם הָעֲצָמוֹת שְׁנַפְזָרוּ לְכָאן
וּלְכָאן, הוּא צוֹמֵד אוֹתָם וְשׁוֹקֵלָם זֶה עַל
זֶה, כָּמוֹ שְׁנֵאמַר (ישעיה נח) וְעֲצָמֹתַיִךְ יַחְלִיץ. אָמַר
רַבִּי אַבָּא, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אוֹתוֹ הַגּוּף עוֹמֵד בְּאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל, וְשֵׁם נִכְנָס בּוֹ נִשְׁמָתוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מִי מוֹלִיךְ הַגּוּף לְאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל? אָמַר רַבִּי זִירָא, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא עוֹשֶׂה מַחְלוֹת תַּחַת הָאֶרֶץ, וְהֵם מִתְגַּלְגְּלִים
וְהוֹלְכִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׂכָתוּב (שם כו) וְאֶרֶץ
רַפָּאִים תִּפְּיֵל.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, גַּבְרִיא"ל מוֹלִיךְ אוֹתָם לְאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל, מִנֵּין לָנוּ? שְׂכָתוּב (בראשית כד)
הַתְּלָכִי עִם הָאִישׁ הַזֶּה, וְכָתוּב שָׁם (דניאל ט) וְהָאִישׁ

גבריאֵל. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מֵהוּ שְׁפָתוֹב וּלְרַבְקָה
 אַח וְשָׁמוּ לְבָן? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵין יֵצֵר הָרַע
 בְּטֵל מִן הָעוֹלָם. אַף עַל פִּי שְׁכָלוּ לֹא נִמְצָא –
 קִצָּתוֹ נִמְצָא.

בא רֵאָה, בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁהִיָּה מְטַל בְּעוֹלָם הַזֶּה,
 נִקְרָא לוֹט. לְעוֹלָם הַבָּא [יְבֻדֵּל] יְבֻטֵּל מִן
 הָעוֹלָם, אֲבָל [לְעֵתִיד לְבֹא] לֹא כָלוּ, וְנִקְרָא לְבָן,
 לֹא מְנוּחַל כְּבָרָא שׁוֹנָה, אֲלֵא כְּמִי שְׁרוּחִץ מְנוּוֹלוּ.
 לְמָה צָרִיךְ לְבָן? אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, לְעֵשׂוֹת פְּרִיָּה
 וּרְבִיָּה צָרִיךְ. שְׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אִם אֵין יֵצֵר הָרַע
 נִמְצָא, פְּרִיָּה וּרְבִיָּה אֵינוֹ מְצוּי.

בא תְּשַׁמַּע, כִּיּוֹן שְׁהַגּוּף נִבְנָה וְעוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ,
 מָה כְּתוּב? וַיִּשְׁלַחוּ אֶת רַבְקָה אַחֲתָם וְגו' .
 מָה זֶה וְאֵת מִנְקָתָהּ? זֶה כַּח הַתְּנוּעָה. רַבִּי יִצְחָק
 אָמַר, זֶה כַּח הַגּוּף.

רבי אֲבָהוּ פָּתַח בְּפִסּוּק הַזֶּה, (שִׁיר ד) אֲתִי מִלְּבָנוֹן
 כָּלָה אֲתִי מִלְּבָנוֹן תְּבֹאִי וְגו' . אָמַר רַבִּי
 אֲבָהוּ, כִּיּוֹן שְׁהַגּוּף נִבְנָה עַל קִיּוּמוֹ וּמְבִיאִין אוֹתוֹ
 לְקַבֵּל נְשָׁמָתוֹ לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, הַנְּשָׁמָה מִמְּתַנַּת
 אֲלָיו וַיּוֹצֵאת לְקֶרְאָתוֹ, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר וַיֵּצֵא יִצְחָק
 לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב אֲתִי מִלְּבָנוֹן כָּלָה, זֶה

היא הנשמה. תשורי מראש אמנה, הינו שכתוב
וישא עיניו וירא.

אמר רבי יהודה, אם הנשמה היא, יפה אברהם
כפי שאמרנו. אבל מה זה יצחק? אמר רבי
אבהו, הנה החברים אמרו שעכשו נקרא יצחק
על שם השמחה הרבה שבעולם.

אמר רבי אבהו, בתחלה נקראת הנשמה
אברהם והגוף שרה. עכשו נקראת
הנשמה יצחק והגוף רבקה. שנינו במשנה, אמר
רבי שמעון, ארבעים יום קדם קיום הגוף ממתנת
הנשמה לגוף בארץ ישראל. באיזה מקום?
במקום המקדש.

אמר רבי אבהו, בא ראה, ויקח את רבקה ותהי
לו לאשה ויאהבה וינחם יצחק אחרי אמו.
אוהב את אותו הגוף ומתנחם עמו, והוא ית
לשחק והחדוה בעולם.

אמר רבי יהודה, הרי כל הפרשה הזו התבררה
לנו, אבל לא יכלנו לדעת מהו. ויסף
אברהם ויקח אשה ושמה קטורה. ולשקול הדעת
כל הפרשה הזו לסתר.

כשבא רב דימי, אמר, הפרשה הזו שמעתי ולא
נזכרתי. אמרו שעליונים תקיפים לא

זְמַנְוֵהָ לְגִלּוֹת, וְאָנוּ מַה נֹּאמֵר? קָם רַבִּי יְהוּדָה
וְאָמַר, מִי־שִׁיבַת חֲבֵרֵינוּ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה גְלוּיָהּ.

קָמוּ וְהִלְכוּ הוּא וְרַבִּי יִיסָא וְרַבִּי חֲזִיָא. מָצְאוּ אֶת
רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהָיָה מְגִלָּה אֶת
סוּדוֹת הַתְּפִלִּין. נִכְנְסוּ לְפָנָיו וְאָמְרוּ, בְּמָה
מִתְעַסֵּק מַר? אָמַר לָהֶם, אֶת טַעַם הַתְּפִלִּין
אֶמְרָתִי, שֶׁהָרִי אֲשֶׁרֵי הָאִישׁ שְׁמַנִּיחַ תְּפִלִּין וַיּוֹדַע
אֶת הַטַּעַם שְׁלֵהֶן.

אָמְרוּ, אִם נוֹחַ לְפָנָי מַר, יֹאמֵר לָנוּ הַדָּבָר.
אָמְרוּ, שְׁמַעְנוּ מֵאֲבִיךָ, שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּאַהֲבָה רַבָּה שֶׁהִיְתָה לוֹ עִם יִשְׂרָאֵל אָמַר
לָהֶם לַעֲשׂוֹת לוֹ בֵּית מִשְׁכָּן כְּמוֹ הַמְּרַכְבָּה
הָעֲלִיוֹנָה שְׁלַמְעֵלָה, וַיָּבִיא אֶת דִּיּוּרוֹ עִמָּהֶם. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב (שְׁמוֹת כ"ה) וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכְכֶם.
וְשְׁמַעְנוּ מֵאֲבִיךָ, שְׁכָאן סְתוּם הַטַּעַם שֶׁל הַתְּפִלִּין
בְּפֶסוּק הַזֶּה.

אָמַר לוֹ, בֵּא רְאֵה, כְּמוֹ הָעֲלִיוֹן נַעֲשֶׂה הַמְּקַדָּשׁ
בְּמִרְכָּבוֹתָיו הַקְּדוּשׁוֹת, וְאַחַר כֵּן הַשָּׂרָה
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת דִּיּוּרוֹ עִמָּהֶם כְּעַנְיַן הַזֶּה.
וְכִמוֹ כֵּן הַתְּעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה בְּטַעַם
הַתְּפִלִּין, שֶׁיְהִיָּה אוֹתוֹ הָאִישׁ דְּגָמָא שֶׁל הַמְּרַכְבּוֹת

הַעֲלִינֹת, מְרַכְבָּה תַּחְתּוֹנָה מְרַכְבָּה עֲלִינָה,
לְהֵבִיא אֶת מַלְכוּתוֹ וַיִּשְׁרֶה דִּיּוּרוֹ עָלָיו.

וַיִּשְׁנִינוּ, יֵשׁ בּוֹ סוּדוֹת עֲלִינִים וְדַגְמָתָם, וַיֵּשׁ בּוֹ
שְׁלֹשׁ מְרַכְבוֹת, דַּגְמַת הַעֲלִינִים
הַקְּדוּשִׁים סוּדוֹת שֶׁל שְׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשְּׁמוֹת
הַקְּדוּשִׁים, שְׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת, מְרַכְבוֹת שְׁלֹשׁ
אוֹתִיּוֹת, אַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת שׁוֹלֵט עַל אַרְבַּע. וְעַל כֵּן
סוּד הַשִּׁי"ן שֶׁל שְׁלֹשָׁה כְּתָרִים, וְשִׁי"ן שֶׁל אַרְבָּעָה
כְּתָרִים, שְׁלֹשָׁה מְלָכִים שׁוֹלְטִים בַּגּוֹף, תְּפִלִּין
עָלָיו, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעַלָּה. אֵלּוֹ תְּפִלִּין שֶׁל
רֵאשׁ. הַתְּפִלִּין שֶׁל זְרוּעַ אַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת.

הַיָּב רֹכֵב, דַּגְמָא שֶׁל הַמְּרַכְבָּה הַתַּחְתּוֹנָה,
וְהַתַּחְתּוֹן רֹכֵב. עוֹד שְׁנִינוּ, זֶה הָרֵכֵב
שֶׁל הַזְרוּעַ לְמַטָּה. וְהַיָּב רֹכֵב, דַּגְמָא שֶׁהוּא
לְמַטָּה, וְנִמְסְרוּ בִידוֹ לְהַכְנִיס אוֹתָם כָּל חִילוֹת
הַשָּׁמַיִם. כִּךָ הַיָּב רֹכֵב לְמַטָּה, וְנִמְסְרוּ בִידוֹ כָּל
אֵיבְרֵי הַגּוֹף.

וּמַעֲלָיו אַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת עַל הַמַּח, שֶׁהוּא הָרֵאשׁ.
אָבֵל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלִיט עָלָיו,ן,
הַמְּלֶךְ מֵהַכֹּל. [וְרוּחַ] וְסוּד הַחֲכָמָה הַזֶּה הוּא כְּמוֹ
שֶׁהַמְּקַדֵּשׁ, שֶׁכָּתוּב וַעֲשֵׂה כְּרוֹב אֶחָד מִקְצֵה מְזֵה

וּכְרוּב אֶחָד מְקַצֵּה. וְעַלֵּיהֶם דִּיּוּר הַמֶּלֶךְ בְּאַרְבַּע
אוֹתוֹת שְׁתֵּי מְרַכְבוֹת.

וּכְמוֹ זֶה הַלֵּב וְהַמַּח, הַלֵּב מְכָאן וְהַמַּח מְכָאן,
וְעַלֵּיהֶם מְדוּרוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּאַרְבַּע [אַרְבַּע] פְּרָשִׁיּוֹת. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מְכָאן
וְהִלָּאָה סוּדוֹת הַכְּתָרִים, הָאוֹתוֹת וְהַפְּרָשִׁיּוֹת
בְּגוּפָם וּבְרִצּוּעוֹתֵיהֶם. הִלְכָה לְמֹשֶׁה מְסִינֵי וְהֶרְמַז
שְׁלֵהֶם הַתְּגָלָה, וְהֵטַעַם שֶׁל הַכֹּל בְּשֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה
מִדּוֹת [הֶרְחָמִים].

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲלֵמְלָא לֹא בָאתִי אֶלָּא עֲבוּר
הַסּוּד הַזֶּה – דִּי לִי. אָמְרוּ לוֹ, אֲשָׁרִי חֶלְקֵךְ
בְּעוֹלָם הַבָּא, שְׁכַל רַז אֵינּוּ אָנוּס לָךְ. אָמְרוּ לוֹ,
בְּאֵנוּ לְפָנֶי מַר לְדַעַת אֶת סוּד הַפְּסוּק הַזֶּה, וַיִּסְף
אֲבָרְהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וּשְׁמָהּ קְטוּרָה.

אָמַר, פְּרוּשׁ שֶׁל הַפְּסוּק הַזֶּה כְּמוֹ שֶׁגָּלוּ
חֲבֵרֵינוּ בְּעַלֵּי הַמְּשָׁנָה, שְׁכַאֲשֶׁר
הַנְּשָׁמָה תָּבוֹא בְּאוֹתוֹ הַגּוֹף הַקָּדוֹשׁ שְׁלֵהָ, הִנֵּה
הַדְּבָרִים הָיוּ עַל הֶרְשָׁעִים שֶׁיִּקְוֶמוּ וַיִּכְשִׁירוּ אֶת
מַעֲשֵׂיהֶם, וַיִּתֵּן לָהֶם מְזִיו כְּבוֹדוֹ שֶׁיִּדְעוּ וַיִּשׁוּבוּ
וַיִּזְכּוּ זְכוֹת שְׁלָמָה.

וּכְשֶׁרָאָה אֶת זֶה שְׁלָמָה, הָיָה [תְּמָה הַרְבֵּה]
הַרְבֵּה וְאָמַר, (קהלת ח) וּבִכֵּן רָאִיתִי

רְשָׁעִים קְבָרִים וְבָאוּ וּמִמָּקוֹם קְדוֹשׁ יִהְיֶה לָכֵן,
שְׂיָבֹאוּ וַיַּחֲיוּ מִמָּקוֹם קְדוֹשׁ.

וַיִּשְׁנִינוּ. אָמַר רַבִּי אֲבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כְּתוּב
(ירמיה ג) הִיָּה־פֶן כּוֹשֵׁי עוּרוּ וְנֹמַר
חֲבַרְבְּרֵתִיו. כֶּף הָרְשָׁעִים שְׁלֵא זָכוּ לָשׁוּב בְּעוֹלָם
הַזֶּה וּלְהִקָּטִיר מֵעֲשִׂים טוֹבִים, לְעוֹלָם לֹא יִקָּטִירוּ
בְּעוֹלָם הַבָּא. רְאֵה מָה כְּתוּב, וַיִּסֶּף אֲבָרְהָם וַיִּקַּח
אִשָּׁה, וַיִּשְׂרׁוּצָה לַעֲשׂוֹת לָהֶם נִשְׁמָה לְגוֹפֶם
וּלְקָרְבָם בְּתִשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר
עָשׂוּ בְּחַרְן.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֵּא רְאֵה מָה כְּתוּב, וַתִּלְד לוֹ
אֵת זְמַרְן וְאֵת יִקְשָׁן. הַרְבֵּה מֵעֲשִׂים רָעִים
עַד שֶׁנִּגְרָשִׁים מִן הָעוֹלָם, שְׂכָתוּב וַיִּשְׁלַחֶם מֵעַל
יִצְחָק בְּנוֹ. וְעַלֵּיהֶם נֶאֱמַר (דניאל יב) וְרַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל
אֲדַמַּת עֶפְרַיִם יִקְיָצוּ וְגו'. וְעַל הָאֲחֵרִים נֶאֱמַר
וְהַמִּשְׁכָּלִים יִזְהָרוּ כְּזֹהַר הָרְקִיעַ וְגו'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶה מִשְׁמַע עַל הַפְּרָשָׁה,
וּמִשְׁמַע שְׁאוֹתוֹ זְמַן [נִקְרָא] [אֲבָד] שֵׁם
[הַנִּשְׁמָה] אֲבָרְהָם, וּבְמִקוֹמוֹ נִקְרָאת יִצְחָק, כְּפִי
שֶׁאֲמַרְנוּ. זֶהוּ שְׂכָתוּב וַיְהִי אַחֲרַי מוֹת אֲבָרְהָם
וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֵת יִצְחָק בְּנוֹ וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר

לְחֵי רְאִי. עִם יְדִיעַת הַחַי שֶׁהוּא חַי הָעוֹלָמִים,
 לְדַעַת וּלְהַשִּׁיג מַה שֶּׁלֹּא הַשִּׁיג בְּעוֹלָם הַזֶּה. זֶהוּ
 שְׁכָתוּב (ישעיה יא) כִּי מִלְּאֵה הָאָרֶץ דַּעָה אֶת ה' (עד

כאן מדרש הנעלם)

זהר:

רְבִי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר, (קהלת יב) וַיֵּשֶׁב הָעֶפְרָיִם
 הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים
 אֲשֶׁר נִתְּנָה. בֵּא רְאֵה, כְּשֶׁבָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 אֶת הָאָדָם, נָטַל עֶפְרוֹ מִמְּקוֹם הַמְּקַדָּשׁ, וּבָנָה אֶת
 גּוֹפּוֹ מֵאַרְבַּעַת הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם, שְׁכָלָם נִתְּנוּ
 לוֹ כַח. אַחַר כֵּן הִרִיק עָלָיו רוּחַ חַיִּים, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וְגו' .
 אַחַר כֵּן קָם וַיֵּדַע שֶׁהוּא מִמַּעַלָּה וּמִטָּה, וְאֵז נִדְּבַק
 וַיֵּדַע אֶת הַחֲכָמָה הָעֲלִיוֹנָה.

כְּמוֹ זֶה כָּל אָדָם שֶׁבְּעוֹלָם הוּא כְּלוּל מִמַּעַלָּה
 וּמִטָּה, וְכָל אוֹתָם שְׂיֻדְעִים לְהִתְקַדָּשׁ
 בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּרְאוּי, כְּשֶׁמוֹלִידִים בֵּין, מוֹשְׁכִים
 עָלָיו רוּחַ קְדֻשָּׁה מִהַמְּקוֹם שֶׁכָּל הַקְּדוֹשִׁים יוֹצְאִים
 מִמֶּנּוּ, וְאֵלוֹ נִקְרְאוּ בְּנִים לְקַב"ה. מִשּׁוֹם שֶׁהַגּוֹף
 נִעְשָׂה בְּקְדֻשָּׁה כְּרְאוּי, כֵּן גַּם נוֹתְנִים לוֹ רוּחַ
 מִמְּקוֹם עֲלִיוֹן קְדוֹשׁ כְּרְאוּי, וְהָרִי זֶה נִתְּבָאָר.

בא ראה, בפשעה שעתידי אדם לתת חשבון מעשיו טרם יצא מן העולם, אותו היום הוא יום החשבון שגוף ונשמה נותנים חשבון. אחר כך הנשמה נפרדת ממנו, והגוף שב לארץ, והכל שב למקומו שנלקח משם, והרי פרשה. עד הזמן שהקדוש ברוך הוא עתיד להחיות מתים, הכל גנוז לפניו.

ואותו גוף ממש ואותה נשמה ממש עתיד הקדוש ברוך הוא להשיב לעולם כמו מקדם ולחדש את פני העולם. זהו שכתוב (ישעיה כו) יחיו מתיך נבלתי יקומו. ואותה הנשמה ממש גנוזה לפני הקדוש ברוך הוא, ושבה למקומה כפי דרכה, כמו שנאמר והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה. ובזמן שהקדוש ברוך הוא עתיד להחיות מתים, עתיד הוא להריק טל מראשו עליהם, ובאותו הטל כלם יקומו מהעפר.

זהו שכתוב (שם) כי טל אורות טלף. מה זה טל אורות? אורות ממש מאותם האורות של מעלה שבהם עתיד להריק חיים לעולם, משום שעץ החיים יריק חיים שלא פוסקים לעולמים. שהרי עכשו פוסקים משום שהנחש

הָרַע הַזֶּה שׁוֹלֵט וְהַלְבְּנָה מִתְכַּפֶּסֶה. וּמִשׁוּם כֶּף
כְּבִיכּוֹל פּוֹסְקִים מִימּוֹ, וְהַחַיִּים לֹא שׁוֹלְטִים
בְּעוֹלָם כְּרֹאזִי.

וּבִאֲוֹתוֹ זְמַן אוֹתוֹ יֵצֵר הָרַע, שֶׁהוּא הַנְּחָשׁ הָרַע,
יִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
יַעֲבִיר אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה יג) וְאֵת רוּחַ
הַטְּמָאָה אֶעֱבִיר מִן הָאָרֶץ. וְאַחַר שֶׁהוּא יַעֲבֹר מִן
הָעוֹלָם, הַלְבְּנָה לֹא תִתְכַּפֶּסֶה. וְהַנְּחָשׁ שֶׁשׁוֹפֵעַ
וְיוֹצֵא, לֹא יִפְסְקוּ מֵעֵינָיו. וְאִז כְּתוּב (ישעיה ל) וְהָיָה
אוֹר הַלְבְּנָה כְּאוֹר הַחֲמָה וְאוֹר הַחֲמָה יִהְיֶה
שְׁבַעֲתִים כְּאוֹר שְׁבַעַת הַיָּמִים וְגו'.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, אִם תֵּאמַר שְׁכָל הַגּוֹפּוֹת
שֶׁל הָעוֹלָם יִקּוּמוּ וְיִתְעוֹרְרוּ מִן הָעֶפֶר
– אוֹתָם הַגּוֹפּוֹת שֶׁנִּטְעוּ בְּנִשְׁמָה אַחַת מֶה
יִהְיֶה מֵהֶם? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אוֹתָם הַגּוֹפּוֹת
שֶׁלֹּא זָכוּ וְלֹא הִצְלִיחוּ, הֲרִי הֵם כְּלֹא הָיוּ. כְּמוֹ
שֶׁהָיוּ עֵץ יָבֵשׁ בְּעוֹלָם הַהוּא, כֶּף גַּם בְּאוֹתוֹ
הַזְּמַן. וְהַגּוֹף הָאֲחֵרוֹן שֶׁנִּטְעַע וְהִצְלִיחַ וְנִטַּל
שְׂרָשְׁוֹ כְּרֹאזִי יִקּוּם.

וְעָלְיוֹ כְּתוּב (ירמיה יז) וְהָיָה כְּעֵץ שֶׁתוֹלַע עַל מַיִם
וְגו' וְהָיָה עָלָהּ רַעֲנָן וְגו'. שֶׁעָשָׂה פִּירוֹת

וְנִטַּע שְׂרָשִׁים וְהִצְלִיחַ כְּרָאוּי. וְעַל אוֹתוֹ גּוֹף
 ראשון שְׁלֵא עָשָׂה פְּרוֹת וְלֹא נִטַּע שְׂרָשִׁים [וְלֹא
 זָכָה וְלֹא הִצְלִיחַ], כְּתוּב (שם) וְהָיָה כְּעָרְעָר בְּעַרְבָּה
 וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבוֹא טוֹב וְגו'. כִּי יָבוֹא טוֹב – זו
 תַּחֲתֵת הַמַּתִּים.

וַיֵּאָיֵר אוֹתוֹ הָאֹר שְׁעֵתִיד לְהָאִיר לְצַדִּיקִים
 שְׁהָיָה גְנוּז לְפָנָיו מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם,
 שְׁכָתוּב (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב.
 וְאִז עֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת הַמַּתִּים,
 וְכָתוּב (מלאכי ג) וְזָרְחָה לְכֶם יְרָאִי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צִדְקָה
 וְגו'. וְאִז יִתְגַּבֵּר הַטוֹב בְּעוֹלָם, וְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא רַע
 יַעֲבֹר מִן הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ, וְאִז אוֹתָם
 הַגּוֹפִים הֵרָאשׁוּנִים יִהְיוּ כְּלֵא הָיוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַרְיֵק
 עַל אוֹתָם הַגּוֹפִים רוּחוֹת אַחֲרוֹת, וְאִם
 זוֹכִים בָּהֶם – יִקוּמוּ בְּעוֹלָם כְּרָאוּי, וְאִם לֹא – יִהְיוּ
 אֶפְרַת תַּחַת רַגְלֵי הַצַּדִּיקִים, שְׁכָתוּב (דניאל יב) וְרַבִּים
 מִיַּשְׁנֵי אֲדָמַת עֶפְרַיִם יִקְיָצוּ וְגו', וְהַכֹּל יוֹקֵם וַיְוַעַד
 לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהֵם כְּלָם בְּמַנְיָן, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מ) הַמוֹצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאָם וְגו'.

בֵּא רֵאָה, הָרִי נֶאֱמַר, כֹּל אוֹתָם הַמַּתִּים שֶׁבְּאֶרֶץ
 יִשְׂרָאֵל יִקוּמוּ בְּרָאשׁוֹנָה, מִשׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ

בְּרוּךְ הוּא יִתְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם וַיִּקִּים אוֹתָם. עֲלֵיהֶם
 כָּתוּב יִחִיו מִתֵּיךְ. אֵלֹהֵם שְׁבֹאֲרֵץ יִשְׂרָאֵל. נִבְלַתִּי
 יִקוּמוּן - אֵלֹהֵם שְׁבִתוּךְ אֲרָצוֹת אַחֲרוֹת, שְׁלֹא
 כְּתוּבָה בָּהֶם תְּחִיָּה, אֶלֶּא קִימָה. שְׁהִרֵי רוּחַ
 הַחַיִּים לֹא תִשָּׁרֶה אֶלֶּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשָׁה,
 וּמִשׁוּם כֶּךָ כְּתוּב בָּהֶם יִחִיו מִתֵּיךְ, וְאוֹתָם שְׁבַחוּן
 יִבְרָא הַגּוֹף שְׁלֵהֶם, וַיִּקוּמוּ גוֹף בְּלֵי רוּחַ. אַחַר כֶּךָ
 יִתְגַּלְּגְלוּ תַּחַת הָעֶפֶר עַד שִׁיגִיעוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,
 וְשֵׁם יִקְבְּלוּ נִשְׁמָה, וְלֹא בְּרִשׁוֹת אַחֲרֵת, כְּדִי
 שִׁיתְקִימוּ בְּעוֹלָם כְּרֵאוּי.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יִיסָא הָיוּ יוֹשְׁבִים לִילָה אֶחָד
 וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֹּא
 רֵאֵה, בְּשַׁעֲהַ שְׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲתִיד לְהַחֲיֹת
 אֶת הַמֵּתִים, כָּל אוֹתָם הַנְּשָׁמוֹת שִׁיתְעוֹרְרוּ לְפָנָיו,
 כְּלָם עוֹמְדוֹת דְּמִיּוֹת דְּמִיּוֹת לְפָנָיו, בְּאוֹתָהּ דְּמוֹת
 מִמֶּשׁ שֶׁהָיוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וַיּוֹרִיד אוֹתָם הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וַיִּקְרָא לָהֶם בְּשֵׁמוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם)
 לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא. וְכֹל נִשְׁמָה תִּכְנַס לְמִקּוּמָה,
 וַיִּקוּמוּ בְּקִיּוּם בְּעוֹלָם כְּרֵאוּי, וְאִזּוּ יִהְיֶה הָעוֹלָם
 שָׁלֵם. וְעַל אוֹתוֹ הַזְּמַן כְּתוּב (שם כה) וְחִרְפַת עֲמוֹ
 יִסִּיר וְגו'. מַה זֶה וְחִרְפַת עֲמוֹ יִסִּיר? זֶה יִצַּר הָרַע
 שֶׁמִּחֲשִׂיךְ אֶת פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת וְשׁוֹלֵט בָּהֶם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הֲרִי רְאִינוּ, כָּל זְמַן שְׂאָדָם עוֹמֵד
 בְּרוּחַ הַזֶּזוּ - אֵינוֹ טָמֵא. יִצְאָה נִשְׁמָתוֹ
 מִמֶּנּוּ - הוּא טָמֵא. אָמַר לוֹ, וְדַאי שְׂזָה כֶּךָ, וְכֶךָ
 נֶאֱמַר, שְׁהֲרִי אוֹתוֹ יִצֹר הָרַע, כְּשֶׁנוּטֵל אֶת הָרוּחַ
 שֶׁל הָאָדָם, הוּא מְטַמֵּא אוֹתוֹ, וְנִשְׂאָר גּוֹף טָמֵא.
 וְשְׂאָר עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת,
 כְּשֶׁהֵם בְּחִייהֶם הֵם טָמְאִים, שְׁהֲרִי יֵשׁ לָהֶם
 נִשְׁמוֹת מֵצַד הַטְּמָאָה, וְכִשְׁמַתְרוּקְנַת מִמֶּנּוּ אוֹתָהּ
 טְמָאָה, נִשְׂאָר הַגּוֹף בְּלִי טְמָאָה כָּלֵל.

מִשּׁוּם כֶּךָ מִי שֶׁנִּדְבַק בְּאִשָּׁה שֶׁל שְׂאָר הָעַמִּים
 עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, הוּא
 נִטְמָא, וְאוֹתוֹ בֶּן שְׁיִילֵד לוֹ יִקְבַּל עָלָיו רוּחַ שֶׁל
 טְמָאָה. וְאִם תֵּאמַר, הֲרִי מֵצַד אָבִיו הוּא בָּא
 מִיִּשְׂרָאֵל, לָמָּה יִקְבַּל עָלָיו רוּחַ טְמָאָה?

בֵּא רְאֵה, שְׁהֲרִי בְּרֵאשׁוֹנָה נִטְמָא אָבִיו בְּשַׁעָה
 שֶׁנִּדְבַק עִם אוֹתָהּ אִשָּׁה שֶׁהִיא טְמָאָה, וְכִיּוֹן
 שֶׁהָאָב נִטְמָא בְּאוֹתָהּ אִשָּׁה שֶׁהִיא טְמָאָה, כָּל שְׂכֵן
 שְׂאוֹתוֹ הֵבֵן שֶׁנוּלֵד מִמֶּנָּה יִקְבַּל עָלָיו רוּחַ טְמָאָה.
 וְלֹא עוֹד, אֲלֹא שֶׁעֵבֵר עַל הַתּוֹרָה, שְׂכָתוֹב (שְׁמוֹת
 לֵד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אֲחֵר, כִּי ה' קִנָּא שְׁמוֹ,
 מִשּׁוּם שֶׁהוּא מְקַנָּא עַל בְּרִית הַקֹּדֶשׁ הַזֶּה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בַּא רְאָה, שְׁהָרִי נֹאמַר שְׁפִיזֵן
 שְׂיִדַּע אַבְרָהָם אֲבִינוּ חֲכָמָה, רְצָה לְהַפְרִד
 מִכָּל שְׂאָר הָעַמִּים וְלֹא לְהַדְבִּק בָּהֶם, וּמִשּׁוּם כֶּף
 כָּתוּב: וְאַשְׁבִּיעֶנָּה בַּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאֱלֹהֵי הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבָנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי וְגו' .
 מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי וְדָאִי . [מָה] סוּד הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר
 (מִלְאכֵי ב) וּבַעַל בַּת אֵל גִּכְרִי . אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב
 בְּקִרְבּוֹ, אָנֹכִי בְּמִדְיָן . כָּתוּב כֵּן אֲשֶׁר אָנֹכִי,
 וְכָתוּב שֵׁם (יִשְׁעִיָּה מִד) אָנֹכִי עֲשִׂיתִי אָרֶץ . וְכָל זֶה
 כְּדִי לֹא לְהַטְמִיא עִמָּהֶם .

בַּא רְאָה, מִי שֶׁמְכַנֵּס אֶת הַבְּרִית הַקְּדוּשָׁה הַזֹּו
 בְּאִשָּׁה הַהִיא שֶׁל שְׂאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי
 עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, גּוֹרֵם לְטִמְאָה מְקוּם אַחֵר,
 וְעַל זֶה כָּתוּב (מִשְׁלֵי ל) תַּחַת שְׁלוֹשׁ רְגָזָה אָרֶץ וְגו' .
 וְאִף עַל גַּב שְׁהַשְׁבִּיעַ אוֹתוֹ בַּבְּרִית הַזֹּו, לֹא בְטַח
 בּוֹ אַבְרָהָם, עַד שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ לְפָנֵי הַקְּדוּשָׁה
 בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר, ה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְגו', הוּא
 יִשְׁלַח מִלְאָכָו . וְדָאִי זֶה מִלְאָךְ הַבְּרִית כְּדִי
 שְׂיִשְׁמַר הַבְּרִית הַזֹּו וְלֹא יִטְמֵא בֵּין אוֹתָם הָעַמִּים .
 רַק אֶת בְּנֵי לֹא תִשָּׁב שְׁמָה . מָה הַטְּעַם? מִשּׁוּם
 שְׂיִדַּע אַבְרָהָם שֶׁהִנֵּה בְּכָלֶם לֹא הָיָה מִי
 שֶׁהִכִּיר אֶת הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא, רַק הוּא לְבַדּוֹ, וְלֹא

רְצָה שְׂיִהְיֶה מְדוּרוֹ שֶׁל יִצְחָק בֵּינֵיהֶם, אֲלֵא
 שְׂיִהְיֶה מְדוּרוֹ עִמוֹ, וְיִצְחָק יִלְמַד מִמֶּנּוּ תָּמִיד אֶת
 דְּרָךְ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא יִסְטֶה יְמִינָה
 וּשְׂמֵאלָהּ, וְעַל כֵּן לֹא רְצָה אַבְרָהָם שֶׁמְדוּרוֹ שֶׁל
 יִצְחָק יִהְיֶה שֵׁם.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, וְדָאֵי שְׂזִכּוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם הִיתָה
 לְפָנָי הָעֶבֶד הַהוּא, שֶׁהַיּוֹם הַהוּא יֵצֵא,
 וּבָאוּתוֹ הַיּוֹם הַגִּיעַ לְעֵין הַמַּיִם, שֶׁכָּתוּב וְאָבֹא
 הַיּוֹם אֶל הָעֵין. וְהִנֵּה פְּרֻשׁוּהָ.

רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיט) גַּל עֵינַי
 וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ. כַּמָּה טַפְּשִׁים
 הָאֲנָשִׁים שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מְסַתְּכָלִים לְהַשְׁתַּדֵּל
 בַּתּוֹרָה, מְשׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה כָּל הַחַיִּים וְכָל הַחֲרוּת
 וְכָל הַטּוֹב בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. [הַחֲרוּת
 הַהִיא שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה וְשֶׁל הַבָּא הִיא] [נ"א
 הַחֲרוּת הַהִיא שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא הִיא הַחַיִּים בְּעוֹלָם
 הַזֶּה] הַחַיִּים הֵם בְּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁיִּזְכּוּ לְיָמִים
 שְׁלֵמִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כג) אֶת
 מִסְפַּר יְמֵיךָ אֲמַלֵּא. וְלְיָמִים אַרְכִּים בְּעוֹלָם הַבָּא,
 מְשׁוּם שֶׁהֵם חַיִּים שְׁלֵמִים, הֵם חַיִּים שֶׁל שְׂמֻחָה,
 חַיִּים בְּלִי עֲצָבוֹת, חַיִּים שֶׁהֵם חַיִּים. חֲרוּת בְּעוֹלָם

הזוה, חרות של הכל. שְׁכַל מִי שֶׁמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, אין יכולים לשלט עליו כל העמים של העולם. **וְאִם** תאמר, אותם בני השמד? גזרה היא מלמעלה, כמו רבי עקיבא וחבריו, וכך עלתה במחשבה. חרות של מלאך המות שלא יכול לשלט עליו, וכך זה ודאי. שאם אדם היה נדבק בעץ החיים, שהיא התורה, לא היה גורם מות לו ולכל העולם.

וּמִשׁוּם כך, כשנתן הקדוש ברוך הוא תורה לישראל, מה כתוב בה? חרות על הלכות, והרי פרשה. ואלמלא הם לא חטאו ועזבו את עץ החיים, לא היו גורמים מות לעולם כבתחלה. והקדוש ברוך הוא אמר, (תהלים פב) אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם. חבלתם את עצמכם - אכן כאדם תמותון וגו'. ועל כן, כל מי שמשתדל בתורה, אין יכול לשלט עליו הנחש הרע ההוא שהחשיך את העולם.

אָמַר רבי ייסא, אם כך, למה משה מת? שאם כך, כיון שלא חטא - לא ימות! [ולמה ימות?] אמר לו, ודאי מת, אבל לא שלט בו אמרנו, אלא לא מת על ידו ולא נטמא בו, ולא מת ודאי. אלא נדבק בשכינה והלך לחיי עולם.

וְזֶה נִקְרָא חֵי, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ שֶׁכָּתוּב (שמואל-ב כג)
 וּבִנְיָהוּ בֶן יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חַי וְגוֹ'. וְעַל כֵּן,
 כָּל מִי שֶׁמְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה, יֵשׁ לוֹ חֲרוּת מִן הַכֹּל
 בְּעוֹלָם הַזֶּה מִשְׁעֶבֶד שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים עוֹבְדֵי
 עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. חֲרוּת בְּעוֹלָם הַבָּא,
 מִשׁוּם שֶׁלֹּא יִתְבַּעוּ מִמֶּנּוּ דִין בְּעוֹלָם הַהוּא כָּלֵל.

בא רֵאֵה כִּמָּה סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים יֵשׁ בַּתּוֹרָה,
 מִשׁוּם כִּךָּ כָּתוּב (משלי ג) יִקְרָה הֵיא
 מִפְּנִינִים. כִּמָּה גִּנְזִים טְמוּנִים יֵשׁ בָּהּ. וְעַל כֵּן,
 כְּשֶׁהִסְתַּכַּל דוֹד בְּרוּחַ שֶׁל הַחֲכָמָה וַיֵּדַע כִּמָּה
 נִפְלְאוֹת יוֹצְאִים מִן הַתּוֹרָה.

פְּתַח וְאָמַר (תהלים קיט) גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת
 מִתּוֹרָתְךָ. בא רֵאֵה, וַיְהִי הוּא טָרַם כְּלָה
 לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יִצְאָת. יִצְאָת? בָּאָה הֲיֵה צָרִיךְ
 לְהִיּוֹת! מַה זֶה יִצְאָת? שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹצִיא
 אוֹתָהּ מִכָּל אוֹתָם בְּנֵי הָעִיר, שֶׁכָּלֶם רָשָׁעִים, וְהֵיא
 יוֹצְאָת מֵהַכָּלֵל שֶׁלָּהֶם. וַתֵּרֵד הָעֵינָה כָּתוּב בְּה"א,
 סוּד הוּא שֶׁפָּגְשָׁה שָׁם אֶת בְּאֵר מְרִים, וּמִשׁוּם כִּךָ
 כָּתוּב הָעֵינָה בְּה"א, וְעָלוּ לָהּ הַמַּיִם.

דָּבָר אַחַר וְהִנֵּה רִבְקָה יִצְאָת, כִּכְתוּב יִצְאָת
 לְשֹׂאב מַיִם. לָמָּה יוֹצְאוֹת וְלֹא הוֹלְכוֹת

ולא באות? אלא משום שטמונות היו כל היום, ובאותה שעה יוצאות לשאב מים. וסימן לקח בידו.

בא ראה, כשהגיע העבד לחרן ומצא את רבקה לעת ערב, היה זמן תפלת המנחה. באותה שעה שהגיע יצחק להתפלל תפלת מנחה, באותה שעה הגיע העבד אל רבקה. ובשעה ההיא שהגיע יצחק לתפלת מנחה כבתחלה, הגיעה רבקה אליו, שהכל ימצא במקומו שצריך כראוי, והכל הגיע בסוד החכמה, ועל כן בא העבד לבאר המים, סוד הכתוב (שיר ד) מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון. ובארנוהו, והכל הוא סוד.

סדר הלימוד ליום יד חשון (יום 44 בשנה)

רבי שמעון בא לטבריה והיה עמו רבי אבא. אמר רבי שמעון לרבי אבא, גלך, שהרי אנו ראינו שאיש אחד יגיע כעת אלינו ודברים חדשים בפיו, והם דברי תורה. אמר רבי אבא, הנה ידעתי שבכל מקום שמר הולך, הקדוש ברוך הוא שולח לו מלאכים טסים בכנפים להשתעשע בו.

בְּעוֹדָם הוֹלְכִים, הָרִים רַבִּי שְׁמֵעוֹן אֶת עֵינָיו,
וְרָאָה אִישׁ שֶׁהָיָה רֶץ וְהוֹלֵךְ. יָשְׁבוּ רַבִּי
שְׁמֵעוֹן וְרַבִּי אָבָא. כְּשֶׁהֲגִיעַ אֲלֵיהֶם, אָמַר לוֹ רַבִּי
שְׁמֵעוֹן, מִי אַתָּה? אָמַר לוֹ, אָנִי יְהוּדִי, וּבָאתִי
מִקְפּוֹטְקִיא, וְאָנִי הֵלַכְתִּי לְסִתְרוֹ [לְאַהֲלֵ] שֶׁל בַּר
יוֹחָאִי, שֶׁנִּמְנָנוּ הַחֲבָרִים בְּדִבְרֵי יְדוּעִים וּשְׁלַחוּנִי
אֵלָיו. אָמַר לוֹ, אָמַר בְּנִי. אָמַר לוֹ, אַתָּה בַר
יוֹחָאִי? אָמַר לוֹ, אָנִי בַר יוֹחָאִי.

אָמַר לוֹ, הָרִי אֶמְנָנוּ שֶׁלֹּא יִפְסִיק אָדָם בְּתַפְלָתוֹ
בֵּינוֹ לְבֵין הַכֶּתֶל, כְּכַתּוּב (ישעיה לח) וַיִּסַּב
חֲזַקִּיהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר וְגו'. וּמִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל, אָסוּר
לְעַבֵּר אַרְבַּע אַמּוֹת סְמוּךְ לוֹ, וּבָאָרוּ לְאַרְבַּע
הָאַמּוֹת הִלְלוּ לְכָל צַד, פָּרַט לְפָנָיו. וְאָמְרוּ שֶׁלֹּא
יִתְפַּלֵּל אָדָם מֵאַחֲרֵי רַבּוֹ וְכו', וְנִמְנָנוּ בְּכָל
הַדִּבְרִים הֵלְלוּ.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים לט) שְׁמַעָה תִּפְלָתִי ה' וְשׁוֹעֲתִי
הָאֲזִינָה אֶל דְּמַעְתִּי אֶל תַּחֲרָשׁ. מָה הַטַּעַם
שֶׁמַּעָה וְלֹא שֹׁמֵעַ? בְּמָקוֹם אֶחָד כָּתוּב שֶׁמַּע ה'
וְחֲנִנִי וְגו', וּבְמָקוֹם אַחֵר שֶׁמַּעָה. אֲלֹא בְּכָל מָקוֹם
לְפַעֲמִים שֹׁמֵעַ לְזָכַר, וְלְפַעֲמִים שֶׁמַּעָה לְנִקְבָּה.
שֶׁמַּעָה - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם יז) שֶׁמַּעָה ה' צֶדֶק וְגו'.

שְׁמַע – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ל) שְׁמַע ה' וְחַנְּנִי, (משלי א)
שְׁמַע בְּנִי, (דברים כז) הִסְכַּת וּשְׁמַע.

וְכֵאן שְׁמַעָה תְּפִלְתִּי ה', מִשּׁוֹם שְׁזָה [שְׁהִיא]
הַדְּרָגָה שְׁמַקְבֵּלֶת כָּל הַתְּפִלוֹת שֶׁל
הָעוֹלָם. וְהָרִי שְׁנִינּוּ שְׁעוֹשֶׂה מֵהֶם עֲטָרָה וְשֵׁם
אוֹתָהּ בְּרֵאשׁ שֶׁל צְדִיק חַי הָעוֹלָמִים, שְׁכָתוֹב (משלי
י) בְּרָכוֹת לְרֵאשׁ צְדִיק, וְעַל כֵּן שְׁמַעָה תְּפִלְתִּי ה'.

שְׁמַעָה תְּפִלְתִּי ה' – זו תְּפִלָּה שְׁבִלְחָשׁ. וְשׁוּעָתִי
הָאֲזִינָה – זו תְּפִלָּה שְׁאָדָם מֵרִים קוֹלוֹ
בְּצָרְתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ב) וַתַּעַל שׁוּעָתָם אֶל
הָאֱלֹהִים. וּמָה זֶה שׁוּעָתָם? אֵלֶּא שְׁבַתְּפִלְתוֹ מֵרִים
קוֹלוֹ וְזוֹקֵף עֵינָיו לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כב)
וְשׁוּעַ אֶל הָהָר. וְהַתְּפִלָּה הַזֹּאת מְשַׁבֵּרֶת שְׁעָרִים
וְדוֹפְקֶת [ס"א וְדוֹחֶקֶת] אוֹתָם לְהַכְנִיס אֶת
תְּפִלְתוֹ. אֶל דְּמַעְתִּי אֶל תְּחַרֵּשׁ – זֹאת נִכְנָסֶת לְפָנָי
הַמֶּלֶךְ וְאֵין שַׁעַר שְׁעוֹמֵד לְפָנָיָהּ, וְלָעוֹלָם לֹא חָזְרוּ
דְּמַעוֹת רִיקִים.

עוֹד, הִנֵּה כְּתוּב כָּאן שֶׁלֹּשׁ דְּרָגוֹת: תְּפִלָּה,
שׁוּעָה, דְּמַעָה. כְּנֶגֶד אֵלוֹ שֶׁלֹּשׁ אַחֲרִים: כִּי
גַר אָנֹכִי עִמָּךְ, אַחֲרֵי כֵן תּוֹשָׁב, אַחֲרֵי כֵן כָּלִי כָּלִי
אֲבוֹתִי, עֶקֶר הָעוֹלָם.

בא ראה, תפלה של אדם מעמד, משום ששתי תפלות הן – אחת מישב ואחת מעמד, והן אחת פנגד שתי דרגות – תפלה של יד ותפלה של ראש. כלפי יום ולילה, והכל אחד. אף כאן תפלה מישב כלפי תפלה של יד, לתקן אותה כמו [כמי] שמתקן את הכלה ומקשט אותה להכניסה לחפה, כך גם מקשטים אותה בסוד המרכבה ומחנותיה, יוצר משרתים ואשר משרתיו והאופנים וחיות הקדש וכו'.

ועל זה תפלה מישב. פיון שנכנסת למלך העליון והוא בא לקבל אותה, אז אנו עומדים לפני המלך העליון, שהרי אז [הדרגה] הזכר מתחבר עם הנקבה, ומשום כך לא יפסיק בין גאלה לתפלה [וגאלה ותפלה הן שתי דרגות, הסוד של צדיק וצדק, יוסף ורחל].

ומשום שאדם עומד לפני המלך העליון, נוטל ארבע אמות לתפלתו, והקימוה שבשעור [ד"א בשעור] הסרט חבל של יוצר כל. וכל מה שבא בצד הזכר, צריך לאדם לעמד בקיומו ומזדקף [ס"א ויזדקף]. כמו כן כשהוא כורע, כורע בכרוף. וכשהוא זוקף, זוקף בשם, כדי להראות את שבח הזכר על הנקבה.

וְבֵא וּרְאָה, שְׁהָרִי אֲמַרְנוּ אֶל יִתְפַּלֵּל אָדָם אַחֲרָי רְבוּ, וְנִתְבָּאָר, כְּכַתוּב (דברים י) אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ תִירָא. אֶת - לְכַלֵּל שְׁצַרְיֶךָ לִירָא מֵרְבוּ כְמוֹרָא הַשְּׂכִינָה, וְיִרְאֵת תְּלַמִּיד הוּא רְבוּ. מִשּׁוּם כֶּף בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה לֹא יֵשִׁים אוֹתוֹ הַמוֹרָא לְפָנָיו [ד"א לַתְּפִלָּה], אֶלָּא אֶת מוֹרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ וְלֹא מוֹרָא אַחֵר.

וְבֵא וּרְאָה, אֶת תְּפִלַּת מְנַחָה תִקֵּן יִצְחָק, וְדָא כְמוֹ שֶׁתִּקֵּן אַבְרָהָם תְּפִלַּת הַבֶּקֶר כְּנֶגֶד אוֹתָהּ הַדְּרָגָה שְׁנֹדֵבֵק בָּהּ. וְכֵן [כֶּף] יִצְחָק תִּקֵּן תְּפִלַּת מְנַחָה כְּנֶגֶד אוֹתָהּ דְרָגָה שְׁנֹדֵבֵק בָּהּ. וְעַל כֵּן תְּפִלַּת מְנַחָה מְכַאֲשֵׁר נוֹטָה הַשֶּׁמֶשׁ לְרֹדֶת בְּדַרְגָּתוֹ לְצַד מַעְרָב.

שְׁהָרִי בְּטָרָם נָטָה הַשֶּׁמֶשׁ לְצַד מַעְרָב, נִקְרָא יוֹם מִן הַבֶּקֶר עַד הַזְּמַן הַהוּא, שְׁכַתוּב (תהלים כב) חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם. וְאִם תֵּאמַר עַד חֲשֻׁכָה - בֵּא רְאָה, שְׁכַתוּב (ירמיהו ו) אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנָּטוּ צְלָלֵי עָרֵב. כִּי פָנָה הַיּוֹם - כְּנֶגֶד תְּפִלַּת הַבֶּקֶר, שְׁכַתוּב חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם, שְׁהָרִי אֶז הַשֶּׁמֶשׁ הִיא לְצַד מְזֻרָח. כִּיּוֹן שֶׁנָּטָה הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּרְדֵּ לְצַד מַעְרָב, הָרִי אֶז הוּא זְמַן תְּפִלַּת הַמְּנַחָה, וְכִבְר פָּנָה הַיּוֹם וּבָאוּ צְלָלֵי עָרֵב וְהִתְעוֹרַר הַדִּין הַקָּשָׁה בְּעוֹלָם.

וּפְנָה היום שהיא הדרגה של חסד, ונטו צללי
 ערב שהם הדרגה של הדין הקשה, ואז
 נחרב בית המקדש ונשרף ההיכל. ועל כן שנינו
 שיהיה אדם זהיר בתפלת המנחה, שהוא הזמן
 ששרוי הדין הקשה בעולם. יעקב תקן תפלת
 ערבית, שהרי הוא תקן אותה וזן אותה בכל מה
 שצריך, ודאי שוא"ו תקן את ה"א, וה"א גזונית
 מוא"ו, שאין לה אור משל עצמה כלל.

ומשום כך תפלת ערבית רשות, שהרי נכללת
 בתפלת היום כדי שתהיה מאירה,
 וכעת לא זה הזמן. ובארנו אותה, שהרי לא
 התגלה אור היום שיאיר לה, והיא שולטת
 בחשכה עד זמן חצות הלילה, כשהקדוש
 ברוך הוא משתעשע עם הצדיקים בגן העדן,
 ואז הזמן שהאדם ישתעשע [וללמד] בתורה,
 כמו שנתבאר.

בא ראה, דוד בא ואמר שלשת זמני התפלות
 הללו, שכתוב (תהלים נה) ערב ובקר וצהרים,
 הנה שלשה. והוא לא התפלל אלא שנים מהם,
 שכתוב אשיחה ואהמה, ולא יותר. זה לתפלת
 הבקר – וזה לתפלת המנחה. משום כך דיק
 אשיחה ואהמה. בבקר, שהיא שעת החסד,

מספיק לו בַּחֶסֶד בְּאִשְׁיָהּ. וּבְמִנְחָה, שֶׁהִיא שְׁעַת הַדִּין הַקָּשָׁה, צָרִיךְ הַמָּיָה, וּמִשׁוּם כֵּךְ וְאַהֲמָה. אַחַר כֵּךְ כְּשֶׁנֶּחֱלַק הַלְיָלָה, הָיָה קָם לְשִׁירוֹת וּתְשַׁבְּחוֹת כְּרָאוּי, שְׁכָתוּב (תהלים סב) וּבְלֵילָה שִׁירָה עַמִּי, וְהָרִי נִתְבָּאָר.

קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְהֵלְכוּ: הֵלֶךְ אוֹתוֹ הָאִישׁ עִמּוֹ עַד טְבַרְיָה. בְּעוֹדֵם הַוּלְכִים, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּא רְאֵה, תְּפִלוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִין תְּקַנּוּם הַחֲכָמִים שֶׁל אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָה, מִשׁוּם שְׁנִמְצָאוֹת שְׁתִּים, שְׁכָתוּב (במדבר כח) אֵת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַּבֶּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשְּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים, וְהֵם נִקְרָבִים בְּשְׁנֵי הַזְּמַנִּים הַלְלוּ שֶׁל הַיּוֹם, שֶׁהֵם זְמַנֵּי הַתְּפִלָּה.

אָמַר אוֹתוֹ הָאִישׁ, הָרִי בַתְּחִלָּה הָאָבוֹת תְּקַנּוּ אֵת הַתְּפִלוֹת הַלְלוּ, וּמָה שֶׁתְּקַנּוּ אַבְרָהָם וַיִּצְחָק הוּא הָעֶקֶר. וּמָה שֶׁתְּקַן יַעֲקֹב שֶׁהוּא הַמְּשַׁבַּח שֶׁל הָאָבוֹת, לָמָּה הִיא רְשׁוּת וְלֹא עֶקֶר כְּמוֹ אֵלוֹ?

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָרִי נִתְבָּאָר, אֲבָל בֵּא רְאֵה, שְׁנֵי הַזְּמַנִּים הַלְלוּ שֶׁל שְׁתֵּי הַתְּפִלוֹת אֵינָם אֶלָּא לְחֵבֵר אֵת יַעֲקֹב לְגוֹרְלוֹ. כִּיּוֹן שֶׁהִתְחַבְּרוּ זֶה עִם זֶה, אֵינָנו צְרִיכִים יוֹתֵר. שְׁכִיּוֹן שְׁנִתְּנָה הָאִשָּׁה

בין שתי הזרועות ומתחברת בגוף, לא צריך יותר, ועל כן אנו צריכים לעורר שתי הזרועות בגלל שנתנה ביניהם. כיון שהיא ביניהם, הגוף והאשה, אז דבריהם בלחש שלא להזכיר.

ומשום כך, יעקב משמש במרום שנינו. מה זה במרום? כמו שנאמר (תהלים צב) ואתה מרום לעולם ה'. והכל הוא סוד ליודעי הדין. באו רבי אבא והיהודי ההוא ונשקו את ידו. אמר רבי אבא, עד היום הזה לא למדתי בדבר הזה, רק עכשו. אשרי חלקי שזכיתי לשמע אותו.

ויבאה יצחק האהלה שרה אמו. אמר רבי יוסי, הפסוק הזה קשה. האהלה? היתה צריך להיות לאהל שרה אמו! מה זה האהלה? שחזרה לשם השכינה. משום שכל זמן ששרה היתה קימת בעולם, לא זזה ממנה השכינה, ונר היה דולק מערב שבת לערב שבת והיה מאיר את כל אותם ימות השבוע. אחר שמתה, כבה אותו הנר. כיון שבאה רבקה, חזרה השכינה והדליקה את הנר. שרה אמו - שדמתה לשרה בכל מעשיה.

רבי יהודה אמר, כמו שדמותו של יצחק היתה כדמותו של אברהם, וכל מי שראה את

יִצְחָק אָמַר זֶה וְדָאֵי אַבְרָהָם שְׁהוּלִיד אֶת יִצְחָק –
כִּן גַּם דְּמוּתָהּ שֶׁל רַבְקָה מִמֶּשׁ הֵיטָה כְּדְמוּתָהּ
שֶׁל שָׂרָה, וּמִשׁוּם כִּן שָׂרָה אָמוּ וְדָאֵי.

**אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּכָל כִּן זֶה, אֲבָל בֵּא רְאָה, זֶהוּ
סוּד. שְׂאֵף עַל גַּב שְׂשָׂרָה מֵתָה, דְּמוּתָהּ לֹא
זָזָה מִן הַבַּיִת, וְלֹא נִרְאָתָה שָׁם מִיּוֹם שְׁמִתָּה עַד
שְׁבָאָה רַבְקָה. כִּיּוֹן שְׁנַכְנַסָּה רַבְקָה, נִרְאָתָה
דְּמוּתָהּ שֶׁל שָׂרָה, שְׁכַתּוּב וַיְבָאָהּ יִצְחָק הָאֵהָלָה
וְגו'. מִיַּד שָׂרָה אָמוּ נִרְאָתָה שָׁם. וְלֹא הָיָה רוּאָה,
רַק יִצְחָק לְבִדּוֹ כְּשִׁנְכַּנְס לְשָׁם, וְעַל כֵּן וַיִּנָּחַם
יִצְחָק אַחֲרֵי אָמוּ. [ס"א מָה זֶה אַחֲרֵי אָמוּ? אַחֲרֵי
שְׂאֵמוּ נִרְאָתָה וְהִזְדַּמְנָה בַּבַּיִת, וְעַל כֵּן לֹא כְּתוּב
אַחֲרֵי מִיתַת אָמוּ, אֶלֶּא אַחֲרֵי אָמוּ.]**

**רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, מָה שׁוֹנָה שְׁכַתּוּב בְּיִצְחָק,
וַיִּקַּח אֶת רַבְקָה וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיֵּאֱהָבָהּ?
כִּיּוֹן שְׂאֵמַר וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה, לֹא יִדְעַנּוּ שֶׁהוּא אָהֵב
אוֹתָהּ? שְׁהָרִי כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם אוֹהֲבִים אֶת
נְשׁוֹתֵיהֶם. מָה שׁוֹנָה בְּיִצְחָק שְׁכַתּוּב בּוֹ וַיֵּאֱהָבָהּ?**

**אָמַר וְדָאֵי הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל הָאֵהָבָה שֶׁל הַזְּכָר
לְאִשָּׁה אֵינָה אֶלֶּא בְּשִׂמְלָה, שְׁכַתּוּב (שִׁיר א)
שְׂמָאלוּ תַחַת לְרֵאשִׁי. וְחֻשְׁךָ וְלִלְלָה הֵם יַחַד,**

וְהַשְׂמַאל מְעוֹרָר תְּמִיד אֶהְבֶּה לְנִקְבָּה וְאוֹחֵז בָּהּ.
 וְעַל כֵּן, אָף עַל גַּב שְׂאֵבְרָהּם [ס"א הִיָּה] אוֹהֵב
 אֶת שָׂרָה, לֹא כְּתוֹב בּוֹ וַיֵּאֱהָבָהּ, אֲלֵא בִּיצְחָק.
 וְאִם תֹּאמַר וַיֵּאֱהֵב יַעֲקֹב אֶת רָחֵל - הֵצֵד שֶׁל
 יַצְחָק שֶׁהִיָּה בּוֹ עֲשֵׂה לוֹ.

בא רָאָה, כְּשֶׂאֲבָרְהֶם רָאָה אֶת שָׂרָה [ס"א אֶת
 רְבֵקָה], הִיָּה מְחַבֵּק אוֹתָהּ וְלֹא יוֹתֵר. אֲבָל
 יַצְחָק שֶׁהוּא בַּעֲלָהּ, אֶחָז בָּהּ וְשֵׁם אֶת זְרוּעוֹ תַּחַת
 רֵאשָׁהּ, שְׁכָתוֹב שְׂמַאלוֹ תַּחַת לְרֵאשֵׁי וַיְמִינוּ
 תַּחְבִּיקָנִי. אַחַר כֵּן בָּא יַעֲקֹב וְשִׁמְשׁ מִטָּתוֹ, וְהוֹלִיד
 שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים, כָּלֶם כְּרָאוּי.

ובא וְרָאָה, כָּל הָאֲבוֹת הִלְכוּ בְּסוּד אֶחָד, וְכָלֶם
 שִׁמְשׁוּ בְּאַרְבַּע נָשִׁים כָּל אֶחָד מֵהֶם.
 אֲבָרְהָם בְּאַרְבַּע - שָׂרָה וְהַגֵּר וְשֵׁתִי פִּילִגְשִׁים,
 שְׁכָתוֹב וְלִבְנֵי הַפִּילִגְשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם.
 פִּילִגְשִׁים - שְׁתֵּים. הִנֵּה אַרְבַּע.

יצחק בְּסוּד שֶׁל אַרְבַּע שֶׁל הֵצֵד שֶׁל רְבֵקָה,
 שְׁכָתוֹב וַיִּקַּח אֶת רְבֵקָה - אֶחָד. וְתֵהִי לוֹ
 לְאִשָּׁה - שְׁתֵּים. וַיֵּאֱהָבָהּ - שְׁלֵשׁ. וַיִּנָּחֵם יַצְחָק
 אַחֲרֵי אִמּוֹ - הִנֵּה אַרְבַּע. כִּנְגֵד זֶה הָיוּ לְיַעֲקֹב
 אַרְבַּע נָשִׁים. וְהִכֵּל בְּסוּד אֶחָד.

רבי חייא אָמר, אַבְרָהָם וַיִּצְחָק שְׁמָשׁוּ כָּל אֶחָד
עִם אִשָּׁה אַחַת בְּסוּד שֶׁל קֹדֶשׁ. אַבְרָהָם עִם
שָׂרָה, יִצְחָק עִם רִבְקָה. דְּכַנְגָד שְׁנֵיהֶם הָיוּ אַרְבַּע
נָשִׁים לִיְצַקֵּב בְּשְׁנֵי חֻלְקִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, עָלוּ
הַדְּבָרִים לְמָקוֹמָם, שֶׁהָרִי הִכַּל נַעֲשֶׂה בְּסוּד קְדוּשׁ,
וְהַכֹּל בְּסוּד אֶחָד.

וַיִּסְף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וַשְׁמָה קְטוֹרָה. קְטוֹרָה
זוֹ הִיא הַגֵּר. שֶׁהָרִי שְׁנֵינוּ, אַחַר שֶׁנִּפְרְדָה
הַגֵּר מֵאַבְרָהָם וְטַעַתָּה אַחַר גְּלוּלֵי אַבְיָה, אַחַר כֵּךְ
נִקְשְׂרָה לְמַעֲשִׂים כְּשָׂרִים, וּמִשׁוּם כֵּךְ הַשְׁתַּנָּה
שְׁמָה וְנִקְרָאָה קְטוֹרָה בְּמַעֲשִׂים כְּשָׂרִים, וְשָׁלַח
אַבְרָהָם וְלָקַח אוֹתָהּ לְאִשָּׁה. מִכַּאֲן שֶׁשְׁנוּי שֵׁם
מְכַפֵּר עַל חֻטְאִים, וְעַל כֵּן הַשְׁתַּנָּה שְׁמָה.

וַיִּסְף אַבְרָהָם. מַה זֶה וַיִּסְף? אִם תֹּאמַר שֶׁהוּא
הוֹסִיף עַל שָׂרָה – לֹא כֵּךְ! אֵלֶּא בִימֵי שָׂרָה
הַזְדוּגָ עִמָּה פַּעַם אַחַת, וְאַחַר כֵּךְ גִּרְשׁ אוֹתָהּ עַל
עֲסָקֵי יִשְׁמַעֵאל, וְאַחַר כֵּךְ וַיִּסְף, כְּמוֹ מִקְדָּם פַּעַם
אַחֶרֶת עַל מַה שֶׁנִּשְׁאַ אוֹתָהּ בְּרֵאשׁוֹנָה. וְלִפִּי
שֶׁשְׁנָתָה מַעֲשִׂיָה, כֵּךְ גַּם שְׁנָה שְׁמָה.

בא רֵאָה, שְׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַיְבֹאֶה יִצְחָק
הָאֵהֱלָה שָׂרָה אָמוּ – שֶׁהִתְגַּלְתָּה דְמוּת

שָׂרָה, וַיִּצְחַק הַתַּנְחִים אַחֲרֵי שֶׁהִתְגַּלְתָּה אִמּוֹ וְאֵת
 דְּמוּתָהּ הָיָה רוֹאֶה כָּל יוֹם. וְאַבְרָהָם, אֵף עַל גַּב
 שְׁנֵשָׂא, לֹא נִכְנַס לְאוֹתוֹ הַבַּיִת, וְלֹא הִכְנִיס אֶת
 אוֹתָהּ הָאִשָּׁה לְשֵׁם כְּדֵי שֶׁשִּׁפְחָה לֹא תִירֶשׁ
 גְּבֻרְתָּהּ. וּבִאֵהֶל שָׂרָה לֹא נִרְאָתָה אִשָּׁה אַחֲרֵת,
 אֲלֵא רַבָּקָה.

וְאֵף עַל גַּב שֶׁאַבְרָהָם הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁדְּמוּתָהּ שֶׁל
 שָׂרָה נִגְלְתָה שָׁם, הַשָּׂאִיר לְיִצְחָק אוֹתוֹ
 הָאֵהֶל, לְרֵאוֹת אֶת הַדְּמוּת שֶׁל אִמּוֹ בְּכָל יוֹם.
 יִצְחָק וְלֹא אַבְרָהָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּתֵּן אַבְרָהָם
 אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק. אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ דּוֹקָא,
 זוֹ אוֹתָהּ הַדְּמוּת שֶׁל שָׂרָה בְּאוֹתוֹ הַמְּשֻׁכָּן.

דְּבַר אַחַר וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק,
 סוּד הָאֵמוּנָה הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁיִּדְבֵּק יִצְחָק
 בְּדַרְגַּת חֶלְקוֹ כְּרֵאוּי. בֵּא רְאֵה, כָּאֵן נִכְלְלוּ [מִים
 עִם אֵשׁ] אֵשׁ עִם מַיִם. וְדַאי אֵשׁ נוֹשָׂא מַיִם.
 מִשְׁמַע וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק, זֶה
 הַמַּיִם שֶׁנִּכְלָלִים בְּאֵשׁ. וּבְרֵאוּנָה נִכְלְלוּ יַחַד אֵשׁ
 וּמַיִם. מִתִּי? בְּשַׁעָה שֶׁעֶקֶד אֶת יִצְחָק לַעֲשׂוֹת בּוֹ
 דִּין, אִזּוֹ נִכְלָלָה הָאֵשׁ בְּמַיִם. וְכֵאֵן נִכְלְלוּ מַיִם
 בְּאֵשׁ, שֶׁהֶכַל יִהְיֶה בְּסוּד הָאֵמוּנָה הָעֲלִיּוֹנָה.

וּלְבָנֵי הַפִּילֻגְשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם נָתַן אַבְרָהָם
 מִתְּנֹת. מַה זֶה מִתְּנֹת? אֵלֹה הַצְּדָדִים
 הַדְּרָגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁהֵם שְׁמוֹת שֶׁל צְדָדֵי רוּחַ
 הַטְּמָאָה כְּדֵי לְהַשְׁלִים אֶת הַדְּרָגוֹת, וְהַתְּעֵלָה
 יִצְחָק עַל הַכֹּל בְּאִמוּנָה הָעֲלִיוֹנָה כְּרָאוּי.

בְּנֵי הַפִּילֻגְשִׁים – אֵלֹה הָיוּ בְּנֵי קְטוֹרָה. פִּילֻגְשׁ
 בְּרָאשׁוֹנָה, וּפִילֻגְשׁ כְּעֵת. רַבִּי חֲזִיא אָמַר,
 פִּילֻגְשִׁים מִמֶּשׁ. וַיִּשְׁלַח מֵעַל יִצְחָק בְּנוֹ –
 שְׁלֹא לְשֹׁלֵט אֶצֶל יִצְחָק. בְּעוֹדָנוּ חַי – בְּעוֹד
 שְׁאַבְרָהָם הָיָה חַי וְקַיִם בְּעוֹלָם, שְׁלֹא יִתְגַּרּוּ בּוֹ
 אַחֵר כֶּךָ, וּכְדֵי שֶׁיִּצְחָק יִתְקַן בְּצַד הַדִּין הַקָּשֶׁה
 הָעֲלִיוֹן שֶׁיִּתְגַּבֵּר עַל כָּלֶם וְכָלֶם יִכְנַעוּ לְפָנָיו.
 קִדְמָה אֶל אֶרֶץ קָדֶם – מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם הֵם צְדָדֵי
 הַכְּשָׁפִים הַטְּמָאִים.

בְּאֵרָא, כְּתוּב (מַלְכִים-א ה') וַתִּרְבַּח חֲכָמַת שְׁלֹמֹה
 מִחֲכָמַת כָּל בְּנֵי קָדֶם. אֵלֹה הֵם שֶׁהָיוּ מִבְּנֵי
 [הֵם] בְּנֵי פִילֻגְשִׁים שֶׁל אַבְרָהָם. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ
 שֶׁהָרִי בְּאוֹתָם הָרִי קָדֶם הֵם מְלַמְּדִים כְּשָׁפִים
 לְבְנֵי אָדָם, וּמֵאוֹתָהּ אֶרֶץ קָדֶם יֵצְאוּ לְבָן וּבְעוֹר
 וּבִלְעָם, וְכָלֶם מְכַשְׁפִּים, וְהָרִי בְּאַרְוֵהוּ.

רַבִּי חֲזִיקְיָה פֶּתַח וְאָמַר, (ישעיה מב) מִי נָתַן לְמִשְׁשָׁה
 יַעֲקֹב וַיִּשְׂרָאֵל לְבִזְזִים הֲלֹא ה' וְגו'. בְּאֵרָא

רָאָה, מִזְמַן שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הַבְּרָכוֹת לֹא שׁוֹרוֹת בְּעוֹלָם וְנִמְנָעוֹת, כְּכַיִּכּוֹל נִמְנָעוֹת מִמְעָלָה וּמִטָּה, וְכָל אוֹתָן שָׁאֵר הַדְּרָגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת מִתְגַּבְּרוֹת וְהוֹלְכוֹת וְשׁוֹלְטוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, מִשׁוּם שֶׁהֵם גָּרְמוּ בַחֲטָאֵיהֶם.

הַפְּסוּק הַזֶּה אֵין מִתִּישְׁבִּים דְּבַרְיוֹ, שְׁכַתּוֹב מִי נָתַן לְמִשְׁפָּה יַעֲקֹב. כִּיּוֹן שְׁאָמַר מִי נָתַן לְמִשְׁפָּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל, מַה זֶה חֲטָאנוּ לוֹ? הֲיֵיהָ צָרִיךְ לִהְיוֹת חֲטָאוּ לוֹ! וְאִם אָמַר חֲטָאנוּ לוֹ, מַהוּ וְלֹא אָבוּ? וְלֹא אָבִינוּ צָרִיךְ לִהְיוֹת!

אָלֵא בְּשַׁעַה שֶׁנִּחְרַב הַמִּקְדָּשׁ וְנִשְׂרַף הַהֵיכָל וְהָעַם הִגְלָה, רְצַתָּה הַשְׁכִּינָה לְהַעֲקֹר מִמְּקוֹמָהּ וְלָלַכְתָּ עִמָּהֶם בַּגְּלוּת. אָמְרָה: אֵלֶיךָ בְּרַאשׁוֹנָה לְרֹאוֹת אֶת בֵּיתִי וְהֵיכְלִי, וְאֶפְקֹד אֶת מְקוֹמוֹת הַכְּהֻנִּים וְהַלְוִיִּם שֶׁהָיוּ עוֹבְדִים בְּבֵיתִי.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּאוֹתָהּ שַׁעַה הִסְתַּכְּלָה כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה וְרֵאתָה אֶת בַּעֲלָהּ מִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה לְמַעְלָה לְמַעְלָה. יֵרְדָה לְמִטָּה, נִכְנְסָה לְבֵית וְהִסְתַּכְּלָה בְּכָל אוֹתָם הַמְּקוֹמוֹת, וְנִשְׁמַע קוֹל לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְנִשְׁמַע קוֹל לְמִטָּה. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע נְהִי בְּכִי תִמְרוֹרִים רַחֵל (יֵרְמִיָּה לֵא) מְבַכָּה עַל בְּנֵיהָ וְגו', וּבְאֵרוֹהָ.

בִּיּוֹן שְׁנַכְנִסָּה לַגְּלוּת, הַסְּתַכְלָה עַל הָעַם, וְרֵאֲתָה
 שְׁדוּחִקִּים אוֹתָם וְרוּמָסִים אוֹתָם בַּגְּלוּת בֵּין
 רַגְלֵי שְׂאֵר הָעַמִּים. אֲזִי אֶמְרָה: (ישעיה מב) מִי נָתַן
 לְמַשְׁפָּה יַעֲקֹב וְגו'. וְהֵם אוֹמְרִים: הֲלֹא ה' זֶה
 חָטְאָנוּ לוֹ. וְהִיא אוֹמְרָת: וְלֹא אָבוּ בְדַרְכֵּי הַלּוּף
 וְלֹא שָׁמְעוּ בְּתוֹרָתוֹ.

וּבְשַׁעֲדָה שְׁעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְפַקֵּד אֶת
 עַמּוֹ, כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל תָּשׁוּב מִן הַגְּלוּת
 בְּרֵאשׁוֹנָה. [אוֹמֵר לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא]: תִּלְכִּי
 לְבַיִת כְּדֵי שְׁבִית הַמְּקֻדָּשׁ יִבְנֶה בְּהִתְחַלָּה. וַיֹּאמֶר
 לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: קוּמִי מִן הָעֶפֶר. הִיא שָׁבָה
 וְאוֹמְרָת: לְאִיזָה מְקוֹם אֵלֶּךְ? בֵּיתִי חָרַב, וְהֵיכְלִי
 נִשְׂרַף בְּאֵשׁ.

עַד שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִבְנֶה אֶת הַמְּקֻדָּשׁ
 בְּרֵאשׁוֹנָה וַיִּתְקִין אֶת הַהֵיכָל וַיִּבְנֶה אֶת קַרְיַת
 יְרוּשָׁלַיִם, וְאַחַר כֵּן יָקִים אוֹתָהּ מִן הָעֶפֶר. זֶהוּ
 שְׁכָתוּב (תהלים קמז) בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה' וְגו'. בּוֹנֵה
 יְרוּשָׁלַיִם בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֵּן נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָסוּ.
 וַיֹּאמֶר לָהּ: (ישעיה נב) הַתְּנַעֲרִי מֵעֶפֶר קוּמִי שְׁבִי
 יְרוּשָׁלַם וְגו'. וַיִּכְנָס אֶת גְּלוּיֹת יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ
 שְׁכָתוּב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה' – בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֵּן
 – נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָסוּ. וְאֲזִי הָרוּפָא לְשְׁבוּרֵי לֵב

וּמַחְבֵּשׁ לְעַצְבוֹתֵם, זֶה תַחֲזִית הַמַּתִּים, וְכָתוּב
(יחזקאל לו) וְאֵת רוּחִי אָתֵן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֵת
אֲשֶׁר בְּחַקֵּי תִלְכוּ וְגו'. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרִשְׁת תּוֹלְדֹת יִצְחָק

(דף קלד' ע"ב - דף קמו' ע"ב)

וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק וְגו'. פָּתַח רַבִּי חִיָּיא וְאָמַר,
(תהלים קו) מִי יִמְלֹל גְּבוּרוֹת ה' יִשְׁמִיעַ כָּל
תְּהִלָּתוֹ. בֵּא רְאֵה, כְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְעָלָה בְּרָצוֹן לִפְנֵי לְבָרָא אֵת הָעוֹלָם, הִיָּה
מְסַתְּכַל בַּתּוֹרָה וּבּוֹרָא אוֹתוֹ, וּבְכָל מַעֲשֵׂה
וּמַעֲשֵׂה שֶׁבְּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם, הִיָּה
מְסַתְּכַל בַּתּוֹרָה וּבּוֹרָא אוֹתוֹ. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (משלי ח)
וְאֵהִיָּה אֲצִלוֹ אָמוֹן וְאֵהִיָּה שְׁעִשׂוּעִים יוֹם יוֹם. אֵל
תִּקְרִי אָמוֹן אֵלָא אָמֵן.

כְּשֶׁרָצָה לְבָרָא אָדָם, אָמְרָה הַתּוֹרָה לִפְנֵי: אִם
הָאָדָם יִבְרָא וְאַחַר כֵּן יִחַטָּא וְאֵתָה
תִּדּוֹן אוֹתוֹ, לָמָּה יִהְיוּ מַעֲשֵׂי יָדֶיךָ לְחַנּוּם, שְׁהִרִי
לֹא יוּכַל לְסַבֵּל אֵת דִּינְךָ? אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא: הִנֵּה תִקְנַתִּי תְּשׁוּבָה טָרָם שֶׁבְּרָאתִי
אֵת הָעוֹלָם. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם
בְּשַׁעָה שְׁעֵשָׂה אוֹתוֹ וּבְרָא אֵת הָאָדָם, אָמַר לוֹ:

עולם, עולם, אתה וחקותיך לא יתקיימו אלא על התורה.

ומשום כך בראתי בך את האדם, כדי שיתעסק בה, ואם לא – הריני מחזירך לתהו ובהו, והכל בשביל האדם קיים. זהו שכתוב (ישעיה מה) אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי. והתורה עומדת ומכריזה לפני בני אדם כדי שיתעסקו וישתדלו בה, ואין מי שירכין אָזְנוֹ.

בא ראה, כל מי שמשתדל בתורה, מקיים העולם ומקיים כל מעשה ומעשה על תקונו כראוי, ואין לך כל איבר ואיבר באדם שאין כנגדו בריה בעולם. שהרי כמו שאדם נחלק לאיברים, וכלם עומדים דרגות על דרגות מתקנים אלו על אלו וכלם גוף אחד – כך גם העולם, כל אותם בריות כלם איברים איברים ועומדים אלו על אלו, וכאשר כלם מתקנים – הנה גוף [אחד] ממש.

והכל כמו שהתורה. שהרי כל התורה איברים ופרקים ועומדים אלו על אלו, וכשכלם נתקנים – נעשים גוף אחד. כיון שדוד הסתכל במעשה הזה, פתח ואמר, (תהלים קד) מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קניינך.

בַּתּוֹרָה כָּל הַסּוּדוֹת עֲלִיוֹנִים חֲתוּמִים שְׁלֹא
 יְכוּלִים לְהַשִּׁיג. בַּתּוֹרָה כָּל אוֹתָם
 דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים שֶׁהִתְגַּלּוּ וְלֹא הִתְגַּלּוּ. בַּתּוֹרָה הֵם
 כָּל הַדְּבָרִים שֶׁלְמַעַלָּה וְלִמְטָה. כָּל הַדְּבָרִים שֶׁל
 הָעוֹלָם הַזֶּה וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁל הָעוֹלָם הַבֶּא הֵם
 בַּתּוֹרָה, וְאֵין מִי שֶׁמְשַׁגֵּיחַ וּמְכִיר אוֹתָם. וּמְשׁוּם
 כֵּן כָּתוּב (תהלים קו) מִי יִמְלֹל גְּבוּרוֹת ה' יִשְׁמִיעַ
 כָּל תְּהִלָּתוֹ.

בֵּא רְאֵה, בָּא שְׁלֵמָה וּבִקְשׁ לַעֲמֹד עַל דְּבָרֵי
 הַתּוֹרָה וְעַל דְּקְדוּקֵי הַתּוֹרָה וְלֹא יִכַּל. אָמַר,
 אָמַרְתִּי אֲחַכְמָה וְהִיא רְחוּקָה מִמֶּנִּי. דוּד אָמַר,
 (תהלים קיט) גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ.

בֵּא רְאֵה, כָּתוּב בְּשְׁלֵמָה (מלכים-א ה) וַיִּדְבֵּר שְׁלֵשֶׁת
 אֲלָפִים מִשָּׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וְאַלְף. וְהָרִי
 בְּאֵרוֹהוּ שֶׁחֲמִשָּׁה וְאַלְף טְעָמִים הָיוּ בְּכָל מִשָּׁל
 וּמִשָּׁל שֶׁהָיָה אוֹמֵר. וּמָה שְׁלֵמָה, שֶׁהוּא בְּשֵׁר וּדָם,
 כֵּן הָיוּ בְּדְבָרָיו – דְּבָרֵי הַתּוֹרָה שֶׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁבְּכָל דְּבַר וּדְבַר
 יֵשׁ בּוֹ כַּמָּה מִשָּׁלִים, כַּמָּה שִׁירִים, כַּמָּה תְּשֻׁבָחוֹת,
 כַּמָּה סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים, כַּמָּה חֲכָמוֹת, וְעַל כֵּן כָּתוּב
 מִי יִמְלֹל גְּבוּרוֹת ה'.

בא רֵאָה מַה כָּתוּב לְמַעַלָּה, וְאַלְהָ תִלְדֶּת
 יִשְׁמָעֵאל. שֶׁהֵם שְׁנַיִם עָשָׂר נְשִׂאִים. אַחַר
 כֵּן אָמַר וְאַלְהָ תוֹלְדֶת יִצְחָק. הַתְּעַלָּה עַל דַּעְתָּךְ
 שְׁכָתוּב בּוֹ בִּישְׁמָעֵאל שֶׁהוֹלִיד שְׁנַיִם עָשָׂר
 נְשִׂאִים וְיִצְחָק הוֹלִיד שְׁנַיִ בָּנִים, שְׂזָה הַתְּעַלָּה
 וְזֶה לֹא הַתְּעַלָּה? עַל כֵּן כָּתוּב מִי יִמְלֹל גְּבוּרֹת
 ה'. זֶה יִצְחָק. וְיִצְחָק הוֹצִיא אֶת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא הָיָה
 לְבִדּוֹ יוֹתֵר מִכָּלֶם, שֶׁהוֹלִיד שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים,
 הַקִּיּוּם שֶׁל מַעַלָּה וּמַטָּה. אָבֵל יִצְחָק לְמַעַלָּה
 בְּקִדְשָׁה עֲלִיּוֹנָה, [וְיִשְׁמָעֵאל] וְעָשׂוֹ לְמַטָּה, וְעַל
 כֵּן כָּתוּב מִי יִמְלֹל גְּבוּרֹת ה' יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ.
 זֶה יַעֲקֹב. כְּשֶׁנִּדְבַּק הַשֶּׁמֶשׁ בַּלְבָּנָה, כִּמָּה פּוֹכְכִים
 מְאִירִים מֵהֶם.

וְאַלְהָ תוֹלְדֶת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
 מַה שׁוֹנָה שְׁעֵד כָּאֵן לֹא כָתוּב בֶּן אַבְרָהָם
 וְכַעַת אָמַר? אֵלֶּא אָף עַל גַּב שְׁכָתוּב וַיְבָרַךְ
 אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ, כְּעַת שְׁמַת אַבְרָהָם, דְּמוֹתוֹ
 הִתְהַוָּה בּוֹ, וְנִשְׁאַרָה בְּיִצְחָק. שְׁכָל מִי שֶׁרָאָה אֶת
 יִצְחָק, הָיָה אוֹמֵר זֶה וְדָאֵי אַבְרָהָם, וְהָיָה מַעֲיֵד
 וְאוֹמֵר, אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק.

רַבִּי יִצְחָק קָם לִילָה אֶחָד לְעֶסֶק בְּתוֹרָה, וְרַבִּי
 יְהוּדָה קָם בְּקִיסְרִיָּה בְּשַׁעַת הַהֵיא. אָמַר

רבי יהודה, אָקום וְאַלף לְרַבִּי יִצְחָק, וְאַעֲסֵק
 בַּתּוֹרָה וְנִתְחַבֵּר יַחַד. הֵלֶךְ עִמּוֹ חִזְקִיָּה בְּנוֹ,
 שְׁהִיָּה יָלֵד. כְּשֶׁקָּרַב לְשַׁעַר, שָׁמַע אֶת רַבִּי יִצְחָק
 שְׁהִיָּה אוֹמֵר, וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיְבָרֶךְ
 אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחֵי
 רְאִי. הַפְּסוּק הַזֶּה אֵין רֵאשׁוֹ סוּפוֹ, וְאֵין סוּפוֹ
 רֵאשׁוֹ. מֵה שׁוֹנֵה שְׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַצָּרֶךְ
 לְבָרֶךְ אֶת יִצְחָק מִשׁוּם שְׁאַבְרָהָם לֹא בָרַךְ אוֹתוֹ?
 מֵה הַטְּעָם? מִשׁוּם שְׁלֹא יִתְבָּרֶךְ עִשׂוֹ, וְעַל כֵּן
 עָלוּ אוֹתָן בְּרָכוֹת לְקַבֵּ"ה, וּבְאַרוּהוּ. וַיֵּשֶׁב יִצְחָק
 עִם בְּאֵר לַחֵי רְאִי, מֵה זֶה לַחֵי רְאִי? אֶלֶּא
 שְׁהַתְּחַבֵּר עִם הַשְּׂכִינָה, הַבְּאֵר שֶׁל מְלֶאךְ הַבְּרִית
 נִרְאֶה עָלֶיָּה כְּתִרְגוּמוֹ, וּמִשׁוּם כֶּךָ בְּרָכוּ.

בִּינְתַיִם דְּפַק רַבִּי יְהוּדָה בְּשַׁעַר וְנִכְנַס,
 וְהַתְּחַבְּרוּ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּעֵת זְווג
 הַשְּׂכִינָה עִמָּנוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַבְּאֵר לַחֵי רְאִי
 הַזֶּה שְׁאַמְרַת - יָפָה, אֲבָל בְּדָבָר נִשְׁמָע. פֶּתַח
 וְאָמַר, (שִׁיר ד') מַעְיָן גַּנִּים בְּאֵר מֵיִם חַיִּים וְנִזְלִים מִן
 לְבַנוֹן. הַפְּסוּק הַזֶּה נִתְבָּאֵר, אֲבָל הֵנָּה פֶּרְשׁוּהוּ,
 מַעְיָן גַּנִּים - זֶה אַבְרָהָם. בְּאֵר מֵיִם חַיִּים - זֶה
 יִצְחָק. וְנִזְלִים מִן לְבַנוֹן - זֶה יַעֲקֹב. בְּאֵר מֵיִם
 חַיִּים זֶה יִצְחָק, הֵינְנו שְׂכָתוֹב וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר

לחי ראי. ומה הבאר? זו השכינה. לחי – זה חי העולמים, צדיק חי העולמים, ואין להפריד אותם. חי הוא בשני עולמות. חי למעלה, שהוא העולם העליון. חי כלפי העולם התחתון. והעולם התחתון בשבילו קים ומאיר.

בא ראה, הלבנה לא מאירה אלא כשרואה את השמש, וכיון שרואה אותו – מאירה. ועל כן באר לחי ראי הזו ודאי, ואז מאירה ועומדת במים חיים. לחי ראי, כדי להתמלא ולהיות מאירה מהחי הזה.

בא ראה, כתוב (שמואל-ב כז) ובניהו בן יהוידע בן איש חי, שהיה צדיק והאיר לדורו, כמו החי שלמעלה מאיר לעולם, ובכל זמן הבאר הזו לחי מסתכלת ורואה כדי להאיר, כמו שאמרנו. וישב יצחק עם באר לחי ראי, הינו שכתוב בקחתו את רבקה, וישב עמה והתאחד עמה, חשך בלילה, שכתוב (שיר ב) שמאלו תחת לראשי. ובא וראה, יצחק היה בקרית ארבע אחרי שמת אברהם. מה זה וישב יצחק עם באר לחי ראי? שהזדוג עמה, ואחז באותה הבאר לעורר האהבה, כמו שאמרנו.

פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (קהלת א) **וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְאֵל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זֹרַח הוּא שֵׁם.**
וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ – זה הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁמְאִיר לְלִבְנָה.
שֶׁכָּאֲשֶׁר נִרְאָה עִמָּה, אִזּוּ מְאִירָהּ, וּמְאִיר וְזֹרַח מִמְּקוֹם עֲלִיּוֹן שֶׁעוֹמֵד עָלָיו, מִשֵּׁם זֹרַח תָּמִיד.
וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ – לְהִזְדַּוֵּג עִם הַלִּבְנָה. הוֹלֵךְ אֶל דְּרוֹם – שֶׁהוּא הַיָּמִין, וְשֵׁם בּוֹ אֶת כַּחוֹ. וּמִשׁוֹם שֶׁכַּחוֹ בּוֹ, כָּל כַּח הַגּוֹף הוּא בְיָמִין וּבּוֹ הוּא תְלוּי. אַחַר כֵּן סוֹבֵב אֶל צְפוֹן. מְאִיר לְצַד זֶה וּמְאִיר לְצַד זֶה. סוֹבֵב סִבְבַּת הוֹלֵךְ הָרוּחַ. בְּרֵאשׁוֹנָה פְּתוּב שֶׁמֶשׁ, וְכַעַת רוּחַ? אֵלֵּא הַכֹּל אֶחָד וְסוּד אֶחָד, וְכֹל זֶה מִשׁוֹם שֶׁהַלִּבְנָה מוֹאֲרֵת מִמֶּנּוּ וְיִתְחַבְּרוּ שְׁנֵיהֶם.
בֵּא רְאֵה, כְּשֶׁאֲבִרְהֶם בָּא לְעוֹלָם, חִבְּק אֶת הַלִּבְנָה וְקָרַב אוֹתָהּ. כִּיּוֹן שֶׁבָּא יִצְחָק, אֲחִז בָּהּ וְהִחְזִיק בָּהּ כְּרֵאוּי וּמִשֵּׁן אוֹתָהּ בְּאֶהְבָּהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שֶׁכְּתוּב שֶׁמֵּאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי. כִּיּוֹן שֶׁבָּא יַעֲקֹב, אִזּוּ הִתְחַבֵּר הַשֶּׁמֶשׁ עִם הַלִּבְנָה וְהֵאִירָהּ, וּנְמַצָּא יַעֲקֹב שֶׁלֵּם בְּכֹל הַצְּדָדִים, וְהַלִּבְנָה הֵאִירָהּ וְנִתְקַנָּה בְּשָׁנִים עָשָׂר שְׁבָטִים.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (תהלים קלד) **הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת ה' כָּל עַבְדֵי ה' וְגו'.** הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוּהוּ.
אָבֵל בֵּא רְאֵה, הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת ה', וּמִי הֵם

שְׂרָאוּיִים לְבָרֶךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? כָּל עַבְדֵי
ה', מִשׁוּם שֶׁכָּל אָדָם בְּעוֹלָם מִיִּשְׂרָאֵל, אֵף עַל גַּב
שְׁכָלָם רְאוּיִים לְבָרֶךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
הַבְּרָכָה שֶׁבִשְׂבִילָם יִתְבָּרְכוּ הָעֲלִיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים
מָה הִיא? אוֹתָהּ שֶׁמְבָרְכִים אוֹתוֹ עַבְדֵי ה', וְלֹא
כָלָם. וּמִי הֵם שֶׁבִרְכָתָם בְּרָכָה? הָעַמְדִים בְּבֵית ה'
בְּלִילוֹת. אֲלֵה הֵם שְׁעוּמְדִים בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה
וּמִתְעוֹרְרִים לְקִרְאָה בַּתּוֹרָה, אֵלּוּ עוֹמְדִים בְּבֵית ה'
בְּלִילוֹת, שֶׁהָרִי אֲזוּ בָּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְהַשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן. וְאֵנוּ עוֹמְדִים
כָּאֵן לְהַתְעוֹרֵר בְּדַבְרֵי תּוֹרָה, נֹאמֵר בְּדַבְרֵי יִצְחָק,
שְׂאֵנוּ בּוּ.

פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים
שָׁנָה בְּקַחְתּוֹ אֶת רַבְּקָה וְגו'. בֶּן אַרְבָּעִים
שָׁנָה, לָמָּה בָּא לְמִנּוֹת כָּאֵן שֶׁהָיָה בֶּן אַרְבָּעִים
שָׁנָה כְּשֶׁנִּשְׂאָ אֶת רַבְּקָה? אֲלֵא וַדַּאי הָרִי נִכְלָל
יִצְחָק בְּצַפּוֹן וְדָרוֹם, בָּאֵשׁ וּמַיִם, וְאֲזוּ הָיָה יִצְחָק
בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקַחְתּוֹ אֶת רַבְּקָה. כְּמִרְאֵה
הַקֶּשֶׁת, יֵרֵק לְבֵן אָדָם. בַּת שָׁלֹשׁ שָׁנִים אַחַז בָּהּ
כְּשֶׁאֲחַז בָּהּ בְּרַבְּקָה, וּכְשֶׁהוֹלִיד, הוֹלִיד בֶּן שָׁנִים,
לְהוֹלִיד כְּרֵאוּי, כְּדִי שִׁיֵּצֵא יַעֲקֹב שָׁלֵם מִבֶּן שָׁנִים

שְׁנָה כְּרֵאוּי. וְאֵת כָּל־מִן אֶחָז יַעֲקֹב אַחֲרֵי כֵן וְנַעֲשֶׂה
אִישׁ שָׁלֵם.

בַּת בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי מִפְּדֵן אָרָם אַחֲוֹת לְבֵן
הָאֲרָמִי, מִה אֶכְפֹּת לָנוּ כָּל זֶה, שֶׁהָרִי כָּבֵד
נֹאמֵר וּבְתוּאֵל יָלַד אֶת רַבֵּקָה וְגו', וְכַעַת אָמַר בַּת
בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי, וְאַחֲרֵי כֵן מִפְּדֵן אָרָם, וְאַחֲרֵי כֵן
אַחֲוֹת לְבֵן הָאֲרָמִי? אֵלֶּא פְּרִשׁוּהָ, שֶׁהִיְתָה בֵּין
רְשָׁעִים, וְהִיא לֹא עָשְׂתָה כְּמַעֲשֵׂיהֶם. שֶׁהִיְתָה בַת
בְּתוּאֵל, וּמִפְּדֵן אָרָם, וְאַחֲוֹת לְבֵן, וְכָל־מִן הָיוּ
רְשָׁעִים לְהָרַע, וְהִיא הֶעֱלָתָה מַעֲשִׂים כְּשָׂרִים וְלֹא
עָשְׂתָה כְּמַעֲשֵׂיהֶם.

עֲבָשׁוּ יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, אִם רַבֵּקָה הִיְתָה בַת
עָשָׂרִים שָׁנָה אוֹ יוֹתֵר, אוֹ בַת שְׁלֹשׁ
עָשָׂרָה, אִזּוֹ הוּא הַשִּׁבְחָ שְׁלָהּ שְׁלֹא עָשְׂתָה
כְּמַעֲשֵׂיהֶם, אֲבָל עַד עֵתָה הִיְתָה בַת שְׁלֹשׁ
שָׁנִים, אִזּוֹ מִה הַשִּׁבְחָ שְׁלָהּ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
בַת שְׁלֹשׁ שָׁנִים הִיְתָה, וְעָשְׂתָה לְעַבְדֵי אֶת כָּל
אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִפְּעַל גַּב שְׁכָל זֶה עָשְׂתָה, לֹא
יִדְעֵנוּ הָאֵם מַעֲשֵׂיהָ כְּשָׂרִים אוֹ לֹא. אֵלֶּא
בֵּא רְאֵה, כְּתוּב כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחֹחִים כֵּן רַעֲיָתִי

בין הבנות. כשֹׁשְׁנָה – זו כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. שְׁהִיא
 בין אוֹכְלוֹסִיָּה כְּמוֹ שׁוֹשְׁנָה בין קוֹצִים, וְסוּד
 הַדָּבָר – יִצְחָק בָּא מֵהַצַּד שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁהוּא חֹסֵד
 עֲלִיוֹן, וְעוֹשֶׂה חֹסֵד עִם כָּל הַבְּרִיּוֹת, וְאָף עַל גַּב
 שֶׁהוּא הַדִּין הַקָּשֶׁה. וְרִבְקָה בָּאָה מֵצַד שֶׁל הַדִּין
 הַקָּשֶׁה, וְהִתְעַלְתָּה מִבִּינֵיהֶם, וְהִתְחַבְּרָה עִם
 יִצְחָק. שֶׁהָרִי רִבְקָה בָּאָה מֵצַד הַדִּין הַקָּשֶׁה, וְאָף
 עַל גַּב שֶׁהִיְתָה מֵצַד הַדִּין הַרְפָּה וְחוּט שֶׁל חֹסֵד
 תְּלוּי בָּהּ, וְיִצְחָק דִּין קָשֶׁה וְהִיא רַפָּה – הִיוּ
 כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים. וְאִם לֹא שְׁהִיא רַפָּה, לֹא
 יְכוּל הָעוֹלָם לְסַבֵּל אֶת הַדִּין הַקָּשֶׁה שֶׁל יִצְחָק.
 כְּמוֹ כֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזוּג זְווגִים בְּעוֹלָם,
 אֶחָד תְּקִיף וְאֶחָד רַפָּה, כְּדִי שֶׁהַכֹּל יִתְתַּקֵּן
 וְיִתְבַּסֵּם הָעוֹלָם.

סדר הלימוד ליום טו חשון [יום 45 בשנה]

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה אַחֲרָיו וְאָמַר, וַיַּעֲתֵר יִצְחָק לֵה'
 לְנֹכַח אֶשְׁתּוֹ, מֵהוּ וַיַּעֲתֵר? שֶׁהַקְּרִיב לוֹ
 קָרְבַּן וְהִתְפַּלֵּל עָלֶיהָ. וְאֵיזָה קָרְבַּן הַקְּרִיב? הַקְּרִיב
 עוֹלָה, שֶׁכְּתוּב וַיַּעֲתֵר לוֹ ה'. כְּתוּב כְּאֵן וַיַּעֲתֵר לוֹ
 ה', וְכְתוּב שָׁם (שְׁמוּאֵל-ב כ"א) וַיַּעֲתֵר אֱלֹהִים לְאַרְצָן
 וְגו'. מֵה לְהֵלֵן קָרְבַּן – אָף כְּאֵן קָרְבַּן. כְּתוּב

וַיַּעֲתֵר יִצְחָק, וְכָתוּב וַיַּעֲתֵר לוֹ. שְׂיִצְאָה אֵשׁ
מִלְמַעְלָה כְּנֹגַד הָאֵשׁ שְׂלִמְטָה.

דְּבַר אַחַר וַיַּעֲתֵר יִצְחָק - שֶׁהַתְּפִלָּה תְּפִלָּתוֹ
וְחֵתֵר חֲתִירָה לְמַעְלָה אֶל הַמַּזֵּל שֶׁעַל
הַבָּנִים, שֶׁהָרִי בְּאוֹתוֹ מְקוֹם תְּלוּיִים הַבָּנִים,
שֶׁכָּתוּב וַתִּתְפַּלֵּל עַל ה', וְאָז וַיַּעֲתֵר לוֹ ה'. אֵל
תִּקְרִי וַיַּעֲתֵר לוֹ אֶלָּא וַיַּחֲתֵר לוֹ. חֲתִירָה חֵתֵר לוֹ
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְקִבַּל אוֹתוֹ, וְאָז - וַתֵּהָר
רְבָקָה אֶשְׁתּוֹ.

בֵּא רֵא, עֲשָׂרִים שָׁנָה הִשְׁתַּהֲהָה יִצְחָק עִם אֶשְׁתּוֹ
וְלֹא הוֹלִידָהּ, עַד שֶׁהַתְּפִלָּה תְּפִלָּתוֹ. מִשּׁוֹם
שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְרַצֶּה בְּתַפְלוֹת הַצַּדִּיקִים
בְּשַׁעֲהַ שֶׁמִּבְקָשִׁים לְפָנָיו אֶת תְּפִלָּתָם עַל מֵה
שֶׁהַצְּטֻרָכוֹ. מֵה הַטַּעַם? כִּדִּי שִׂיתְרַבָּה וַיִּתּוּסֶף
מִשְׁחַת קִדְשׁ לְכֹל מִי שֶׁצָּרִיךְ בְּתַפְלוֹת הַצַּדִּיקִים.

בֵּא רֵא, אַבְרָהָם לֹא הִתְפַּלֵּל לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא שִׂיתֵן לוֹ בָּנִים, אִף עַל גַּב שֶׁשָּׂרָה הִיְתָה
עֶקְרָה. וְאִם תֹּאמֵר, הָרִי כְּתוּב הֵן לִי לֹא נִתְתָּה
זֶרַע - הֵהוּא לֹא מִשּׁוֹם תְּפִלָּה הִיְתָה [הֵהוּא לֹא
צָרִיךְ בָּנִים], אֶלָּא כְּמִי שֶׁמִּסְפָּר לְפָנָיו רְבוּנוֹ. אֲבָל
יִצְחָק הִתְפַּלֵּל עַל אֶשְׁתּוֹ מִשּׁוֹם שֶׁהוּא הִיְתָה יוֹדַע

שְׁהוּא לֹא עָקָר, אֲלֵא אֲשֶׁתּוֹ. שְׂיִצְחָק הָיָה יוֹדֵעַ
בְּסוּד הַחֲכָמָה שְׂיִעֲקֹב עֲתִיד לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ
בְּתַרְיִסָר שְׂבָטִים, אֲבָל לֹא יָדַע אִם בְּאִשָּׁה הַזֹּו אוֹ
בְּאַחֶרֶת, וְעַל כֵּן לִנְכַח אֲשֶׁתּוֹ וְלֹא לִנְכַח רַבָּקָה.

אָמַר אוֹתוֹ הַיֶּלֶד, בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה, אִם כָּךְ,
לְמָה לֹא אָהַב יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב כָּל כָּף
כְּמוֹ עֵשׂוֹ הוֹאִיל וְהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא עֲתִיד לְקַיֵּם
מִמֶּנּוּ שְׁנַיִם עָשָׂר שְׂבָטִים? אָמַר לוֹ, יָפָה אָמַרְתָּ,
אֲלֵא כָּל מִין אוֹהֵב אֶת מִינוֹ וְנִמְשָׁךְ וְהוֹלֵךְ מִין
אֲחֵר מִינוֹ.

בֵּא רֵאֵה, עֵשׂוֹ יִצָּא אָדָם, כְּכַתוּב וַיֵּצֵא הָרֵאשׁוֹן
אֲדָמוֹנִי כְּלוֹ וְגו', וְהוּא הַמִּין שֶׁל יִצְחָק,
שֶׁהוּא הַדִּין הַקָּשֶׁה שְׁלִמְעֵלָה, וַיֵּצֵא מִמֶּנּוּ עֵשׂוֹ,
הַדִּין הַקָּשֶׁה לְמַטָּה, שְׁדוּמָה לְמִינוֹ, וְכָל מִין הוֹלֵךְ
לְמִינוֹ, וְעַל כֵּן אָהַב אֶת עֵשׂוֹ יוֹתֵר מֵיַעֲקֹב, כְּכַתוּב
וַיֵּאַהֲב יִצְחָק אֶת עֵשׂוֹ כִּי צִיד בְּפִיו. כְּתוּב כָּאֵן כִּי
צִיד בְּפִיו, וְכַתוּב שָׁם (בְּרֵאשִׁית י) עַל כֵּן יֵאָמֵר
כְּנִמְרֹד גְּבוּר צִיד לְפָנָי ה'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּתוּב וַיִּתְרַצְצוּ הַבְּנִים בְּקַרְבָּה
וּתְאֹמַר אִם כֵּן לְמָה זֶה אֲנֹכִי וּתְלַךְ לְדַרְשׁ
אֶת ה'. לְאִיזָה מְקוֹם הִלְכָה? לְבֵית הַמְּדַרְשׁ שֶׁל

תיקון הבללי

קודם אמירת תהלים ביום חול אומרים זה:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּנְהִי אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהִי
אָבוֹתֵינוּ, הַבּוֹחֵר בְּדוֹד עֶבְדוֹ וּבִזְרָעוֹ אַחֲרָיו
וְהַבּוֹחֵר בְּשִׁירוֹת וּתְשׁוּבָחוֹת שֶׁתַּפֵּן בְּרַחֲמִים אֶל קְרִיאַת
מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים שֶׁאֶקְרָא בְּאֵלּוֹ אֲמָרֶם דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם בְּעֶצְמוֹ, זְכוּתוֹ יְגַן עָלֵינוּ, וַיַּעֲמֵד לָנוּ זְכוּת פְּסוּקֵי
תְהִלִּים וּזְכוּת תְּבוּתֵיהֶם וְאוֹתֵייתֵיהֶם וּנְקוּדוֹתֵיהֶם
וּמַעֲמֵיהֶם וְהַשְּׁמוֹת הַיּוֹצְאִים מֵהֶם מְרֵאשֵׁי תְבוּת
וּמִסּוֹפֵי תְבוּת, לְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ וְעוֹנוֹתֵינוּ וְחַטָּאתֵינוּ
וּלְזַמֵּר עֲרִיצִים וּלְהַכְרִית כָּל הַחוֹחִים וְהַקּוֹצִים הַסּוֹכְבִים
אֶת הַשׁוֹשְׁנָה הָעֲלִיוֹנָה וּלְחַבֵּר אִשֶׁת גְּעוּרִים עִם דּוֹדָהּ
בְּאַהֲבָה וְאַחֻוּהַ וְרַעוּת וּמִשֵּׁם יִמְשֶׁךְ לָנוּ שְׁפַע לְנַפְשׁ
רוּחַ וּנְשָׁמָה לְמַהְרָנוּ מֵעוֹנוֹתֵינוּ וּלְסִלּוֹחַ חַטָּאתֵינוּ
וּלְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ כְּמוֹ שֶׁסְּלַחַת לְדוֹד שֶׁאָמַר מִזְמוֹרִים אֵלּוֹ
לְפָנֶיךָ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גַּם יְהוָה יֵאֱהוּנְהִי הַעֲבִיר חַטָּאתֶךָ
לֹא תָמוּת. וְאֵל תִּקְחֵנוּ מִהָעוֹלָם הַזֶּה קֶדֶם זְמַנְנוּ עַד
מְלֵאת שְׁנוֹתֵינוּ בְּאֶפֶן שְׁנוֹכַל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר שִׁחַתְנוּ.
וּזְכוּת דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם יְגַן עָלֵינוּ וּבְעֵדְנוּ
שֶׁתֹּארוּךְ אַפְּךָ עַד שׁוֹבְנוּ אֵלֶיךָ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ

וּמֵאוֹצֵר מִתַּנַּת חַנּוּם חֲנִנּוּ כְּדַכְתִּיב וְחֲנוּתִי אֶת אֲשֶׁר אָחַן
 וְרַחֲמֹתַי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם. וּכְשֵׁם שְׁאֲנוּ אוֹמְרִים לְפָנֶיךָ
 שִׁירָה בְּעוֹלָם הַזֶּה כִּי נִזְכָּה לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהוּ
 אֱלֹהֵינוּ שִׁיר וּשְׂבַחָה לְעוֹלָם הַבָּא. וְעַל יְדֵי אַמִּירַת
 תְּהִלִּים תִּתְעוֹרֵר חֲבַצְלַת הַשְּׁרוּן וְלִשִׁיר בְּקוֹל נְעִים
 בְּגִילַת וְרִנָּן כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן נִתֵּן לָהּ הוֹד וְהָדָר בְּבֵית
 אֱלֹהֵינוּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן סְלָה:

הַרְיֵנִי מִזְמַן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהִלֵּל וּלְשַׁבַּח אֶת בּוֹרְאֵי
 לְשֵׁם יְחִוּד קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׂכִינְתָּה בְּדַחִילוֹ
 וְרַחֲמֵנוּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלֵם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טוב לומר זאת קודם אמירת העשרה מזמורים:

הַרְיֵנִי מְקַשֵּׁר עֲצָמֵי בְּאִמִּירַת הָעֲשָׂרָה מְזֻמְרִים אֵלַי
 לְכָל הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שֶׁבְּדוֹרֵנוּ וּלְכָל
 הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שׁוֹכְנֵי עֶפְרַת קְדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
 הַמָּה, וּבְפֶרֶט לְרַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ צְדִיק יְסוֹד עוֹלָם נַחַל נוֹבֵעַ
 מְקוֹר חֲכָמָה רַבֵּנוּ נַחֲמָן בֶּן פִּינְחָא שְׂגֻלָּה תַקּוּן זֶה זְכוּתָם
 יִגַּן עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן.

לְבוֹ נְרַנְּנָה לִיהוָה יֵאֱהוּדְנֵהוּ נְרִיעָה לְצוֹר יִשְׁעֵנוּ:
 נִקְדָּמָה פָּנֵינוּ בְּתוֹדָה בְּזֻמְרוֹת נְרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל
 גָּדוֹל יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהוּ וּמְלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

מִזַּ « מִכְּתָם לְדוֹד, שְׁמַרְנֵי אֵל כִּי־חֲסִיתִי בְךָ: » אִמְרַת
 לִיהוָה יֵאֱהוּדְנֵהוּ, אֲדַנֵּי אֶתָּה, טוֹבֹתִי בַל־עֲלִיד:

ג לקדושים אשר-בארץ הַמָּה, וְאֲדִירִי, כָּל-חֲפָצֵי-בָם:
 ד ירבו עצבותם, אחר מהרו, בל-אסוף נספיהם מדם,
 ובל-אשא את-שמותם על-שפתי: ה יְהוָה יאהדונהי
 מנת-חלקי וכוסי, אתה תומיך גורלי: ו חבלים נפלו-לי
 בנעמים, אף-נחלת שפרה עלי: ז אברך את-יהוָה
 יאהדונהי אשר יעצני, אף-לילות יסרוני כליותי: ח שויתי
 יְהוָה יאהדונהי לנגדי תמיד, כי מימיני בל-אמוט: ט לכן
 שמח לבי ויגל כבודי, אף-בשרי ישפן לבטח: י כי
 לא-תעזב נפשי לשאול, לא-תתן חסידך חסידך כ' לראות
 שחת: יא תודיעני ארח חיים, שבע שמחות את-פניך,
 נעמות בימיך נצח:

לב « לְדוֹד מְשָׁכִיל, אֲשֶׁרִי נְשׁוּי-פֶשַׁע, כְּסוּי חֲטָאָה:
 ב אֲשֶׁרִי-אָדָם לֹא יַחֲשֵׁב יְהוָה יאהדונהי לוֹ עוֹן,
 וְאֵין בְּרוּחוֹ רַמְיָה: ג כִּי-הִחַרְשֵׁתִי כָּלוּ עֲצָמַי, בְּשֵׂאֲנֵתִי
 כָּל-הַיּוֹם: ד כִּי יוֹמָם וְלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יְדָה, נִהַפֵּךְ
 לְשָׂדֵי, בְּחֲרַבְנִי קִיץ סְלָה: ה חֲטָאתִי אֹדִיעֶךָ, וְעוֹנֵי
 לֹא-כִסִּיתִי, אָמַרְתִּי אֹדָה עָלַי פֶּשַׁעִי לִיהוָה יאהדונהי,
 וְאַתָּה נִשְׂאתָ עוֹן חֲטָאתִי סְלָה: ו עַל-זֹאת יִתְפַּלֵּל
 כָּל-חֲסִיד אֱלֹהֶיךָ לְעֵת מְצָא, רַק לְשֹׁטֵף מִיָּם רַבִּים אֱלֹוֹ
 לֹא יִגְיעוּ: ז אַתָּה סֹתֵר לִי, מִצָּר תִּצְרַנִּי, רַנִּי פִלְט
 תְּסוּבְּבֵנִי סְלָה: ח אֲשַׁכֵּלְךָ, וְאוֹרְךָ בְּדַרְךָ-זוֹ תִלְךָ,

אִיעֲצָה עָלַיךָ עֵינַי: ט אֶל-תְּהִי כְּסוּם כְּפָרֵד אֵין הַבּוּן,
 בְּמַתְגַּוְרְסוֹן עֲדִיו לְבָלוֹם, בַּל קָרַב אֵלַיךָ: י רַבִּים
 מִכְּאוֹבִים לְרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בִּיהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי חֶסֶד
 יְסוּבְכֶנּוּ: יא שְׂמַחוּ בִיהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי, וְגִילוּ צְדִיקִים,
 וְהִרְנִינוּ כָּל-יִשְׂרָאֵל לֵב:

מא « לְמַנְצַח מְזֻמּוֹר לְדוֹד: ב אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל-דָּל,
 בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי: ג יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהִי יִשְׁמְרֵהוּ וַיַּחֲיֵהוּ, וְאֲשֶׁר יֵאֱשֶׁר כִּי בְּאֶרֶץ, וְאֶל-
 תְּתַנְּהוּ בְּנַפְשׁ אֵיבָיו: ד יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי יִסְעֲדֵנוּ עַל-עֵרֶשׁ
 דָּוִי, כָּל-מִשְׁכְּבוֹ הַפְּכֶתָּה בְּחַלְיוֹ: ה אֲנִי-אִמַּרְתִּי יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהִי חֲנֻנִי, רַפְּאֵה נַפְשִׁי כִּי-חָטָאתִי לָךְ: ו אוֹיְבֵי יֵאֱמְרוּ
 רַע לִי, מִתֵּי יָמוֹת וְאָבֵד שְׁמוֹ: ז וְאִם-בָּא לְרֵאוֹת, שְׂוֹא
 יְדַבֵּר, לָבוֹ יִקְבֹּץ-אָוֶן לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר: ח יַחַד עָלַי
 יִתְלַחֲשׁוּ כָּל-שֹׁנְאֵי, עָלַי יַחֲשְׁבוּ רָעָה לִי: ט דְּבַר-כְּלִיעַל
 יֵצוּק בּוֹ, וְאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא-יִוְסֵף לָקוּם: י גַּם-אִישׁ שְׁלוֹמִי
 אֲשֶׁר-בָּטַחְתִּי בּוֹ, אוֹכֵל לַחֲמִי, הַגְּדִיל עָלַי עֶקֶב:
 יא וְאַתָּה יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי חֲנֻנִי וְהַקִּימֵנִי, וְאֲשַׁלְּמָה לָּהֶם:
 יב בְּזֹאת יִדְעֵתִי כִּי-חָפַצְתָּ בִּי, כִּי לֹא-יִרְעַע אוֹיְבֵי עָלַי:
 יג וְאִנִּי בְּתַמִּי תִּמְכַּתָּ בִּי, וְתִצְיַבְנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם: יד בְּרוּךְ
 יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם,
 אָמֵן וְאָמֵן:

מב « לְמַנְצַח מִשְׁפִּיל, לְבְנֵי-קָרַח: ב פְּאִיל תְּעָרַג
 עַל-אֲפִיקֵי-מַיִם, בֵּן נַפְשֵׁי תְעָרַג אֶלְיָךְ אֱלֹהִים:
 ג צְמָאָה נַפְשֵׁי לְאֱלֹהִים לְאֵל חוּ, מְתֵי אָבּוּא וְאַרְאָה
 פְּנֵי אֱלֹהִים: ד הִיתְהֵלִי דְמַעְתִּי לְחַם יוֹמָם וְלַיְלָה,
 בְּאִמְרַי אֵלִי כָּל-הַיּוֹם, אֵיזָה אֱלֹהֶיךָ: ה אֵלֶּה אֲזַכְּרָה
 וְאֲשַׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי, כִּי אֶעְכַּר בְּסַף, אֲדַדְּם עַד-בֵּית
 אֱלֹהִים בְּקוֹל-רְנָה וְתוֹדָה, הַמּוֹן חוּגְגִי: ו מַה-תִּשְׁתַּוְּחָחִי
 נַפְשִׁי וְתַהֲמֵי עָלַי, הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי-עוֹד אֲוַדְּנוּ
 יְשׁוּעוֹת פְּנִי: ז אֱלֹהִי, עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתַּוְּחַח, עַל-בֵּן
 אֲזַכְּרֶךָ מֵאַרְצֵי יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים, מֵהַר מְצָעַר: ח תַּהוּם-
 אֶל-תַּהוּם קוֹרָא, לְקוֹל צְנוּרִיךָ, כָּל-מִשְׁבְּרִיךָ וְגִלְיָךְ עָלַי
 עֲבְרוּ: ט יוֹמָם יִצְוָה יְהוָה יֵאָדְוָנִי חֶסֶדּוֹ, וּבְלַיְלָה
 שִׁירָה עִמִּי, תִּפְלָה לְאֵל חַיִּי: י אֲמַרְהָ לְאֵל סְלַעִי,
 לָמָּה שָׁכַחְתָּנִי, לָמָּה-קָדַר אֵלֶיךָ בְּלַחֲץ אֹיִב: יא בְּרַצַּח
 בְּעַצְמוֹתַי, חֶרְפוּנֵי צוֹרְרִי, בְּאִמְרָם אֵלִי כָּל-הַיּוֹם אֵיזָה
 אֱלֹהֶיךָ: יב מַה-תִּשְׁתַּוְּחָחִי נַפְשִׁי, וּמַה-תַּהֲמֵי עָלַי,
 הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי-עוֹד אֲוַדְּנוּ יְשׁוּעַת, פְּנֵי וְאֵלֵהִי:

נבז « לְמַנְצַח אֶל-תִּשְׁחַח, לְדוֹד מְכַתָּם, בְּשִׁלַּח שְׂאוּל
 וַיִּשְׁמְרוּ אֶת-הַבַּיִת לְהַמִּיתוֹ: ב הַצִּילְנִי מֵאִיבֵי אֱלֹהִי,
 מִמַּתְקוּמֵי תִשְׁגְּבֵנִי: ג הַצִּילְנִי מִפְּעֵלֵי אָוֶן, וּמֵאֲנָשֵׁי
 דְמִים הוֹשִׁיעֵנִי: ד כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי, יְגוּרוּ עָלַי עֲזִים,

לֹא-פִשְׁעֵי וְלֹא-חַטָּאתַי יְהוָה יֵאָהֳרֶנּוּ: ה בְּלִי-עֹן
 יִרְצֹן וַיְכַוְּנֵנוּ, עֹנֶה לְקִרְאתִי וּרְאָה: ו וְאַתָּה יְהוָה
 יֵאָהֳרֶנּוּ אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הַקִּיצָה לְפָקֶד
 כָּל-הַגּוֹיִם, אֶל-תֶּחֱזַן כָּל-בְּגְדֵי אֹן סֵלָה: ז יִשׁוּבוּ לְעָרֵב,
 יִהְמוּ כַכָּלֵב, וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: ח הִנֵּה יִבְעִיעוֹן בְּפִיהֶם, חֲרָבוֹת
 בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם, כִּי-מִי שָׁמַע: ט וְאַתָּה יְהוָה יֵאָהֳרֶנּוּ
 תִשְׁחַק-לָמוֹ, תִלְעַג לְכָל-גּוֹיִם: י עֲזֹז אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁמְרָה,
 כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנְגֵי: יא אֱלֹהֵי חֲסָדֶי חֲסֵדוֹ כ, יִקְדַּמְנִי,
 אֱלֹהִים יִרְאֵנִי בְּשֶׁרְרִי: יב אֶל-תִּהְרָגִם פֶּן-יִשְׁכַּחוּ עָמִי,
 הַנִּיעַמּוֹ בְּחִילֶךָ וְהוֹרִידֵמוֹ, מִגִּנְנֵנוּ אֲדָנָי: יג חַטָּאת-פִּימוֹ,
 דַּבַּר-שִׁפְתֵימוֹ, וַיִּלְכְּדוּ בְּגֹאוֹנָם, וּמֵאֵלָה וּמִכַּחַשׁ יִסְפְּרוּ:
 יד כִּלָּה בַחֲמָה, כִּלָּה וַאֲיַנְמוֹ, וַיִּדְעוּ כִּי-אֱלֹהִים מִשְׁלַל
 בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֵלָה: טו וַיִּשְׁבוּ לְעָרֵב יִהְמוּ כַכָּלֵב,
 וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: טז הִמָּה יִנְיַעוֹן יִנְעוֹן כ, לְאָכֵל, אִם-לֹא
 יִשְׁכְּעוּ וַיִּלְיֵנוּ: יז וַאֲנִי אֲשִׁיר עֲזָךְ, וְאַרְגֵּן לְבַקֵּר חֲסָדֶךָ,
 כִּי-הָיִיתָ מְשֻׁנֵּב לִי וּמְנוּס, בְּיוֹם צָר-לִי: יח עֲזֵי אֱלֹהֶיךָ
 אֲזַמְרָה, כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנְגֵי אֱלֹהֵי חֲסָדֶי:

עז « לְמַנְצַח עַל-יְהוּדוֹתוֹן יִדִּיתוֹן כ לְאַסְף מְזִמּוֹר: ב קוֹלִי
 אֶל-אֱלֹהִים וְאַצְעָקָה, קוֹלִי אֶל-אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלָי: ג
 בְּיוֹם צָרְתִי אֲדַנִּי דַרְשֵׁתִי, יָדִי לִילָה נִגְרָה וְלֹא תִפּוּג,
 מֵאַנְהָה הַנַּחֵם נַפְשִׁי: ד אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים וְאַהֲמִיָּה, אֲשִׁיחָה

וְתַעֲטֹף רוּחִי סֵלָה: ה אַחֲזֶתָ שְׁמֵרוֹת עֵינַי, נִפְעַמְתִּי וְלֹא
 אֲדַבֵּר: ו חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, שָׁנוֹת עוֹלָמִים: ז אֲזַכְּרָה
 נִגְיַנְתִּי בַלְיָלָה, עִם-לִבִּי אֲשִׁיחָה, וַיִּחַפֵּשׂ רוּחִי:
 ח הִלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדָנִי, וְלֹא-יִסִּיף לְרִצּוֹת עוֹד: ט הָאִפִּס
 לְנִצָּח חֲסֵדוֹ, גָּמַר אֲמַר לְדַר וְדַר: י הִשְׁכַּח חַנּוּת אֵל,
 אִם-קָפֵץ בָּאֵף רַחֲמָיו סֵלָה: יא וְאֲמַר חֲלוֹתִי הִיא, שָׁנוֹת
 יָמַי עֲלוֹיוֹן: יב אֲזַכּוֹר אֲזִכִּיר כ' מַעֲלֵלֵי-יָהּ, כִּי-אֲזַכְּרָה מִקֶּדֶם
 פְּלִאָה: יג וְהִגִּיתִי בְּכָל-פְּעֻלָּהּ, וּבַעֲלִילוֹתֶיהָ אֲשִׁיחָה:
 יד אֱלֹהִים בִּקְדָשׁ דִּרְכָּהּ, מִי-אֵל גָּדוֹל בְּאֱלֹהִים: טו אַתָּה
 הָאֵל עֲשֵׂה פְלֵאָה, הוֹדַעְתָּ בְּעַמּוּם עֲזָה: טז גְּאֻלַּת בּוֹרוֹעַ
 עַמָּהּ, בְּגִי-יַעֲקֹב וַיִּוֹסֵף סֵלָה: יז רְאוּהָ מַיִם אֱלֹהִים, רְאוּהָ
 מַיִם יַחֲלוּ, אֵף יִרְגְּזוּ תַהֲמוֹת: יח זָרְמוּ מַיִם עֲבוֹת, קוֹל
 נִתְּנוּ שְׁחָקִים, אֶף-חֲצִצִּיף יִתְהַלְכוּ: יט קוֹל רַעֲמָהּ בַּגְּלָגֶל,
 הָאִירוּ בְּרָקִים תִּבֵּל, רָגְזָה וַתִּרְעַשׂ הָאָרֶץ: כ בְּיָם דִּרְכָּהּ,
 וַשְׁבִּילָהּ וַשְׁבִּילֶיהָ כ' בְּמַיִם רַבִּים, וְעַקְבוֹתֶיהָ לֹא נִדְעוּ:
 כא נְחִית כְּצֹאן עַמָּהּ, בִּיד-מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

צ א תִּפְלָה לְמֹשֶׁה אִישׁ-הָאֱלֹהִים, אֲדָנִי מְעוֹן אַתָּה
 הָיִיתָ לָנוּ בְּדַר וְדַר: ב בְּמַרְם הָרִים יִלְדוּ, וַתַּחֲלוּל
 אָרֶץ וַתִּבֵּל, וַיִּמְעוֹלִם עַד-עוֹלָם אַתָּה אֵל: ג תָּשַׁב אֲנוֹשׁ
 עַד-דָּבָא, וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְּנֵי-אָדָם: ד כִּי אֶלֶף שָׁנִים
 בְּעֵינֶיהָ כִּיּוֹם אַתְּמוֹל כִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמוּרָה בַלְיָלָה:

ה זרמתם שנה יהיו, בבקר כחציר יחלף: ו בבקר יציין
 וחלף, לערב ימולל ויבש: ז כִּי־כִלְינוּ בְּאֶפֶד, וּבְחַמְתָּךְ
 נִבְהַלְנוּ: ח שְׁתֵּה שֶׁת כ' עֹנֵתִינוּ לְנִגְדֶּךָ, עֲלַמְנוּ לְמֵאֹר
 פְּנִיךָ: ט כִּי כָל־יְמֵינוּ פָּנוּ בְּעִבְרַתְךָ, כִּלְינוּ שְׁגִינוּ כְּמוֹ־
 הֶגֶה: י יְמֵי־שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה, וְאִם בְּגִבּוֹרֹת
 שְׂמוֹנִים שָׁנָה, וְרֵהֶבֶם עִמָּל וְאוֹן, כִּי־גוּ חֵישׁ וְנִעְפָּה:
 יא מִי־יֹדַע עֵז אֶפֶד, וּכִירְאָתְךָ עִבְרַתְךָ: יב לְמִנּוֹת יְמֵינוּ
 בֶּן הַדָּעַ, וְנִבְא לְכַב חֲכָמָה: יג שׁוּבָה יְהוָה־יֵי אֵהוּדוֹנְהִי
 עַד־מָתִי, וְהִנָּחֵם עַל־עֲבֹדֶיךָ: יד שִׁבְעֵנוּ בְּבִקֵּר חֲסִדְךָ,
 וְנִרְנְנָה וְנִשְׁמָחָה בְּכָל־יְמֵינוּ: טו שְׂמַחְנוּ בַּיְמֹת עֲנִיתָנוּ,
 שְׁנוֹת רְאִינוּ רָעָה: טז יִרְאָה אֶל־עֲבֹדֶיךָ פְּעֻלָּה, וְהַדְרִיךְ
 עַל־בְּנֵיהֶם: יז וַיְהִי נָעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה
 יְדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָהוּ:

קה א הוֹדוּ לַיהוָה־יֵי אֵהוּדוֹנְהִי קְרָאוּ בְּשִׁמוֹ, הוֹדִיעוּ
 בְּעַמִּים עֲלִילוֹתָיו: ב שִׁירוּ־לוֹ זְמֵרוּ־לוֹ, שִׁיחוּ
 בְּכָל־נַפְלְאוֹתָיו: ג הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קִדְשׁוֹ, יִשְׂמַח לֵב
 מִבְּקִשֵׁי יְהוָה־יֵי אֵהוּדוֹנְהִי: ד דִּרְשׁוּ יְהוָה־יֵי אֵהוּדוֹנְהִי וְעֵזוֹ,
 בְּקִשׁוּ פְּנֵיו תָּמִיד: ה זָכְרוּ נַפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר־עָשָׂה, מִפֶּתְיוֹ
 וּמִשְׁפֹּטֵי־פִיו: ו זָרַע אֲבָרָהֶם עֲבָדוֹ, בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו:
 ז הוּא יְהוָה־יֵי אֵהוּדוֹנְהִי אֱלֹהֵינוּ, בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו:
 ח זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, דָּבָר צוּה לְאַלְפֵי דוֹר: ט אֲשֶׁר פָּרַת

אֶת-אַבְרָהָם, וְשִׁבְעֵתוֹ לְיִשְׁחָק: י וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב לְחַק,
 לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: יא לֵאמֹר לְךָ אֲתֵן אֶת-אֶרֶץ-כְּנָעַן,
 חֲבֵל נַחֲלַתְכֶם: יב בְּהַיּוֹתֶם מִתִּי מִסְפָּר, כַּמַּעֲט וְגָרִים
 בָּהֶ: יג וַיִּתְּהַלְכוּ מִגּוֹי אֶל-גּוֹי, מִמַּמְלָכָה אֶל-עַם אַחֵר:
 יד לֹא-הָנִיחַ אָדָם לַעֲשֹׂקָם, וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים:
 טו אֶל-תִּגְעוּ בְּמוֹשִׁיחִי, וְלִנְבִיאֵי אֱלֹהֵי-תִרְעוּ: טז וַיִּקְרָא רָעַב
 עַל-הָאָרֶץ, כָּל-מִטְּהַלְּחֵם שָׁבָר: יז שְׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ,
 לְעַבְדְּ נִמְכָר יוֹסֵף: יח עָנּוּ בַכָּבֵל רִגְלוֹ רִגְלוֹ כ', בְּרוֹזַל בָּאָה
 נַפְשׁוֹ: יט עַד-עַתָּה בֹאֲדָבְרוּ, אִמְרַת יְהוָה יאהרונחי
 צִרְפַּתְהוּ: כ שְׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירְהוּ, מִשַּׁל עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ:
 כא שָׁמוּ אֲדוֹן לְבֵיתוֹ, וּמִשַּׁל בְּכָל-קְנִינֹו: כב לְאִסּוֹר שָׂרְיוֹ
 בְּנַפְשׁוֹ, וּזְקִנָיו יַחֲבִם: כג וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, וַיַּעֲקֹב גָּר
 בְּאֶרֶץ-חָם: כד וַיִּפְרַר אֶת-עַמּוֹ מְאֹד, וַיַּעֲצִמְהוּ מִצְרָיו:
 כה הִפְךָ לָבָם לְשֵׁנָא עַמּוֹ, לְהַתְנַכַּל בְּעַבְדָיו: כו שְׁלַח
 מִטְּהַ עַבְדּוֹ, אֶהְרֹן אֲשֶׁר בְּחָר-בּוֹ: כז שָׁמוּ-בְכֶם דְּבָרֵי
 אֲתוֹתָיו, וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם: כח שְׁלַח חֲשֵׁךְ וַיַּחֲשֶׁךְ,
 וְלֹא-אָמְרוּ אֶת-דְּבָרוֹ דְּבָרָיו כ': כט הִפְךָ אֶת-מִימֵיהֶם לָדָם,
 וַיָּמַת אֶת-דָּגְתָם: ל שָׂרֵץ אֶרֶץ אֲרָצִים צִפְרָדַיִם, בְּחַדְרֵי
 מְלִכֵיהֶם: לא אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב, בָּנִים בְּכָל-גְּבוּלָם: לב נָתַן
 גְּשָׁמֵיהֶם בְּרֹד, אִשׁ לְהַבּוֹת בְּאֶרֶצָם: לג וַיָּה, גִּפְגָּפָם
 וַתֵּאֲנַתָם, וַיִּשְׁפַר עֵץ גְּבוּלָם: לד אָמַר, וַיָּבֹא אֲרָבָה,

וַיִּלְקֵהוּ, וְאִין מְסָפֵר: ל^ה וַיֹּאכַל כָּל-עֵשֶׂב בְּאֶרֶצָם, וַיֹּאכַל
 פְּרִי אֲדָמָתָם: לו וַיֵּךְ כָּל-בְּכוֹר בְּאֶרֶצָם, רֵאשִׁית לְכָל-
 אוֹנָם: לז וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב, וְאִין בְּשִׁבְטָיו כּוֹשֵׁל:
 לח שְׂמַח מְצֻרִים בְּצִאתָם, פִּי-נֶפֶל פָּחַדָם עֲלֵיהֶם:
 לט פָּרַשׁ עֵנָן לְמִסְדָּה, וְאִשׁ, לְהָאִיר לַיְלָה: מ שָׂאֵל וַיִּבְא
 שְׁלִיו שְׁלוֹ כ', וְלָחֵם שָׁמַיִם יִשְׁפִּיעַם: מא פָּתַח צוּר, וַיִּזְכּוּ
 מוֹם, הִלְכוּ בְּצִיּוֹת נְהַר: מב פִּי-זָכַר אֶת-דְּבַר קִדְשׁוֹ,
 אֶת-אַבְרָהָם עַבְדּוֹ: מג וַיּוֹצֵא עִמּוֹ בְּשִׁשּׁוֹן, בְּרִנָּה
 אֶת-בְּחִירָיו: מד וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרֻצוֹת גּוֹיִם, וַעֲמַל לְאֻמִּים
 יִירָשׁוּ: מה בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו, וְתוֹרָתוֹ יִנְצְרוּ, הַלְלוּיָהּ:

קלו א על נְהַרוֹת בְּכָל שָׁם יִשְׁבְּנוּ, גַּם-פְּכִינוּ בְּזַכְרֵנוּ
 אֶת-צִיּוֹן: ב על-עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ, תְּלִינוּ בְּנֻרוֹתֵינוּ:
 ג כִּי שָׁם שְׂאֵלוֹנוּ שׁוֹבֵינוּ דְּבַר־יְשִׁיר, וְתוֹלְלֵנוּ שְׂמֻחָה,
 שִׁירוֹ לָנוּ מְשִׁיר צִיּוֹן: ד אִיךְ נָשִׁיר אֶת-שִׁיר-יְהוָה־
 יֵהוּדוֹנְהִי, עַל אֲדָמַת נֶכֶר: ה אִם-אֲשַׁפְּחֵךְ יְרוּשָׁלַם,
 תִּשְׁפַּח יְמִינִי: ו תִּדְבַּק-לְשׁוֹנִי לְחִפִּי, אִם-לֹא אֲזַכְּרֶכֶּי,
 אִם-לֹא אֲעֲלֶה אֶת-יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֻחָתִי: ז זָכַר
 יְהוָה־יֵהוּדוֹנְהִי לִבְנֵי אָדָם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם, הָאֻמִּים
 עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ: ח בַּת-כָּבֶל הַשְּׂדוּדָה, אֲשֶׁרִי
 שִׁישְׁלָם-לָךְ אֶת-גְּמוּלָךְ שְׂגַמְלָת לָנוּ: ט אֲשֶׁרִי שִׁיאֲחֹז
 וְנִפְץ אֶת-עַלְלֶיךָ אֶל-הַסָּלַע:

קנ « הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ-אֵל בְּקִדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרִקיעַ עֲזוֹ:
 ב הַלְלוּהוּ בַּגְּבוּרָתוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרַב גְּדָלוֹ: ג הַלְלוּהוּ
 בְּתַקַּע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בַּנִּבְּל וּבְנֹר: ד הַלְלוּהוּ בְּתַרְפָּה
 וּמְחֹזֵל, הַלְלוּהוּ בַּמַּנִּים וְעֹגֵב: ה הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי-שְׁמַע,
 הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: ו כֹּל הַנְּשָׁמָה תְהִלֵּל יָהּ,
 הַלְלוּ-יָהּ:

אחר שסיים תהלים יאמר זה:

מי יִתֵּן מְצִיּוֹן יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה יֵאָהֲרֹנְהִי
 שְׁבוּת עַמּוֹ. יִגַּל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: וּתְשׁוּעַת
 צְדִיקִים מִיְהוָה יֵאָהֲרֹנְהִי מְעֹזָם בְּעַת צָרָה: וַיַּעֲזֹרֵם
 יְהוָה יֵאָהֲרֹנְהִי וַיַּפְּלֵטֵם וַיַּפְּלֵטֵם מִרְשָׁעִים וַיּוֹשִׁיעֵם כִּי
 חָסוּ בוֹ:

רבנו שֶׁל עוֹלָם, עֵלְת הָעֲלוֹת וְסִפְת כָּל הַסְּבוּת, אֲנִתָּה
 לְעֵלָא, לְעֵלָא מִן כְּלָא, וְלִית לְעֵלָא מִנְּךָ, דְּלִית
 מַחְשְׁבָה תְּפִיסָא כְּךָ כְּלָל, וְלָךְ דּוּמְיָה תְּהִלָּה, וּמְרָמָם
 עַל כָּל בְּרָכָה וְתְהִלָּה. אוּתְךָ אֲדַרְשׁ, אוּתְךָ אֲבַקֵּשׁ
 שְׁתַּחֲתֵר חֲתִירָה דְּרָךְ כְּבוּשָׁה מֵאַתְךָ, דְּרָךְ כָּל
 הָעוֹלָמוֹת, עַד הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת שְׁלִי בַּמָּקוֹם שְׁאַנִּי עוֹמֵד,
 כְּפִי אֲשֶׁר נִגְלָה לְךָ, יוֹדַע תְּעֲלוּמוֹת, וּבְדִרְךָ וּנְתִיב הַזֶּה
 תְּאִיר עָלַי אוּרְךָ, לְהַחְזִירֵנִי בְּתַשׁוּבָה שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ
 בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹנְךָ בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹן מְבַחַר הַכְּרוּאִים,
 לְבִלִּי לְחֶשֶׁב בְּמַחְשְׁבֹתַי שׁוּם מַחְשְׁבַת חוּץ וְשׁוּם

מחשבה ובלבול שהוא נגד רצונה, רק לדרך במחשבות
 זכות צחות וקדושות בעבודתך באמת בהשגתך
 ובתורתך. הט לבי אל עדותיך, ותן לי לב מהור לעבדך
 באמת. ומצולות ים תוציאני לאור גדול חיש קל
 מהרה. תשועת יהוה יאהדונהי כהרף עין, לאור באור
 החיים כל ימי היותי על פני האדמה. ואזכה לחדש
 נעורי, הימים שעברו בחשך, להחזירם אל הקדשה,
 ותהיה יציאתי מן העולם כביאתי, בלא חטא. ואזכה
 לחזות בנעם יהוה יאהדונהי ולבקר בהיכלו, בלוי אומר
 כבוד, אמן נצח סלה ועד:

דיני וסדר תפלת הדרך

לעירו או לעיר שרוצה ללון בה,
 דמשם ואילך יאמר אותה בלא
 חתימה. וטוב להסמיק תפלת הדרך
 לברכה אחרת כרי שתהא ברכה
 הסמוכה לחברתה. לכן כשיוצא
 בדרך בשחרית קודם התפלה כגון
 שהוא נחוץ, יאמר ברכת השחר על
 הדרך ויסמיק תפלת הדרך לברכת
 השחר, וביום יאכל איזה פרי ויסמיק
 תפלת הדרך לברכת הפרי, או
 כשמטיל מים יסמוך אותה לברכת
 אשר יצר.

היוצא לדרך מהלך שיעור פרסה
 (שבעים ושתיים דקות) ויותר צריך
 להתפלל תפלת הדרך. אבל אם הוא
 צריך לילך רק פחות ממהלך שיעור
 פרסה, מתפלל בלא שם ומלכות.
 ובמקום סכנה אפילו בפחות ממהלך
 שיעור פרסה צריך להתפלל
 בחתימה בשם ומלכות. תיכף
 כשיוצא מעיבורה של עיר צריך
 להתפלל תפלה זו. ואם שכח מתפלל
 כל זמן שהוא בדרך, ובלבד שלא
 הגיע עדיין תוך פרסה הסמוכה

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתֵינוּ שְׁתּוֹלִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַצְעִידֵנוּ לְשָׁלוֹם
 וְתִדְרִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתִסְמְכֵנוּ לְשָׁלוֹם. (ואם חוזר באותו היום
 יאמר וְתַחֲזִירֵנוּ לְשָׁלוֹם) וְתַצִּילֵנוּ מִכָּף כָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב
 בַּדֶּרֶךְ, וְתִשְׁלַח בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וְתַתְּנֵנוּ לְחֵן וּלְחֶסֶד
 וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רוֹאֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
 יֵאֱהוּדְנֵהי, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

יש מוסיפים פסוקים אלו לשמירה:

וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדַרְכוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר
 יַעֲקֹב כִּי אֲשֶׁר רָאִים מַחְנֵה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם
 הַמָּקוֹם הַהוּא מַחְנֵי־נִים:

וַיִּסְעוּ וַיְהִי חַמַּת אֱלֹהִים עַל הָעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם
 וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְנֵי יַעֲקֹב: לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי
 יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי:

וַיִּבְרַךְ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי וַיִּשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי
 פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחֲנֶךָ: יִשָּׂא יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי פָּנָיו
 אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שָׁלוֹם:

הִנֵּה אֲנִי שֹׁלַח מִלְּאֶךָ לְפָנֶיךָ לְשִׁמְרֶךָ בַּדֶּרֶךְ וְלַהֲבִיאֶךָ
 אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכְנַתִּי:

הַמִּלְאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּף רָע, יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים,
 וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבוֹתַי, אֲבָרְכֵם
 וַיִּצְחַק, וַיִּדְגּוּ לְרוֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:

להודות ולהלל את ה' יתברך מביאה לְכָל הישועות.
 כל האומר אותה כל יום יזכה לראות נסים גלויים מבורא עולמים,
 וכל האומר תחנה זו מהלב הופך מיד מדת דין לרחמים.

תפילת הודיה לבורא עולם

מִלְךָ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲדוֹן עוֹלָם, רַבּוֹנוּ
 שֶׁל עוֹלָם, תּוֹדָה.

תּוֹדָה שְׂאֲנִי עוֹמֵד/ת כֹּאֵן לְפָנֶיךָ וּמוֹדָה לְךָ.
 וְכֹל מִה שְׂאֲנִי אוֹמֵר יִהְיֶה כֹּאֵן וּכְאֶפֶס לְעֲמַת כִּמְהָ שְׂאֲנִי
 בְּאֲמַת צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לְךָ.

הָרִי עַל הַכֹּל אֲנִי צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לְךָ.
 כִּי הַכֹּל מוֹמֵךְ, הַכֹּל נִתַּת לִי בְּחֵן, בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים.
 תּוֹדָה עַל כָּל הַדְּבָרִים בְּעוֹלָם.

תּוֹדָה עַל רוֹב רַבִּי רַבּוֹת פְּעָמִים שְׁעֲזַרְתָּ לִּי, תְּמוֹכַת בֵּי,
 הוֹשַׁעַת אוֹתִי הַצֵּלְתָּ אוֹתִי, שְׁמַחְתָּ אוֹתִי רִיפֵאתָ אוֹתִי,
 שְׁמַרְתָּ עָלַי, עוֹדַדְתָּ אוֹתִי, תּוֹדָה שְׂאֲתָה אֶתִּי תְּמוּדָה.

תּוֹדָה שְׂאֲתָה נוֹתֵן לִי כּוֹחַ לְעֲשׂוֹת מִצְוֹת, כּוֹחַ לְעֲשׂוֹת
 מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְכּוֹחַ לְהַתְּפַלֵּל.

תּוֹדָה עַל כָּל הַפְּעָמִים שְׁעֲזַרְתָּ לִּי וְלֹא יָדַעְתִּי לְהַגִּיד לְךָ
 תּוֹדָה.

תּוֹדָה עַל כָּל הַחֲסָדִים שְׂאֲתָה עוֹשֶׂה עִמִּי בְּכֹל רַגַע וְרַגַע.
 תּוֹדָה עַל כָּל גְּשִׁימָה וּגְשִׁימָה שְׂאֲנִי נוֹשֵׁמ/ת.

תודה לך מלך מלכי המלכים, גם על כל הדברים שאין לי.
 תודה שקשה לי לפעמים, כי הכל לטובתי אפילו אם לא
 תמיד ראיתי שזה לטובתי, עמוק בלב אני יודעת שכל מה
 שמוגיע ממך הוא הדבר הטוב ביותר עבורי, והוא נעשה
 במיוחד בשבילי, בהשגחה פרטית מדויקת ומשלמות, כמו
 שרק מלך מלכי המלכים יכול לעשות.

תודה שלפעמים קשה לי, כי רק כך אני יודעת להעריך
 את הטוב,

כי רק בשנמצאים בחשך אפשר להעריך את האור.

תודה על החיים הנפלאים שנתת לי.

תודה על הדבר הכי קטן שיש לי, כי את הכל אתה נתת
 לי ולא אף אחד אחר.

תודה שאתה שומע את התפלות שלי.

בורא עולם! אני מבקש/ת ממך סליחה מעמקי לבי, אם
 היו פעמים שלא הערכת את מה שנתת לי, ובמקום לומר
 לך תודה, רק התלוננתי.

אני עפר ואפר ואתה אדון כל העולם, אנא אל תרחק
 ממני לעולם!!!

מבוסס על פ' הסה"ק יסוד ושרש העבודה (צוּאָה ס' כ"ו)
 מצוה גדולה לפרסם ולהפיץ את התפלה הקדושה הזו



תפילה קצרה לאומדה קודם הלימוד

לְשֵׁם יְחִוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתֵיהּ וְכוּ'. עַל
יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל
לְאַקְמָא שְׁכִינְתָא מַעְפָּרָא, וְלַעֲלוּי שְׁכִינַת עוֹזְנוֹ אִם
הַבְּנִים שְׁמַחָה, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעְלָם בְּשֵׁם
כָּל יִשְׂרָאֵל.

הֲרִינִי מְקַשֵּׁר עֲצָמִי בְּלִימוּד הַקְדוּשׁ הַזֶּה בְּנִשְׁמַת כָּל
הַתְּנָאִים וְהַצְדִּיקִים הַכְּתוּבִים בְּזוּהַר הַקְדוּשׁ
וּבְרֵאשֵׁם הַתְּנָא הָאֱלוֹקִי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי וְרַבִּי
אֶלְעָזָר בְּנֵו. וְעַל יְדֵי זֶה תַתְקִיִּים תְּפִילַת דְּוֹד הַמְּלֶכֶךְ
עָלָיו הַשְּׁלוֹם (תְּהִלִּים ס"א ד' - ה') כִּי הֵייתָ מַחְסֵה לִי מִגְדֵּל
עַז מִפְּנֵי אוֹיֵב. אֲגוּרָה בְּאֶהְלֶךְ עוֹלָמִים אֲחַסֶּה בְּסִתֵּר
כְּנֶפֶךְ סֵלָה. וְאִזְכֶּה שְׁבִלִימוּדֵינוּ זֶה יִהְיוּ שְׁפֹתוֹתֵיהֶם
דּוֹכְבוֹת בְּקֶבֶר, לְמַעַן שְׁמוּ בְּאֶהְבָּה לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ
לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וּבְהַדִּין סִפְרָא סִפְרָא
הַזוּהַר, יִפְקוֹן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמֵי, יִרְאֶה אֵל
עֲבָדֶיךָ פְּעֻלָּךְ וְהַדְרֶךְ עַל בְּנֵיהֶם. וְיִהִי נַעַם אֲדָנִי
אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ
בּוֹנְנָהוּ, וְיִהִי נַעַם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ
בּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנְנָהוּ (תְּהִלִּים צ' ט"ז י"ז).

תפילה קודם לימוד קבלה מהאר"י זלה"ה

רבוץ העולמים ואדני האדונים. אב הרחמים
והסליחות. מודים אנחנו לפניך יהוה
יאהדונהי אלהינו ואלהי אבותינו, בקידה ובהשתחויה,
שקרבנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש, ונתת לנו
חלק בסודות תורתך הקדושה. מה אנו, מה חיינו,
אשר עשית עמנו חסד גדול כזה. על פן אנחנו מפילים
תחנונינו לפניך שתמחל ותסלח לכל חטאתינו
ועונותינו. ואל יהיו עונותינו מבדילים בינינו לבינך.
ובכן יהי רצון מלפניך יהוה יאהדונהי אלהינו ואלהי
אבותינו, שתכונן את לבבנו ליראתך ואהבתך,
ותקשיב אזנך לדברינו אלה, ותפתח לבבנו הערל
בסודות תורתך. ויהיה למועדנו זה נחת רוח לפני כסא
כבודך פריח גיחות. ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו
בכל בחינותינו. ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים
אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם. וזכותם וזכות
אבותם וזכות תורתם ותמימותם וקדשם יעמוד לנו
לכל נפשל בדברים אלו. ובזכותם תאיר עינינו במה
שאנו לומדים. כמאמר נעים ומירות ישראל, גל עיני
ואביטה נפלאות מתורתך. יהיו לרצון אמרי פי והגיון
לפי לפניך, יהוה יאהדונהי צורי וגאלי. כי יהוה

יאהדונהי יתן חכמה, מפיו דעת ותבונה:

רבוזן עלמין, דאנת הוא מגלי עמיקתא ומסתרתא
 וגלי רזיא. יהא רעוא מן קדמד לאספרא
 מלין בפומנא, לקימא בנא מקרא שכתוב, ואנכי
 אהיה עם פיך והוריתיך אשר תדבר. ולא ניעול
 בכסופא קדמד. וגזכי למשמע רזין עלאין דאורייתא
 מפומא דרישא דמתיבתא עלאה. אמן וכן יהי רצון,
 אמן, סלה:

ונגהר יצא מעדן להשקות את-הגן, ומשם יפרד והיה
 לארבעה ראשים: והמשכלים יזהרו כזהר
 הרקיע, ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד: גל-עיני
 ואביטה נפלאות מתורתך:

תפלה לרפואות וישועות

הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך
 כמוך, והריני אוהב כל אחד מבני ישראל
 כנפשי ומאדי, והריני מזמן את פי ללמד בספר הזהר
 הקדוש לזכות ... פב"פ (וכאן יפרט בקשתו) [לרפואת...]
 [ישועת ...] [לבנים ...] השם ישלח דברו יחזקהו
 [וירפאהו ברפואת הנפש ורפואת הגוף ברמ"ח אבריו
 ושם"ה גידיו בתוך שאר חולי ישראל ויאריך ימיו
 ושנותיו בנעימים] [ויושיעהו בדבר ישועה
 ורחמים ...] אמן סלה:

תפילה לאחר קריאת הזוהר

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבֹתַי
 שְׂוִיתֶקִים בְּנֹו עֵתָה מִקְרָא שְׁפָתוֹב "וְאֲשִׁים דְּבָרֵי
 בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדֵי בְּסִיתִיךָ לְנִמְעַ שְׁמַים וְלִיסַד אָרְצִי",
 לְהַעֲלוֹת לְרוּמַם וּלְתַקַּן הַרִיסוֹת וְחַרְבוֹת הַשְׁכִּינָה
 הַקְדוּשָׁה לְקִשׁוּט וּפּוֹרְפִירָא עֲלָאָה וּלְאַרְמוֹן שְׁעַל מְכוֹנֹו
 יֵשֵׁב לְהַחְזִיר עֲטָרָה לְיוֹשְׁנָה וְקַים בְּנֹו מְהֵרָה מִקְרָא
 שְׁפָתוֹב "וְהָיָה אֹור הַלְבָנָה בְּאֹור הַחֲמָה וְאֹור הַחֲמָה
 יְהִיָּה שְׁבַעֲתִים בְּאֹור שְׁבַעֲת הַיָּמִים". וּזְכוֹת הַרְשָׁב־י
 הַקְדוּשָׁה וּבְנֹו רַבִּי אֶלְעָזָר, וְיוֹתָם בְּן עֲזִיָּהוּ, יַעֲמוּד לְנֹו
 לְתַקַּן הָעוֹלָם מִיּוֹם שְׁנַבְרָא עַד סוֹפֹו בְּרַצוֹנֹו וּכְרַצוֹן
 יִרְאוּ. וּבְזְכוֹת הַיּוֹתְנֹו עֶסוּקִים בְּחֲכָמָה הַזֹּאת, עַל יָדָה
 תִּתְקַרֵּב הַגְּאוּלָּה, וְיִשׁוּעָתָה מְהֵרָה תַצְמִיחַ, לְעַלְוֵי
 שְׁכִינַת עוֹזְנֹו בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. וְיִקוּים בְּנֹו מִקְרָא שְׁפָתוֹב
 "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹור", וַיִּזְרַח עֲלֵינוּ אֹור יְהוָה
 יֵאָהֲדוּנְהִי, בְּיוֹם הַהוּא יְהִיָּה יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אַחַד וְנִשְׁמוּ
 אַחַד, אָמֵן נִצַּח סְלָה וְעַד. (נִסַּח הַתְּפִלָּה מִתּוֹךְ לְשׁוֹנֵו הַקְדוּשָׁה שֶׁל

רַבִּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל זִיע"א)

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתַי שְׂוִיתֶנִּי לְלָמוּד וּלְהַגוֹת בְּסִפְרֵי הַקְדוּשָׁה
 הַזֶּה זִיְהֵרָה עֵילָאָה, וּזְכוֹת הַתְּנָאִים הַקְדוּשִׁים שְׁלַמְדְנוּ
 תוֹרָתָם יַעֲמוּד לְנֹו וּלְזוֹרְעֵנוּ וְנִזְכָּה לְהַבְטַחַת הַנְּבִיא

(ישעיה נט, כ-כא) וְכֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וְלִשְׁבֵי פִשְׁעַי בֵּיעַקֵּב נְאֻם
 יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי. וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אִוְתָם אָמַר יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהִי רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרִי אֲשֶׁר שִׁמְתִי בְּפִיךָ לֹא
 יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זִרְעָה וּמִפִּי זֶרַע זִרְעָה אָמַר יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהִי מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְיִתְקַיֵּים בְּנֹו הַנְּבוּאָה (ישעיה
 נא, מז) וְאֲשִׁים דְּבָרִי בְּפִיךָ וּבְצֶל יָדֵי בְּסִיתֶיךָ לְנִטְע
 שָׁמַיִם וְלִיסַד אֶרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי אָתָּה. וּבְרַפְת
 מִשָּׁה רַעֲיָא מְהִימְנָא תַתְּגַלָּה בְּמַהֲרָה דִּידָן, יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהִי בְּדָד יִנְחֲנֵנוּ וְאִין עִמּוֹ אֵל נְכַר, יִרְאוּ עֵינֵינוּ
 וְיִשְׂמַח לְבַנּוּ וְתִגַּל נַפְשֵׁנוּ בִישׁוּעָתְךָ בְּאֶמֶת בְּאֵמֶר לְצִיּוֹן
 מֶלֶךְ אֱלֹהֶיךָ, בְּרוּךְ יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.
 (סוד ה')

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ
 טוֹב וּמְטִיב הַדָּרֵשׁ לָנוּ. שׁוּבָה אֵלֵינוּ
 [עֲלֵינוּ] בְּהַמּוֹן רַחֲמֶיךָ בְּגִלָּל אָבוֹת שְׁעָשׂוּ רְצוֹנָךְ.
 בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבִתְחִלָּה וְכוּנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוּנֹו.
 וְהִרְאֵנוּ בְּכַנְיָנוּ וְשִׁמְחֵנוּ בְּתַקוּנֹו. וְהִשְׁבֵּנוּ שְׂכִינְתְךָ
 לְתוֹכֹו, וְהִשְׁבֵּנוּ כְּהַנִּים לְעַבֹודָתְךָ וְלוֹיִים לְדוֹכְנָם
 לְשִׁירָם וְלִזְמָרָם. וְהִשְׁבֵּנוּ יִשְׂרָאֵל לְגוֹיָהֶם. וּמְלֵאָה
 הָאָרֶץ דְּעָה אֶת יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי לִירְאָה וְלֵאֲהַבָּה
 אֶת שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא אָמֵן בֵּן יְהִי רְצוֹן.
 (סי"ת)

סוד הגאולה "בראשית תמו" תקון מ"ג מתקוני זוהר השלם והמבואר

(זוהר הקדוש דף פ"ב ע"א)

א. הבנים צועקים שמע ישראל ואין קול ואין עונה

בְּרֵאשִׁית, שָׁם אֶת"ר יב"ש, וְזֶהוּ נִהַר יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ,
 (שם ה), בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא יִבֶשׁ וְהִיא
 יִבְשָׁה, צוֹנְחִים הַבְּנִים לְמִטָּה בְּיַחְוֹד וְאוֹמְרִים שְׁמַע
 יִשְׂרָאֵל, וְאִין קוֹל וְאִין עוֹנָה. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (משלי א כח) אִז
 יִקְרָאנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

ב. הלומוד רק תורת הנגלה טוב לו שלא נברא כלל בעולם

וְכַךְ מִי שֶׁגוֹרֵם שְׁתַּסְתַּלַּק קְבֻלָּה וְחֻכְמָה מִתּוֹרָה שְׁבַעַל
 פֶּה וּמִתּוֹרָה שְׁבִכְתָּב, וְגוֹרֵם שְׁלֹא יִשְׁתַּדְּלוּ בְּהֵן,
 וְאוֹמְרִים שְׂאִין אֵלָא פִּשְׁט בְּתוֹרָה וּבִתְלִמּוּד, בְּוֹדֵאֵי
 כְּבֹלוּ הוּא יִסְלַק אֶת הַמַּעֲזֵן מֵאוֹתוֹ נִהַר וּמֵאוֹתוֹ גֵּן. אוֹי
 לוֹ, טוֹב שְׁלֹא נִבְרָא בְּעוֹלָם וְלֹא יִלְמַד אוֹתָהּ תּוֹרָה
 שְׁבִכְתָּב וְתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, שְׁנַחֲשֵׁב לוֹ כְּבֹלוּ הַחֲזוֹר
 הָעוֹלָם לְתַהוּ וּבְהוּ, וְגוֹרֵם עֵנִי בְּעוֹלָם וְאַרְךְ הַגְּלוּת.

ג. אם מתחיל ללמוד היום וזה"ק מתקן את העבר שלא למד

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם תִּדְרָשׁא הָאָרֶץ דְּרָשׁא וְכו' (בראשית א יא),
 אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אָבָא, וְהִרִי קָרָא לוֹ יִבְשָׁה,

מאיפה תדשא הארץ? אמר לו: בני, כך למד תשובה לכל בני העולם, שאם אדם יחזר בתשובה, מוריד לה המעין שהסתלק, ומה שהיתה יבשה קורא לה ארץ, ולנהר שהיה חרב ויבש קרא לו מקנה המים וימים, זהו שכתוב (שם י) ויקרא אלהים לייבשה ארץ ולמקנה המים קרא ימים. באותו זמן שנקראת ארץ, מה כתוב בו? ויאמר אלהים תדשא הארץ, להוציא זרעים ופרות שהן נשמות, (דף פב ע"ב) כל אחד למינהו, אלו הנשמות שנגזרו מכסא כבודו, ואלו רוחות שנגזרו ממלאכים, ואלו הנפשות שנגזרו מהאופנים, כל אחד הוציא למינהו את כל אחד פראוי. עץ פרי - זה תלמיד חכם, עשה פרי - זו בת זוגו, לכל אחד פראוי (כל אחד הוציא למינו).

ד. הת"ח שנסמיתו גדולה, פוגם יותר אם אינו לומד זוהר

ועוד, עץ פרי - זה העמוד האמצעי, עשה פרי - זה צדיק, אשר זרעו בו על הארץ - זו השכינה, שכל הזרעים נכללים בה, וכאן המצוה של פריה ורבייה, לעשות פרות וזרעים, זהו שכתוב לא תהו בראה לשבת יצרה, ומי שמתפטר מפריה ורבייה, באלו החזיר את אותה ארץ יבשה, ומונע ממנה ברכות, כל אחד לפי דרגתו, מי שפוגם למטה פוגם למעלה את המקום שנגזרה נשמתו.

תיקוני זוהר תיקון מ"ח

תקון שמונה וארבעים

סגולה נפלאה מרבנו האר"י זיע"א

בְּרֵאשִׁית, שֵׁם תֵּר"י, שֵׁם שֶׁב"ת, כְּגוֹן זֶה, בְּרֵאשִׁית
 - בְּר"א שֶׁת"י, וְהֵן שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת, עֲלֵיהֶם
 נֶאֱמַר (שמות לא): "וַשְׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת
 אֶת הַשַּׁבָּת" וְגוֹמַר, שְׁתֵּי פְעָמִים הַזְכִּיר כָּאֵן שַׁבָּת, כְּנֶגֶד
 הַשְּׂכִינָה הָעֲלִיּוֹנָה וְהַתְּחִתּוֹנָה. "לְדַרְתָּם", מֵהוּ
 לְדַרְתָּם? אֵלָּא זָכַאי הוּא מִי שֶׁעוֹשֶׂה לָהֶם דִּירָה בְּשַׁבָּת
 בְּשְׁנֵי בְּתֵי הַלֵּב, וּמִתְפַּנֵּה מִשֵּׁם יֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא חֲלוּל
 שַׁבָּת, 'בְּרִית עוֹלָם', זֶה צְדִיק, שְׁשׂוּרִים שְׁנִיֵּהֶם עָלָיו,
 אֶחָד לְמַלְא אוֹתוֹ, וְאֶחָד לְהַתְּמַלֵּא מִמֶּנּוּ. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 הֵם כְּנֶגֶד שְׁתֵּי כְּלָיוֹת - פְּנִימִיּוֹת נִצָּח וְהוֹר, בְּנִים
 לְיִשְׂרָאֵל סְבָא - עֲמוּד הָאֲמֻצְעִי - תְּפָאֶרֶת, שְׁלֹשׁ
 פְּעָמִים שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת, עֲנֵג
 שַׁבָּת "וְנִהְר יוֹצֵא מֵעַד" לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגִּזְ"ן" (בראשית
 ב.י). וְנִהְר, יֵשׁ נִהְר וַיֵּשׁ נִהְר, יֵשׁ נִהְר הַנִּקְרָא נִהְר פְּלִגְיוֹ,
 וַיֵּשׁ נִהְר הַנִּקְרָא נַחַל קְדוּמִים, עַדֵּן עֲלִיּוֹן עָלָיו נֶאֱמַר
 (ישעיה סד) "עֵינ לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זולָתֶךָ", זֶה הַנִּהְר
 הוּא אוֹת ו', הַיּוֹצֵא מֵעַדֵּן הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא אוֹת א', וְעוֹבֵר
 בֵּין אָבָא - חֲכָמָה וְאָמָא - בִּינָה וְהוֹלֵךְ חֲמִשׁ מֵאוֹת
 שְׁנָה, וּמְבִיעַ עַד צְדִיק - יְסוּד שֶׁהוּא שְׁבִיעִי, וּמִשֵּׁם

מִשְׁקָה לְגִנָּה - מְלָכוֹת, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. זְכָאִי
 הוּא מִי שֶׁשׁוֹמֵר דִּירָה לְשַׁבָּת, שֶׁהוּא הַלֵּב, שְׁלֹא יִתְקַרֵּב
 שָׁם עֵצֵב הַמַּחּוּל וְכַעַם הַמְּרָה שֶׁהִיא אִשׁ הַגֵּיהֶנֶם,
 שְׁעָלֶיהָ נֹאמֵר (שְׁמוֹת ל"ה): "לֹא תִבְעְרוּ אִשׁ בְּכָל
 מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת", וְכֵן הוּא וְדָאִי, שְׁכָל מִי
 שְׁכּוֹעֵם כְּאֵלוֹ מְדַלֵּק אֶת הָאִשׁ שֶׁל הַגֵּיהֶנֶם. אַרְבָּעִים
 מְלָאוֹת חֶסֶד אַחַת, הֵן כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים מְלָקִיּוֹת חֶסֶד
 אַחַת בְּשַׁבָּת, וְהֵם עֲשָׂרָה שְׁלָקָה אָדָם, וְעֲשָׂרָה לְחוּתָה,
 וְעֲשָׂרָה לְנַחֵשׁ, וְתִשְׁעָה לְאֲדָמָה, וּבְגִלְלָה זֶה אָמְרוּ בְּעָלֵי
 הַמִּשְׁנָה אֵין לוֹקִין בְּשַׁבָּת, שְׂאֵלוֹ הַמְּלָאוֹת הֵן נְחֻשְׁבוֹת
 לְיִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד מְלָקִיּוֹת. יְצִיאוֹת הַשַּׁבָּת שְׁתַּיִם, הֵם
 עֲקִירָה וְהַנְּחָה, שְׁעוֹשֶׂה אוֹתָם בְּבֵת אַחַת, מִי שְׁעוֹקֵר
 חֶפֶץ מִמְּקוֹמוֹ וּמְנִיחַ אוֹתוֹ מְחוּץ לְמְקוֹמוֹ וּמְרִשׁוֹתוֹ,
 כְּאֵלוֹ עָקֵר אֶת אֵילָן הַחַיִּים, שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית, וְהַנִּיחַ
 אוֹתוֹ בְּרִשׁוֹת נְכַרְיָה. מִי שְׁעוֹשֶׂה אֶת זֶה, גּוֹרֵם לְעַקוֹר
 נְשָׁמְתוֹ מְרִשׁוֹת שְׁלָה וּמְנִיחָה בְּרִשׁוֹת אַחֲרֵת, שֶׁהִיא
 מְרָה וּמַחּוּל, וְזֶה גֵרֵם לְיִשְׂרָאֵל שְׁנַעְקְרוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
 וּגְלוּ לְאֶרֶץ נְכַרְיָה, שֶׁהִיא רִשׁוֹת הַרְבִּיבִים, וְכֵן הוּא מִי
 שְׁמוֹעֵל בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ שְׁלוֹ וּמַעְבִּיר כַּח לְרִשׁוֹת
 נְכַרְיָה. שַׁבְּתָא"י הוּא טַחּוּל, חֶמ"ה, - אִשָּׁה רָעָה וּמְרָה,
 שַׁבְּתָא"י עָלְיוֹ נֹאמֵר: "וְהַבּוֹר רַק אֵין בּוֹ מַיִם", מַיִם אֵין
 בּוֹ אֲבָל נְחֻשִׁים וְעַקְרָבִים יֵשׁ בּוֹ, וְהוּא רָעֵב וְצָמְאוֹן

וְקִינָה וְהֶסְפֵּד וְחִשְׁכָּה וְעֶרְפָּל - אֶפְלָה, וְהִיא גְלוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְצָרִיכִים יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהּ שְׁנַיִם בְּכַל, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ, וְהוּא דְבוּר שֶׁל חַל שֶׁהוּא אָסוּר בְּשַׁבָּת, וְכֹאשֶׁר לֹא מוֹצֵאת מְקוֹם לְשֵׁרוֹת שָׁם, הִיא בּוֹרַחַת, כְּמוֹ הַשְּׁפָחָה שֶׁל אֲבֵרָהּם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ: "מִפְּנֵי שָׂרִי גְבֵרְתִּי אֲנִי בְּרַחַת". מְחוּל עָלָיו נֶאֱמַר: "שֶׁל נְעֻלָּךְ מֵעַל רִגְלֶיךָ", נֵעַל מִטַּנֵּף שֶׁל טַפָּה סְרוּחָה, כִּי הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת קֹדֶשׁ הוּא, זֶה שַׁבָּת, וְעָלָיו אוֹמְרַת הַשְּׂכִינָה: "פִּשְׁמֵתִי אֶת בְּתַנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשְׁנָה, רַחֲצֵתִי אֶת רִגְלֵי אֵיכָכָה אִטְנַפִּים", וּמִפְּנֵי זֶה צָרִיךְ בֶּן אָדָם בְּשַׁבָּת לְשַׁנּוֹת בְּלְבוּשֵׁים, בְּגָד וּבִמְאֻכָּלִים, וְצָרִיךְ לְהִיּוֹת מוֹסִיף מֵחַל עַל הַקֶּדֶשׁ, וְכֹל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה בְּשַׁבָּת, וְכֹל הַגּוֹרֵעַ מִפְּסִידִים לוֹ אוֹתָהּ נֶפֶשׁ יִתְרָה חֵם וְשָׁלוֹם וְכֹל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה בְּשַׁבָּת.

כשהנך מקדיש דקה בלבד ללמוד דף זהר ומצטרף ל-250.000 לומדי הזוהר הקדוש נחשב כאלו אתה מסיים 250.000 פעמים כל ספר הזוהר!!! - ויתקבלו תפלותיך ומשאלות לבך, כי התנאי לקבלת התפלות וקריאת שמע הוא למוד בזוהר כל יום (תיקוני' תיקון מ"א). על כן כל אדמו"ר, ראש ישיבה, רב עיר, רב שכונה, רב בית מדרש, מגיד שעור של דף היומי, מלמד תינוקות של בית רבן טהורים, יקח בחשבון איזה נחת רוח הוא יכול לעשות להקב"ה, ולהציל את עם ישראל מכל הצרות בלומדו זוהר הקדוש דקה אחת עם הצבור, וכך כל עם ישראל יכנסו בתבת נח, וינצלו ממלחמת גוג ומגוג, כמו שכתב הזוה"ק, רבי חיים וויטאל, והרמח"ל ז"ע, ועיין עוד "אור הזוהר".

פתיחה אליהו הנביא

לקבלת התפלה. (עבודת הקודש מורה באצבע סוף סימן י'). והרי"ח הטוב כתב, שבאמירתה מסוגל לברור ניצוצי הקדושה (בא"ח, פ' בהר סוף ההקדמה).

כתב הרמ"ק: טוב לומר תפלת פתח אליהו זכור לטוב הנזכרת בריש ספר תיקוני הזוהר (סדר רבי שבתאי מראשקוב). וכתב החיד"א, אשר קבלו רבנן קדישי, שהיא מסגלת

פְּתַח אֱלֹהֵי הַנְּבִיא זְכוֹר לְטוֹב וְאָמַר. רבוֹן הָעוֹלָמִים שְׂאֵתָה הוּא אֶחָד לְבָד, וְלֹא בְּחִשְׁבוֹן הַמְּסַפְּרִים. אֵתָה הוּא עֲלִיּוֹן מֵעַל כָּל הָעֲלִיוֹנִים, נִעְלָם מֵעַל כָּל נַעְלָמִים. וְאִין מַחְשְׁבָה או תְּפִיסָה בְּךָ לְהַשִּׁיגְךָ כָּלֵל. אֵתָה הוּא שְׁהוֹצֵאת וְגַלִּית עֶשֶׂר תְּקוּנִים, וְקוֹרְאִים לָהֶם עֶשֶׂר סְפִירוֹת, לְהַנְהִיג בָּהֶם עוֹלָמוֹת סְתוּמִים שְׂאִינָם נִגְלִים וְעוֹלָמוֹת הַנִּגְלִים. וּבָהֶם אֵתָה מְתַכְּסֶה מִבְּנֵי אָדָם, וְאֵתָה הוּא שְׁקוֹשֵׁר אוֹתָם וּמַיְחֵד אוֹתָם. וּמִפְּנֵי שְׂאֵתָה מִבְּפָנִים, כָּל מִי שְׂמַבְדִּיל וּמַפְרִיד אֶחָד מִחֻבְרוֹ, מֵאלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, נַחֲשָׁב לוֹ כְּאלוֹ הוּא מַפְרִיד בְּךָ. וְאלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, הֵם הוֹלְכִים כְּסֻדְרָם, אֶחָד אַרְוֶה, וְאֶחָד קֶצֶר, וְאֶחָד בִּינוּנִי. וְאֵתָה הוּא שְׂמַנְהִיג לָהֶם. וְאִין מִי שְׂמַנְהִיג לָךְ, לֹא מִלְמַעְלָה וְלֹא מִלְמַטָּה וְלֹא מִכָּל צַד שְׁהוּא. לְבוֹשִׁים תְּקַנֶּת לָהֶם, שְׂמֵהֶם פּוֹרְחִים נְשָׂמוֹת לְבַנֵי אָדָם, וְכִמְה גּוֹפִים תְּקַנֶּת לָהֶם, שְׂנִקְרָאוּ גּוֹפִים כָּלִפִי הַלְבוּשִׁים שְׂמַכְסִים עֲלֵיהֶם, וְנִקְרָאִים בְּתַקוּן הַזֶּה. הַחֶסֶד זְרוּעַ יְמִין. גְּבוּרָה זְרוּעַ שְׂמָאל. תְּפָאֶרֶת כְּנֻגַד הַגּוֹף. נִצְחַ וְהוֹד כְּנֻגַד שְׁנֵי רִגְלָיִם. יְסוּד – שְׁלִימוֹת הַגּוֹף, וְהוּא אוֹת בְּרִית קוֹדֶשׁ. מְלָכוּת נִקְרָאת פֶּה, תוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה קוֹרְאִים לָהּ. מִדַּת הַחֻכְמָה הִיא הַמַּחַת, הִיא הַמַּחְשְׁבָה שְׂבַפְנִים. מִדַּת הַבִּינָה הִיא הַלֵּב, וּבֵה הַלֵּב מִבִּין, וְעַל אֵלוֹ שְׁנֵיהֶם [הַחֻכְמָה וְהַבִּינָה] נֶאֱמַר, הַנְּסִתְרוֹת לְה' אֱלֹקֵינוּ. כְּתוּר עֲלִיּוֹן, הוּא כְּתוּר מְלָכוּת, וְעֲלִיוֹ נֶאֱמַר מִגִּיד

מראשית אחרית, והוא הראש שמניחים עליו תפלין, ובנשמה הפנימית מאיר שם אות יוד ואות הא ואות ואו ואות הא, שהוא דרך אצילות, והוא משקה את האילן בזרועותיו וענפיו, כמים שמשקים את האילן, ומתרבה ומתגדל באותה ההשקאה.

רבוץ העולם, אתה הוא עליון על כל העליונים, וסבת כל הסבות, ואתה משקה את הספירות שנקראים אילן, בנביעת המעין, ואותו אור המעין הוא כנשמה לגוף, שהוא חיים לגוף. ובה אין דמיון, ואין דמות מכל הספירות והנבראים הפנימיים והחיצוניים. ובראת שמים וארץ. והוצאת מהם שמש, וירח, וכוכבים ומזלות. ובארץ בראת אילנות ודשאים, וגן עדן, ועשבים, וחיות ועופות ודגים ובהמות ובני אדם. להפיר ולהודיע בהם עליונים, ואיך יתנהגו בהם עליונים ותחתונים, ואיך נכרים ונודעים עליונים ותחתונים, ואין מי שיודע ומשיג באין סוף ברוך הוא כלל. ובלעדי אורו יתברך, אין יחוד בעליונים ותחתונים, ואתה נפר ונודע אדון על כלם, ולכל ספירה לכל אחד יש שם ידוע, ובשמות הספירות נקראים המלאכים. ואתה אין לך שם ידוע, שאתה הוא ממלא ומחיה את כל הספירות הנקראים בשמות. ואתה הוא המשלים וממלא את כולם וכאשר אתה מסיר את השפעתך מהם, ישארו כל השמות כגוף בלי נשמה. אתה הוא חכם ולא על ידי החכמה הידועה בספירות, אתה הוא מבין ולא על ידי הבינה הידועה בספירות. אין לך מקום קבוע וידוע, אלא הנהגתך להודיענו תקיפה וחזקה לבני אדם. ולהראות להם איך מתנהג העולם בדין וברחמים, שהם צדק ומשפט כפי מעשי בני אדם. דין הוא הגבורה. משפט הוא העמוד האמצעי. צדק היא המלכות הקדושה. מאזני צדק, שני עמודי האמת. הין צדק, היא אות ברית. הכל להראות

איך מתנהג העולם אבל לא שיש לה צדק הידוע שהוא דין ולא משפט הידוע שהוא רחמים, ולא מכל אלו המדות כלל.

קום רבי שמעון ויתחדשו סודות עליונים על ידך שהרי רשות נתנה לה לגלות רזים נסתרים על ידיך, מה שלא נתן רשות לגלות לשום בן אדם עד עתה. קם רבי שמעון פתח ואמר: לה ה' הנהגות הגדולה, חסד והגבורה, והתפארת, והנצח, וההוד. כי כל – יסוד, בשמים ובארץ. לה ה' הממלכה – מלכות. והמתנשא לכל לראש. עליונים שמעו, אלו ישני חברון, והרועה הנאמן, התעוררו משנתכם. "הקיצו ורננו שוכני עפר", הם אלו אותם הצדיקים, שהם מחלק השכינה שנאמר בה, "אני ישנה ולבי ער", ואינם קרויים מתים אלא ישנים, ובשביל זה נאמר בהם, "הקיצו ורננו" וגו', משה הרועה הנאמן, אתה והאבות. התעוררו לשמח ולעורר את השכינה שהיא ישנה בגלות, שעד עתה, הצדיקים כלם רדומים, ושינה בעיניהם. מיד נתנה השכינה שלש קולות, לנגד הרועה הנאמן, ואמרת לו: קום הרועה הנאמן. שהרי עליך נאמר "קול דודי דופק", אצלי בארבע אותיות שלו, ויאמר בהם בכחם, פתחי לי אחותי רעייתי יונתי תמתי". שהרי כתוב: "תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך" שהרי ראשי מלא טל ומדוע מלא טל? אלא אמר הקדוש ברוך הוא, את השכינה חשבת, שמיום שנחרב בית המקדש, שעליתי לבית המקדש של מעלה, ועליתי לישובי – ירושלים של מעלה? אין זה כף, שבאמת לא עליתי לביתי כל זמן שאת בגלות! הרי לה סימן, "שראשי נמלא טל" והא היא השכינה בגלות, השלמות שלה והחיים שלה הוא בסוד טל, וזה הוא סוד אות יו"ד אות ה"א אות נא"ו ואות ה"א היא השכינה שאינה בחשבון ט"ל, אלא אות יוד אות הא ואות נא"ו עלים האותיות לחשבון ט"ל, שהשם הזה ממלא את השכינה

ממעין הנובע של כל המקורות העליונים, מיד קם הרועה הנאמן והאבות הקדושים עמו. עד כאן סוד היחוד.

ויהי רצון מלפני ה' העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים ונסתור מכל הנסתרים נעלם מהכל. שיתמשך טל העליון ממנו להשפיע ולמלאות הראש של זעיר אנפין ולהמשיך שפע לשדה תפוחין הקדוש בהארת פנים ברצון ובשמחת הכל. ויתמשך מלפני ה' "העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים, ונסתור מכל הנסתרים נעלם מהכל. רצון ורחמים חן, וחסד, בהארה עליונה, ברצון, ושמחה, עלי ועל כל בני ביתי, ועל כל הקרובים אלי, ועל כל ישראל עמו. ויפדה אותנו מכל הצרות הרעות שבאות לעולם, ויכין וינתן לנו מזון ופרנסה טובה בלי צרה ומצוקה, מהמזל העליון, שכל המזונות ממנו משתלשלים. ויצילנו מעין הרע, ומחרב מלאך המות, ומהדין של גיהנום. ויתן לנו, ולכל נפשותנו, חן וחסד, וחיים ארכים, ומזונות ברווח, ורחמים, מלפניו, אמן כן יהי רצון. אמן ואמן.

אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות, למעלה שכאשר הרצון העליון למעלה למעלה, עומד על אותו הרצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולם. הראש הסתום ביותר למעלה ואותו הראש הוציא מה שהוציא, ולא נודע, והאיר מה שהאיר, והכל בהעלם. ורצון המחשבה העליונה, לדרף אחריו לקבל הארה ממנו. כעין מסך אחד נפרס, ומתוך אותו המסך על ידי רדיפת זו המחשבה העליונה מגיע ולא מגיע עד אותו המסך ומזה האיר מה שהאיר וכשקבלה אותה המחשבה העליונה היה עתיק מאיר באור סתום שלא נודע וזו המחשבה לא ידע ואינו משיג גודל האור, אז הכה אותו האור שהוא סוד המחשבה שלא נודעה הכה בהארת מסך העומד והאיר ממה שאינו ידוע ומשג, ולא נודע ולא התגלה

ואז זה האור של המחשבה שלא נודעה הִכָּה פֶּעַם ב' בְּהָאֶרֶת
הַמְסֻךְ הַעוֹמֵד וְעַל יְדֵי זֶה הָאִירוּ כּוֹלָם כְּאֶחָד וְנַעֲשׂוּ וְנִתְקַנּוּ
תְּשֻׁעָה הִיכְלוֹת וְאֵלוֹ הִהִיכְלוֹת אֵינָם אִירוֹת וְאֵינָם בְּבַחֲיִנַת
רוּחַ וְאֵינָם בְּבַחֲיִנַת נְשָׁמוֹת וְלֹא יֵשׁ מִי שְׁעוֹמֵד בָּהֶם בְּבַחֲיִנַת
חַיָּה. הַרְצוֹן שֶׁל כָּל תְּשֻׁעַת הָאִירוֹת, שְׁעוֹמְדִים כָּלָם בְּכַח
הַמְחַשְׁבָּה שֶׁהוּא אֶחָד מֵהֶם בְּחֻשְׁבוֹנָם כּוֹלָם רוֹצִים לְרַדֵּף
אֲחֵרֵיהֶם בְּזִמְזוּם שְׁעוֹמְדִים בְּמַחְשְׁבָה וְאֵינָם מְשִׁיגִים אוֹתוֹ וְלֹא
נֹדַע לָהֶם כָּלָל וְאֵלוֹ לֹא קִיָּמִים לֹא בְּרָצוֹן וְלֹא בְּמַחְשְׁבָה
הַעֲלִיּוֹנָה תּוֹפְסִים בָּהּ מַעֲטַת הָאֶרֶץ וְלֹא תּוֹפְסִים. בְּאֵלוֹ נִמְצְאוּ
כָּל סוּדוֹת הָאֲמוּנָה וְכָל אוֹתָם הָאִירוֹת מְסוּד הַמְחַשְׁבָּה
הַעֲלִיּוֹנָה, מִשָּׁם וּלְמַטָּה כּוֹלָם נִקְרְאוּ בְּעֶרְכָם אֵין סוּף. עַד
כָּאֵן מְגִיעִים הָאִירוֹת בְּדַקּוֹת וְלֹא מְגִיעִים, וְלֹא נֹדְעִים
מֵהוֹתָם, אֵין כָּאֵן הַשְּׂגָה שֶׁל רָצוֹן וְלֹא הַשְּׂגָה שֶׁל מַחְשְׁבָה
כְּאֲשֶׁר מְאִירָה הַמְחַשְׁבָּה וְלֹא נֹדַע לוֹ מִי מְאִיר אֶז מִתְלַבֵּשׁ
וְנִעְלָם בְּתוֹךְ בֵּינָה וּמְאִירִים לְמִי שְׂרָאוּי לְהָאִיר וּמִתְחַבֵּר זֶה
עִם זֶה עַד שְׁנִכְלָלִים וְנִחְשָׁבִים כּוֹלָם לְאֶחָד וּבְסוּד הַקְּרִבָּן
כְּאֲשֶׁר עוֹלָה עֲשֵׁן הַקְּטֹרֶת, כּוֹלָם נִקְשָׁרִים זֶה בְּזֶה וּמְאִירִים זֶה
בְּזֶה, אֶז עוֹמְדִים כּוֹלָם בְּסוּד עֲלִיָּה וְהַמְחַשְׁבָּה עוֹלָה
וּמִתְעַטֶּרֶת בְּאֵין סוּף. זֶה הָאִוֹר שְׂמְאִירָה מִמֶּנּוּ מַחְשְׁבָה עֲלִיּוֹנָה
(שֶׁלֹּא נֹדַע בָּהּ כָּלָל) נִקְרָא אֵין סוּף וּמִמֶּנּוּ נִמְצָא וְנִנְאָצַל וּמְקִיָּם
וּמְאִיר לְמִי שְׂמְאִיר וְעַל סוּד זֶה הַכֹּל עוֹמֵד, אֲשֶׁרֵי וְזָךְ חֲלָקִים
שֶׁל הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.